MORLEY CALLAGHAN

•

EI VOR MOŞTENI PĂMÎNTUL

Coperta de MIHAI MANESCU

MORLEY CALLAGHAN

They Shall Inherit the Earth

Canada, 1962, by McClelland and Stewart Ltd.

Toate drepturile asupra acestei versiuni
sînt rezervate Editurii UNIVERS.

MORLEY CALLAGHAN

vormo/ teni pamintul

în româneşte de : GEORGETA PĂDURELEANU

EDITURA UNIVERS

Bucureşti, 1986

CAPITOLUL I

în seara aceea de început de vară, Andrew Aikenhead, coasociat la firma Hillquist şi Aikenhead, plecase să-şi caute fiul. Traversase încet printre vehiculele care circulau, avînd o expresie însufleţită pe chipul său înfloritor îndreptat în sus. Stătea acolo pe trotuar, în forfota străzii, în drumul trecătorilor, uitîndu-se spre ferestrele imobilului cu camere mobilate unde locuia fiul său, şi se simţea încîntat, ca şi cum ar fi făcut în sfîrşit un pas hotărîtor care va readuce în viaţa Iui bucuria.

Intră în clădire, şi cînd se opri în hol şi văzu după numerele înscrise pe perete că fiul său şedea la etajul trei, se apucă să urce scara cu covor roşu, gîfîind şi suflînd greu la fiecare cinci trepte. La al doilea etaj, unde era mai multă lumină, văzu un tînăr mio de statură, cu înfăţişare îngrijită şi trăsături delicate, şi cu părul atît de bălai şi ondulat, despărţit printr-o cărare la mijloc, încît arăta ca un băieţaş drăguţ, numai că ochii albaştri îi erau tiviţi cu roşu şi vicleni ; mergea în vîrful picioarelor prin hol şi ducea cu amîndouă mîinile un coş cu fructe. Lumina plafonierelor cădea peste strugurii negri, perele galbene şi merele cu coaja lucioasă în timp ce el se încovoia ca să aşeze coşul

pe carpeta de la intrarea **unei camere.**

— Aţi putea să-mi spuneţi unde stă Michael Aikenhead ? întrebă Andrew Aikenhead.

•— Mike Aikenhead, zise prichindelul, îndreptîndu-şi spinarea şi părînd stingherit. Sigur că pot să vă spun. Urcaţi un etaj mai sus. Ultima cameră pe dreapta, în fund. E acasă. Andrew Aikenhead continuă să urce scara, în timp ce tînărul cu părul de culoarea inului se uita cu un aer de nesiguranţă la coşul cu fructe pe care îl depusese drept ofrandă în faţa acelei intrări.

în micul hol de la catul superior, unde se aflau numai două uşi, Andrew Aikenhead tuşi, apoi începu să-şi limpezească glasul, ca un om care e pe cale să ţină un discurs important şi oferă cîteva sunete preliminare în semn de prietenie. Pe urmă rămase nemişcat, uitîndu-se la uşa vopsită în brun, în timp ce inima i se zbătea bizar în piept şi se înfiripa în el dorinţa vie ca fiul său să-şi reamintească şi să-i recunoască glasul ce răsunase atît de tare. Cînd ciocăni şi vocea băiatului răspunse nepăsător „Intră[11], se bucură şi, deschizînd uşa, îşi spuse în gînd : „Asta-i semn bun. Lucrurile au să meargă strună".

Fiul său, Michael, şedea în faţa unui birou, cu gambele încolăcite după picioarele scaunului, şi fiindcă lumina venea de la una din acele lămpi de masă folosite de studenţi, care arunca fascicolul de raze în formă conică direct deasupra biroului, tatăl nu-i putea desluşi prea bine chipul cufundat în umbră. O mînă mare, cu degete lungi, traversă repede zona de lumină, trecu prin păr, şi în sfîrşit fiul lui se ridică încurcat în picioare. Era înalt şi brunet; cu mîna întinsă, veni încet spre tatăl său care-i zîmbea.

— Bună ziua, tată, era să nu te recunosc. Vreau să spun că m-a surprins venirea ta, zise el.

— Nu m-ai auzit tuşind pe culoar, Michael ?

— Nu, citeam.

•— Ştiam că ai să fii surprins. îmi închipui că nu te aşteptai deloc să mă vezi, spuse tatăl, apoi se

aşează pe pat, fiindcă abia mai sufla după ce urcase scara, şi, în timp ce se odihnea, examină odaia. Era una din acele încăperi de mansardă cu tavan oblic. Nu se vedea decît un pat, o masă de toaletă din stejar auriu, un birou greoi cu un vraf înalt de cărţi la un capăt, fereastra lungă cu radiatorul dedesubt, şi un covor verde, uzat, pe podea. La un capăt al odăii se forma o nişă ce putea fi utilizată ca bucătărioară, căci se afla acolo o plită de gătit, cu un ceainic şi un ibric de cafea. Iar cînd Andrew Aikenhead văzu cit de sărac îi era fiul şi că locuia în acea cameră modestă, oftă, se simţi profund stînjenit şi nu-şi mai putu ridica privirea, deşi ştia că Michael prefera o asemenea sărăcie confortului din casa tatălui său.

Michael era inginer constructor diplomat şi aştepta să se producă o înviorare a vieţii industriale din oraş care să-i dea posibilitatea să lucreze. Părăsise casa părintească de cînd intrase la universitate. Nu izbutise să se înţeleagă cu tatăl său în ultimii zece ani. Ostilitatea dintre ei se născuse odată cu cea de-a doua căsătorie a tatălui; începuse chiar din ziua cînd acesta o adusese în casă pe cea de-a doua soţie, şi crescuse zi cu zi, sub ochii neputincios miraţi ai tatălui, pînă cînd sosise pentru Michael vremea studenţiei, şi atunci el declarase că va trăi de unul singur, independent, susţinîndu-se prin propria muncă. La universitate servise masa, călcase pantaloni şi curăţase sobele de cenuşă, iar vara vînduse reviste prin provincie.

Andrew Aikenhead îşi amintea de toate acestea în timp ce surîdea cu modestie şi îşi privea fiul care stătea în picioare, cu trupul încordat, gata să bată în retragere. Vedea cît de calm era chipul băiatului şi-i simţea intransigenţa, apoi îl cuprinse o teamă sfioasă că, acum, Michael nu va mai avea nevoie de el cîtuşi de puţin. Dorea să-i spună : „N-ai nevoie de mine, acum, Michael, dar nu mă privi cu duşmănie. Mi-a venit foarte greu cînd ne-ai părăsit.

N-am priceput niciodată prea bine de ce nu mă puteai suferi. N-am înţeles nici pînă astăzi cu adevărat. Multi bărbaţi se căsătoresc a doua oară. Fiii lor locuiesc mai departe împreună cu ei.“ Dar îşi lăsă capul în jos, şi în ochi i se strecură o expresie dureroasă care îl făcea să pară rătăcit şi neajutorat în acea odaie de mansardă, căci cu cît îşi amintea mai mult, cu atît năzuia să scoată o singură frază sinceră şi prietenoasă care să rupă tăcerea, stînjenitoare pentru amîndoi.

— Nu e un loc tocmai confortabil ca să stăm de vorbă, nu-i aşa ? rosti în cele din urmă.

— Dacă vrei, ies cu tine să bem un pahar împreună, zise Miohael.

— Să bem un pahar împreună ?

— Sigur. E un local după colţ.

— Minunat, zise tatăl, luîndu-şi repede pălăria, deoarece cuvintele simple pe care şi le pregătise dinainte pentru acest prilej nu-i mai veneau în minte, iar sîn- gele îi urca în obraji. Tocmai voiau să iasă cînd auziră un ciocănit în uşă, iar cînd Michael deschise, tatăl său văzu o fată frumoasă cu ochi mari, albaştri şi candizi, cu păr blond şi des, adunat într-o lungă „coadă de cal“, şi cu figura rotundă, dar cu pometi proeminenţi. Purta un pulover tricotat din lînă albastru deschis, foarte strimt în talie. Cînd îi zîmbi lui Michael, tatălui său i se păru că nu mai văzuse niciodată un surîs atît de cald şi de prietenos. Ducea în mînă coşul cu fructe pe care omuleţul cu păr de culoarea inului îl aşezase înaintea uşii ei.

— Mă întrebam dacă tu ai bătut adineauri, Mike, la uşa mea, zise fata. M-am întrebat dacă nu cumva ai lăsat tu coşul acolo. Şi după felul cum vorbea parcă îl ruga să încuviinţeze cu un semn din cap şi să-i spună că ghicise adevărul.

— Aş dori să fi fost eu, Anna, dar de unde era să iau atîtea fructe ?

— N-am ştiut. Cineva a bătut la uşă. Credeam că poate ai fost tu. îl vrei ?

— în locul tău, Ana, eu aş mînca fructele,

oricum. Ce-ai zice dacă nu ne-am mai întreba de unde au venit, şi am mînca fructele împreună, hm ?

— Bine, dacă-ţi iei vina asupra ta, zise ea.

— Sigur, haide, o îndemnă el, şi, aplecîndu-se peste coşul pe care i-1 întindea ea, alese un măr roşu cu coaja lucioasă şi i-1 întinse.

— Nu vreau să-1 iau, zise ea. înţelegi la ce mă gîn- desc.

— Am să muşc eu întîi, atunci, zise el, şi muşcă solemn din măr, adresîndu-i apoi un surîs larg, în timp ce chipul ei se lumina de simpatie. Iar tatălui, care se afla îndărătul lui Michael, îi era drag cum fiul său o întîmpinase cu bucurie pe fată ; îi era drag felul cum stăteau acolo împreună, făurindu-şi pe negîndite o fericire spontană dintr-un fleac ; şi în timp ce privea buzele roşii ale fiului său mişcîndu-se pe cînd mesteca solemn mărul, simţea parcă nevoia să-şi ceară scuze, ca şi cum ar fi fost un intrus. Le spuse :

— Eu v-aş putea lămuri de unde a venit coşul.

Michael se adresă Annei, puţin cam stingherit :

— Ţi-1 prezint pe tatăl meu, Anna. Tocmai venise să mă vadă, şi părea jenat de hainele luxoase şi elegante ale tatălui său, ca şi cum s-ar fi putut ca Anna să se minuneze de prezenţa unui bărbat atît de bine îmbrăcat şi cu un anumit aer de importanţă în odăiţa aceea de mansardă.

Andew Aikenhead se simţi pus în inferioritate de felul cum fericirea lor spontană, firească, îi părăsi de îndată ce, redevenind conştienţi de persoana lui, manifestară o politeţe ca pentru un străin, dar spuse :

— Urcam scara, cînd am văzut un tip mărunţel şi sprinten. Ar fi putut să fie un băiat după înfăţişarea lui plăcută, doar că părea destul de versat, şi a pus jos coşul cu fructe la uşa dumitale, ca pe o ofrandă.

— Pare a fi Huck Farr, Ana.

— M-am gîndit eu că a fost Huck Farr, spuse ea

cu sînge rece.

— Oricum, poţi să-1 iei, Anna. Nu vrei ? Perfect, poate e mai bine să nu-1 iei, dacă nu doreşti, zise Michael deoarece fata lăsa coşul jos.

— Poate i-1 dai tu înapoi, ce zici, Mike ? zise ea, îşi îndreptă silueta, şi tatăl văzu că, atunci cînd nu zîm- bea, chipul ei era plin de îngrijorare. Mă bucur că ţi-am cunoscut tatăl, Mike, zise ea. Acum am fugit. Bună ziua, domnule Aikenhead. La revedere, Mike.

Dar cînd îi revăzu surîsul, tatăl lui Michael descoperi brusc fluxul de cuvinte cordiale care-i scăpase pînă atunci, şi, radios, începu să vorbească.

— Am trecut pe-aici ca să-1 invit pe Mike să vină cu noi într-o mică excursie la ţară, pentru o săptămînă. Nu crezi c-ar fi o idee bună ? Vorbea cu repeziciune, ca să poată rosti totul înainte de plecarea ei ; vorbea ca şi cum ar fi fost sigur că prezenţa ei acolo îl va convinge pe Michael să accepte.

— Sigur că ar trebui să te duci, Mike, zise ea. închi- puie-ţi, să poţi ieşi din oraş timp de o săptămînă ! Mi-ar plăcea grozav, şi surîsul cald care, de la început, îl uluise pe Andrew Aikenhead îi lumină din nou chipul. La revedere, repetă ea ieşind, şi auziră paşii coborînd treptele.

— Phii ! nu-i o fată ca oricare, Mike. Are mai ales un zîmbet deosebit.

— Nu-i aşa că e drăguţă ?

— De ce origine e ? De obicei mă pricep să ghicesc, dar acum nu mă pot hotărî.

— Mi-a spus odată că părinţii ei sînt ucrainieni. Nu ştiu prea multe despre ea, dar o duce tare greu pe-aici. Nu mai are mult ca să rămînă fără o para chioară. Şi-a pierdut serviciul şi toţi cei de-aici o pîndesc. Huck Farr, domnişoara Gray, conferenţiara de la etajul doi şi electricianul de la parter. în curînd vor pune pariuri cît o să dureze pînă cînd Huck o va prinde-n mreje.

— O idee remarcabilă să-i pună coşul cu fructe

la uşă. E un tip care ştie să acţioneze în asemenea împrejurări, trebuie să recunosc.

— Categoric, Huck Farr e un mare şmecher că, mai curînd sau mai tîrziu, are s-o constrîngă foamea. Nu-i bate capul ; îşi aşteaptă momentul. Ii doresc din inimă fetei să i se ivească vreo ocazie, să găsească ceva de lucru.

Între timp ieşiseră în stradă, discutînd aşa, cu toată seriozitatea, în mijlocul vuietului surd de zgomote citadine, al ţipetelor de copii jucîndu-se pe trotuar în seara de vară, al strigătelor scoase de băieţii care vînd ziare pe la colţuri, al chemărilor ascuţite pe care şi le-aruncă fetiţele de-a lungul străzilor, iar Andrew Aikenhead era încîntat că discutau cu atîta degajare ; dorea ca fiul lui să vadă cît de mult îi împărtăşea interesul pentru fata aceea, Anna, şi în timp ce mergeau, tăcuţi un răstimp, gîndindu-se la fată, i se păru că simte cum ia naştere între ei o comunicare caldă, fără cuvinte.

Taverna în care intrară era plină de muncitori din cartier şi, după ce se aşezară singuri într-un colţ, tatăl cercetă cu privirea pereţii văruiţi, tavanul cu imitaţii de grinzi — ca să pară ca un han vechi — masa la care se înghesuiau lucrători şi femei uşoare rîzînd cu glasuri stridente, beţivani care deschideau gura larg şi îşi ştergeau mustăţile ude cu mîneca, apoi zise :

— Vii des aici, Michael ?

— Mereu. E spelunca mea favorită. Hai să bem ceva, zise Michael, şi-1 chemă pe chelnerul cu urechea zdrenţuită de la box şi maxilarul pătrat. Jake, de două ori bere, îi spuse, şi după felul cum îi clip[1]! din ochi chelnerului tatăl avu deodată senzaţia că Michael făcea din întîl- nirea asta, pe care el o dorise importantă pentru amîndoi, ceva mărunt şi indiferent. Aplecîndu-se înainte, întrebă ;

— Există vreo şansă de lucru permanent pentru tine, Michael ?

— Absolut nici una, după cîte văd. Sînt prea mulţi ingineri în regiune. Am încercat luni de zile să intru la Societatea de lumină, căldură şi energie de

la Lake City, dar nu e nimic de făcut.

— N-ai vrea să vii să lucrezi pentru noi, la agenţia de publicitate ?

— Eu ? Eu sînt inginer, răspunse Mike, şi rîse forţat privindu-şi tatăl şi repetînd : Inginer. Mie îmi place ingineria. Nu mi-ar plăcea să mă ocup de reclame.

Descriind cu paharul mici cercuri pe masă, Andrew Aikenhead spuse :

— E greu să deschizi vorba... nu ştii de unde să începi. Nu ştiu de ce nutreşti sentimente ostile faţă de mine, băiatule. N-am înţeles din capul locului. Mi-am dat seama cînd a început. A început după ce a murit mama ta, iar eu m-am căsătorit a doua oară, nu-i aşa, băiatule ? Dar o mulţime de văduvi se însoară din nou, şi, afară de asta, lucrurile s-au petrecut acum vreo opt ani, iar tu ai continuat să creşti departe de mine. îţi respect dorinţa de a-ţi croi propriul tău drum. înţelegi ? Respect faptul că te-ai întreţinut singur la facultate. Mi-e cu neputinţă să nu respect o asemenea hotărîre ; dar acum nu mă mai priveşti cu ostilitate, spune ?

— Cîtuşi de puţin, zise Michael. Nu mai sînt un copiL Doar că am sentimentul că mă pot descurca singur. Tot ce-mi doresc e o slujbă.

— N-o mai priveşti cu antipatie pe soţia mea ?

— Nu mă gîndesc prea mult la ea, dacă nu te superi că ţi-o spun.

— E perfect, băiatule, zise tatăl. Ii venea greu să suporte felul cum fiul lui se detaşase de el, totuşi gîn- dea : „Are o francheţe admirabilă, dar nu-i cunosc felul cum vede lucrurile. Nu ştiu ce să-i spun. Modul lui de a gîndi şi a simţi e în momentul de faţă cit se poate de diferit de al meu. Mă face să mă simt mai bătrîn. E un om cu spirit practic, fără ocolişuri, un om de ştiinţă, iar eu conduc o firmă comercială care lui nu-i place[11], şi-i vorbi stăruitor : Ascultă-mă, Michael, ştiu că n-am făcut mai nimic pentru tine, dar tu ai vrut astfel, nu-i aşa ? Vine o vreme în viaţă cînd omul simte că nu mai poate trăi fără să fie aproape de cineva care e de acelaşi

sînge...

— Bineînţeles, îmi dau seama ce vrei să spui, zise Michael, pentru că desluşea atîta frămîntare în glasul tatălui său în timp ce căuta să-i argumenteze, încît nu putea să nu se simtă puţin mişcat. Nu simţea nici o apropiere faţă de tatăl lui ; începuse numai să perceapă ceva din ardoarea dorinţei acestuia.

— Nu cer un lucru excesiv, Michael. Mă gîndeam că ţi-ar plăcea să vii la ţară împreună cu sora ta, Sheila, şi cu Ross Hillquist. Asta-i tot. Fu nevoit să ridice niţel glasul din cauza zumzetului vorbăriei din jurul lor ; frîn- turi de conversaţie ajungeau pînă la ei în mici fraze clare şi se se pierdeau ca luate de un curent sub limpezimea altor cuvinte mai sonore de la mesele vecine. „Am spus pune-ţi pofta-n cui, băiete, dar am să-ţi fac eu o propunere." „Dumnezeu mi-e martor că de trei ani n-am mai văzut-o şi nu mai ştiu nimic de ea. Trebuie să mă crezi" — pe urmă răsuna brusc hohotul de rîs piţigăiat al unei femei pe jumătate beată. Uneori Michael de-abia îşi mai auzea tatăl, dar prin perdeaua de fum din încăpere chipul părintelui său se desena tot mai desluşit. Era o figură albă şi roză, fără mustăţi şi barbă, cu o expresie ageră, sub cununa părului aproape cărunt; agerimea se îmbina de obicei cu o amabilitate amăgitoare. Nu se desprindea prea multă blîndeţe sau candoare de pe un asemenea chip, şi totuşi în seara aceea exprima atîta căldură şi zel, incit se infiltrase o trăsătură nouă în figura cunoscută a lui Andrew Aikenhead, unul dintre cei mai iscusiţi agenţi publicitari din oraş. Era în el ceva disperat şi derutat acum. Andrew Aikenhead ajunsese la un punct în care succesul în afaceri nu-1 mai satisfăcea. Venise să-şi caute fiul pentru că nimic din activitatea lui nu-i mai putea dărui prea multă bucurie. Comerţul publicitar îl făcuse deseori să se simtă oarecum apăsat de plictiseală şi, desigur, nu aceasta era atitudinea potrivită pentru unul dintre partenerii agenţiei Hillquist şi Aikenhead după cincisprezece ani de activitate.

Era un lucru cumplit să ai deodată senzaţia că ţi-ai consacrat viaţa efortului de a convinge oamenii că doresc lucruri de care în realitate nu au nevoie, că ai provocat pasiuni şi pofte amăgitoare în inimile a milioane de indivizi, numai ca să le oferi o satisfacţie iluzorie, şi să ai această senzaţie de fiecare dată cînd iei ziarul şi citeşti reclamele pentru mii de articole de larg consum care pătrund în vieţile a milioane de fiinţe. în timp ce se apleca peste masă, pledînd în faţa fiului care-1 părăsise şi căutîndu-şi cuvintele ca să-şi exprime năzuinţa după un sentiment nou între ei doi, ochii îi străluceau, iar Michael, care îl socotise întotdeauna pe tatăl său un om volubil, inspirînd încredere, cu nenumărate şi suple posibilităţi de formulare, avea intuiţia acută a acestei năzuinţe şi a proaspetei înflăcărări ce pusese stăpînire pe el. „Nu-ţi cer mult, Michael. E un lucru neînsemnat. Ţi-o spun eu, am putea încă să fim buni prieteni. Nu poţi să ştii. Dar nu începe să reflectezi la asta deocamdată. Vreau să spun, răspunde doar că ai să vii.“

Şi Andrew Aikenhead începu să dea din cap ca şi cum tot ar mai fi auzit înăuntrul lui şuvoiul propriilor cuvinte, îngăimate şi conciliante, în timp ce întindea mîna spre braţul lui Michael. Cuvintele, tonul vocii, expresia plină de rîvnă şi de emoţie a feţei sale, copleşiră orice resentiment care mai subzista între ei, atingînd coarda unei trăiri mai vechi pe care o împărtăşiseră odinioară, cu mulţi ani în urmă, pe cînd unul era copil şi celălalt bărbat tînăr, tată şi fiu apropiaţi, pe eînd mama lui Michael era încă în viaţă. Astfel că Michael zise cu glas domol :

— Fireşte, am să vin, după care izbucni deodată în rfs. Nu văd nici un motiv ca să nu vin, adăugă el.

— Minunat. Sheila şi Ross Hillquist vor fi încîntaţi.

— Am să vin cu Ross. Spune-i, te rog, să treacă să mă ia, şi Michael rîdea intr-un fel nepăsător şi concesiv, de aceea tatăl său, care radia de bucurie,

îşi dădu seama cu nelinişte că fiul său se simţea atît de tare în independenţa lui, încît socotea că-şi poate îngădui să-i facă pe plac. Dar faţa i se încreţi într-un zîmbet de satisfacţie şi-i spuse : Mulţumesc, băiatule. Trebuie să mă întorc grabnic acasă. Jay Hillquist şi cu mine oferim un dineu unui client. Mulţumesc încă o dată, băiatule. Aştept cu nerăbdare să vii. Tu ce faci acum ?

— Mai rămîn aici puţin.

— Mii de mulţumiri atunci, băiatule. Şi în timp ce-şi părăsea fiul şi îşi făcea drum printre mese, Andrew Ai- kenhead luă o ţinută puţin rigidă, ca să nu se remarce cît de mulţumit era. îl văzu pe Huck Farr, mărunţelul care pusese coşul cu fructe la uşa Annei Prychoda, şe- zînd palid şi solitar la o masă de lîngă intrare şi, ieşind, observă că Michael îi făcea semn lui Huck Farr.

Afară, în noaptea plăcută de primăvară, merse pe jos cale de cîteva blocuri prin partea aceea a oraşului din preajma universităţii, pe străzi cu case şi restaurante vechi, unde erai adeseori împins de pe trotuar de tineri cu chipuri oacheşe, străine, umblînd astfel pe jos ca să-şi poată gusta întreaga bucurie înainte de a chema un taxi pentru a străbate oraşul pînă la eleganta lui locuinţă din cartierul nou, rezidenţial.

CAPITOLUL II

Cînd Andrew Aikenhead, cufundat în reverii şi zîmbindu-şi sieşi, intră în casă, îl întîlni pe Dave Choate, fiul soţiei sale din prima ei căsătorie, coborînd scara interioară ca să plece. De la distanţă, Dave, care avea douăzeci de ani, apărea înalt şi chipeş, cu genul de figură proaspătă şi slabă, numai piele şi muşchi, pe care o întîlneşti la studenţii sportivi, dar cînd îl vedeai de aproape, îi observai rîsul fără noimă, de bufon scrîntit. Da ve abandonase de un timp studiile universitare ca să

lucreze la agenţia publicitară a tatălui său vitreg, dar se lăsase şi de slujbă pentru că i se ceruse să-şi vadă de treabă serios. Asupra acestui incident nu avusese loc propriu-zis o ceartă cu tatăl său vitreg, fiindcă la drept vorbind toţi ar fi rămas surprinşi dacă el s-ar fi apucat de muncă perseverentă atît de curînd. Dar chiar cu o seară în urmă se întîmplase un scandal gălăgios în familie. Dave dăduse o petrecere care se prelungise toată noaptea, iar în zorii zilei se repezise jos, în pivniţă, ca să aducă şase sticle de şampanie şi îşi poftise musafirii sus, în camera de baie, ca să-şi spele dinţii cu şampanie ; astfel că, atunci cînd se trezise Andrew Aikenhead, gă- sindu-1 pe Dave singur, îşi dăduse totuşi seama de cele întîmplate şi, scuturîndu-şi pumnii în aer, răcnise la el că e un dobitoc şi o secătură şi că nimio nu i-ar plăcea mai mult decît să-i tragă o burduşeală cu propriile lui mîini.

Cînd Dave trecu pe lîngă tatăl său vitreg, care îl privi cu îngăduinţă, se simţi ruşinat, neştiind ce să spună, deoarece atunci cînd nu era beat avea o fire prietenoasă şi liniştită, iar escapadele de beţie, sindrofiile stupide şi fetele uşuratice care-i furau timpul, îi lăsau unele gîn- duri negre. De aceea, fără a se opri, rosti acum :

— îmi pare rău pentru noaptea trecută.

— O, nu-i nimic, nu-ţi face griji, răspunse repede Andrew Aikenhead.

— Pe cuvînt, îmi pare rău pentru supărarea pricinuită.

— Mai bine să uităm. Nu-ţi face nici un fel de griji, adăugă, simţindu-se profund stingherit pentru un motiv pe care nu-1 înţelegea în momentul acelea. După ce Dave ieşi şovăielnic, fără să se mai uite înapoi, îşi dădu seama de un singur lucru : că încerca sentimentul unei eliberări totale faţă de el, sentimentul că nu va mai fi necesar niciodată să se frămînte din pricina lui. Parcă ar fi privit cum o creatură brutală, neînduplecată, e dată la o parte din viaţa lui de către o fiinţă care-i era dragă şi,

cînd uşa se închise în urma lui Dave, avu o tresărire de bucurie.

Soţia lui, care îl auzise venind, se oprise în capătul scării ; desluşise puţinele cuvinte, stîngace dar conciliante, adresate fiului ei, de aceea, încîntată că nu-1 vede nemulţumit, îi spuse :

— Te-am auzit vorbind cu Dave. Ai fost drăguţ cu el. Ai fost bine dispus. Nu te mai indispune gîndul la petrecere ?

— Mai-mai că uitasem de petrecere, Marthe.

— Dar la ce te gîndeai ? întrebă ea.

Avea aproape patruzeci şi cinci de ani, şi părul încă negru, iar cînd purta rocha de dineu din mătase neagră, cu decolteu adînc, pe care o pusese în seara aceea, arăta pieptoasă şi înfocată, cu o anumită ostentaţie întrucîtva mascată de atitudinea pasivă sau placidă ce-i era firească.

Marthe fusese infirmieră într-un spital pe timpul războiului mondial din Europa. Se îndrăgostise de un tînăr intern, William Choate, care lucra în acelaşi aşezămînt spitalicesc. Exista o frenezie şi o exaltare la tinerii din anii aceia, iar Marthe şi William Choate hotărîseră să se căsătorească, deşi nu aveau nici un fel de mijloace. Trăiseră împreună un an de zile ; pe urmă tînărul intern ajunsese la concluzia că era absolut necesar să plece la război alături de camarazii săi. La scurt timp după aceea a murit pe front, iar Marthe a rămas cu băiatul ei, Dave. Pentru a se întreţine şi a-şi creşte copilul a fost nevoită să lucreze din nou ca infirmieră. Trăia foarte cumpătat şi era adeseori istovită ; ajunsese o obsesie pentru ea gîndul să-şi asigure o existenţă îndestulată pentru ea însăşi şi fiul ei. Infirmierele care erau drăguţe şi aveau un angajament la spital primeau mereu invitaţii la reuniuni, şi la una dintre ele, o recepţie în onoarea unui industriaş de pielărie din New York, îl cunoscuse pe Andrew Aikenhead. Marthe avea umeri frumoşi, piele mătăsoasă şi albă ca laptele, şi arăta ca o femeie care nu va îmbătrîni niciodată, iar în momentul acela soţia lui Andrew Aikenhead era bolnavă, şi el

se simţea singur şi nefericit. Căpătă deprinderea de a o vizitii în apartamentul ei. În sfîrşit, după ce soţia sa muri, şi o ceru pe Marthe în căsătorie, ea avu pentru prima dată senzaţia că se apropie de o existenţă asigurată, pentru ea şi pentru fiul ei.

Cînd Marthe îşi ţinea capul plecat într-o parte, cum făcea acum, şi se uita la el cu ochi negri, mîngîioşi şi neobişnuit de mari, avea un aer meditativ şi discret înţelept, şi totuşi ea nu era niciodată perfect calmă, în nici o problemă.

— Mi-am văzut astăzi băiatul, pe Michael, începu să explice el fără grabă. Neliniştea care-1 sfredelea îl alarmă, căci parcă realmente proclama că o trădase, parcă recunoştea în sfîrşit că era cuprins de un neastîmpăr şi că ea nu-1 mai tulbura ca altădată. Timp de zece ani, chiar înainte de moartea primei soţii, nu se putuse împotrivi patimii pe care i-o inspira Marthe. Puţin cîte puţin ea îi transformase felul lui de viaţă în felul ei de viaţă şi obiceiurile lui în obiceiurile ei, şi îşi dăduse toată silinţa să fie plăcută prietenilor lui, pentru ca aceştia să-i ierte lui Andrew pasiunea faţă de ea ; dar acum cînd n-ar mai fi putut subzista între ei decît răsunetul unei iubiri mai profunde, al unui ataşament reciproc, acum cînd ardoarea pierise, el îşi dădea seama că se îndepărtase de ea, regăsind într-un trecut ce zărea în adînc viaţa care-i fusese dragă înainte de-a o cunoaşte. Da, l-am văzut în seara asta pe Michael, mai mult nu spuse.

— De ce-ai vrut, Andrew, să-1 vezi pe Michael ? Te-ai dus să-1 cauţi ?

— M-am gîndit la el în ultima vreme, spuse el, şi se simţi jenat văzînd cum creşte uimirea în ochii ei incredibil de negri.

Atunci ea îi spuse cu delicateţe, aproape rugîndu-1 să nu se simtă jignit.

— El nu s-a ataşat de noi, aşa e ? Totdeauna a dorit să stea departe de noi. Dar nu-ţi făceai prea multe griji în privinţa lui cînd ne simţeam apropiaţi.

— Ai spus „cînd ne simţeam apropiaţi", Marthe ?

Ea dădu din cap şi spuse cu un fel de sfială :

— Aveam senzaţia asta, că te schimbi, Andrew. îmi dădeam seama că ai devenit agitat. Iar cînd el îi întoarse spatele fără să răspundă nimic şi intră în camera lui, ea îl urmă şi-i spuse îngrijorată : Nu înţelegi ce vreau să spun ?

— Nu, nu-nţeleg. Cred că am dreptul să-mi văd fiul, replică el iritat.

— N-am spus să nu-1 vezi.

— încerci să insinuezi că sînt un mizerabil pentru că-1 văd, i-o întoarse el.

Pe cînd se aşeza şi începea să-şi scoată pantofii, iar sîngele oare-i năvălea în obraji îl făcea să pară la culme de înfuriat, ea se străduia să-şi exprime teama sub o aparenţă raţională. Chipul ei vădea atîta frămîntare, iar glasul căuta cu atîta şovăire cuvintele familiare potrivite, încît el tresări uimit. Avea înfăţişarea unei femei care s-ar fi simţit înlăturată din viaţa lui, şi, în timp ce-i asculta glasul scăzut, şoptit, era bîntuit de îndoieli timide cu privire la propria-i onestitate, de aceea cugeta în sinea lui : „Nu sînt un iresponsabil. Nu uneltesc nimic. De ce e alarmată ? Felul meu de viaţă nu corespunde cu felul ei ?“ Aceste gînduri îi destinseră nervii, şi zîmbindu-i îi spuse :

— A fost o chestiune simplă, măruntă, conversaţia mea cu Michael. L-am invitat la ţară, ca să stea împreună cu noi o săptămînă.

— Foarte bine, am vrut să spun doar că el nu ne-a plăcut pe noi niciodată, zise ea. Am vrut să spun că te-ai certat mereu cu Dave şi m-am întrebat adesea dacă nu doreai să-ţi aduci înapoi băiatul. Uneori mi se pare că-1 urăşti pe Dave. Am impresia că te înnebuneşte simplul fapt că se află aici, în casă.

— Astea-s vorbe de clacă, Marthe, şi nu folosesc nimănui.

— Vrei să spui că nu ştii ce simt eu în privinţa asta, dar altădată îmi cunoşteai gîndurile perfect.

— Nu ştiu ce simţi. Nu înţeleg la ce faci aluzie.

— Atunci, ca un hatîr pentru mine, să nu vină Michael la noi.

— Să nu vină băiatul meu la noi ?

— Nu, mi-e teamă.

— Teamă de ce ?

— Nu ştiu, zise ea şi tonul de rugăminte stăruitoare îi dispăru din glas. îmi închipui că nu vreau să mi se tulbure deprinderile. Probabil că sînt o egoistă şi doresc ca totul să meargă pe acelaşi făgaş ca mai înainte. Acum am fugit ca să-mi termin toaleta. Apoi îi zîmbi şi, cînd să iasă, îl mai ademeni o dată cu glas dulce : Asta a fost numai pentru că, în clipa cînd mi-ai spus că l-ai văzut pe Michael, am simţit că totul se sfărîmă. Poate n-a fost de vină decît tonul cu care mi-ai vorbit. Mai sigur, a fost din eauză că m-am zbuciumat atîta pentru Da^ e, zise ea.

în loc să se îmbrace, şedea aşa, ţinîndu-şi un pantof în mînă, cîntărind încă îndoiala care-i trecuse prin minte cu cîteva clipe în urmă. Ruşinîndu-se brusc, îşi aminti elanul de bucurie care-i zvîcnise în inimă după ce Dave închisese uşa plecînd, şi se întrebă de ce avusese acea senzaţie ; ridicîndu-se, se simţi adînc tulburat, căci dorea să fie cinstit faţă de el însuşi.

Apoi auzi un strigăt.

—• Tată, tată, pot să intru ? Mă grăbesc. Era fiica lui, Sheila, care pleca în oraş, şi se oprise în uşă cu faţa îmbujorată, ca şi cum ar fi alergat. Fata era zveltă, brunetă, cu nişte ochi albaştri care păreau totdeauna puţin febrili şi-l făceau pe tatăl ei să se îngrijoreze şi să se întrebe dacă nu avea un început de ftizie. In seara aceea chipul ei tînăr arăta plin de bucurie. După felul cum zîmbea arătîndu-şi dinţii, mici, albi şi regulaţi, cu excepţia a două intervale înguste, dar vizibile, între incisivii de sus, îşi dădea seama că se aştepta să fie foarte fericită, în seara aceea, alături de iubitul ei, tînărul medic Ross Hillquist. Fericirea ei îl mişcă atît de intens, încît se ridică în picioare, drept, simţindu-se în sfîrşit liber să-şi manifeste întreaga mulţumire, şi-i spuse :

— L-am văzut pe Michael, Sheila. Vine cu noi la ţară pentru o săptămînă. închipuie-ţi !

— Formidabil ! Minunat ! exclamă ea, şi începură amîndoi să rîdă, să vorbească şi să-şi şoptească unul altuia.

— I-am spus lui Michael că Ross are să treacă să-1 ia cu maşina ; e-n ordine, ce zici ?

— Mai bine spune-i chiar tu lui Ross.

— Te aşteaptă jos ?

— Vorbea cu tatăl lui, care tocmai venise.

— Dumnezeule ! şi eu nu sînt îmbrăcat. Am stat aşa şi m-am lăsat furat de gînduri.

Andrew Aikenhead îşi trase pe mîneci halatul de casă ecosez, negru cu alb, o însoţi pînă în capătul scării şi aşteptă în timp ce ea cobora treptele, atît de uşoară în rochia cu nuanţe vii, ca o cărare de lumină care ar fi lunecat în jos. O auzi strigînd spre salon : „Ross, Ross, vino o clipă.“ O auzi cum îi şopteşte, cum rîd împreună, pe urmă amîndoi începură să urce scara, braţ la braţ, venind spre el cu chipuri surîzătoare, îndreptate în sus. Figura brună a tînărului medic avea o înfăţişare caldă, prietenoasă. Ii era drag să vadă acele două chipuri alăturate înălţîndu-se spre el. Ross Hillquist nu era nici înalt, nici prea scund, nici gras, nici slăbănog, dar avea umeri foarte solizi. Nu te izbea niciodată ca fiind deosebit de inteligent, dar părea totdeauna că-şi domină spiritul într-un fel remarcabil şi nemaipomenit de simplu. Bucuros că fiica lui va afla cu siguranţă o protecţie în căsătoria cu tînărul medic, Andrew Aikenhead îl chemă cu însufleţire :

— Vino sus o clipă, Ross. Voiam să-ţi spun că l-am văzut pe Michael. Vreau să stau de vorbă cu tine despre el.

CAPITOLUL III

O gloată de agenţi publicitari de la firma Hillquist şi Aikenhead împreună cu soţiile lor, cîţiva muzicieni, cîţiva pictori care se bucurau de succes

şi s-ar fi putut chema celebrităţi, un doctor, un avocat sosiseră cu toţii. Sala- riaţii firmei erau veseli şi explodau în rîsete sonore şi prieteneşti ; soţiile, casnice, se bucurau de invitaţia la recepţie, dar păreau puţin cam alarmate de perspectiva de a pierde jumătate din noapte. Distinsul invitat, Stewart Roebuck, care dirija contabilitatea societăţii Minerva Cheese, sosise o dată cu ceilalţi şi stătea deoparte, oarecum rezervat, extrem de fericit şi de uimit că el, un biet om politicos, cu un fel de a vorbi cam şovăielnic şi pur- tînd ochelari cu lentile groase, a fost în stare să provoace atîta entuziasm în rîndurile femeilor şi atîta jovialitate printre bărbaţi.

Andrew Aikenhead se îndreptă spre el, îl luă de braţ şi-i şopti cu caldă amabilitate :

— Vino cu mine la bucătărie, Stewart, unde putem fi singuri. De-o săptămînă îţi păstrez un degetar din coniacul cel mai pur pe care l-ai băut vreodată. Şi con- ducîndu-1 pe Roebuck, trandafiriu de bună dispoziţie, intrară în bucătărie ca să bea împreună un pahar. Aple- cîndu-se cu sfială spre Aikenheand, Roebuck zise :

— Ţi-am urmat sfatul serios. îmi încerc într-adevăr mina la puţină pictură. Data viitoare cînd mai vin pe-aici vreau să-mi vezi mîzgălelile. Sper sincer că n-ai să fii dezamăgit.

— Să nu uiţi să mi le arăţi. Am să le duc să le vadă nişte pictori, zise Aikenheand. Era mai binevoitor ca niciodată în seara aceea. Chipul îi era scăldat într-o veselă bună dispoziţie. Avea la cheremul său, pentru agenţie, conturile de la Minerva Cheese, nu pentru că ştia cum să discute afaceri cu Roebuck, căci afacerile constituiau doar un aspect superficial al relaţiilor lor, ci pentru că-i dădea lui Roebuck senzaţia că năzuinţele lui secrete şi intime nu-şi găsesc lîngă nimeni pe lume înflorirea ca alături de el. Nu ţi-am arătat, de fapt, nimic în materie de artă. Mîine îl iau cu noi la o galerie pe unul dintre artişti ca să-ţi dea unele

aspecte tehnice ale chestiunii, spuse el încurajator. Putem vorbi mai tîrziu despre afaceri, ce zici ?

Şi Roebuck, cu ochii lui albaştri strălucind îndărătul sticlelor de ochelari, plin de recunoştinţă că nu trebuiau să discute în seara aceea despre afaceri, rostea întruna : „Minunat, grozav, straşnic.[11] Nu exista lucru pe care Aikenhead nu l-ar fi făcut în seara aceea pentru Roe- buck, căci bucuria pe care i-o prilejuise întîlnirea cu Michael stăruia în el şi-i declanşa în suflet un fel de compătimire faţă de acest om de afaceri timid, plin de aspiraţii tainice şi fără glas.

Braţ la braţ se întoarseră în mijlocul musafirilor. Aikenhead, radios, făcu semn cu mîna partenerului său, Joy Hillquist, în picioare în centrul salonului, împreună cu soţia unuia dintre subalternii săi mai mărunţi, care-i ţinea cu amîndouă mîinile farfuria cu salată de fructe, în timp ce el conversa cu soţia altui subaltern, care-i adusese o ceaşcă de cafea. Hillquist era un bărbat foarte înalt, cu umeri masivi, faţa de culoare cărămizie şi obrajii scofîlciţi din cauza unor recente extrageri de măsele. Deşi neliniştea nervoasă care îl tulburase în ultimii doi ani îl făcea uneori să clipească din ochi într-un fel uimitor de rapid, lăsînd impresia că e un om măcinat de griji, în realitate era un individ cu convingeri simple şi adînci. Dacă el şi societatea lui răspîndeau în lumea largă informaţia că brînza lui Roebuck era fără pereche între brînzeturile tuturor naţiunilor, atunci el şi soţia lui şi întreaga casă, ca şi familiile salariaţilor săi, nu mai mîncau nici o altă brînză. Acelaşi lucru se întîmpla cu laptele, lamele de ras, accesoriile de toaletă, aparatele de radio şi mureturile ; le adopta în căminul său şi credea în ele înainte de a pretinde altora să le utilizeze, astfel că în gospodăria lui se aflau, claie peste grămadă, nenumărate fleacuri şi mecanisme pe care nu avea timp nici să le atingă. Se îndopa cu condimentele clienţilor săi, apoi lua purgativele altor clienţi şi se însănătoşea din nou. Astfel că el, omul încrederii orbeşti, şi nu Aikenhead, era cel în

care îşi puneau nădejdea funcţionarii săi ca să le redea o existenţă sigură, salarii bune şi încrederea din perioada de „boom“.

De îndată ce-1 văzu pe Andrew Aikenhead lîngă el, îi şopti :

— I-ai vorbit lui Roebuck ?

— E într-o dispoziţie excelentă, Jay.

— Cît îşi propune să cheltuiască ?

— Nu l-am zorit. îl las să accepte singur punctul nostru de vedere.

— Ar fi minunat dacă l-ai putea convinge să-şi dubleze contul curent. O asemenea ispravă în ziua de azi ne-ar sălta pe toţi. Fă-1 să accepte punctul nostru de vedere. Tu îl poţi face să dorească acest lucru. Ar trebui să ştie că, atunci cînd încep să-i scadă vînzările, e cazul să facă mai multă reclamă.

— Ştie că nu poate să vîndă brînză oamenilor dacă n-au bani de cheltuit, Jay.

— Doamne Dumnezeule, Andy ! Ce s-a întîmplat cu tine ? Nu ştiu ce-i cu tine de cîteva zile. Vorbeşti de parcă te-ar fi ciomăgit cineva. Cînd vorbeşti aşa nu faci decît să înrăutăţeşti lucrurile. în ceea ce mă priveşte, nu există nici un fel de criză, proclamă el, întinzîndu-şi bărbia în afară. Dar după ce îşi descărcă sufletul de această teamă, zîmbi, deoarece ştia că, de fapt, nu putea să se descurce fără vechiul său prieten.

— Mă simt foarte bine. Nu mă simt cîtuşi de puţin ca un om ciomăgit, zise Aikenhead. Am aflat veşti bune în seara asta.

— De la Roebuck ?

— Nu. Mi-am văzut băiatul, pe Michael.

— Ce mai face ? Lucrează, acum ? îmi spunea băiatul meu, Ross, că dorea să intre la Compania de lumină, căldură şi energie de la Lake City.

— Nu, nu lucrează, dar are să vină la ţară cu noi şi asta mă bucură foarte mult.

— Deci asta însemna zîmbetul acela radios de pe faţa ta ? îmi pare grozav de bine, Andrew, după cum îţi închipui şi tu, şi cu mîna lui mare dădu un ghiont afectuos în umărul partenerului său ; apoi

îşi zîmbiră unul altuia, doi vechi prieteni gîndindu-se la vremea, de mulţi ani lăsată în urmă, cînd erau fericiţi într-un fel mai naiv, cînd amîndoi erau săraci şi copiii le creşteau mari, cînd amîndoi erau îndrăgostiţi de soţiile lor.

Bărbaţii se strînseseră în jurul pianului şi începură să cînte, iar doi dintre ei se repeziseră la doamna Aikenhead chemînd-o în mijlocul lor, dorindu-i prezenţa acolo, lîngă pian, din cauza felului ei agreabil, drăgălaş, picant. Soţiile celelalte şedeau în jurul încăperii urmărind-o, pornite împotriva ei, întrebîndu-se de ce doreau bărbaţii s-o aibă alături. Iar cînd Andrew Aikenhead, de astă dată singur, rezemat de marmura căminului, văzu cum surîdea soţia lui şi îi auzi vocea gravă, avu impresia că fusese stupid din partea lui să se simtă tulburat, cu cîteva momente mai înainte, de ceea ce i se păruse la ea suferinţă. „De ce am simţit fiorul acela de nelinişte cînd mi-a vorbit ? Nu-i pasă deloc. Uită-te la ea“, reflecta el, şi se simţi din nou despovărat, iar chipul său înfloritor luă din nou reflexe trandafirii deasupra plastronului alb, lucios.

începu să simtă însă oboseala, şi, părăsind discret salonul, ieşi în hol, deschise uşa din faţă spre a lăsa să pătrundă aerul răcoros din stradă, şi se aşeză pe o treaptă ştergîndu-şi fruntea cu batista şi ascultînd.

Cu douăzeci de ani în urmă, Andrew Aikenhead vindea în oraş diverse imprimate în beneficiul tipografiei unui ziar. Era căsătorit şi îşi iubea soţia, cu care avea doi copii mici. In dorinţa de a se îmbogăţi, se înscrisese la toate cluburile marcante de afaceri din oraş, frecventa o biserică importantă şi se manifesta în politică pe o linie strict conservatoare. în perioada aceea prietenul său, Jay Hillquist, era şeful serviciului de publicitate la acelaşi ziar, iar seara cei doi îşi luaseră obiceiul să meargă pe jos de la birou pînă acasă, împărtăşindu-şi ambiţiile de a face bani şi

simţindu-se triumfători, siguri de ei şi apropiaţi. Descoperiseră amîndoi că se puteau face cu uşurinţă mulţi bani în afacerile de publicitate din conturile curente care intrau, pentru motive personale,, în casa de bani a unei singure agenţii. Aveau amîndoi o mulţime de prieteni şi, umblînd împreună seara, se întrebau cum să scoată parale de pe urmă acestor prietenii în cercurile oamenilor de afaceri din oraş. Se stimulau unul pe altul cu planuri de a-şi părăsi slujbele şi a intra la agenţii publicitare diferite, pentru ca pe urmă, de îndată ce ar fi avut fiecare două, trei conturi substanţiale, să demisioneze şi să pună pe picioare o agenţie proprie. Andrew Aikenhead avea de la natură darul de a crea legături cu oamenii, deoarece era prietenos şi cald, şi oamenilor le plăcea să i se destăinuie. Jay şi cu el se vizitau reciproc, şi în timp ce soţiile şi copiii vorbeau de una şi de alta cu animaţie, sau jucau cu toţii un joc de cărţi, ori se aşezau, într-un tîrziu, din nou la masă, Jay îi spunea adesea : „Partea rea la tine, Andrew, e că nu-ţi foloseşti prietenii. La ce bun să ai prieteni dacă nu te serveşti de ei ? Trebuie să te duci direct la ei şi să le adresezi rugămintea.“ Se înţelegeau amîndoi de minune. După ce şi-au înfiinţat propria lor agenţie, au continuat să-şi facă amiciţii, să pună la cale planuri folosindu-şi prietenii şi să cîştige bani neîntrerupt, an după an.

Dinspre salon venea o cîntare dezlănţuită, care-ţi zgîria urechile. Crescu susţinut pînă la un zbieret disperat ce răsună în hol, se revărsă în stradă, pentru ca apoi să se zdrobească într-un hohot de rîs ascuţit, frenetic. Iar Andrew Aikenhead gîndi : „Contractul cu Roebuck s-a cimentat", şi îşi zîmbi sieşi. Cînd glasurile se înălţară iar, acum pe jumătate stinse de beţie, într-o veselie tremurată, i se păru că toţi erau stăpîniţi de teamă ; ţipau pentru că temeliile pe care le socotiseră veşnice se prăbuşeau. „Toţi joacă teatru. Se prefac că nu s-a

întîm- plat nimic", gîndi el. „îi spun lui Roebuck : «Iată, la noi e aşa cum a fost întotdeauna» ; dar le e frică la toţi că firma va da faliment mîine şi vor rămîne în stradă, iar soţiile lor stau acolo răsucindu-şi degetele şi mor de frică şi ele".

Şi ştia că el, ca un trădător, era unicul care recunoscuse în sinea lui că, efectiv, îşi pierduse încrederea, îi ajunse la urechi o explozie şi mai sonoră de cîntec, nişte rîsete şi mai stridente, şi mai nestăpînite, şi gîndi, cuprins de panică : „Seamănă a horcăit de moarte. Mi-am consacrat întreaga viaţă afacerilor şi acum toate astea sînt pe ducă". Lăsase să-i scape o sumedenie de lucruri simple, autentice, eterne; pierduse multă bucurie adevărată. Iar acea parte a existenţei lui de acum douăzeci de ani ţipa după viaţă, împotriva bucuriei găunoase, artificiale, ce se auzea din camera vecină, şi vremea aceea de început a vieţii lui îi părea acum mai asemănătoare ca orice cu un cămin de familie.

CAPITOLUL IV

Aşadar Michael călătorea cu maşina, de la oraş la ţară, împreună cu Ross Hillquist, logodnicul surorii lui. Străbătuseră toată după-amiaza un ţinut de terenuri cultivate, în care şoseaua cobora printre dealuri cu coama lungă şi netedă, urcînd apoi pe culmi înalte de unde peisajul se desfăşura panoramic cale de kilometri, cu sclipiri de soare pe lanurile pîrguite şi cu licărul albastru al lacurilor în fiecare vale mai largă ; iar dincolo de spinările joase, vălurite, ale dealurilor şi de întunecatele petice de pădure vedeai necurmat linia ceţoasă a orizontului, încît aveai senzaţia că urcuşurile şi coborîşurile te duceau tot mai adînc în ţara de neguri cenuşii de peste dealuri.

— Taică-tău era teribil de bucuros cînd i-ai promis că vii şi tu, Mike, zise Ross. Vorbeam cu el aseară.

— E destul de jenant, orice s-ar spune.

— Cîtuşi de puţin, decît dacă creezi tu situaţia jenantă.

— Nu ştiu de ce am venit. Nu mai am nimic împotriva tatălui meu, şi cînd l-am văzut atît de dornic să mă convingă, i-am răspuns „bineînţeles, am să vin“, dar acum parcă mi se pare că nu sînt în toate minţile.

— Faci cu el doar un compromis.

— Ştiu, dar îţi dai seama cît de penibil este cînd te pomeneşti în compania cuiva cu care n-ai mai fost în raporturi prieteneşti de un an. Am fost naiv ca un copil oînd am promis că vin, zise Michael, dar pe urmă rîse, căci deşi fusese dintotdeauna de părere că Ross gîndea greşit despre orice, ştia că, dacă avea nevoie de el, era oricînd disponibil. Chiar şi cînd îi vorbeai, întreaga natură receptivă a lui Ross era trează la tot ce aveai de spus. Studiaseră la acelaşi colegiu. împreună cu Sheila, Ross venise adeseori să-1 vadă pe Michael, şi astfel, datorită lor, păstrase legătura cu familia.

Se îndreptau cu maşina spre un şir de nori din ce în ce mai groşi la orizont, şi, cînd mai aveau încă o oră de mers, o ploaie uşoară şi rară începu să cadă, cu toate că, privind îndărăt, încă mai puteau zări un crîmpei de cer senin, cu mult în urma lor, iar picurii de ploaie căde au domol, aproape fără zgomot, peste ogoare. Era o ploaie caldă de vară, care dădea o strălucire potolită peisajului, şi ori de cîte ori stropii îi atingeau obrajii, Michael simţea în el un flux proaspăt de viaţă. De ,pe deal priviră jos. în vale, la micul sat Jason şi la hotelul de cărămidă aparentă situat pe malul unui rîuleţ îngust; de partea cealaltă a apei se afla vechea fabrică de cherestea şi, sub o perdea de aburi, păşunea întinsă urcînd în pantă lină de la mal. Opriră maşina ca să bea ceva. Ross ceru o sticlă de whisky. O ţinu în sus, dar în lumina cenuşie a pîclei nu reflecta nici o lucire. în timp ce beau, cercetau cu privirea departe în vale, acolo unde rîul îşi lărgea puţin albia şi se vărsa într-un lac îngust,

încer- cînd să descopere de la înălţime vila Aikenhead, dar nu vedeau decît acoperişurile caselor şi clopotniţa unei biserici la mare distanţă, de cealaltă parte a lacului. Tot acest ţinut de mici ape stătătoare şi rîuri cobora pînă la Marile Lacuri, şi uneori, pe vreme foarte senină, întrezăreai dunga orizontului lacustru strălucind pe fondul mai puţin luminos al cerului, iar dincolo se găseau porturile şi vapoarele transportînd cereale pînă la Chicago şi Cleveland.

Traversară podul peste rîu, acolo unde nuferi mari, galbeni pluteau pe apă, şi coborîră în grabă din maşină în faţa hotelului de cărămidă roşie. Hotelul găzduia o excursie pentru pescuit, căci mai mulţi tineri cu feţe rîzătoare, fluşturatice, se aplecau peste pervazurile ferestrelor. Ross şi Michael se opriră pe şosea, sub ploaia uşoară, în timp ce oamenii din sat, aşezaţi pe verandele caselor, îi observau cu înfrigurare cum îşi agită braţele în semn de salut către cei care se înghesuiau la ferestre. Cineva încerca probabil să-şi facă loc şi să-şi scoată capul, fiindcă îi vedeau pe ceilalţi rezistînd şi împingîndu-1 cu rîsete înapoi ; apoi acel cap ţîşni brusc în afară, pe jumătate ascuns sub o ridicolă şapcă englezească de vînătoare, din tweed şi cu fundă pe creştet, care se sucise într-o parte ca o pălărie napoleoniană. Aplecîndu-se mult peste pervaz, îmbrăcat într-o jachetă de tweed, omul cu şapca de vînătoare striga : „Hei, aţine-te, aţine-te ! şo pe el, şo pe el ! Bine aţi venit, micuţilor străini," apoi, încîntat de propriile lui bufonerii, izbucni în rîs.

— Pentru numele lui Dumnezeu, exclamă Mike, dar ăsta-i...

— Ce s-a întîmplat ?

— Asta-i Dave Choate.

— Bineînţeles. îţi închipuiai şi tu că o să fie aici.

— Nu m-am gîndit, zise Michael, şi glasul lui deveni şters, fără vlagă, cum stătea aşa pe loc în mijlocul drumului, cu chipul posac, în timp ce

băiatul care făcea pe măscăriciul nu contenea să strige, bine dispus : „Hei Mike. Noroc, Ross !“

— De ce-a trebuit să fie şi tipul ăsta aici ? zise Michael. Se îndreptau spre acel mic şi vechi hotel, folosit în prezent mai ales pentru excursiile de pescuit, căci nu exista nici un motiv pentru care să mai treacă cineva pe-acolo, cînd satul era atît de aproape de oraşele mai mari. La etaj, duşumelele erau adîncite şi scîrţîiau cumplit. Cînd Michael intră în odaia lui Dave Choate, ezită să înainteze, plin de reticenţă. Se aflau acolo doi tineri cu mutre agere şi obraji rumeni, care lucrau în domeniul creanţelor şi ipotecilor. Erau puţin ameţiţi. Cei doi tineri creanţieri erau încă îmbrăcaţi în costumele lor fine, elegant croite, cu umeri pătraţi şi talia de viespe, după fasonul modern, şi amîndoi purtau aceleaşi pălării mici şi cochete de fetru pe care le arborau, în epoca aceea, toţi tinerii creanţieri şi curtieri de la oraş. Tocmai cînd intra Michael se produsese o explozie de ilaritate, căci unul dintre tineri, cel cu trăsături dure, dar copilăreşti, îl înşfăcase de gît pe prietenul său scund, brunet şi dezmăţat, şi începuse să-i scobească ochiul cu degetul cel mare în timp ce-1 pocnea în cap cu un ziar rulat strîns în chip de măciucă. Văzuseră odată împreună o trupă de vodevil executînd ceva în genul acesta, iar acum făceau cu rîndul folosindu-1 fiecare pe celălalt drept compare. Amîndoi aveau ochii roşii, scobiţi şi umflaţi destul de rău, totuşi arătau fericiţi. Cu toţii păreau puţin beţi şi încîntaţi la culme. Dar cînd intră Michael şi rămase în prag reticent şi calm, se simţiră stînjeniţi, iar unul dintre tineri îi spuse lui Dave :

— Teatrul nostru nu-1 impresionează prea grozav pe băiatul ăsta voinic, aşa e ?“

Scoţîndu-şi ridicola şapcă de vînătoare şi salutînd cu o plecăciune adîncă, Dave spuse :

— Bum sosit fiului risipitor. Cel pierdut s-a înapoiat. Băieţi, vi-1 prezint pe Mike Aikenhead.

Mike, pentru voi. Şi ţie, Mike — amicul brunet e domnul James T. Finn, iar celălalt amic e Henry Swinerton Phelan. Amîndoi sînt oameni talentaţi şi s-ar cuveni să-i simpatizezi, chiar dacă nu sînt tocmai din branşa ta.

— Şezi jos, Dave, spuse doctorul Hillquist. Nu mai face atîta gălăgie.

— Ce-i cu tine, Ross ? Mike înţelege. Sîntem camarazi.

— Vedeţi-vă de ale voastre mai departe. Nu vreau să vă stric petrecerea, zise Michael, dar era atît de vădit că nu-i plăcea să rămînă acolo şi că se simţea ca un străin printre ei, încît cei doi tineri creanţieri şi cu Dave tăceau, urmărindu-i chipul brun, cumpătat, de pe care surîsul precaut dispăruse atît de repede. îl pîndeau ca şi cum s-ar fi aşteptat să izbucnească din el vreo remarcă uluitoare, caustică, înfiorător de ostilă, iar Dave Choate, a cărui faţă congestionată exprima o ciudată inocenţă cînd îl fixa pe Mike cu privirea, încerca disperat să născocească nişte cuvinte năstruşnice, mieroase şi spirituale care să-i facă pe toţi să rîdă şi să lege camaraderie acolo, în camera de hotel din micul sat.

Michael examina încăperea unde stăteau răspîndite în dezordine sacoşe de voiaj din piele de porc, elegante şi costisitoare, şi observă teancurile îngrijite de haine frumoase, întinse pe pat, complicatul echipament de pescuit într-un colţ al încăperii, măsuţa de toaletă, deja transformată în bar şi garnisită cu sticle de whisky şi gin, ca şi cele trei lăditze zdravene cu sticle de bere, îngrămădite îndărătul uşii deschise, totul vădind bani azvîrliţi cu nemiluita ; iar tinerii creanţieri îşi purtau costumele cu distincţie, ca pe nişte uniforme, amîndoi cu haina la două rînduri de nasturi, strînsă bine pe talie, şi purtînd acelaşi gen de cămaşă cu butonieră la guler ; holbau ochii la el în aşa fel încît era sigur că-i înregistrau critic pantalonii gri de flanel, jacheta albastră uzată şi pălăria boţită de fetru, cu boruri largi, demodate. Nu o dată îşi

dorise şi Michael să poarte asemenea costume frumoase şi elegante ca ale lor.

Cînd Dave începu din nou să strige şi să facă pe clovnul, Michael simţindu-se luat în derîdere, începu să cugete la nenumăratele nopţi cînd stătuse treaz în culcuşul lui din odaia de mansardă cu bucătărioară, întrebîndu-se dacă va veni vreodată un timp cînd i se va spune în sfîrşit că se găseşte o muncă de făcut şi i se va cere şi lui să lucreze.

Se născu în el atîta animozitate, încît nu izbutea să înţeleagă că tinerii găseau în bufonerie o supapă pentru că îi făcuse să se simtă stînjeniţi. îl lăsară în pace, rîzînd între ei plini de voie bună. Astfel că Michael se retrase lîngă fereastră privind în jos şoseaua, ploaia şi veranda, de unde patronul magazinului şi soţia lui se uitau cu interes în sus, spre hotel; de cîte ori se uita la el vreunul dintre tineri, încerca să-i adreseze un zîmbet conciliant, dar în mintea lui îşi zicea : „Dacă Dave mai pomeneşte un cuvînt despre fiul risipitor îl plesnesc chiar aici, în camera asta“.

Pe urmă, Dave îl pofti :

— Vino să bei cu noi ceva, Mike. Ar trebui să ne înţelegem bine cu toţii.

— Bineînţeles că nu refuz o băutură, răspunse Mike.

— E destul de greu să te priceapă cineva, Mike, zise Dave. Nu poţi fi în realitate chiar atît de acru cum pari. Stai puţin, să nu mă înţelegi greşit.

— Vrei să spui că ai vrea să arăt ca voi, băieţilor, ca motanii care tocmai au înghiţit canarul.

— Nicidecum. Aş vrea numai să ştiu ce ai împotriva mea. Nu sînt vinovat că tu nu vrei să locuieşti cu tai- că-tău ; e drept ? E tatăl tău, nu-i al meu, aşa-i ? N-o să-mi pretinzi să trăiesc şi eu ca un orfan fiindcă aşa faci tu.

— Hai, spune-ne ce ai cu noi ? spuse creanţierul cu obraji rumeni, James T. Finn, cu un aer extrem de preocupat.

— Cine a spus că am ceva cu voi ?

— Nu-ţi cerem să ne agreezi, dacă mă-nţelegi ; dar crea îţi dai aere de superioritate. Nu-mi fac iluzii că e mare lucru de capul nostru pe planeta asta, dar de tine parcă a auzit cineva ? spuse politicos creanţierul.

— în regulă, puişorule, zise Michael. Eşti destul de fălos dumneatale, hm ? Totuşi, voi, băieţilor, censemnaţi ? Taţii voştri v-au făcut rost de slujbe la creanţe şi ipoteci, aşa e ? Sînteţi doi mari financiari, mai e vorbă ! Taţii voştri v-au pus acolo, în pîine, fiindcă nu ştiau ce dracu să facă cu voi ca să vă pună la adăpost.

— Şi pe tine ce te doare că noi sîntem la adăpost ?

— Fiindcă sînteţi atît de scîrbos de condescendenţi.

— Foarte bine, dă-i înainte. Spune-ne ce însemni tu ?

— Eu sînt inginer. M-am pregătit timp de şase ani pentru meseria asta şi vreau să muncesc. Asta-i un lucru pe care voi, băieţi, nu-1 înţelegeţi.

— S-ar zice că sînteţi toţi nişte copii de zece ani. Staţi jos să bem ceva, zise medicul. Rîseră toţi oarecum prosteşte. Se simţeau ruşinaţi de sentimentul de ostilitate care se strecurase între ei. Singur Dave, pe jumătate beat, sfios şi împleticit la vorbă, continua să explice că el era doritor de prietenie. în realitate însă, nici unul nu slăbea din ochi faţa palidă a lui Michael, încă plină de porniri vrăjmaşe ; el ar fi preferat să nu fi venit acolo ; dorea să se întoarcă înapoi la oraş. în timp ce-1 asculta pe Dave cum insistă să se arate prietenoşi unii cu alţii, şi le vedea chipurile netede, tinere, de băieţi răsfăţaţi şi uşuratici, îndreptate spre el, îl năpădeau toate duşmăniile demult uitate, venindu-i

din sentimentul că fusese deposedat. Se gîndea la viaţa lui în marele oraş, la figura gravă şi uneori neliniştită a Annei Prychoda, totdeauna gata să zîmbească, totuşi ; la Huck Farr, urmărind-o cu atîta răbdare ; la toţi tinerii ce-şi petreceau după-amiaza în jurul restaurantului Hilton, aşteptînd să se ivească ceva, iar cei la care se gîndea în felul acesta, şi care făceau parte cu adevărat din viaţa lui, păreau că se află la o imensă depărtare de indivizii din camera de hotel.

Dar Dave îl îndemna :

— Ce nu-mi place la tine, Mike, e că nu bei destul.

— Pot să beau mai mult decît tine şi încă stînd în cap, zise Michael, arătîndu-şi dispreţul printr-un rînjet larg.

— Bine, facem pariu, Mike, zise Dave, şi, luînd o sticlă de whisky, îngenunche şi încercă să-şi ţină capul în jos, pe podea, sprijinindu-şi de şifonier picioarele ridicate în sus, în timp ce înclina sticla.

— Sînteţi ca nişte copii, le zise medicul. Eu plec. Vii şi tu, Mike ?

Atunci Michael se simţi ruşinat că se purtase atît de copilăreşte în mijlocul lor. Se uită la ei ca şi cum ar fi voit să-şi ceară scuze ; rîzînd, le spuse :

— N-are nici un rost să vorbim aşa. Uită toate astea, Dave. Hai, vino, Ross.

Dave îi strigă lui Ross din tirmă, în timp ce acesta cobora, că nu avea să vină acasă pentru cină ; rămînea acolo, cu prietenii lui.

Afară, pe şosea, doctorul Hillquist i se adresă, mirat :

— Nu te-am văzut niciodată în felul ăsta, Mike. Nu te-am văzut niciodată atît de complexat, pînă acum, faţă de alţii. Parcă nu mai erai tu. Chipul lui rotund, serios, era plin de uimire. Părea atît de tulburat, îneît luă chiar un aer nefericit.

— Ba nici vorbă că eram eu, zise Mike. Căutau să mă insulte, nu ?

— Nu, deloc. încercau să se arate prietenoşi şi tu nu-i lăudai.

— îmi venea să le dau la toţi una la moacă.

— Dave îţi făcea jocul, Mike. Dorea să-ţi fie pe plac.

— Tipul ăsta n-a avut niciodată în el ceva plăcut. N-a avut nimic, niciodată, nici măcar o rugăminte.

— Nu poţi nega că avea acolo destulă băutură ca s-ajungi să te dotini ca o uşă de hambar. Dacă n-aveai chef să vii, de ce-ai venit ?

— Fiindcă tata a-nceput să-mi vorbească într-un fel care mi-a amintit de trecut, m-a înduioşat, mi-a stîrnit simpatia.

— Mai mult decît atît, n-ai venit aici ca să-i cauţi rîcă, după cîte ştiu.

— Nu văd de ce trebuie să insişti mereu asupra faptului că eu nu mă înţeleg cu tata, cînd tu n-ai nimic comun cu tatăl tău.

— Nu-i nevoie să mă iau la harţă cu el ca să-1 fac să înţeleagă. E aceeaşi situaţie la mine ca şi la tine, Mike. Tata ştie că eu nu pot să suport felul cum şi-a văzut toată viaţa numai de interesele lui. Noi doi avem sentimentul că mai există şi altceva pe lumea asta. Nici unul, nici altul n-am dorit să profităm de ceea ce puteau să ne dea părinţii noştri, pentru că simţeam că există o muncă reală de înfăptuit în viaţă, aşa că tu ţi-ai văzut de drumul tău şi ai devenit inginer, iar au m-am făcut medic.

Dar Michael care asculta numai cu o ureche, lăsă neatent să-i scape :

— îmi pare rău, Ross. Acum încerc să-mi scot pîrleala cu tine. Oricum, n-aveam dreptul să mă apuc să le trag băieţilor un asemenea perdaf. Arăta nenorocit de-a bine- lea, iar privirea, care i se îmblînzise, îşi schimba direcţia fără astîmpăr. Stătu locului în drum, uitîndu-se îndărăt la hotel, ca ros de căinţă.

Medicul începu să rîdă de el, căci îi era nespus de drag Michael cînd arăta ca acum, cu chipul

tulburat şi solemn, regretînd cu atîta ardoare un lucru atît de mărunt ; îi era drag felul grabnic în care-i trecea aversiunea lăsîndu-1 pocăit ca o fată.

— Mă-ntorc să fac pace cu băieţii ăia, zise Michael, luînd-o înapoi.

— Nu poţi să faci una ca asta, rîse medicul, apucîn- du-1 de braţ.

— Mă duc numai să-mi cer scuze.

— O să-ţi ceri data viitoare cînd îi mai întîlneşti. Acum s-ar simţi prost.

—■ Iar eu mă simt groaznic că le-am căutat ceartă, aşa, fără rost. Erau nişte băieţi de treabă care încercau şi ei să se distreze după capul lor.

Mergînd de-a lungul drumului de ţară care se îndepărta de şoseaua principală, Michael tăcea, deoarece îşi întindea lung gîtul, încercînd nerăbdător să vadă dincolo de cotitură, acolo de unde drumul începea să urmeze' linia curbă din jurul lacului. De multe ori, de cînd îşi părăsise căminul de pe acest meleag, se trezise noaptea în cîte o cameră posomorită de pensiune ieftină, gîndin- du-se la casa părintească, şi de cîte ori îi venea în minte drumul acela şi lacul şi cerul de deasupra, îl biruia re- muşcarea că se izolase de ai lui şi de ţinutul acela, oricît de bună şi salutară fusese izolarea.

Pe urmă auzi murmurul apei curgătoare de partea cealaltă a copacilor, apoi ajunseră pe negîndite la cotitură, şi în sfîrşit apăru lacul, iar dincolo de lac, colinele joase, umede. Un val spontan de bucurie îl străbătu pentru că se afla din nou acolo, pe pămîntul natal; privi cu nesaţ pînă la malul opus al lacului îngust, care nu avea mai mult de doi kilometri şi jumătate în acel punct, şi rămase tăcut, urmărind cum cădea ploaia mărunt şi oscilant pe apă, şi cum devenea uneori transparentă încît puteai să vezi limpede spinările şi umbrele dealurilor de partea cealaltă.

Puţin mai departe, pe şosea, era casa veche de piatră, cu obloane albastre şi lemnăria în alb, cu pajiştea verde coborând în pantă pînă la

debarcader. Lîngă casă se întindea vechea livadă cu meri, şi merii erau în floare, iar mireasma lor plutea în aerul încărcat de vapori. Oriunde s-ar duce în lume, oricît de sărac va fi, oricîtă dragoste sau ură vor sălăşlui în el, acest colţ de peisaj păstrat în amintire, ţărîna pămîntului şi aroma aerului şi culorile peisajului, toate îl vor chema mereu, şi-n suflet îi va pătrunde dorul de a le regăsi.

Andrew Aikenhead se afla la intrare, urmărindu-i cum urcă poteca spre casă. Cînd mai aveau de parcurs o bucată de alee îşi lăsă soţia cu Sheila şi cu Jay Hillquist, care ieşiseră alături de el, şi se repezi în întîmpina- rea fiului său. îl luă pe Michael de braţ şi le făcu semn celor din casă, strigînd :

— Iată-i ! Iar lui Michael îi spuse : Am auzit toţi maşina. Şi v-aşteptam cu toţii.

Sheila fu cea dintîi care-i ură bun venit Iui Michael cînd ajunse în faţa casei, şi-1 sărută, iar obrajii ei de brunetă, cu piele catifelată şi caldă, se îmbujorară în timp ce-i şoptea rîzînd :

— Eşti o comoară că ai venit, Mike. O să petrecem de minune. Fii drăguţ cu doamna Aikenhead. Nu e deloc femeie rea, să ştii.

■— Nu-mi închipui că eşti chiar preocupată din cauza asta, răspunse el, tot în şoaptă, şi rîse.

— Nu, dar cred că ea este, spuse Sheila încet. Uită-te numai puţin la ea.

Doamna Aikenhead stătea ceva mai la o parte, ca despărţită de toţi ceilalţi, după ani de zile de cînd venea în casa aceea. Pe faţa ei se citea o însufleţire ezitantă. Stătea acolo singură, o femeie atrăgătoare şi nostimă prin moliciunea gingaşă a formelor, dar chinuită de anxietăţi, ca şi cum s-ar fi temut că o va îmbrînci careva la o parte şi nu ştia cum să se apere.

— Aş vrea să te distrezi bine aici, Michael, îi spuse ea. Mai bine ca oricînd. Pe urmă îi atinse delicat braţul şi-i spuse : Sînt sigură că tatăl tău doreşte să stea de vorbă cu tine, Michael. Simţiţi nevoia să staţi împreună la o şuetă, şi, întorcîndu-

se spre soţul ei, îi zîmbi. Se depărtă fără a mai privi înapoi. Umbla dreaptă, cu paşi uniformi, fără a clinti capul, dar Michael, urmărind-o cu privirea, avea senzaţia că anxietatea ei se transformase în sentimentul că e părăsită, şi era atît de tulburat, încît începu să se simtă ca un intrus.

Dar tatăl său i se adresă :

— Ah, Michael, ce bine-mi pare că te văd aici ! Bucuria începuse să-i învălmăşească mintea şi nu mai ştia să se exprime în cuvinte simple, calde. Limpezindu-şi glasul zise : Poţi fi sigur, băiatul meu drag, că sîntem la unison cu toţii ca să-ţi facem o primire bună, apoi bolborosi ceva, luînd o mutră încurcată, deoarece îşi dădea seama că, în ciuda bunelor lui sentimente, vorbea prea pompos. Era speriat să descopere că maniera lui afabilă de o viaţă întreagă îi făcea dificilă acum exprimarea deplină a bucuriei ce-i umplea inima, iar vorbirea lui, chiar oînd încerca să-i pună frîu, se prefăcea într-o limbuţie rapidă, ca şi cum ar fi încercat să vîndă ceva cuiva. O adîncă stingherealâ începea să i se aştearnă pe faţa roşie de emoţie. Nu putea să înţeleagă ce se întîmpla cu el şi, îngăimînd stîngaci, dorea cu ardoare să găsească cîteva cuvinte autentice de bun venit.

Michael înţelegea că tatăl lui n-ar fi dorit să semene cu persoana care salută pe noii sosiţi într-un hotel, sau cu un om care încheie o afacere bună ; ştia că doreşte doar să-şi arate entuziasmul şi de aceea el însuşi era mişcat. Lui Michael i-ar fi plăcut să-i adreseze tatălui său o remarcă firească, drăguţă, afectuoasă, care i-ar fi apropiat, dar era foarte dificil, întrucît tatăl lui vorbea cu disperare, de parcă n-ar fi avut curajul să se oprească. Iar Michael gîndi : „Poate că se-ntreabă de ce m-a poftit să vin. Nu s-ar spune că e între noi un sentiment cald, real,“ şi se simţi la culme de descurajat, căci bucuria de a-i regăsi pe ai săi îi aluneca printre degete.

Oftînd, tatăl său zise :

— E greu de explicat cît de mulţumit sînt. Dorise ca Michael să vină, şi el venise, iar acum îşi dădea seama că, într-un fel sau în altul, el însuşi eşuase, astfel că rămase tăcut.

In parte, demnitatea lui părea restabilită prin această tăcere, şi rosti grav :

— Ce părere ai de un whisky cu sifon, Michael ?

— Mi-ar plăcea grozav.

— Vino-aici, atunci, zise el, conducîndu-1 spre un bufet vechi, lingă fereastră. Turnă acolo două pahare. Uitîndu-se unul la altul înclinară capetele şi rostiră împreună : „In sănătatea ta. Noroc. “ Atîta tot. Dar în timp ce-şi beau paharele cu sorbituri mici, pe Michael îl cuprinse tristeţea la gîndul că el şi tatăl lui încercaseră să se apropie, să se revadă cu căldură şi cu ceva din demnitatea proprie fiinţelor umane, dar trebuiseră să facă eforturi imense, pentru ca apoi să nu izbutească să dea expresie umanităţii din ei. Stăteau în picioare împreună la fereastră, însă Michael avea sentimentul că nu realizaseră o adevărată reunire, şi regreta că venise.

CAPITOLUL V

Dar cînd Michael se regăsi în odaia care odinioară fusese a lui, privind afară la suprafaţa lacului, calmă după ploaie, cu o pînză de lumină cenuşie spînzurînd deasupra pe toată întinderea apei, afară de o unică dîră de strălucire palidă care avea să dispară curînd sub clarul de lună, dorul de a-şi redescoperi căminul îi izvorî din nou în inimă. O barcă cu vîsle se izbea încetişor de micul debarcader. Livada cu meri se afla acolo, pe panta lină de lîngă lac, iar merii înfloriseră. Apoi răsări luna poleind florile albe. Pe malul opus al lacului se vedeau cîteva lumini. Atunci totul începu să i se apropie de suflet, toată acea regiune rurală cu

aspect blind, care-i fusese dragă de cînd se ştia, şi îl prindea acum din nou în mrejele ei. „Lacul are întocmai înfăţişarea de altădată. Poate că nimic nu s-a schimbat. Mama a murit, dar, într-un fel, poate e şi ea cuprinsă în meleagurile astea pe care le iubea atît de mult. Ii plăcea mireasma florilor de măr într-o noapte de primăvară ca asta. Poate că fiecare ramură, piatră sau arbore de-aici păstrează ceva din ea," gîndi el. Şi toate zilele copilăriei reînviară în el pe cînd stătea aşa, la fereastră, auzea glasurile copiilor care veneau pe vremuri la joacă; auzea vocea vioaie, de fetiţă, a surorii lui ; toţi rîdeau şi ţipau, urmărind din ochi cîinele care făcea spumă bătînd apa, după băţul pe care ei îl aruncau mereu ; pe urmă, auzea glasul mamei care-i chema din casă.

O lentă reacţie emotivă şi un fel de iubire amestecată cu păreri de rău îi creşteau în suflet în timp ce stătea la fereastră ; pe urmă zări două siluete umblînd în penumbră şi auzi un rîs molatic. Sheila şi Ross Hillquist, care se plimbau braţ la braţ pe cărare, se opriră chiar înainte de a părăsi pajiştea, şi rochia ei albă împreună cu costumul de culoare închisă al medicului deveniră ca un singur trunchi gros de copac atins de lumină.

Michael începu să-şi despacheteze bagajul şi să-şi examineze camera. Intr-un colţ, pus anume pentru el, se afla un echipament de pescuit, o undiţă de bambus pentru bulboanele cu păstrăvi şi pentru rîu, şi o undiţă scurtă de oţel pentru bibanii din stuful de la promontoriu. Aşe- zîndu-se pe pat, îi veni gustul să plece singur dimineaţa şi să pescuiască bibani în locul acela straşnic dintre trestii. Zîmbi şi îşi trecu palmele prin părul negru şi des.

Tot mai şedea aşa cînd auzi glasuri venind dinspre latura opusă a casei, glasul lui Dave şi glasul tatălui său ridicîndu-se, purtate departe pe lac. Dave venise singur de la hotel ca să mai ceară

ceva bani şi dorea să se întoarcă acolo în grabă. „Dacă am pierdut banii, trebuie să le plătesG băieţilor, nu ? zicea el. Sfinte Dumnezeule, eşti din ce în ce mai strîns la mînă. Ce s-a întîmplat cu dumneata? Doar nu eşti falit !“ Iar celălalt glas, sacadat şi sonor, spunea : „Nici un cent, nici măcar un sfanţ Poţi să te duci mîine la oraş şi să-ţi cauţi de lucru“. Glasurile evocau patima, gesturile, chipurile amîndurora. în timp ce toată lumea asculta, băcanul din sat, care tocmai pleca acasă, fermierul de la ferma vecină, căruia i se blocase motorul automobilului, acolo, pe şosea, glasurile se ridicau ascuţite ori tăceau brusc, iar Andrew Aikenhead rostea cu înţelepciune aspră, necruţătoare : „Nici un cuvînt mai mult. Ce-ai spus ? Te-ncumeţi să repeţi ? Nu sînt prea bătrîn ca să burduşesc cu mîinile mele un fluşturatic ca tine. Nu eşti bun de nimic pentru nimeni pe lume. Mai bine ai fi mort decît viu“. Părea liber şi puternic. Dar glasul tînăr, plin de dispreţ, se făcu auzit : „Uah, m-am săturat de mofturile astea. De ce nu închi- riezi o sală de varieteu ?“

în timp ce Michael asculta, agitat şi uimit, o auzi pe doamna Aikenhead strigînd din casă :

— Dave, vino-ncoa.
— Ce doreşti ?
— Vino-ncoa.
— Mă-ntorc la hotel.
— Vino aici, Dave. Aranjez eu lucrurile, zise ea.

CAPITOLUL VI

Dimineaţa, Andrew Aikenhead aşteptă multă vreme ca Michael să coboare şi să meargă la pescuit. Şezînd pe verandă şi urmărindu-i pe Sheila şi pe doctorul Hillquist cum se plimbă de-a lungul şoselei, învăluiţi în lumina proaspătă a începutului de zi, îi reveni în minte cearta cu Dave Choate din

seara precedentă, dar de îndată ce se pomeni bombănind iritat, alungă repede asemenea gînduri, căci la urma urmei nu fusese decît una din certurile banale care se iscau de multe ori între ei. Nu dorea să-şi bată capul cu astfel de gînduri într-o dimineaţă ca aceea cînd fiecare cîntec de pasăre îl desfăta şi zgomotele dinspre lac îi erau atît de familiare şi plăcute. De pe verandă îi apărea figura lui Jay Hillquist Jîngă fereastra din living, cu capul aplecat şi întors în aşa fel încît i se vedea o singură ureche roşie. Jay Hillquist îşi făcea însemnări grabnice în carnetul său, stabilind un plan prin care să atragă contul negustorilor de stofe pe credit pentru agenţia lor. Suspinînd fericit, Andrew Aikenhead avu în sfîrşit sentimentul că e înconjurat de ai săi.

Cînd Michael apăru cu undiţa de oţel pentru pescuit bibani, păru surprins că-şi vede tatăl şezînd acolo, îmbrăcat cu o jachetă cafenie de tweed, cu o pălărie veche de fetru pe cap şi cu o pipă în gură. De capătul undiţei lui Michael atîma un boiştean alb cu roşu, momeala folosită pentru bibani prin părţile acelea. Tatăl lui observă că pe Michael îl decepţionase faptul că-1 găsise pe el aştep- tîndu-1, după căutătura prudentă din ochii fiului său; şi văzînd privirea băiatului, se simţi la rîndul său decepţionat. în seara precedentă ajunsese într-adevăr la concluzia că revederea lor nu fusese prea izbutită numai din cauza firii rezervate a lui Michael.

— M-am gîndit că, foarte probabil, o să vrei să mergi la colţul acela din stufăriş, Michael. E-adevărat ? zise el.

— Aşa mă gîndisem. Dar poate că e puţin cam tîrziu acum. Poate am s-aştept să mă duc diseară.

— Nu, nu e prea tîrziu. N-am crezut niciodată în ideea asta cu ora cinci dimineaţa. Cei mai buni bibani care s-au pescuit vreodată pe-aici au fost prinşi puţin înainte de amiază. îţi aminteşti ce frumuseţe de bibani prindeam la promontoriu ? Te

conduc cu barca pînă acolo. Haidem !

— Nu, vîslesc eu, zise Michael. Cum o să te las pe tine să vîsleşti ?

— Perfect. Să .mergem.

Coborîră la micul debarcader şi, aplecîndu-se amîndoi, apucară de barcă ; şi, pentru că erau conştienţi că trăgeau barca spre larg la fel ca odinioară, rămaseră tăcuţi şi sfioşi. După ce urcară în barcă şi Michael începu să vîslească, îndreptîndu-se către promontoriul care se profila dinspre ţărm la vreun kilometru şi jumătate mai sus, iar peisajul arăta la fel ca întotdeauna, cu cerul luminos şi apa albastră a lacului neînoreţită de valuri, tatăl, în- trebîndu-se cum să rupă tăcerea, îi arătă deodată pe mal ulmul înalt ce străjuia ogorul povîrnit pînă la apă şi-i spuse :

— Mai e şi-acum un cuib de granguri acolo. Se pare că-şi fac cuibul în ulm de ani de zile. Poate vedem şi noi unul, şi ducîndu-şi degetele la gură imită perfect trilul păsării, căci ştia să îngîne aproape orice pasăre ce-şi făcea cuib prin părţile acelea ; şi aşteptară, lăsînd barca să plutească în voie, pînă cînd, în sfîrşit, licări soarele pe pieptul cu pene roşii al păsării care ţîşni din ulm, plutind în înalt, pentru ca apoi să se depărteze brusc.

— Ai reuşit, zise Michael.

— Nu ţi-am spus ?

— Ai avut dreptate, încuviinţă Michael.

Tatăl era cît se poate de satisfăcut, şi i se citea atît de limpede mulţumirea pe faţă, încît Michael gîndi : „De ce a trebuit să vină cu mine şi să-mi strice fărîma de distracţie pe care mi-o plănuisem ? îl simt cum mă priveşte. Are chef de sentimentalism. Dumnezeule mare, de ce face mutra asta răbdătoare şi satisfăcută ?“ în timp ce se perindau pe lîngă ei colţuri de peisaj păstrate în amintire, imagini familiare de pe uscat,. una după alta, avea senzaţia că tatăl lui nu-i slăbea din ochi. Pe cîm- purile înclinate domol spre lao scînteiau margarete albe şi gălbenele de munte, ici şi colo apăreau din apă răzoare de orez, şi adeseori, de

printre arbori, se auzea deodată talanga unei vite, cu sunetul ei bine cunoscut şi care te lua totuşi prin suprindere. S-ar fi zis că tatăl îşi alina fiul cu acei copaci, cu zgomotele obişnuite şi cu ambianţa lacului, rugîndu-1 numai să-i accepte prezenţa, în cele din urmă însă, cînd începu să simtă că Michael aproape uitase că se află cu el în barcă, iar el însuşi îşi amintea de seara de la tavernă, cînd avusese impresia că a atins în Michael o coardă sensibilă, i se adresă puţin cam nedumerit :

— îţi place aici, Michael ?

— E foarte bine. Dar eu trebuie să plec peste o zi, două, răspunse Michael pe un ton prozaic, lipsit de sensibilitate.

—■ Nu e nimic deosebit care să te solicite la oraş ; e-adevărat ?

— E foarte frumos aici, dar... ei bine, ştii ce vreau să spun. Acum că mă aflu aici, mai bine s-o declar deschis. Nu prea înţeleg de ce am venit. Nu-i acelaşi lucru ca altădată. Au trecut cîţiva ani peste mine. Nu mai e locul meu aici. Ce-a fost al meu s-a dus. Mi-a rămas în amintire, dar e un lucru pe care nu-1 mai pot regăsi aici.

Atunci tatăl avu impresia că e respins cu aroganţă şi, năpădit de resentimente, la rîndul lui, rosti tăios :

—■ La urma urmei, Michael, nu e nimeni ciumat aici. Doar nu-ţi închipui că te molipseşti dacă mai stai cu noi ?

— N-am spus asta.

— Dar aşa se subînţelege şi mă simt puţin ofensat, spuse el, şi sîngele îi năvăli în obraji fiindcă fiul său continua să-1 privească indiferent. Eşti destul de egoist, nu-i aşa, Michael ? Eşti bine hotărît să-ţi vezi de drumul tău. Ce simte altul nu te interesează prea mult.

— Zici că sînt egoist, deci.

— în cazul ăsta, da.

— Asta-i bună ! N-am ştiut niciodată că-ţi păsa prea mult de ceea ce simt alţii, zise Michael, aproape luîndu-şi tatăl în zeflemea. Acolo, în

lumina dimineţii, pe apa lnişti tă, unde nu se auzea decît plescăitul uşor al lopeţilor din cînd în cînd, se uitară unul la altul cu aviditatea de a se înfrunta usturător într-o ciocnire de multă vreme uitată, încă de la începutul ei, care îi ducea îndărăt la zorii vieţii lor împreună, la o soţie şi o mamă, la propria lor evoluţie şi apoi la despărţirea lor ; se simţeau minaţi aprig unul împotriva celuilalt; amîn- doi erau stăpîniţi de plăcerea şi de dorinţa acestui conflict. Pe urmă Michael zîmbi cu un calm nesfîrşit, iar tatăl oftă şi se simţi stînjenit. Michael zise :

— Am ocolit promontoriul, iată stufărişul.

— N-am avut nici o intenţie să-ţi arăt duşmănie, Michael.

— Uită toate astea, rosti Michael degajat, în spiritul independenţei nepăsătoare care îl descuraja atît de mult pe tatăl său.

In golful cu apa mică, erau felurite ierburi verzi sau bătînd în cafeniu, care-şi înălţau capetele în smocuri tot mai dese pe măsură ce înainta barca, pînă cînd le fu greu să mai vîslească, şi nici nu mai vedeau apă, doar cîte o baltă din loc în loc, puţin adîncă şi întunecată la culoare, iar apa scăzută, amestecată cu ierburi, devenea treptat mlaştină la marginea golfului. Şi nu se clintea nimic în cuprinsul golfului, nu se ivea nici un tremur pe luciul apei. Deasupra trestiilor zbură un cocor tînăr, cu picioarele lungi atîrnate ; fără veste se porni ciripitul şi clămpănitul nenumăratelor păsări, şi mlaştina se umplu deodată de viaţă. Michael se ridică în picioare în barcă zvîrlindu-şi undiţa, iar tatăl său menţinea barca proptită într-un singur loc lîngă o mică baltă, ca el să aibă o oarecare libertate de mişcare pentru undiţă deasupra unei fîşii de apă. Tatăl şedea urmărind neîntrerupt chipul fiului, căci de îndată ce Michael zvîrli undiţa şi pluta veni răsucindu-se spre barcă, trăsăturile lui reflectară însufleţirea ; pe urmă apăru şi acea patimă tăcută a vînătorului sau a pescarului care îl făcu pe Michael să uite cu desăvîrşire de sine.

Apa era foarte caldă, iar bibanii erau graşi,

greoi şi leneşi, prea bine hrăniţi. Erau obişnuiţi să nu le stea nimic în cale şi înghiţeau uşor nada. Michael prinse doi bibani mici învîrtind neglijent mulineta. Nu opuneau nici o împotrivire. înotau şi se zbateau o ultimă oară cînd îi ridica şi-i arunca în barcă. Dar tatăl său, urmărind chipul băiatului, începea să nutrească speranţe, căci uneori Michael zîmbea şi tot timpul făcea mici comentarii, ca de pildă : „Asta n-a fost curajos deloc, hm* ca şi cum ar fi fost camarazi. Şi speranţa tatălui creştea, pentru că ştia că e greu să pescuieşti cu cineva care îţi displace, şi îşi dădea seama după expresia lui Michael că pescuia cu plăcere acolo. Cu o figură care începea să se lumineze, Michael se întoarse către tatăl său şi-1 întrebă :

— Iţi face bine să vii aici ?

— Fără doar şi poate, băiatule.

— De ce ai vrut să vii ?

— Aşteptam cu nerăbdare de multă vreme.

— Şi de ce nu pescuieşti ?

— Mă simt admirabil stînd aşa să privesc. îmi face o plăcere imensă, spuse tatăl, împăciuitor.

La început zelul conciliant care apărea atît de vădit pe chipul tatălui său îl puse în încurcătură pe Michael, dar pe urmă îi adresă un surîs larg.

între timp, soarele se înălţase drept deasupra capului, astfel că o luară înapoi spre casă, dar după ce parcurseră mai mult de jumătate din distanţă, zăriră un grup de persoane făcîndu-le semne printr-o deschidere într-un şir de arbori de pe mal. Erau doctorul Hillquist cu Sheila, cei doi prieteni ai lui Dave de la hotel şi Dave însuşi, fluturînd nebuneşte o sticlă de vin şi strigînd :

— Vino-aici la noi, Mike !

—• De ce nu te duci la ei, Michael ?

— Ba mă duc. Să tragem barca lîngă buşteanul acela care se-ntinde în afară şi am să cobor, zise el. Apoi i se aşternu pe faţă zîmbetul cald şi generos care-i plăcea tatălui său şi adăugă : Ne-am distrat bine acolo, la stufăriş, aşa e ?

— Nici vorbă că da. Ne mai ducem de o sută de ori, ce zici ?

— Sigur că ne mai ducem, răspunse Michael, şi în timp ce tatăl lui rezema barca de buştean, menţinîndu-1 fix şi pe acesta, Michael sări pe mal. Urcă taluzul cu paşi mari pînă la terenul de livezi. Faţa lui brună, frumoasă, era scăldată în razele soarelui. Iar tatăl său, încovoin- du-se pe vîsle, avu sentimentul că acest lucru îl aşteptase de multă vreme să-1 audă vorbind aşa cum îi vorbise, să-1 privească umblînd repede pe mal, să vadă soarele lumi- nîndu-i faţa.

CAPITOLUL VII

Escaladînd taluzul, Michael salută cu braţul ridicat şi cu chip prietenos. Cei doi creanţieri care se ghemuiseră pe iarbă lîngă Sheila întrecîndu-se în strădania de a-i face ochii dulci să se îndrepte alene asupra lor, acum se întoarseră privind lung la Michael. Cînd îl văzură cît de nerăbdător era să fie împreună cu ei, se destinseră şi-i adresară un zîmbet stîngaci, iar brunetul, James T. Finn, strigă :

— Vino să bei cu noi, străinule.

La umbra unui mic tufiş se găsea un coş de nuiele cu opt sticle de vin negru. Două căni de cositor erau trecute din mînă în mînă.

Dave, singurul care se ridicase în picioare, zise :

— Vrei să-ţi aştepţi rîndul la cană sau preferi să bei o sticlă ?

— Dă-i sticla, zise James T. Finn.

— Dă-mi sticla.

— Poftim, Mike. Dă-i drumul, noroc şi sănătate, zise Dave, grăbindu-se, cu mişcări oarecum studiate, să ia o sticlă din coş, ca un om care vrea ca altul să-şi dea seama cît e de doritor să-1 mulţumească.

Toţi îl urmăreau atenţi pe Mike cum îşi toarnă sticla pe gît ; îi observau în tăcere mărul lui Adam săltînd puţin, părul negru strălucind, ca şi sticla, în soare. Aveau impresia că totul va merge cît se

poate de bine.

— Ce fel de vin e ? întrebă Mike, ştergîndu-şi buzele cu dosul palmei.

— Burgundia, răspunseră toţi odată.

— E un lucru nou pentru mine că pescarii beau vin, zise Michael. Totdeauna am fost convins că pescarii beau tărie. Nimio altceva decît butoiaşe de whisky.

— Şi noi beam whisky mereu, zise Dave. Am constatat că nu merge.

— Se îmbătau prea repede, completă medicul.

— Exact. Ne îmbătăm şi-atunci uitam că sîntem la pescuit, aşa că am descoperit că putem lua cu noi un vin bun de Burgundia, avem posibilitatea să bem toată ziua şi totuşi să ne-arătăm respectul faţă de peşti. Peştii vor să le acorzi consideraţie. Vinul are în vedere şi interesul peştilor, nu e egoist şi neatent ca whisky-ul. Ne-a trebuit mult timp ca să descoperim că vinul e bun pentru pescuit, nu-i aşa, domnilor ? se adresă Dave prietenilor săi.

Era foarte plăcut să bei vin aşa, stînd la soare, fără prea multe vorbe, dar uneori rîzînd, într-o atmosferă prietenească. Toţi păreau bucuroşi că se află acolo. Iar Michael, dîndu-şi seama cît de dornici erau prietenii lui Dave să-şi arate bunăvoinţa, zise :

—■ Nu ştiu ce-aţi crezut voi, băieţi, că e-n neregulă cu mine ieri, la hotel. Categoric, am încercat să vă stric puţin cheful, aşa e ?

— N-a fost nimic, îl linişti James T. Finn. Să nu mai vorbim despre asta. Toţi sîntem aşa cîteodată.

— Vreau să spun că dacă aş fi avut de lucru în meseria mea, insistă Mike, şi aş fi cîştigat bine cu ingineria, aş fi considerat că vă amuzaţi de minune. Cînd te simţi tu însuţi în toane bune ai impresia că şi altul are dreptul să petreacă aşa cum îi place, dar dacă şomezi, te afli în defensivă. Ţi se zbîrleşte părul, îţi închipui că oamenii te insultă şi te simţi persecutat. Asta se întîmplă, bineînţeles, în zilele cele mai rele.

— Nu merită să mai pomeneşti ; n-a fost nimic.

— Nu v-am spus eu, camarazi, că Mike e băiat bun ? întrebă Dave.

— Mulţumesc, domnilor. Dar cu toate astea ştiu că v-aţi întrebat ce naiba e cu mine. Puneţi-o pe seama faptului **că** m-a apucat furia fiindcă descoperisem nu demult că n-o să mă simt pe lumea asta ca puiul în găoaoe.

— Asta aşa e. Totul se reduce la economie, făcu haz Ross.

— Sexualitate şi economie, zise Dave.

— Perfect, beau pentru camarazii tăi, pentru sexualitate şi economie, zise Mike.

Iar Sheila rîdea fiindcă James T. Finn, ghemuit pe vine în faţa ei, o privea drăgăstos cu ochii lui trişti de cîntăreţ de banjo. Ea îşi ţinea mîinile împletite sub cap şi picioarele încrucişate la glezne, iar greutatea corpului întins pe iarbă îi aduna rochia strîns sub linia sinilor. Rîdea încetişor şi-i tachina pe băieţi, întrebîndu-se din cînd în cînd, ori de cîte ori arunca o privire spre Ross Hillquist, dacă nu era puţin gelos. Ar fi vrut să-1 vadă că întoarce capul brusc, sau că se ridică în capul oaselor ca să se uite la ea. Iar Dave îi spunea lui James T. Finn :

— Nu-i aşa că e drăguţă, Jimmie ? Fraţii Aikenhead şi-au împărţit între ei tot ce e important. Sheila are sexualitate din plin, iar Mike e cu economia. Nu uita, Jimmie, eu am văzut-o primul.

Stăteau aşa, tolăniţi la soare, sub cerul albastru. Lumina arunca reflexe pe apa ca oglinda, iar ei beau vinul negru şi sporovăiau leneş. Cu genunchii îndoiţi, Michael şedea culcat pe spate, cu faţa întoarsă spre cer şi ochii închişi. In mîna dreaptă ţinea o sticlă de vin, şi lăsa vinul să i se scurgă încet în gură, iar cînd curgea prea repede îl oprea cu limba, îl lăsa să i se prelingă pe pereţii interiori ai obrajilor şi apoi să-i picure în gît. Simţea în el o căldură plăcută, şi întinse un braţ pe iarbă departe de trup, ca şi cum ar fi vrut să reţină pămîntul sub el, iar rîsetele şi clipocitul apei, ciripitul păsărilor şi vocile prietenoase, pătrundeau în el ca un şuvoi

şi-1 făceau să se simtă fericit, căci totul părea deosebit de prielnic, şi semăna cu ceea ce îşi dorise noaptea, în culcuşul lui de la oraş, înainte de a pleca. Pe urmă începu să nu mai audă tocmai bine ce vorbeau. Clipind din ochi în soarele care bătea puternic, se rostogoli pe o parte şi o văzu pe Sheila alergînd prin iarbă, rîzînd ascuţit şi ferindu-se în lături cu mişcări frenetice, şi mai întîi crezu că Ross era cel care o fugărea, numai că, uitîndu-se în cealaltă parte, Ross se afla acolo, lingă el, răsuflînd greoi şi uneori emi- ţînd respiraţia adîncă şi paşnică a omului adormit. O auzi pe Sheila rîzînd ca şi cum ar fi fost prinsă şi ţinută în loo, iar ochii ei, cînd trecu pe lîngă el, aveau acea surescitare febrilă care îl îngrijora de fiecare dată. Dar şi capul lui vîjîia, şi nu era sigur dacă Dave era cel care o apucase strîns. Ea striga, pe jumătate rîzînd, „Ross, Ross“, şi Mike se urni din loc şi vru să se ridice în capul oaselor ca s-o urmărească protector cu ochii, dar siluetele care alergau ocolit pe iarba cîmpului, în lumina orbitoare a amiezii, se estompară, se suprapuseră, deveniră una cu povîrnişul, cu albastrul strălucitor al cerului senin, iar el întinse amîndouă braţele în lături, ţinîndu-se bine, ca nu cumva pajiştea de sub el să se încline prea năprasnic.

CAPITOLUL VIII

Sheila Aikenhead, care semăna în multe privinţe cu tatăl ei, avea capul, deşi mai mic, modelat după acelaşi tipar ; avea ochii tatălui ei, adînciţi în orbite şi cu privirea gravă, iar mîinile cu degete lungi şi subţiri ca ale lui. Dar sub această asemănare fizică izbitoare cu tatăl ei, avea firea pe de-a-ntregul diferită, entuziastă şi mai puţin complicată, a mamei. Simţea nevoia să fie mereu înconjurată de

lume, mereu concesivă şi manifestînd un interes intens pentru dorinţele altora. La şcoală nu suportase niciodată să stea singură ; ca şi mama ei, nu dorea să fie lăsată în afara nici unui proiect; dădea cea mai deplină expresie naturii ei înflăcărate în convingerea aprinsă cu care susţinea că toate cauzele prietenilor ei sînt drepte. Pentru Ross Hillquist renunţase, puţin cîte puţin, la toate micile ei pasiuni ; nu dorea decît ca el să devină un medic reputat şi să fie fericit în munca lui ; se comporta faţă de el întocmai cum făcuse mama ei cu Andrew Aikenhead. Ross Hillquist descoperea că viaţa lui creşte şi se îmbogăţeşte printr-a ei ; cînd ea era alături, întreaga lui viaţă devenea mai importantă, pentru că exista în ea ceva — poate doar natura ei binevoitoare, plină de înţelegere, înfocată — care îl stimula şi îl înviora.

A treia zi după ce sosiseră la ţară, Sheila şi Ross se aflau singuri în susul rîului, dincolo de hotel şi lîngă vechea moară, unde malurile sînt presărate cu un strat gros de rumeguş brun, putrezit; acolo, suprafaţa apei curgătoare era acoperită de nuferi galbeni de baltă. Şe- zură un răstimp pe mal, ascultînd sturzul de apă şi susurul oare trecea printre tulpinile înalte de rogoz, apoi Ross, ridicîndu-se ca să-i ouleagă cîteva fire de nufăr, îşi scosese pantofii, îşi suflecase pantalonii şi intrase în rîu cu o expresie concentrată pe ohipul lui serios ; se aplecase înmuindu-şi mîneca în apă şi culesese un nufăr după altul. Era un gest ridicol, dar încîntător, pe care îl făcea de dragul ei, iar el îi dădea aparenţa celui mai simplu şi mai firesc gest din lume. Şezînd acolo, cu mîinile încrucişate în poală, ea avea impresia că e un lucru minunat cum se bălăceşte el prin apă ca un copil, numai ea să-i facă plăcere. Cînd întoarse capul spre ea să-i surîdă, cu mînecile umede şi pantalonii sumeşi, udaţi de şuvoiul curgător, şi cu picioarele goale vizibile prin apa limpede, ea simţi că i se rupe inima de dragoste pentru el ; iar cînd el veni cu

grijă înapoi la mal, strîn- gînd în mîini lujerele lungi ale nuferilor galbeni într-un buchet bogat, n-au fost între ei cuvinte rostite, ci doar acea fericire tăcută, copleşitoare, de a se afla împreună acolo, la umbră, cu splendoarea soarelui pretutindeni în jur, cu apa rostogolindu-se la vale şi păsările ciripind, iar mai departe, în susul rîului, un măcăit de raţă şi, uneori, printre buşteni, pasul greoi al unei vaci coborînd la mal ca să se adape.

Acel extaz înăbuşit care o făoea tăoută şi-i sporea frumuseţea cu o strălucitoare seninătate a însoţit-o în tot cursul zilei, şi nu-i dispăruse din suflet nici seara, cînd s-a dus pînă în satul vecin cu Dave Choate ca să ia poşta de la oraş.

Dave mergea alături de ea şi, la un moment dat, cînd îi aruncă o privire, oohii lui albaştri exprimau o sinceritate visătoare. Părea că se teme să sooată vreun euvînt. Coborau drumul prunduit, şi amîndoi rupseseră fire lungi de iarbă pe care le ţineau în gură. Fiecare era cufundat în gîndurile lui. Tocmai începea să se lase amurgul. Dincolo de livezi se aduna ceaţa, o lungă fîşie de aburi deasupra pămîntului, şi, în rînd cu ea, siluetele vacilor la păscut, iar mai departe, lacul în lumina asfinţitului. Cînd ajunseră la poalele dealului, Dave o luă de braţ şi-i spuse :

— Hai să ne aşezăm sub copacul acela, Sheila. Vreau să-ţi vorbesc înainte de a intra în casă.

— Nu putem vorbi mergînd ?

— Nu. N-aş termina pînă ajungem, zise el.

Se aşezară pe o mică stinghie de lemn lîngă drum, privind peste păşunea unui fermier înspre păduri. Păşunea era smălţuită cu gălbenele de munte, care se întindeau ca o maramă de aur în faţa desişurilor adînci, unde se desluşeau trunchiurile falnice ale ulmilor. într-un colţ mai depărtat al păşunii, dulăul fermierului dădu glas unui lătrat îndîrjit, adunînd în cireadă vitele cu tălăngi la gît şi mînîndu-le peste drum, la grajd.

Dave Choate şedea lîngă Sheila cu o ciudată

smerenie şi cu o anumită blîndeţe în ochi, în timp ce îşi împletea întruna degetele şi iar le desfăcea. Totuşi ^parcă n-avea grai. în cele din urmă, îi atinse genunchiul cu mîna, ca şi cum nu-şi putea închipui că ea reprezintă o realitate la îndemîna lui, şi spuse :

— Tu n-ai crezut niciodată ce spuneam eu, Sheila. Nici n-aveai nevoie să crezi. într-un fel am crescut împreună. Sîntem de-o vîrstă şi, într-un fel, îţi sînt ca un frate, deşi nu sînt fratele tău. Sînt mai degrabă un străin. Am rămas un străin şi pentru tatăl tău, iar fratele tău mă urăşte, dar nu m-ai lăsat niciodată să te iubesc fiindcă îţi sînt prea apropiat.

—■ *Dave,* te rog nu mă ţine aşa.

— Dacă te măriţi cu Ross Hillquist, eu nu mai pot trăi, zise el, cu frămîntare în glas ; era agitat, şi punea atît de mult întreaga lui fiinţă în pledoaria pe care i-o adresa, încît ea începu să tremure. O cuprinse teama. Pasiunea pe care o intuia în el o emoţiona şi mai mult cînd îl privea, deoarece îşi dădea seama că adînca jignire pe care o resimţea Dave venea din conştiinţa de a apărea ridicol faţă de ea şi de a fi dispreţuit de tatăl ei. Acum Dave rămăsese cu ochii în lături, privind spre lac. De aceea ea îi vorbi cu o blîndeţe care îi îndulcea glasul, şi căută să-i arate mai multă afecţiune decît îi arătase vreodată pînă atunci :

— Nu mai pomeni despre asta, Dave. Pe urmă glasul i se frînse, fiindcă nu mai ştia ce să-i spună ca să domolească în el teama aceea care îl copleşea, aducîn- du-1 la disperare. Se ridică şi începu să se depărteze în timp ce el n-o pierdea din ochi, cu o privire jinduitoare, ■chinuită.

— Sheila, o chemă el. Dar ea, şi mai speriată, începu să fugă pe drum. Sheila, o strigă din nou, şi din chemarea lui ea înţelese cît de singur se simţise întotdeauna printre ei ; înţelese cum nu izbutise mama lui să-l integreze în familia lor ; îşi dădu seama că era destul de copt la minte ca să se simtă ruşinat, cînd era treaz, de ceea ce făcea cînd

era beat. „Măcar de n-ar fi atît de umil acum“, gîndi ea, şi fugi mai departe, în timp ce el -o striga : Sheila, întoarce-te. Apoi alergă după ea, o ajunse din urmă şi, trăgînd-o în jos, începu s-o sărute de parcă ar fi ştiut că ceea ce putea obţine în acel unic moment va fi tot ce va avea de la ea vreodată, şi era în el o patimă atît de fremătătoare, încît ea îşi simţi braţele şi picioarele amorţite, nu mai fu în stare să se zbată şi căzu pe spate în iarba umedă ; trupul îi era apărat cu greutate în ţărîna tare şi rece, iar el încerca să-i scoată îmbrăcămintea. La un moment dat el o ţinu strîns, rămînînd în nemişcare şi aşteptînd să vadă dacă şi ea va sta liniştită. Şi stătură amîndoi aşa, liniştiţi, pînă cînd ea ţipă :

— Dave, ce-mi faci ? şi începu să dea în el cu pumnii. Dar el nu-i dădea drumul. Răsuflarea lui era fierbinte pe gîtul ei, ea gîfîia, pe urmă începu să plîngă cu suspine. El îi spunea : „Sheila, iubita mea, divina mea.“

— M-ai lovit.

— N-am vrut să te lovesc.

— M-ai lovit cu genunchiul şi cu cotul.

— Unde te-am lovit ?

— Aici, zise ea, arătîndu-şi sinul. Plecîndu-şi capul, ea îşi muşca buzele ca să nu plîngă. Cum poţi fi atît de brutal cu o fată, îi spuse.

— N-am avut intenţia, îşi ceru el scuze.

Ea porni pe drum, cu o înfăţişare mînioasă şi neînduplecată, iar el, venind repede în urma ei, îi repeta întruna cu glas pripit :

— Ştiu că sînt un nebun, Sheila, dar te iubesc nespus de mult, şi nu mai pot îndura. Nu pot să te văd plecind din viaţa mea în felul ăsta.

Cuvintele i se învălmăşeau printre buze pe negîndite, în timp ce mergeau pe drum, uneori poticnindu-se prin, făgaşuri. Se înserase şi nu mai vedeau decît o dungă subţire şi albă de lumină pe lac . Ea avu impresia că rugăminţile lui se transformaseră într-o bîiguială fără sens. .Acele străduinţe rostite cu glas stins păreau că-şi trag

puterea din fiecare zgomot care se-nfiripa în noapte ; nu m ii însemnau altceva decît o şoaptă disperată.

— Te iubesc. Nu mă pricep ce să-ţi spun. O. dacă aş fi în stare să-ţi spun ceva, dacă măcar aş fi altul. îmi pare atît de rău că totul n-a fost altfel decît este. îţi închipui că nu mi-ar plăcea şi mie să fiu un om respectat de toată lumea ? Aş vrea şi eu să semăn cu Ross Hillquist.

Atunci ea se opri din drum şi nu-şi mai putu r .'ţine plînsul, deoarece i se părea în clipa aceea că niciodată în viaţă nu va avea impresia unei iubiri mai înfocate şi mai deznădăjduite pentru ea decît cea pe care i-o comunica glasul lui rugător, neajutorat.

— Acum de ce plîngi, Sheila ?

— Nu ştiu.

— Te rog, spune-mi, Sheila.

— E foarte adevărat că nu ştiu. N-ar trebui să mă port în felul ăsta, şi tu trebuie să mă ierţi, dar aveai aerul că simţi profund tot ce mi-ai spus.

— Sheila, îi zise el, trăgînd-o de braţ plin de nădejde. Aşază-te iar. Lasă-mă numai să-ţi vorbesc. Te rog, dă-mi voie numai să-ţi vorbesc.

— Mai încerci să pui mîinile pe mine ?

— Nu, îţi promit că fac tot ce zici tu, dar nu intra în casă imediat. Şi o trase pe iarbă lîngă el. Ea se aşeză ceva mai depărtişor şi îl auzi cum oftează. Acum era aproape întuneric, iar el se pleca înainte, pe urmă se legăna spre spate şi iar se legăna înainte şi înapoi. Nu dorea să vorbească ; dorea numai să se legene astfel, uitîndu-se lung spre lac. Se simţise întotdeauna singur în casa lor, reflectă ea, iar acum se simţea tot singur, aici, sub cerul liber, şi dorea numai s-o ştie lîngă el, pentru că în curînd se va înnopta şi, dacă vor începe să stea de vorbă cu glas molcom pe întuneric, parcă nu vor mai fi aceiaşi din timpul zilei. întunericul, asta aştepta el, căci după căderea nopţii giumbuşlucurile şi răsfăţurile lui de copil vor fi

aproape date uitării ; nu va trebui să se arate ruşinat sau umil, ci va putea să aibă o atitudine simplă şi firească. începu să-i vorbească liniştit, cu glasul încă şovăielnic, căutînd s-o înduplece, s-o convingă :

— Nu-ţi fac reproşuri că ai părerea pe cave ştiu că o ai despre mine, Sheila. Ar fi destul de greu să mă ia cineva în serios, nu-i aşa ? Ştiu bine a ce semăn, Sheila. Mi s-au dat totdeauna de-acasă destui bani ca să ajung un pierde-vară şi n-am avut niciodată nevoie să perseverez în ceva. Puteam să fac pe nebunul la colegiu şi să fiu dat afară trîntind uşa după mine, fiindcă ştiam că lucrurile se vor aranja. Eu şi prietenii mei ştiam totdeauna de-acasă destui bani ca să ajung un pierde-vară şi n-am avut niciodată nevoie să perseverez în ceva. Puteam să fac pe nebunul la colegiu şi să fiu dat afară trîntind uşa după mine, fiindcă ştiam că lucrurile se vor aranja. Eu şi prietenii mei ştiam întotdeauna că o să aibă cineva grijă de noi. Aici e buba, Sheila. La fel se întîmplă cînd începem să lucrăm. Nimeni nu, aşteaptă nimic din partea noastră, şi cineva trebuie să ne aranjeze situaţia ca să ne poarte alţii de grijă ; dar trebuie să încercăm şi noi să fim ceva, şi atunci încercăm să fim amuzanţi. Aproape toţi cei pe care-i cunosc şi cu care pierd vremea fără rost fac pe bufonii în felul ăsta, dar eu aş putea fi altfel decît ei. Habar n-ai cum aş putea fi. Tu nu mă cunoşti. Nu pe mine mă dispreţuieşti. N-ai nimic împotriva mea. Doar că nu poţi lua în serios tot ce simbolizăm noi, întreaga noastră şleahtă din oraş. Aşa s-a exprimat Mike acolo, la hotel. A zis : „Voi ce însemnaţi, măi băieţi ?“ Destul de bine a zis. Asta m-a pus pe gînduri.

— Mike nu te urăşte, Dave.

— Mă consideră un tip inutil, dar n-are a face. Spune, Sheila dragă, te mişcă întrucîtva ceea ce-ţi spun eu ?

— Ştii, Dave, că eu îl iubesc pe Ross Hillquist.

Un lung răstimp rămase tăcut, dibuind în minte

un gînd care îl frămînta şi-1 făcea să se simtă îngrozitor de jenat.

— Să presupun că nu te poţi mărita, rosti în cele din urmă.

— A ! dar am să mă mărit, Dave, zise ea.

— Să presupunem că ar exista un motiv, un motiv temeinic pentru care Ross n-ar mai dori să se însoare cu tine.

— Aş fi aflat asta pînă acum, Dave, ce-ţi închipui ? răspunse ea cu răbdare.

— Vreau să spun, dacă ar exista ceva de care el nu ştie.

— Ce-ar putea fi ca el să nu ştie ?

— Ar putea socoti că nu trebuie să te ia de soţie fiindcă... din cauza...

— Din ce cauză ?

— Din cauza unei demenţe în familie.

— în familia cui ?

— într-a ta, spuse el într-o şoaptă, fără s-o privească. Ţinea capul în jos, ca şi cum n-ar fi putut suporta să-i înfrunte privirea. Cînd ea rămase tăcută şi încordată alături de el, fără să-i dea vreun răspuns, aşteptînd, el continuă : Ross Hillquist nu va mai dori să te ia în căsătorie cînd va afla că mama ta nu mai era sănătoasă la minte înainte de a muri. Nu s-ar găsi mulţi bărbaţi care să vrea să se însoare cu tine.

— N-a fost nimic de felul ăsta cu mama, murmură ea.

— Ba da, ştiu eu. Chiar aici s-a întîmplat. Aici, în casa asta. Mi-a povestit mama. Vor trebui să afle. Eu am aflat de luni de zile. Dar ascultă-mă, Sheila dragă, pentru mine asta n-ar însemna nimic. N-ar fi o piedică pentru mine.

— Minţi, ţi-o spun în faţă. Lasă-mă-n pace. Du-te de-aici. Mincinosule !

— Ba da, e-adevărat, spuse el cu glasul moale. Dumnezeu ştie că e-adevărat.

— Nu poate fi adevărat, Dave. Mama a fost doar bolnavă. Mi-o amintesc pe mama. De ce mi-ai spus un asemenea lucru ? se tîngui ea şi se aplecă spre

el, rugîndu-se ca o fetiţă care se roagă să nu i se facă vreun rău. Cîteva clipe nici unul din ei nu tulbură tăcerea, apoi el o auzi şoptind : Eram atît de fericită şi aş fi dorit să fie aşa tot mereu. Era atît de frumos ! O, Dave, ce s-a petrecut ? De ce a trebuit să-mi spui asemenea lucruri ?

Ea nu-şi dădu seama cîtă vreme a mai rămas acolo. Poate, la început, el a căutat s-o înduplece cu rugăminţi să vină în casă, sau poate că n-a mai putut răbda să şadă lîngă ea fără o vorbă, dar a plecat. Cînd o pătrunse frigul, se uită în jurul ei şi văzu că e singură, şi cum şedea acolo ascultînd orăcăitul răsunător al broaştelor- bou în mlaştina de lîngă golf avu senzaţia că de acum înainte va fi totdeauna izolată şi singură. Apoi se ridică, spunîndu-şi în gînd : „Nu, nu, nu, nu-i adevărat; nu poate fi adevărat, pentru că era prea frumos aşa cum era înainte. Nu mă duce el pe mine. Am să descopăr eu curînd. Am să-i zvîrl în faţă că e un mincinos."

Se ridică şi o luă la goană spre casă. Se vedea lumină într-o singură cameră — lumina din camera lui Michael.

CAPITOLUL IX

Michael, care şedea pe pat în pijama, cu părul lui negru complet ciufulit, îşi primi sora cu surîsul însufleţit şi vioi atît de drag ei, astfel că, de îndată ce intră în cameră, se simţi atît de apropiată de el, încît rămase acolo, lîngă uşă, străbătută de fiori, clătinînd din cap şi rozînd un colţ al batistei, incapabilă să rostească un cuvînt. Michael nu-şi văzuse niciodată sora în halul acela de disperare. Dominînd-o cu înălţimea, îi petrecu un braţ după umeri şi o îmbrăţişa cu gingăşie, în timp ce glasul lui venea ca o mîngîiere, şi atunci ea îşi descărca sufletul :

— O, Michael, eu ştiu că nu-i adevărat. Nici nu te-aş mai întreba, dar vreau să stau de vorbă cu tine despre mama.

— îţi spun orice doreşti pe lumea asta.

— înainte de-a muri, ce a avut mama ?

— La drept vorbind, nu prea ştiu, zise el.

Fratele şi sora se uitau lung unul la altul şi vorbeau cu glasul scăzut de parcă le-ar fi fost teamă să nu-i audă cineva. Un vînticel dinspre lac suflă pe fereastră şi, cînd îl atinse, Michael îşi acoperi cu palma gîtul gol. Apoi zîmbi, căci erau cufundaţi în tăcere, încercînd să-şi amintească fiecare clipă din copilăria lor, şi spuse :

— E stupid, Sheila. Nu e nimic la mijloc. Tu ţi-aduci aminte, nu-i aşa ?

— Abia dacă mi-aduc aminte. îmi amintesc doar că mama rămînea multă vreme singură în casa asta, iar la sfîrşit n-o mai vedeam deloc.

— De ce te gîndeşti tu acum la lucrurile astea ?

— Trebuie să mă gîndesc. Mă mărit cu Ross. Cum ar mai dori să se căsătorească cu mine dacă mama a fost o alienată mintal ?

— Cine-a spus asta ?

— Dave Choate a spus.

— Ce anume ţi-a spus ?

— Asta-i tot ce mi-a spus. Mergeam pe drum împreună. Insista mereu să nu mă mărit cu Ross, şi pe urmă mi-a spus...

— Aşadar Dave Choate ţi-a spus, murmură el.

— Da, Dave mi-a spus.

— De unde era să ştie el ?

— Nu era să ştie mama lui ? De ce i-ar fi spus-o dacă n-ar fi ştiut ?

— Vorbeşte încet. Parcă am auzit pe cineva mişcînd- Poate nu era decît vîntul printre ramuri.

— Poate era clipocitul valurilor.

— Nu ţi-i închipui pe ăştia doi, mama şi fiul, stînd şi discutînd despre chestiunea asta ? întorcînd-o pe toate feţele şi vorbind despre noi tot

timpul ?

— O, Michael, puţin îmi pasă de ei. Te rog, ascul- tă-mă, fiindcă eram nespus de fericită, iar acum mă tem că tot ce-a fost atît de frumos se va nărui. Nu mai sta aşa bolborosind. Ascultă-mă. Nu e adevărat. Dave a minţit, nu-i aşa ?

— Mama noastră a mai avut un copil după mulţi ani de zile. Copilul a murit şi, o vreme, mama a trecut printr-o criză de melancolie înainte de a se prăpădi. Multe femei au asemenea stări de depresiune după o naştere. Trăia aici în casă, împreună cu noi, dar noi o vedeam rar. Atunci a venit aici doamna Choate, mai întîi ca menajeră.

— Deci mama îşi pierduse realmente minţile... Mama era nebună, nebună de-a binelea... Michael ?

— Era bolnavă, se simţea rău, o covîrşise o mare tristeţe. Să nu spui c-a fost nebună. N-a fost nimic de felul ăsta, Sheila.

— Atunci de ce vorbeşti aşa, în şoaptă ? De ce nu vorbeşti tare ?

— Toată casa e-aşa de liniştită. Dorm cu toţii.

—■ Poate că Dave are să se ducă să-i vorbească lui Ross. Indiferent ce va spune Ross, va încerca şi el acelaşi sentiment de teamă ca şi mine. Teama asta va rămîne mereu undeva, în umbră ; va subzista între noi, ca să ne distrugă. Eu îmi doresc oopii. Nu vreau să rămîn singură. Eu nu sînt genul femeii care îşi face o carieră. Vreau să-1 fac fericit pe Ross. Vreau să-i dăruiesc un cămin.

— Am să vorbesc eu cu Ross, Sheila. De unde ştii că n-a aflat ? Nu e nici un motiv ca să te zbuciumi. Nu-ţi dai seama, Sheila ? Nu e ca o tară în familie. E un lucru foarte simplu, ceva care se poate întîmpla oricărei femei. Şi rămase aşa, cu picioarele goale şi cu un surîs încremenit pe faţa ce părea neobişnuit de albă în lumina lunii ; întinzînd un braţ o strînse lîngă el, şi se arătă atît de delicat, de persuasiv şi apropiat sufleteşte, încît ea nu mai tremura acum, ci îi spuse :

— îmi pare bine că am discutat cu tine despre asta, îmi ieşise din minte tot ce s-a petrecut atunci.

E preferabil să ştii ; atunci nu-ţi mai e frică. Mă duc să mă culc acum.

Dar pentru o clipă el nu voi încă s-o lase să plece ; în timp ce-i ţinea braţul, reflecta : „Ce pot să fac ca s-o ajut ? Ce se va întîmpla cu fericirea ei dacă teama asta o copleşeşte ? Erau atît de fericiţi amîndoi ! îmi dădeam seama după felul cum rîdeau seara trecută. Ce pot să fac eu pentru sora mea ?“ dar spuse doar :

— Ţine minte, Sheila, n-a fost nimic. Nu trebuie să dai ascultare la tot ce-ţi toarnă puştiul ăsta tîmpit. Era mai mult beat cînd ţi-a vorbit, probabil.

— N-am să mă frămînt deloc.

— Noapte bună, îi şopti el, deşi ştia, după felul cum se agăţa de braţul lui, că se va gîndi la, toate astea, că va zăcea cu ochii deschişi ; ştia că va petrece noaptea cea mai singuratică şi mai părăsită din viaţa ei.

Rămas singur, şezu pe marginea patului multă vreme. Un mănunchi de raze de lună arginta scîndurile late ale podelei, ajungînd pînă la piciorul patului. Departe, pe lac, se auzea strigătul sălbatic şi solitar, semănînd cu un rîs batjocoritor, al cufundarului. Şedea singur, amintin- du-şi de timpurile dinaintea morţii mamei lor, cînd erau oopii mici şi veneau să petreacă toate verile în casa aceea. Pe atunci nu aveau bani atît de mulţi, dar mama lui părea fericită. Figura ei rîzătoare, plină de entuziasm, semăna mai curînd cu a lui decît cu a Sheilei, doar că nu era umbrită de tristeţile lui trecătoare. Mică de statură, avea firea vioaie şi prietenoasă a Sheilei, dar delicateţea care o caracteriza îi împrumuta un aer demn şi în acelaşi timp simpatic. Se arăta dispusă să urmeze din toată inima felul de a fi al celor pe care îi iubea. încuviinţa cu simplitate şi modestie ambiţiile soţului ei. Nu era o femeie deosebit de ageră la minte, şi, într-adevăr, în multe împrejurări părea că nu nutreşte altă ambiţie personală decît aceea de a păstra fericirea domestică.

După ce s-a îmbolnăvit, nu mai locuia decît într-

o singură parte a casei, ba chiar nu mai ieşea de obicei din propria ei cameră. Pe atunci, Michael avea paisprezece ani, iar sora lui, doisprezece. Michael şedea adesea afară, pe peluză, pe mica pantă de lingă grădina cu pomi, cu ochii la fereastra mamei lui, întrebîndu-se de ce nu se putea duce în camera ei cînd dorea; de ce trebuia să aştepte acele rare prilejuri, adeseori foarte distanţate, cînd ea cobora jos, îmbrăcată frumos şi arătînd bine, ca să ia masa cu ei şi să pară, într-o oarecare măsură, mama lor de altădată. Uneori Sheila şi Michael şedeau amîndoi pe taluzul cu iarbă de la cotitura drumului, aşteptîndu-şi tatăl să vină de la oraş. Pe vremea aceea tatăl lor se purta cu o fermecătoare tandreţe faţă de ei ; alergau pe drum ca să-1 întîmpine ; şedea împreună cu ei jos, la debarcader, cînd apunea soarele şi contemplau cu toţii ultimele reflexe scînteind pe apa lacului ; de obicei erau veseli, dar cîteodată tatăl arăta îngrijorat şi, mîngîind capul lui Michael, zicea : „Tu eşti băiat mare acum. Nu trebuie să-mi mai fac griji pentru tine. Dar Sheila e încă micuţă“, şi pe urmă chipul lui devenea grav, iar ei îşi dădeau seama că se gîndea la mama lor.

După-amiaza, lui Michael i se părea că-şi aude mama plîngînd discret în camera ei. într-o zi, ieşi în goană din casă şi se uită de jur împrejur, ridică ochii spre fereastră, privi apoi spre lac — un băietan înalt, cu trupul stîngaci şi privirea speriată ; după care o văzu pe Sheila venind pe cărarea dinspre livadă. Nu dorea ca sora lui să audă plînsul potolit al mamei lor. Alergă în casă, urcă scara şi bătu în uşa camerei, strigînd : „Mamă, mamă, te rog, mamă, deschide uşa !“ Urmă o lungă tăcere, apoi o auzi spunîndu-i într-un fel candid şi mirat, de parcă abia atunci îşi amintise de glasul lui : „Tu eşti, Michael ?“ „Da, mamă, eu sînt, Michael", îi spuse el. „De ce nu vii înăuntru să mă vezi ?“ întrebă ea. El apăsă pe clanţă, apoi începu să tremure din tot corpul, deoarece abia atunci îşi dădu seama că încăperea

nu era încuiată pe dinăuntru, aşa cum crezuseră ei, copiii, întotdeauna. Era încuiată pe dinafară, iar el nu avea cheia. Stătea locului acolo, în hol, cu obrazul lipit de uşă, iar inima-i bătea să-i spargă pieptul, în timp ce mîinile îi atîrnau înţepenite de-o parte şi de alta a trupului. Era înspăimîntat la culme. Coborî scările fără zgomot, gîndind : „Nimeni •nu trebuie să ştie. Nimeni pe lume nu trebuie să afle vreodată".

Seara, cînd tatăl sosi acasă, veni şi mama lor să stea puţin cu ei. Tatăl o privea cu gravitate. Dar ea părea în seara aceea aproape aşa cum o ştiau, şi inima lui Michael era plină de cea mai stranie fericire tainică.

Către sfîrşitul anului, tatăl lor îi anunţă că aveau nevoie de o femeie care să se ocupe de gospodăria casei, •şi o aduse pe doamna Choate, o tînără văduvă de vreo treizeci de ani, brunetă, senzuală, înzestrată cu o isteţime vicleană, îndărătul căreia se ascundea cunoaşterea nu ştiu cărui lucru misterios. Veni împreună cu fiul ei David, care avea vreo unsprezece ani, şi se instalară în casă. Aerul de siguranţă pe care femeia aceasta oalmă, dar plină de viaţă, îl avea faţă de tatăl lui stîrnea în Michael o anumită ranchiună, şi nu putea suferi nici felul cum David, băiatul, umbla prin casă ca în propriul lui cămin, şi se arăta total independent faţă de el şi de Sheila ; îi displăceau şi desele încercări ale lui David de a o reţine pe Sheila în plimbări pînă spre seară, astfel că întîrziau de multe ori peste ora cinei. Michael îşi lua sora cu el mai tot timpul, ca să rămînă ei doi singuri şi Dave să nu-i poată urma. Dave trăgea o fugă după ei, strigîndu-le :

— Hei, voi de colo, staţi să vin şi eu. Mama a zis că trebuie să mă luaţi şi pe mine.

— Du-te şi spune-i cucoanei tale că are nevoie de tine, îi striga Michael.

— Mai bine să nici nu mai veniţi înapoi dacă nu mă lăsaţi să vin şi eu, ameninţa David.

— îmi închipui că pot să mă-ntorc acasă la mine,

îmi închipui că pot să vin acasă oricînd doresc. Nu e deloc casa ta, îi spunea Michael.

— E casa mea tot ca şi a ta. Aşa a zis mama.

— Ei, nu zău ! Te fac eu să muști ţărîna. Te fac eu să spui că nu este, îi spunea Michael, şi tăbăra asupra lui Dave lovindu-1 cu pumnii. Era mai înalt şi mai voinio decît Dave, şi cu toate că Dave rezista cu curaj şi nu se dădea bătut, Michael i se urca în spinare şi-i freca faţa apăsat în ţărînă, în timp ce Sheila ţopăia în jurul lui urlînd :

— Lasă-1, Michael, lasă-1. îl loveşti prea rău.

într-o zi, Michael auzi larmă de glasuri dinspre camera mamei lui. Urmă un răstimp de tăcere, apoi răsună un plînset ca un vaier neputincios, sfîşietor. Traversînd în fugă holul, Michael îşi văzu mama, îmbrăcată într-un capot, încercînd să ajungă la scară, dar doamna Choate, roşie de furie, o împiedica şi-i repeta încontinuu : „Trebuie să vă întoarceţi în cameră. Isprăviţi odată, doamnă.“ „Dă-mi drumul. Eşti o femeie rea, o neghioabă, să stai aici şi să mă opreşti", stăruia bolnava. Ochii îi străluceau de speranţă. Dar doamna Choate nu se clintea din loc, iar bolnava, împinsă cu hotărîre îndărăt în cameră, încercă să-i scape repezindu-se înainte ; cînd se simţi din nou înşfăcată, începu să plîngă şi să se zbată pînă cînd, în cele din urmă, doamna Choate, adunîndu-şi toate puterile, o împinse înăuntru în cameră şi trînti uşa ; apoi se opri în hol, cu o înfăţişare haină, gîfîind şi netezindu-şi părul negru. Arăta ca o femeie puternic zdruncinată. Dar Michael, care o observa, nu înţelegea de ce găsise necesar să-i ţină piept mamei lui, unei bolnave. Ştia doar că niciodată nu resimţise atîta ură pentru cineva pe lumea asta ca pentru ea. Nu putea înţelege cum s-a făcut că rămăsese aşa, înlemnit, cuprins de teamă şi neputincios, observînd-o, iar acum începu s-o urmărească prin hol şi jos pe scări, luîndu-se încet după ea în vîrful picioarelor, pîndind-o cu ochii lui negri pe jumătate închişi, cu ura crescîndu-i în

suflet. Aşa a urmărit-o prin casă, în tăcere, toată după-amiaza. Cînd tatăl lui ajunse acasă, Michael nu se depărtă de el şi-1 luă de braţ, dorind să-i poată povesti ceea ce văzuse, dar tatăl lui nici nu avu timp să-şi lase din mîini servieta şi să-şi scoată haina că doamna Choate începu imediat să se lamenteze.

— Nu mai pot să suport. De altfel nici nu vreau, înseamnă să-mi distrug nervii. încă o luptă ca asta şi s-a isprăvit cu mine. într-o asemenea situaţie se va întîmpla ceva disperat. Nu ştiu de ce ai vrut să mă convingi să vin aici.

Michael era uluit văzînd că dorea ca tatăl lui să ştie de lupta dintre ea şi mama lui. îşi închipuise că-i va fi frică şi va pretinde că nu s-a întâmplat nimic. Michael stătea pe jumătate ascuns în cadrul uşii, cu inima plină de bucurie că tatăl lui va afla despre cele petrecute. Urmărea atent cum tatăl îşi freca obrazul cu un aer preocupat. Nu s-ar fi mirat dacă ar fi apucat-o brutal de umăr pe femeia aceea, şi-i venea să strige de satisfacţie : „Acum o să ţi se-nfunde. O să fii dată pe uşă-afa- ră. Singurul motiv pentru care ai vorbit e că ştiai că te-am văzut. O să dai tu de dracul." Dar după aceea tatăl lui se îndreptă spre doamna Choate, îşi petrecu! braţul sub al ei şL-i vorbi cu o uluitoare dezmierdare şi dulceaţă în glas :

— Marthe, nu fii supărată. Ce putem face oare ? Trebuie să ai multă, multă răbdare. Sîntem obligaţi să ne facem datoria. Altceva n-avem ce face, e drept ?

— Ar trebui s-o internezi într-un ospiciu, spuse ea iritată.

— N-aş putea face asta. Dumnezeu ştie dacă n-ar fi mai bine, dar nu sînt în stare. Mai rabdă încă o bucată de vreme, de hatîrul meu. Ştiu că trebuie să te împaci cu multe greutăţi, dar fă-o de dragul meu, Marthe. încearcă să te obişnuieşti; spune, vrei ? şi continua să-i vorbească astfel, cu glas mîngîietor, ca şi cum l-ar fi invadat teama cumplită

de a o pierde, ca şi cum ea ar fi fost unica fiinţă din casă care-i era apropiată, care se bucura de dragostea lui şi-i cunoştea gîndurile intime.

Michael privi îndelung capul tatălui său, cu trăsăturile familiare, şi simţi în el o negrăită uimire, apoi, treptat, sunetul vocii tatălui său îi deveni cu desăvîrşire lipsit de înţeles. Atîta dispreţ îi inspira tatăl său, şi atîta dezgust, încît avu aproape o senzaţie de greaţă. încercă sentimentul că nu va mai putea niciodată să se apropie de el, sau să-i audă glasul adresîndu-se în felul acela mîngîietor lui însuşi, mamei sau surorii lui, sau oricui altcuiva pe lume. Tatăl încă mai stăruia pe lîngă femeia aceea, iar băiatului îi fu atît de silă, încît ieşi în fugă afară din casă spre a se regăsi liber şi singur, numai cu sora lui. O căută pe Sheila pretutindeni, uitîndu-se şi spre lac, pe urmă rătăci prin grădina cu pomi şi o găsi la marginea apei. Orice lucru mărunt pe care-1 făcea ea îi amintea de mama lui. Felul cum l-a privit în după-amiaza aceea, în timp ce alerga spre ea, era întocmai ca al mamei lor.

Şezînd acum singur pe marginea patului, după ani de zile, se gîndea din nou ce mult îi semăna Sheila mamei ei, şi se întreba cu teamă dacă nu cumva germenele nebuniei nu se afla şi în ea. Şi în tăcerea ce domnea deplină, ca şi cum acea noapte, în casa aceea, cuprindea toată durerea resimţită de ei acolo, toată suferinţa şi tristeţea îndurată de mama lui, se simţi covîrşit de atîta dragoste pentru Sheila, de o dorinţă, atît de arzătoare s-o ajute, încît gîndi : „Nu e îngrozitor ca femeia asta împreună cu Dave să abată asupra noastră o nouă nenorocire ? Nu e cumplit ca ei s-o lovească pe Sheila în felul ăsta ?“ şi pe urmă i se păru că însăşi odaia, zgomotul apei, adierea vîntului foşnind prin pomii din livadă, întreaga casă cu tăcerea ei, îi readuceau ura pe care i-o treziseră în suflet totdeauna David şi mama lui. Şi în timp ce valul de ură creştea în el, încordîndu-i puterile, apoi extenuîndu-1 cînd încerca să fie raţional, îşi zise :

„Ea a fost veşnic o femeie rece, vicleană, dură, calculată. Dar e nebună după Dave. Aici e partea ei slabă. De hatîrul lui Dave s-ar comporta fără milă. Mi-ar plăcea să-i văd pe-ăştia doi că nu-şi mai găsesc locul de îngrijorare. Lor nu li se întîmplă nimio. Nu ştiu cum se face că toate ies bine pentru ei. Acum nu mai sînt un copil. N-am să-i las s-o mai chinuiască pe Sheila cu absurditatea asta."

Fără să aprindă lumina, şi tot în pijama şi cu picioarele goale, ieşi în hol şi merse pe întuneric pînă la camera lui Dave. Deschise uşa, se apropie de pat şi, cînd ochii i se obişnuiră cu întunericul, văzu că patul era gol, deşi cuverturile fuseseră date la o parte, iar pantofii lui Dave se vedeau dedesubt. „Trebuie să fie în casă. Am să-1 aştept aici", îşi zise, şi în timp ce aştepta începu să tremure ; se gîndi că l-a pătruns frigul, de aceea se învîrti puţin prin odaie, pe întuneric. Cînd trecu pe lîngă fereastră, auzi un zgomot la debarcader şi, uitîndu-se pe geam, îl văzu pe Dave stînd într-o barcă alăturată. Afară totul era scăldat în lumină şi se putea vedea uşor. îşi trăsese un pulover peste pijama şi şedea nemişcat, aplecat înainte, uitîndu-se fix peste apă.

Michael coborî tiptil cu picioarele goale, fără un zgomot, şi Dave nu-1 auzi decît cînd ajunse pe platforma debarcaderului.

— Ce doreşti ? întrebă Dave.

— Trebuie să stau de vorbă cu tine.

— Ce vrei ?

— O să discutăm despre cîteva lucruri, Dave.

— N-am poftă să discut. Am ieşit fiindcă nu puteam să dorm. Am să fac un tur cu barca.

în culcuşul lui, Dave simţise cum durerea şi regretul se împletesc cu dorinţa lui tenace pentru Sheila, şi-1 cuprinsese consternarea. De cîte ori căuta să-şi facă un plan care să-i arate limpede fetei cît de mult o iubeşte, şi care s-o convingă să-1 asculte şi să se gîndească la el, parcă o auzea plîngînd convulsiv, şi se simţea mai nenorocit şi mai dezorientat ca niciodată în viaţă.

— Stau şi eu în barcă cu tine, zise Mike.

— Cum pofteşti.

Mike urcă în barcă şi se aşează în faţa lui Dave. Valurile băteau malul cu un clipocit domol. De partea cealaltă a lacului nu se vedeau nici un fel de lumini, era beznă, dar pe cer ieşise puzderie de stele şi o fermecătoare claritate se revărsa în mii de licăriri pe apa lacului.

— Uite ce vreau să-ţi spun, Dave. Ai vorbit cu Sheila în seara asta, nu-i aşa ? Ce i-ai spus ? E zdrobită din cauza asta.

— I-am spus că o iubesc la nebunie, atîta tot. Şi ce dacă ?

— Aşa i-ai spus, da ? Dar a trebuit să te porţi ca un mizerabil şi un nemernic, zi că nu-i aşa, îi replică Michael.

Se aştepta ca Dave să-şi ceară scuze, temător ; în loo de asta, Dave declară cu naturaleţe :

— Cred că mi-a fost destul de greu s-o mîhnesc pe Sheila, dar aş comite orice pe lume numai s-o fao să mă dorească. Vorbea ca şi cum ar fi fost unicul sentiment cinstit din viaţa lui, unica experienţă de care nu trebuia să-i fie ruşine. Tu nu înţelegi cîtuşi de puţin, Mike. Ceea ce simt eu nu înseamnă nici cît o ceapa degerată pentru tine. Doamne Dumnezeule, nu ştiu ce pretinzi din partea mea ?

— Aş vrea să-i spui că i-ai turnat braşoave, Dave. Asta nu te-ar costa nimic. Spune-i că erai puţin cam beat.

— Asta ar aranja frumos lucrurile, hm ? Doar să spun că sînt niţeluş beat şi toţi încep să mă-nţeleagă. Sheila nu e o toantă, Mike. Ea ştie că niciodată n-am fost mai serios în toată viaţa mea.

— îţi cer numai să-i spui că ai glumit, s-o laşi; în pace şi să n-o mai tulburi.

— Nu te supăra, Mike, dar aş fi mulţumit dacă ţi-ai vedea de treburile tale.

— De ce vorbeşti aşa de tare ? Ce-ai păţit ?

— N-o s-o ţin tot aşa, în şoaptă.
— Vreau ca toate astea să rămînă între noi.
— Şi eu la fel.
— Tot ţinutul putea să te-audă cînd te-ai certat cu tata, alaltăseară.
— Atunci să considerăm chestiunea încheiată şi să ne întoarcem acasă.
— Nu, vreau să lămurim lucrurile.
— Perfect. Foarte bine, să lămurim, zise Dave, şi continuă : Dacă i-aş fi turnat Sheilei minciuni, atunci situaţia ar fi diferită, nu-i aşa ? Atunci ai avea un motiv legitim de nemulţumire împotriva mea şi nu m-aş mira că mă cicăleşti în felul ăsta. Dar cînd cineva s-a ţinut morţiş de un sentiment curat timp de ani de zile... Vreau să spun că mi-a fost cu neputinţă s-o văd plecînd de lingă mine, chiar cu un băiat destul de bun cum e Ross Hillquist. Nu i-am stat nici o clipă în cale. Doar că n-am pierdut-o din ochi. Pe urmă aşa s-a făcut că n-am mai putut rămîne deoparte, ca să asist pasiv cum mă părăseşte. Cît timp locuiam împreună în aceeaşi casă totul era în regulă. Tu nu înţelegi ce simt eu. Nu ştiu de ce-ţi vorbesc aşa ţie. Tu nu înţelegi o iotă din toate
astea. După ce îşi pledă cauza cu toată seriozitatea, Dave fu cuprins de sfială, lăsă capul în jos şi, ca să spună ceva, zise : Nu vrei să facem un tur cu barca ?
— Vîslesc eu, zise Michael.
— Bine. Acum că am început, e preferabil să vorbesc mai departe. Ştii, tu n-ai vrut să-mi oferi niciodată şansa, Mike. Mie îmi ajunge atîta timp cît tu ai înţeles acum că nu doresc să fiu înlăturat ca un vagabond. E cu adevărat prima oară... Dar, ce-i cu tine ? Nu vrei să m-asculţi. Tot ce spun eu nu face o para chioară pentru tine, aşa-i, Mike ?
In timp ce Michael vîslea fără ţintă pe apa liniştită, auzea glasul lui Dave, dar cuvintele nu aveau nici o însemnătate pentru el. Faptul că-1 auzea pe Dave sus- ţinîndu-şi cauza şi aşteptîndu-

se să fie luat în serios nu făcea decît să-i sporească dispreţul; în ciuda cuvintelor lui, i se părea că spune în realitate : „Am făcut-o pe sora ta să sufere, i-am amărît sufletul şi-mi pare rău, dar după cît se vede va trebui să repet acest lucru fiindcă aşa-mi convine mie“. Şi începu să priceapă, în timp ce Dave se apleca mai aproape, că această iubire din viaţa lui Dave, ca şi orice speranţă pe care o nutrise vreodată, avea un caracter egoist, pervers şi inutil, dar el, Mike, trebuie să aibă răbdare, deoarece Dave, asemenea celor doi tineri afacerişti de la hotel, asemenea tuturor tinerilor din provincie care fuseseră cocoliţi de părinţi dîndu-li-se ocupaţii bănoase şi trîndave, era incapabil de vreun sentiment dezinteresat pentru cineva. Michael vîslea încontinuu, neliniştit în sinea lui, fiindcă reflecta că Dave nu-şi va înţelege poate niciodată propriul egoism ; pe urmă îl privi cu o anumită compătimire, aşa cum ar fi compătimit orice om total neputincios să lupte cu păcatul îngăduinţei faţă de sine.

— Ceea ce simţi în problema asta, Dave, e una, şi ceea ce ai să faci e alta, îi spuse el cu calm. Cunoşti care sînt sentimentele Sheilei şi n-ai s-o mai chinuieşti. Iţi cer să te duci să-i spui că ai comis un act necugetat.

— Prin urmare asta e tot ce gîndeşti tu, Mike ?

— Asta e ceea ce ai să faci.

Cînd Dave îşi smuci capul înapoi cu o mişcare bruscă, pe chipul lui tînăr se citea dispreţul pe care îl resimţea pentru Michael, dar în acelaşi timp îl cuprindea o mare stînjeneală la gîndul că încercase să-şi dezvăluie cu atîta sinceritate năzuinţa lui cea mai ascunsă. Nu-i era teamă de Michael cîtuşi de puţin.

— Şi ce-ai să faci ca să mă forţezi, Mike ? întrebă el.

— O să stăm aici pînă cînd te voi convinge să ai această mică explicaţie cu Sheila.

Dave rise :

■— Splendid. Mînă înainte, şi se rezemă pe spate, lăsîndu-şi degetele să facă o dîră prin apă, apoi avu un rîs molatic, cu o rezonanţă neobişnuit de puternică şi de batjocoritoare deasupra undelor.

— Tot oe-ţi cer, Dave, e să-i spui Sheilei că a fost o eroare. S-o laşi în pace, înţelegi ? căuta Michael să-1 înduplece. Dar Dave îşi lăsa doar mîna să atîrne prin apă în timp ce barca înainta spre mijlocul lacului. Din cînd în cînd rîdea în felul acela molatic, zeflemitor, în timp ce Michael încerca sentimentul disperat că nu putea să-i spună nimic, că nu avea nimic altceva de făcut decît să vîslească fără întrerupere kilometri întregi pînă cînd îşi va simţi braţele rupte de oboseală. Poate că pînă atunci se va lumina de ziuă şi amîndoi vor fi prea obosiţi ca să mai stea de vorbă, dar între timp Dave şedea rezemat odihnindu-se şi rîzîndu-şi sieşi.

La un moment dat Dave spuse :

— M-am plictisit. întoarce barca. Mi-e frig. Ţie-ţi convine. Vîsleşti şi-ţi face plăcere. Dar pe mine m-a luat cu frig.

— Nu întorc barca pînă cînd nu tranşăm chestiunea.

— Ce să tranşăm, idiotule ? Vorbeşti ca un actor de bîlci.

— Nu întorc pînă cînd nu schimbăm macazul, bles- tematule, răcni Michael la el. Lăsă vîslele în suspensie, tremurînd de pofta de a-1 înşfăca şi de a-1 bate. Se uită în jurul lui, cu dorinţa de a se afla pe mal. Ajunseseră aproape în mijlocul îngustului lac. Silueta albă a unei cabane demontabile de pe malul celălalt arăta ciudat de luminoasă ; se înălţa singură pe culmea dealului. N-am putut niciodată să-ţi sufăr tupeul, îi spuse el lui Dave. Am urît tot ce-ai simbolizat tu. Am detestat traiul tău pe moale, total inutil. Te-am urît fiindcă ai fost o haimana şi ţi-a mers, iar eu a trebuit să muncesc. Te-am urît fiindcă n-ai avut în tine nici un dram de mîndrie. Nu ţi-am putut înghiţi tupeul, pentru că n-ai crezut niciodată în nimic decît în burta şi-n

boaşele tale. Ştiu tot despre tine. Ţipi ca tine se găseso pretutindeni, debordaţi de o clasă socială bolnavă. Nu reprezentaţi decît o duhoare infectă pentru noi, ceilalţi.

— închipuie-ţi, tocmai tu să-ţi descoperi o conştiinţă socială !

— N-a fost greu de descoperit o adunătură întreagă de indivizi de teapa ta.

— Nu te supăra dacă mi se pare comic, fiindcă eşti tocmai genul de mutră acră, nenorocită, de care fuge toată lumea. Dar ce descopăr eu ?

— Spune, ce descoperi ?

— Că nu mă placi. Sînt încă puţin zăpăcit, fiindcă nu mi-am revenit din surpriză. închipuie-ţi trăsnaie ! Ascultă, e rece, nu întorci ? N-ajungi nicăieri. Nu te-ntorci la mal ?

— Nu, şi tu nici atît.

Atunci David se ridică în picioare, rîzînd din nou, şi îşi mişcă braţele în sus şi în jos de cîteva ori, ca să se încălzească, pe cînd Michael îl urmărea cu privirea, apoi deodată făcu un plonjon de la capătul bărcii, un plonjon sprinten, fără efort, în apa întunecată, neîncreţită de valuri. Doar o clipă rămase dedesubt, apoi reveni la suprafaţă călcînd apa şi rînjind cu gura pînă la urechi în timp ce-şi zvîrlea părul din ochi dîndu-1 pe spate, iar undele tot mai largi din jurul lui scînteiau în lumina lunii. Strigă tare :

— Apa e caldă. Vino să te distrezi. Răcoreşte-te. Vorbeşte cu stelele. Sînt o mulţime de stele pe cer şi ele n-o să fie nici plictisite, nici înfrigurate ; apoi trase adînc aer în piept şi începu să înoate cu o mişcare elegantă de craul, răsucindu-şi capul pe spate pentru aer.

Dar Michael îi strigă :

— Faci pe dracu, vino-napoi, degeneratule ! şi **se** luă după Dave, trăgînd cu sîrg la rame, iar cînd **se** apropie, se aplecă peste margine, îl apucă de pulover **şi** încercă să-1 urce în barcă. David îşi făcu

vînt cu mîinile. Barca fu cît pe-aci să se răstoarne, dar puloverul **se** rupse şi David, liber, înotă în direcţia opusă.

Din nou Michael vîsli după el, dar într-un fel nebunesc, disperat, de astă dată depăşindu-1 necontenit şi tăindu-i de-a curmezişul calea în orice direcţie s-ar fi îndreptat. în curînd îl obligă pe Dave să înoate în cerc. La un moment dat se afla foarte aproape de el. Dave călca apa, iar Michael apucă o vîslă şi încercă să-1 pescuiască, zicîndu-i :

— Hai, abandonează, măi nebunule !

Dar Dave respingea vîsla cu mîinile, şi atunci Michael începu să-1 împungă şi să-1 apese în jos cu vîsla, sperînd tot timpul că Dave va renunţa şi-l va implora, dorind să-i vadă chipul neajutorat întors în sus, rugător, **în** lumina palidă a nopţii. Totuşi Dave, de fiecare dată, scăpa de atingerea vîslei. Pe urmă schimbă direcţia brusc şi, depărtîndu-se înot de barcă, porni rapid spre malul opus ; de astă dată Michael, disperat şi istovit, îl lăsă să plece, urmărindu-1 cu ochii cum se îndreaptă fără greş spre celălalt mal. Odată strigă după el : „întoarce-te, Dave“. Inima îi bătea atît de puternic şi ura mocnea **în** el atît de aprins, încît rămase acolo încremenit pînă cînd nu mai zări nimic la suprafaţa apei.

Nu mai ştia nici el de cînd şedea aşa, fără să facă o mişcare ; în închipuire parcă auzea pe cineva strigînd. Pe urmă auzi realmente, de peste apă, acel strigăt pe care dorise mai înainte să-1 audă, implorînd „ajutor, ajutor!" Se înălţa din apa lacului. Ridicîndu-se în picioare în barcă, M'chael răcni :

— înoată, corcitură ! Ai vrut să-noţi, acum de ce nu înoţi ? Holbii ochii în întuneric, incapabil să vadă sau să audă ceva pentru că era ca paralizat şi orbit de revărsarea din suflet a întregii uri pe care o avusese pentru Dave, a întregii uri pentru mama lui Dave. Valuri mici băteau în barcă şi-o legănau, parcă alimentîndu-i urs pînă cînd crescu în el ca şi cum se cerea eliberată. Mîinile-i erau încleştate pe

rame. Pe urmă începu să respire mai regulat, şi încet-încet îl birui teama. Apu- cînd deodată lopeţile, vîsli neîntrerupt pînă la locul de unde pornise strigătul, şi cînd începu să vîslească în jurul locului ce părea atît de nedefinit pe apa lină, nu departe de celălalt mal, făcînd alte şi alte cercuri pe fragmente de apă netedă şi neagră, uitîndu-se tot timpul nerăbdător spre mal şi văzînd umbre părelnice care se ridicau şi cădeau pe marginea lacului, ca şi cum cineva s-ar fi tîrît din apă, simţi că în viaţa lui nu s-a supus la **o** trudă mai însingurată. Se gîndea mereu : „A ajuns **cu** bine acolo. E un înotător excelent. Numai el e în stare **sâ** se prefacă aşa că urlă. Numai el e în stare să mă ţină aici pe lac, toată noaptea, căutîndu-1. Mă- ntreb dacă mă **vede** de-acolo.“

Şi cînd nu-şi mai simţi braţele de oboseală începu să vîslească încet spre casă. Nu voia să se lase pradă gîndurilor şi revăzu cu nesaţ micul debarcader. îl înveseli înfăţişarea grădinii de meri sub clarul de lună. Pe cînd lega barca de platforma debarcaderului degetele **îi** tremurau. Cu picioarele goale traversă fără zgomot peluza. Lumina nopţii arunca o pată albă peste pijamaua lui. Intră în casă tiptil pînă sus, în cameră, şi se trînti pe pat ascultînd atent, dorind cu disperare să audă **un** zogomot consolator dinspre apă, care însă nu veni.

CAPITOLUL X

Soarele strălucea luminos în odaie şi se auzeau voci venind dinspre lac în clipa cînd Michael se trezi, dimineaţa. Plin de speranţă ascultă cu atenţie, auzi glasul tatălui său şi sări din pat ca să vadă cu cine vorbea ; îl văzu pe „Windy" Hilliard, zgomotosul şi lăudărosul lor vecin care locuia pe malul lacului, stînd în picioare în **barca lui** cu

motor exterior şi ţinînd la capătul braţului scurt şi gras un biban enorm, verzui, pe care îl prinsese cu undiţa. Striga că pescuise toată dimineaţa, iar acum se ducea la stufăriş.

— Pariez pe un dolar că bibanul ăsta cîntăreşte două kilograme, se făIea el cu glas tare, scoţîndu-şi din cap pălăria de panama.

— Cel puţin, îl auzi Michael pe tatăl său cum cînta în strună vecinului lăudăros, care oprise anume ca să-i arate peştele. Apoi omul salută cu mîna şi porni motorul, care trepidă mai întîi slab şi cu intermitenţe, apoi începu să păcăne regulat în timp ce barca descria un arc graţios, îndreptîndu-se în sus spre locul cu trestii.

Michael îşi văzu tatăl suind alene cărarea cu mîinile în buzunarele pantalonilor gri de flanel ; cămaşa de sport, desfăcută la gît, dădea la iveală o piele, roşie şi sănătoasă, iar chipul lui reflecta buna dispoziţie. Arăta ca un gentleman de ţară, cu firea îngăduitoare, puţin cam rotofei, şi cu mersul încetinit, petrecînd un moment plăcut de vacanţă. Ridicînd privirea îl văzu pe Michael şi-i strigă :

— L-ai văzut cumva pe Dave aseară, Michael ?

— Mai devreme în cursul serii, da. Dar nu mai tîrziu.

— Nu s-a arătat de dimineaţă.

— Se îngrijorează cineva ? Ce se crede despre asta ?

— Eu nu cred nimic. A încerca să înţelegi ceva din- tr-asta ar fi pură pierdere de vreme. Ştiu că nu sînt alarmat. De atîta vreme s-ar cădea să ştiu cîte ceva despre purtarea dezordonată a acestui tînăr. Ai dormit bine ?

— Am dormit neîntors. Cît e ceasul ?

— E zece. îmbracă-te şi vino jos, de ce nu vii ? zise el, şi îşi văzu de drum traversînd peluza şi fredonîndu-şi singur.

Fredona în timp ce trecea pe sub fereastra lui, iar pe Michael îl iritau atît de mult sunetele acelea, încît îi venea să strige la el : „De ce nu fluieri ? Nu

te atinge nimic, nu-i aşa ? De fapt tu eşti cauza acestui întreg bucluc murdar. Ne-ai adus aici pentru că doreai să te simţi tu bine. N-ai înfăptuit nimic altceva în viaţă decît ai căutat să-ţi fie cît mai bine ţie însuţi[11]. îi părea de necrezut lui Michael cum putuse să aibă vreo clipă convingerea că tatăl lui descoperise în sfîrşit adevărul, că lucrurile pe care le socotise importante toată viaţa erau în realitate mărunte, că în sfîrşit tatăl lui pornise în căutarea a ceea ce era cu adevărat valoros. Indiferent ce va urmări, el nu va fi niciodată dezinteresat, generos, în căutarea lui. Chiar şi vorbind adineauri cu vecinul, la debarcader, avusese aerul că e un consilier municipal salutînd călduros, un om de încredere al Camerei de Comerţ, consolatorul fabricanţilor, liniştea şi sprijinul celor bogaţi. El reprezenta pentru Dave sursa micilor comodităţi şi a traiului tihnit. „Toată viaţa am încercat să fug de tine, iar tu mă aduci aici, şi-ţi închipui că noi am uitat totul, şi lucrurile au să meargă exact aşa cum doreşti“, gîndea Michael, şi strigă în urma tatălui său :

— Hei ! dar tatăl său nu auzi, ci îşi continuă drumul.

Michael simţea atîta furie clocotind în el, stînd acolo şi privind spre lac, încît se clătină pe picioare şi fu nevoit să se aşeze pe pat. Rămase aşa, cu capul în mîini, ascultînd fiecare zgomot pe care îl făceau ceilalţi in casă. Nu era prea mult de auzit. Mama lui Dave suia şi cobora necontenit scara pînă la camera fiului ei şi înapoi. La un moment dat strigă :

— Papucii lui nu sînt aici, şi coborî în grabă treptele, iar Michael îşi aminti cît de mult dorise, cu ani în urmă, să-i pricinuiască o durere, s-o facă să sufere.

După ce se îmbrăcă, veni şi el jos, cu sfială, iar doamna Aikenhead se apropie de el şi-1 întrebă cu arzătoare grabă în glas :

— Ai vreo idee unde ar putea fi Dave, Michael ?

Cunoşti vreun loc unde a putut să se ducă ? îi vorbea astfel pentru că Michael se arătase prietenos cu o zi în urmă, pentru că era de-o vîrstă cu Dave şi putea să-şi dea seama unde plecase băiatul ei.

— Sînt toate şansele să apară dintr-un moment într-altul, zise el.

— Aşa mă gîndesc şi eu tot timpul, zise ea.

— Se va întoarce. Trebuie să se întoarcă, insistă el energic.

— Crezi cu adevărat ?

— Nu se poate altfel, răspunse el.

Dar îi era cumplit de greu să se afle în casă împreună cu ea pe măsură ce orele după-amiezei se scurgeau, iar ea devenea tot mai neliniştită. Treptat încetă de a-i mai întreba, pe soţul ei, pe Jay Hillquist, pe Sheila **şi** Ross, unde a putut pleca Dave. Trecea dintr-o încăpere într-alta, aşteptînd. Chipul ei brun, cu trăsături pline, lăsa să transpară îngrijorarea, apoi o mare oboseală. **Iar** Michael nu putea să nu-i supravegheze expresia figurii. De nenumărate ori ea repetă că Dave dormise în patul lui ; la ora cinei se uită de la unul la altul repetînd acelaşi lucru, şi era uluită că nimeni nu părea la fel de tulburat ca ea însăşi ; numai cînd văzu gravitatea uimită de pe chipul lui Michael îi zîmbi cu recunoştinţă.

Dar cînd începu să se întunece şi ea încă mai şedea la fereastră, tăcută acum, cu mîinile împreunate în poală şi cu ziarul de la oraş nedesfăcut pe scaunul de alături, Michael îşi dădu seama că nu mai putea suporta s-o vadă astfel, şi-1 întrebă pe tatăl său, care fuma singur pe terasa dinspre lac :

— Unde s-au dus Ross şi cu Sheila ?

— S-au dus să facă o plimbare pînă la hotel.

— Situaţia pare destul de proastă.

— Mie nu mi se pare.

— Ar fi trebuit să ai mai multă judecată şi **să nu**

ne aduci pe toţi aici, îi spuse Michael cu asprime. **Tatăl** său îşi scoase pipa din gură şi se uită după el cum iese în şosea.

De îndată ce porni de-a lungul drumului pe întuneric, Michael, cuprins de o neaşteptată groază de a fi singur, grăbi pasul într-un fel de trap întins. Avea senzaţia unei izolări faţă de mai toate fiinţele de pe lume. Arbuştii înalţi, plantaţi de-o parte şi de alta a drumului, parcă năvăleau peste el cu întunecimea lor la fiecare cotitură. Mai în fund, pe deal, se vedea o fermă cu luminile aprinse, şi, în timp ce trecea în pas de gimnastică, se uita mereu la acele lumini, dar ştia totodată că-i **era** frică să vadă vreun om, că singurele fiinţe a căror prezenţă şi vorbă ar fi suportat-o acum erau cele dragi, **şi** totuşi atît de puţini erau cei pe care-i îndrăgea, încît dacă încerca să-i cheme în gînd se simţea singur în ţinutul acela ; umbla repede ca să poată fi împreună cu sora lui şi cu Ross Hillquist.

Cînd ajunse în sat, intră grăbit în hotel, fără să observe că bărbaţii aşezaţi la sfat pe verandă îl urmăreau cu ochi curioşi ; pe urmă pătrunse în braserie, cercetă sala, şi cînd îi văzu pe sora lui şi pe medic stînd la o masă din colţ ca să bea o bere, faţa i se însenină într-un zîmbet plin de căldură şi uşurare. Sheila şi Ross îşi vorbeau în şoaptă cu multă seriozitate. Lampa de deasupra arunca o lumină vie peste chipurile lor, în timp ce ei îşi şopteau în felul lor intim, degajat, lipsit de efort.

Michael observă un nor de tristeţe adumbrind pentru o clipă figura surorii lui, în timp ce asculta şi înclina capul în semn de asentiment, apoi, în clipa următoare, expresia ei se schimbă vădind o imensă uşurare. Totuşi nu se putu împiedica să nu le adreseze un zîmbet larg, cînd ei îl zăriră, ca şi cum ar fi avut senzaţia că a se afla împreună cu ei însemna pentru el un noroc nemaivăzut.

— Ce mai faceţi voi ? le spuse şi, aşezîndu-se la masă, îi ceru proprietarului, Jake Sanderson, care îl urmase : Adu-mi şi mie o bere.

— S-a făcut. O bere. Se aude ceva cu băiatul, cu

Dave ?

— Nimic nou, de ce ?

— întreb numai pentru că mama şi tatăl lui au venit aici de dimineaţă ca să întrebe de el. Prietenii lui, tinerii domni, au plecat aseară, tîrziu.

— Crezi că a plecat înapoi la oraş cu maşina lor ? întrebă Ross.

— Am înţeles că era în pijama.

— Cine ţi-a spus asta ?

— Ştie toată lumea din sat. Nu vreau să credeţi că mă amestec unde nu-mi fierbe oala. îmi pare rău dacă v-am produs impresia asta.

— Vrei să spui că circulă un zvon ?

— Exact, răspunse proprietarul. N-avem prea multe subiecte de conversaţie pe-aici, şi asta mai împlineşte golul, atîta tot, şi cu un zîmbet îi părăsi.

— Despre ce vorbeaţi în şoaptă ? întrebă Michael.

— Ţineam un mic consiliu de război, zise Ross. Surioara ta îmi spunea pe drum că poate n-ar trebui să ne căsătorim pentru că mama ei a suferit de o uşoară melancolie înainte de a muri. Era destul de preocupată. S-ar fi cuvenit s-o auzi. Dar eu am reuşit s-o conving că ne vom căsători. Am dreptate, scumpo ?

— Ai dreptate, zise ea, încuviinţînd cu un semn din cap, iar pe faţă i se citea uşurarea. Cu puţin timp înainte, venind pe şosea împreună cu Ross, încercase să-i dezvăluie teama ei de a avea vreodată un copil. Stăruise cu o surprinzătoare vehemenţă că, dacă dorea s-o ia de soţie, va trebui să consimtă la hotărîrea ei de a nu avea urmaşi. Destăinuindu-i cu gravitate că el ştia de multă vreme despre boala mamei ei, Ross nu-şi dădu pe faţă în nici un fel adînca decepţie că ea dorea să rămînă fără copii. Bucuria îi transfigurase Sheilei cu atîta iuţeală trăsăturile, încît el rămăsese surprins, căci îi era cu neputinţă să-şi închipuie profunda ei tristeţe, descurajarea şi teama că în ea se află sădit ceva care o va situa permanent într-o poziţie oarecum aparte faţă de ceilalţi oameni ; ea

îi apucase braţul strîns şi vorbise despre viaţa pe care o vor trăi unul pentru altul, în timp ce umblau pe drum în întuneric.

— Eu i-am spus că e stupid să-şi facă gînduri negre, zise Michael, şi plecîndu-se peste masă adăugă cu pătrundere, ca şi cum pe el acest unic fapt îl tulbura : Cred că o obsedează ideea că o ţineau pe mama închisă în camera ei şi că-i încuiau uşa. Sheila îşi închipuise, poate, că mama ei era stăpînită de mania sinuciderii, Ross.

— E un caz foarte firesc, zise Ross. Multe femei trec prin stări de melancolie depresivă după naştere, mai ales dacă îşi pierd copilul. Rămîn aşa, apatice, copleşite de tristeţe. Există un oarecare pericol ca ele să se sinucidă, dar e puţin probabil să facă vreun rău altuia. Oamenii au idei greşite despre alienaţia mintală. Orice boală nervoasă care atinge psihicul e numită demenţă, şi atunci devine misterioasă şi inspiră teamă. V-ar surprinde dacă aţi afla că numeroşi dintre cei mai cumsecade cetăţeni ai noştri petrec cîteva săptămîni pe an într-o clinică de psihiatrie. Vorbea cu atîta siguranţă, încît fratele şi sora ascultau amîndoi cu aviditate, făcîndu-şi semn cu capul unul altuia.

— Nu mi-am făcut griji din cauza asta cîtuşi de puţin. Nimic de felul ăsta nu mă nelinişteşte, zise Michael, şi le adresă un zîmbet nevinovat.

— L-ai văzut pe Dave aseară ? întrebă Sheila. Michael ştia că voia să spună : „I-ai vorbit lui Dave după ce am fost la tine aseară ?“ căci se apleca spre el cercetîndu-1 atent.

— Nu l-am văzut deloc pe Dave, răspunse el cu naturaleţe.

— Probabil că are vreo prietenă prin împrejurimi, zise Sheila.

— Nu s-ar fi dus s-o viziteze în pijama şi cu picioarele goale, ce zici ? spuse Ross.

— De ce nu ? întrebă Michael. Db ce ne-am mira de orice ar face băiatul ăsta ? Le puse întrebarea cu o subliniere atît de accentuată, privindu-i în ochi provocator, încît cei doi zîmbiră înălţînd din umeri,

iar el, stingherit, se lăsă pe spătarul scaunului ascultîndu-i.

Tînărul medic începu să-şi expună planurile de viitor.

— Nu mă aştept să cîştig prea mult în primii doi ani, dar dacă ajung să învăţ cum să iau oamenii şi cum să-i înţeleg, e destul. într-un oraş mic reuşeşti să cunoşti pe toată lumea.

Doctorul Hillquist avea un fel de concepţie colectivistă care îl făcea să respingă vigurosul individualism al tatălui său, ca şi toate ideile şi sloganurile luate de-a gata ale acestuia despre libertate umană şi drepturi personale. Tatăl lui era în mod franc puţin nedumerit de o asemenea opoziţie la ideile sale ; îşi iubea fiul şi considera că are o judecată solidă. Cînd începeau să discute serios despre astfel de probleme însă, pur şi simplu nu-şi înţelegea fiul. S-ar fi zis că tînărul medic reflectase vreme îndelungată asupra libertăţii de exprimare şi de acţiune, şi se întrebase necontenit cînd era într-adevăr liber printre semenii săi.

Michael asculta, prea sfios ca să intervină, de teamă să nu le atragă atenţia asupra prezenţei lui cînd ei aveau **o** convorbire atît de intimă, dar nu pierdea din ochi ardoarea şi dragostea care înfloreau pe chipul surorii lui ; pe de altă parte se minuna că un om se putea simţi atît de apropiat şi de spontan printre oamenii simpli cum părea că se simte Ross, şi, în timp ce asculta, copleşit de un sentiment de izolare şi dezgust, năzuia din toată inima să fie la fel de deschis şi de nestingherit printre făpturile umane cum era Ross. Asculta minunîndu-se sunetul celor două glasuri, singurele la care se putea gîndi că-i vor aduce alinare şi-i vor părea dragi în seara aceea. Dar Sheila întrerupse discuţia :

— E timpul să mergem, nu-i aşa ?

— Nu, nu plecaţi, sări Michael agitat.

— Dar ce s-a-ntîmplat ?

— Nu mi-am terminat berea.

— Hai, bea-o atunci. Te-aşteptăm.

— Aş vrea să'continui, Ross, cu cele ce spuneai despre oameni. Aş dori să pătrund mai adînc chestiunea. De ce nu pot simţi şi eu la fel ?

— Tu, Mike ? Hai, fii serios — tu nu crezi în nimio.

— în ce să cred ?

— în viaţa de pe pămînt, rîse medicul.

— Eu ? Mă-nţelegi total greşit, zise Michael, plin de zelul de a se apăra şi . a da explicaţii că lumea nu-1 înţelege. Nu ştiu de unde ţi-a venit ideea asta. Mă cunoşti de multă vreme, Ross. N-am să afirm că sînt omul cel mai lesne crezător de pe pămînt. Ştiu că te-am numit deseori un naiv. Ştiu că mă consideri bănuitor faţă de semenii mei. M-ai sfătuit adeseori să mai ofer cîte-a şansă celor din jurul meu. Cunosc adevărul ăsta, dar să nu crezi că eu doresc să fiu un pustnic. Aici mă înţelegi greşit. Mie îmi place să mă aflu împreună cu alţii. îmi place nespus de mult să stau cu voi în seara asta. îmi sînt simpatici tot felul de oameni. E probabil o întîm- plare nefericită că am aerul ăsta bănuitor, dar n-am nici o pică împotriva omenirii. Dau impresia oă nu am nici o credinţă şi nu sînt în stare să recit nici un fel de crez, nu mă duc la nici o biserică şi par destul de cinic, dar tu ştii ce uşor e să mă tragă cineva pe sfoară şi să-mi vîndă ceea ce nu-mi trebuie. Asta, pentru că sînt un om încrezător. în plus, sînt destul de impulsiv, şi nu poţi avea o fire impulsivă şi totodată pe de-a-ntregul cinică, înfăptuiesc adesea lucruri pe care apoi le regret. Mereu am remuşcări. Sufăr pentru că săvîrşesc unele lucruri mărunte.

-— Ce-i cu tine, Mike ?

— Absolut nimic. De ce-ai spus asta ?

— Te văd oarecum surescitat.

— Sînt surescitat fiindcă nu pot suferi să fiu luat drept un om răuvoitor. Sînt cea mai gregară fiinţă pe oare ai cunoscut-o vreodată. Nu ştiu de ce crede lumea că-mi place să stau singur. Nici nu pot suporta să stau singur. îmi place să ascult oameni

simpli vorbind şi rîzînd. E adevărat că n-am mulţi prieteni, dar asta-i fiindcă nu sînt comunicativ. Mă intimidez. Tot timpul mă gîndesc că n-o să fiu simpatizat. Ştiu că ar trebui să încetez de-a mă mai gîndi la mine însumi şi atunci aş fi simpatic tuturor. Dacă aş descoperi deodată că-mi sînt agreabili foarte mulţi oameni, nu m-aş mai simţi niciodată jenat în mijlocul altora, e drept ? E curios, dar «u cît mă frămînt mai mult în legătură cu mine, cu atît resping mai eategoric întrega lume. Devin posac, melanoolic. Mă întreb dacă mai e de fapt şi altceva în mine afară de latura asta posomorită. E cumplit să ai sentimentul ăsta cînd în realitate ai vrea să fii prietenos cu toţi ceilalţi. De ce plecaţi ? Mă laşi aici singur, Sheila ?

— Ne duce să închiriem o sală pentru prietenul poporului.

— Ai o idee mai bună despre tine decît credeam eu <ă ai. Hai, vino să te plimbi împreună cu noi pînă acasă, zise medicul.

Michael se simţea puţin stînjenit, fiindcă ştia că sora lui ar fi preferat să rămînă singură cu iubitul ei.

— Sînteţi siguri că nu vă incomodez ? rosti el o scuză stîngace. E sigur că nu vreţi să fiţi numai voi doi ?

— Vino, Mike, zise Sheila.

Ii însoţi bucuros, şi se plimbară toţi trei cu paşi lenţi, iar cînd ajunseră pe culmea dealului se opriră să contemple luna strălucind peste cîmpuri şi pe lacul din vale, •are sclipea ca o panglică luminoasă în bezna înconjurătoare. Sheila repeta mereu :

— E splendid aici, nu-i aşa că se vede frumos de-aici, de pe deal ? dar Michael nu putea îndura să privească în jos, spre lacul cuprins între dealuri. Glasul tineresc al Shelei răsuna sonor şi vioi în noapte, iar Michael îşi dădea seama că ea şi cu medicul ar fi dorit să se aşeze jos, la marginea drumului, şi să-şi arate dragostea pe care şi-o purtau unul altuia. îşi dădea seama că aşteptau că el să zică : „Eu vă las şi mă duc repede acasă.“ Se

strecurase între ei ciudata tăcere a aşteptării. în timp ce căuta în minte să le spună ceva care-i va face să dorească să-1 ţină lîngă ei, Michael încerca jalnica senzaţie că nu e în stare să se depărteze, pentru că nu era capabil să suporte singurătatea în camera lui şi aşteptarea.

CAPITOLUL XI

Văzură cu toţii vechiul Ford cum venea legănîndu-se pe drum şi cum opri smucit în faţa casei, cu o icnire şi un tremur. Un răstimp nu coborî nimeni din maşină. Norul de praf care se tîra de-a lungul şoselei se linişti ; automobilul hodorogit parcă s-ar fi aflat de cînd lumea acolo, în lumina soarelui, ca şi arborii, ca şi albinele care bîzîiau prin trifoiul de la marginea drumului, ca şi păşunile verzi de mai departe. în cele din urmă, un poliţist de ţară, înalt şi cu mustăţi mari, îşi bălăbăni picioarele de pe locul din faţă şi se dădu jos, urmat de fermierul Joel Hilton, proprietarul maşinii şi al casei de pe malul opus al lacului, îmbrăcat în costumul lui cel mai bun, din serj albastru. Pentru un motiv oarecare îşi scoaseră amîndoi pălăria şi o luară pe cărare spre casă.

Trebuie să fi fost felul cum şi-au scos pălăriile care a alarmat-o pe doamna Aikenhead, căci, părăsindu-i pe ceilalţi la fereastră, s-a repezit afară din casă, cu părul negru şi bogat desfăcîndu-se din coc şi săltîndu-i pleoştit pe ceafă, strigîndu-le :

— Ce este ? Unde e ? apoi, cu glas moale şi jalnic, o auziră toţi spunînd : Ah, ştiam. Am presimţit asta noaptea trecută şi acum două nopţi.

Trupul lui Dave fusese găsit în partea cealaltă a lacului, spuse poliţistul. După toate aparenţele fusese lovit înainte de a se îneca, deoarece se observau contuzii pe umeri, provocate de un

instrument greu, iar puloverul şi pijamaua erau sfîşiate.

— Aţi văzut ? Aţi văzut ? Ce ziceţi de asta ? spunea doamna Aikenhead. Doamne sfinte, ai milă de mine ! Ce ziceţi de asta ? De unde am ştiut eu ? De ce eram atît de sigură, spuneţi-mi ! şi îl apucă strîns de braţ pe soţul ei, răsucindu-1 cu faţa spre ea. Arăta îmbătrînit, fiindcă pe faţă i se aşternuse paloarea şi o adîncă supărare, în locul obişnuitei lui bune dispoziţii şi culorilor rumene din obraz.

— Nu ştiu ce să pricep din toate astea, Martha, zise el.

— Nu ştii, hm ? Ei bine, eu ştiu, făcu ea.

Fermierul şi poliţistul erau înconjuraţi de Jay Hillquist, de Ross şi de Sheila, care răspundeau la întrebări şi la rîndul lor întrebau agitaţi, şi, pentru un motiv sau altul, vorbeau cu glasul scăzut, aproape în şoaptă. Dar Michael rămase unde se găsea, în picioare, la spatele doamnei Aikenhead, care şedea ţeapănă într-un foto- liu-balansoar, murmurîndu-şi sieşi. Uneori îşi privea lung soţul, drept în faţă, ori se uita întrebător la mîna pe care el i-o rezemase uşor pe umăr, apoi începea deodată să se legene cu scaunul, înainte şi înapoi, monoton, fă- cînd să scîrţîie înăbuşit o scîndură desprinsă din duşumea. De două ori se opri şi îşi fixă din nou soţul, amintin- du-şi cum insistase el cu două nopţi mai înainte, la ora culcării, să nu-1 mai ţină pe Dave în casă, cu ei. Mişcînd din buze de parcă ar fi vrut să ţipe, avu o expresie năucă, apoi oftă şi spuse liniştit : „Acum eşti liber. Absolut liber."

Michael îşi auzi tatăl şoptindu-i domol :

— îmi dau seama ce simţi, Marthe, dar nu mai spune lucruri de care-ţi va părea rău. Am făcut tot ce s-a putut pe lume pentru Dave. L-am pus înaintea propriului meu băiat, Marthe. L-am pus deasupra fiului meu însuşi. Am făcut tot ce mi-a stat în putinţă pentru el, din dragoste pentru tine, Marthe. I-am îngăduit să mă tiranizeze, Marthe. Mă temeam să mă port cu el ca un tată sever,

pentru ca nu cumva să-ţi închipui că am ceva împotriva lui, Marthe...

Dar ascultînd rugăminţile presante, neliniştite, timide ale tatălui său, se întîmplă astfel că Michael nu le mai auzi vocile şoptite ; îi revenea în minte cum stătuse ţeapăn în barcă, clocotind de ură. îi răsuna în ureohi înspăimîntător de limpede strigătul lui Dave după ajutor, apoi îşi auzea propriul glas strigînd : „înoată, corcitură !“ şi îşi dădu seama că-1 lăsase pe Dave să se înece ; atunci îl invadă ohinul şi deznădejdea vinovăţiei, chiar dacă nu voia s-o accepte. Cînd o văzu pe doamna Aikenhead clătinînd capul cu o mişcare feroce, gîndi : „Ea ştie că el e răspunzător şi, într-un fel, are dreptate. Totul a început cu ani în urmă şi vinovatul este el. întreaga chestiune de el a fost pusă la cale."

Pe urmă, Jay Hillquist, care stătea Ia fereastră, spuse:

— lată-i că pleacă. Va avea loc o anchetă. Va trebui să fim toţi de faţă. După cîte îşi închipuie ei, s-ar putea să aibă loc peste două zile, vizavi, la Barrie.

— Au şi plecat ? exclamă doamna Aikenhead. N-au de gînd să facă nimic ? şi, repezindu-se la fereastră, chemă peste umărul lui Jay Hillquist. Sergent, vino-ndă- răt, întoarce-te un minut, şi îl urmări cum reintră în casă.

Cînd sergentul şi fermierul ajunseră la ea, începu să le ţină un discurs cu toată gravitatea :

— Sînt multe pe care ar trebui să le eunoaşteţi în legătură cu chestiunea asta şi nu ştiu de oe v-aţi grăbit să plecaţi. Nu v-aţi întrebat care a putut fi situaţia băiatului meu aici în casă ? Tocmai asta vreau să vă explic. Nimeni nu-1 iubea. Poate că n-ar trebui să mă exprim aşa fiindcă fata, Sheila, s-a împăcat bine cu el întotdeauna şi au crescut împreună, iar Michael, cel de colo, abia dacă se cunoştea cu Dave şi nu şi-au vorbit prea mult în ultimii zece ani. Soţul meu îl cunoştea bine pe Dave. Pînă atunci nu plînsese deloc, dar acum se

opri şi făcu un efort pentru oa vorbele ei să aibă toată aparenţa unui limbaj raţional, apoi continuă pe un ton grav şi zbuciumat. Soţul meu nu dorea cîtuşi de puţin să-1 aibă pe băiat în casă. Ar fi trebuit să-i auziţi cum s-au certat cu două seri în urmă, în prima seară cînd s-au instalat toţi aici. Ar fi trebuit să auziţi felul în care-i vorbea lui Dave, dispreţul şi ura din glasul lui. Nu încape îndoială că se cuvine să cunoaşteţi toate astea. De ce n-aţi pus întrebări în loc să fugiţi aşa cum aţi făcut ?

Poliţistul se simţea stingherit de furia pătimaşă care se ghicea în glasul ei ; fermierul căsca ochii cu o curiozitate simplă, neascunsă, la Andrew Aikenhead, pe care îl ounoştea de cincisprezece ani.

— E foarte răvăşită, zise Andrew Aikenhead. Doamne păzeşte, nu-i de mirare.

— Aţi avut o ceartă cu băiatul, domnule Aikenhead ? întreabă poliţistul.

— Am avut o mică ceartă pentru probleme de bani. Aş putea s-o numesc o ceartă curentă. A ieşit mult fum, fără să fie foc, zise el, adresîndu-i obişnuitul lui surîs înzestrat ou rară forţă persuasivă. Vei avea prilejul să asculţi toate detaliile dacă doreşti.

Dar de îndată ce oamenii părăsiră casa pentru a doua oară, doamna Aikenhead începu să vorbească din nou în felul acela pătimaş, agitat, de parcă s-ar fi aflat singură cu soţul ei.

— De ce ai dorit să vii aici ? întreabă ea. Ce-ai avut în gînd ?

— Venim în fiecare an, zise el cu răbdare.

— A fost ceva diferit anul ăsta, fiindcă ai plănuit venirea aici cu săptămîni înainte şi te-am observat adesea surîzînd ca pentru tine. Mă întrebam ce e în gîndul tău, iar aeum ştiu. Andrew, ai dorit ca băiatul ăsta să dispară ; ai dorit să scapi de el; ai dorit să moară. Ai spus că ar avea mai multă demnitate în el mort deoît viu. îmi amintesc oum mi-ai făgăduit în repetate rînduri că ai să te porţi cu el ca şi cum ar fi propriul tău fiu, şi totuşi ou oît

încercai, cu atît îl urai mai mult, pînă cînd ai ajuns să-ţi fie nesuferită prezenţa lui în casă. Trebuia să moară numai pentru că era fiul meu. Asta era unicul motiv : era fiul meu şi tu nu doreai ca eu să am un fiu. îmi aduc aminte că n-a fost răsfăţat deloc cînd era copil, iar dacă s-a schimbat, banii tăi şi felul tău de-a fi l-au stricat, şi pe urmă nu l-ai mai putut suferi. Ce i-ai făcut, Andrew ?

— Marthe, linişteşte-te.

— Pot să jur după felul cum mă priveşti că ştii ce s-a întîmplat, zise ea. Dave e mort, şi n-ar fi murit dacă nu l-aş fi adus în oasa ta. N-ar zăcea întins, după ce a fost găsit înecat, dacă n-ai fi fost tu. De luni de zile mocneşte păcatul în inima ta, şi glasul ei se înălţă agresiv. Iar lui Michael, care asculta şi o urmărea, devenind el însuşi tot mai tulburat, i se păru că ea se apropia de adevăr cu o stranie putere de pătrundere, că fiecare cuvînt pe care îl rostea era absolut adevărat, că era un adevăr superior aceluia ce se afla închis în simplul fapt că el, Michael, îl lăsase pe Dave să se înece ; răzbătea îndărătul acelui fapt, îl cuprindea, trecea dincolo de el. Puhoiul cuvintelor ei se revărsa la întîmplare, ceea ce îi făcea pe toţi să-şi închipuie că spunea lucruri despre care discutase cu soţul ei de multe ori ; el, în picioare, alături, încerca s-o domolească, dovedind însă limpede prin gesturile lui neputincioase că, oricît ar fi iubit-o altădată, în momentul acela nu avea priză asupra ei. Ea tăcuse ca să-şi recapete răsuflarea, cu o privire împăienjenită, sălbatică ; deodată ridică din umeri într-un gest de dispreţ care se adresa tuturor şi ieşi repede din casă.

Michael fu singurul care o urmă, cu sfială, la cîţiva paşi înapoia ei, auzind-o cum încă mai bodogănea în surdină. Se duse la debarcader şi rămase acolo, sub soarele arzător, privind peste luciul apei. Cu mîna streaşină la ochi, privea în depărtare, spre celălalt mal. Michael nu înainta, de teamă să n-o tulbure cu prezenţa lui, dar inima îi bătea în piept cu putere, şi murmură :

— Biata femeie. Ce-o fi vrînd să facă ? urmărindu-i sfios şi întrebător silueta imobilă.

Apoi, ea coborî de pe platforma debarcaderului şi începu să umble cît putea de repede prin nisipul de pe mal, fără a slăbi din ochi malul opus. Vremea era atît de senină, încît se desluşeau nuanţele lanurilor de ovăz şi de grîu, ca şi acoperişul de tablă al hambarului de la fermă. Michael porni după ea prin nisip. Puţin mai departe, plana deasupra apei un pescăruş albastru, bătînd din aripi, rămînînd aproape nemişcat, apoi năpustindu-se brusc la suprafaţa undelor. Şi în timp ce înregistra toate aceste amănunte, Michael avea sentimentul că e dator să-i supravegheze fiecare mişcare stîngace pe care o făcea poticnindu-se prin nisip, obosită, alunecînd şi căl- cînd uneori strîmb peste crengile căzute din copaci ; dar cînd ajunse la un mic golfuleţ, unde apa era puţin adîncă şi presărată cu bucăţi de scoarţă de copac şi sfărîmături de buturugi putrezite, ea începu să străbată apa cu picioarele. Curînd apa îi urcă pînă la genunchi şi poalele rochiei i se umflară plutind deasupra, dar ea păstra aceeaşi expresie aspră, inflexibilă, bălăcind cu picioarele mai departe.

Atunci Michael nu mai putu să rabde şi-i strigă :

— Vă rog, întoarceţi-vă, veniţi înapoi, vă rog! Şi intră plescăind prin apă după ea. O apucă de braţ, dar cu greu o făcu să înţeleagă că se afla lîngă ea, iar cînd o conduse înapoi, spre mal, parcă ar fi dus de mînă un copil, căci ea îl privi cu candoare şi se sili să-i surîdă.

— Nu eşti mult mai în vîrstă decît băiatul meu, Dave, nu-i aşa, Mike ? întrebă ea. Ai fi reuşit să ţii la Dave dacă l-ai fi cunoscut mai bine. A fost plăcut să vă văd aici împreună.

Se împiedică în apă, udîndu-se pînă peste brîu, iar cînd Michael văzu cum i se scurgea apa din veşminte şi cum se rezema de el cu o spaimă cumplită în ochi, simţi pentru ea mai multă mîhnire decît simţise vreodată pentru oricare fiinţă omenească. încercă s-o ducă în braţe, dar era

grea,s totuşi reuşi să păşească pe nisip şi s-o culce la umbra unei sălcii. Cu batista udă îi spăla fruntea şi căuta să n-o audă spunînd :

— Poate a fost o greşeală. Poate nu era Dave. De unde să ştie ei ? ! Numai eu pot să ştiu sigur. Vreau să-I văd. Vreau să mă uit la faţa lui. Of ! Iisuse al meu, era singurul meu copil. Asta n-are importanţă pentru tine ? Nu-nseamnă nimic cît de mult îl iubeam ? Dragostea mea pentru el nu era lucrul cel mai important, bunule Iisus ? Singurul meu copil...

Dar Michael, tremurînd, o lăsă acolo şi **fugi** în **sasă,** îi aduse pe ceilalţi şi, împreună, o purtară pe braţe. **îşi** închipuiau că leşinase, fiindcă ochii îi erau închişi. **O** duseră înăuntru pe o sofa. Stăteau în jurul ei, în **semi**cerc, urmărind-o cu ochii. Tînărul medic îi lua **pulsul.** Jay Hillquist. cu un genunchi la pămînt, spunea :

— Lasă, Marthe, nu-i nimic. Eşti bine acum. Sîntem toţi aici, în jurul tău. Veşmintele ude i **se lipeau de** trup, şi observau cu toţii că nu mai avea rotunjimile tari ale tinereţii, ci o carnaţie pufoasă şi moleşită. **Cînd** Jay repetă : „Sîntem toţi aici, cu tine, Marthe", **ea îi** făcu pe toţi să tresară spunînd cu calm :

— Nu, nu sînteţi toţi aici, Jay.

— Uită-te, Marthe, sîntem aici, Marthe, uită-te.

— Soţia ta nu e aici, Jay, şopti ea.

— Soţia mea ?

— Soţia ta n-a venit niciodată aici **de** oînd sînt **eu** în casa asta. Şi nu m-a invitat niciodată la ea, Jay.

Şi în timp ce Michael îi urmărea ochii **înnebuniţi,** speriaţi, întorcîndu-se de la unul la altul, **îndreptîndu-se** asupra lui, îl cuprinse mirarea că a putut **dori vreodată s-o** ohinuie, s-o facă să-şi strige nefericirea, **căci acum** suferinţa ei şi propriul lui sentiment de însingurare erau cu mult mai adînci decît orice dorinţă va fi avut el **de** a-i pricinui răul.

CAPITOLUL XII

Către sfîrşitul după-amiezii, mergînd cu maşina **în sat** ca să ia poşta, Andrew Aikenhead zise :

— Tu ce crezi, Jay, lumea n-are să dea vina pe mine, nu-i aşa ?

Vechiul lui prieten, care conducea, răspunse **cu** glas posac :

— Eu nu m-aş gîndi la asta nid **o** clipă, **dar vorbind** privea drept înainte la drumul neasfaltat şi uscat **şi nu-şi** putea ascunde preocuparea în legătură cu priete**nul său.**

Andrew Aikenhead stărui pe un ton serios :

— Spune-mi, te rog, ce gîndeşti tu, personal ? Sincer **vorbind,** Jay, nu-ţi închipui că eu ştiu ceva despre ches**tiunea asta ?**

— Sînt convins că nu ai nimic de-a face cu ea.

— Dar nu-ţi vine să rîzi, nici nu consideri că e ridi**colă** bănuiala asta, aşa e ?

— Nimănui nu-i place să se vorbească despre el cum **s-a vorbit** despre tine în după-amiaza asta.

— Au fost doar vorbe fără rost, Jay, o groază de **vorbe** rostite într-aiurea.

— S-a ajuns la ooncluzia că Dave a fost înecat de un **necunoscut** şi asta lasă drum deschis ca să se continue investigaţiile. Au fost şi vorbe acuzatoare, vorbele comisio**narilor care** te-au auzit certîndu-te cu Dave, şi relatarea **Marthei aşa** cum a transmis-o „sticletele". Toate astea **nu vor** uşura lucrurile dacă ziarele din oraş preiau ches**tiunea.**

— Crezi într-adevăr că se va vorbi despre asta în **oraş ?** întrebă Aikenhead cu ochii aţintiţi la ogorul arat **de la** marginea drumului. Toată după-amiaza, de cînd **fuseseră** interogaţi la inspectoratul de poliţie, simţise în **el** pornirea de a opri oamenii, de a da mîna cu ei şi a **exclama** cordial : „Ce poveşti ridicole se spun despre **mine !" ;** totuşi, de îndată ce întîlnea pe cineva cunoscut, **se** pomenea

dorind să întrebe cu toată seriozitatea : „Doar **nu-ţi** închipui că...“ în loc să vorbească, întoarse capul, ®u o înfăţişare severă şi neprietenoasă.

în sat, toată lumea şedea în umbra verandelor, aşteptând să apună soarele ; se auzea ciripitul păsărilor prin **•opaci,** sau cîte-un glas, ridicînd tonul o clipă, apoi ri- sipindu-se treptat pe drum. Din şirul uşilor deschise **ieşea** miros de plăcintă pusă la copt şi de tocană fierbînd **încet,** înăbuşit. Era deschisă şi uşa căsuţei de piatră din **faţa** hotelului, iar doamna Riggs Ross, care tocmai se întorsese acasă după ce luase o ceaşcă de ceai cu vreo **trei** vecine, îl văzu pe Andrew Aikenhead coborînd din **maşină şi** rămase cu mîinile în şolduri, strigînd către cei din casă cu o voce atît de distinctă, încît se auzea pînă în drum :

— Uită-te la el, Ned. Maică Precistă, chiar sub nasul nostru.

Bolboroseala bărbaţilor care şedeau la taifas pe un şir de scaune încetă de îndată ce Andrew Aikenhead traversă drumul. Nimeni nu ridica glasul mai sus de şoaptă. Unul cîte unul, aceşti vechi cunoscuţi îl salutară cu un semn din cap, în timp ce figurile lor, după impresia lui certă, luau un aer aspru, surprins, ostil. Zîmbetul îi pieri de pe faţă, roşi, nu-i mai chemă ca altă dată pe numele fiecăruia, ci, lăsînd capul în jos, intră în hotel.

îi ceru lui Jake Sanderson corespondenţa şi ziarele din ziua respectivă. Se uita la Jake cum mînuieşte scrisorile, oprindu-se din cînd în cînd ca să-şi ude gîn- ditor degetul mare.

— E o vreme superbă, Jake, spuse el cu vioiciune. Prima zi de vară, cu adevărat caldă, aşa-i ?

— E cald şi bine, aici, nimic de zis. Cum era la* Barrie ?

— La fel de cald, te asigur.

— Cîţiva băieţi de-aici s-au dus să asiste la anchetă.

— Şi cum li s-a părut lor c-a mers ?

— Mie mi-e absolut indiferent cum li s-a părut

lor c-a mers, domnule Aikenhead. Eu vă ştiu pe dumneavoastră, şi pe copii, şi pe prima soţie.

Proprietarul hotelului vorbea cu atîta devotament şi sinceritate, încît Andrew Aikenhead se simţi mişcat şi murmură :

— Mulţumesc, Jake, mulţumesc din suflet. îşi luă scrisorile şi plecă.

Dar nimeni dintre cei de pe verandă nu strigă după el ca odinioară, în timp ce. urca în maşină lîngă partenerul său. întotdeauna socotise ţinutul acela de dealuri molcome şi cîmpuri cu arături de pămînt brun primăvara, cu păduri, mici lacuri albastre, eleştee şi pîraie cu păstrăvi, ca propriul lui ţinut. De fiecare dată cînd venea aici avea sentimentul că vine pe meleagurile lui natale. Şi gîndindu-se la cuvintele lui Jake Sanderson : „Vă ştiu pe dumneavoastră, pe copii şi pe prima soţie", simţi cu toată puterea că partea cea mai intimă a vieţii lui se petrecuse în apropierea acestor locuri şi acestor oameni, care îl cunoşteau mai bine, reflecta el, decît prietenii lui de afaceri din oraş. Totuşi, acum, aceiaşi oameni îşi dădeau mîna ca să flecărească despre el ; şi fie că erau convinşi de acele clevetiri, fie că nu, ele îl izolaseră de ei. Şezînd tăcut în maşina care îl ducea înapoi la casa lui de lîngă lac, se simţi copleşit de deznădejde la gîndul barierei ce-1 despărţea acum de ţinutul iubit.

— Puţin mai repede, Jay, spuse el. Am promis că ne vom întoarce la timp ca să ne luăm rămas-bun de la Ross şi de la Michael.

— Ne-aşteaptă ei.

— Nu pot s-aştepte dacă vor s-ajungă la oraş înainte de căderea nopţii. N-aş vrea să-i scap, stărui el.

De departe îi zăriră pe Ross şi pe Michael încărcîn- du-şi valizele în maşină, iar Sheila se afla cu ei. Lîngă lac era mult mai răcoare decît în sat. O adiere care purta mireasma florilor de măr pînă în

casă răsfira părul Shei- lei. După ce rînduiră valizele, Michael rămase deoparte cu ochii la sora lui şi la Ross, ca un copil care nu-şi poate stăpîni curiozitatea, întorcînd capul şi ascultînd cînd pe unul, cînd pe celălalt, ca şi cum ar fi dorit să nu piardă nici o vorbă.

Apropiindu-se de fiul său, Andrew Aikenhead îi adresă un zîmbet în care se îmbina sfiala cu ardoarea.

— îmi pare rău că lucrurile au luat întorsătura asta, începu el luîndu-1 pe Michael de braţ. Dar cînd văzu chipul rece al fiului său şi-i simţi braţul atîrnînd ca o greutate inertă, îşi retrase mîna. Oricum, îmi pare bine c-ai venit, rosti el cu stîngăcie. îngăimînd ceva, Michael dădu din cap şi păru nerăbdător să plece. Tatăl ardea de dorinţa de a-1 întreba : „Ce-ai avut în minte, băiatule, Cînd ai spus alaltăieri că eu am provocat toată beleaua asta ?“ dar rezerva faţă de el pe care o simţea în Michael îl răni atît de adînc, încît adăugă doar, într-un fel simplu şi demn : Ţi-ai luat rămas-bun de la Marthe, băiatule ?

— N-a coborît. Nu ştiam dacă se simte bine, zise Michael.

— Nu se poate să pleci aşa. Puteţi întîrzia o clipă ? întrebă el, şi-i părăsi cu aerul unui amfitrion amabil grăbindu-se să corecteze vreo măruntă scăpare din vedere din partea sa, care ar putea să ofenseze un invitat de onoare. Intră repede în casă şi sui soara pînă la camera soţiei sale.

— Marthe, îi vorbi el, găsind-o culcată pe o canapea lîngă fereastră, pleacă Michael.

Ochii ei erau umflaţi de plîns, iar obrajii îi atîmau ofiliţi.

— Zici că pleacă fiul tău ? Vorbea cu o voce ştearsă, lipsită de viaţă, care îi umplea inima de milă, deşi îşi dădea seama, după felul cum îl privea, că îi devenise străin. Contemplînd-o, i se păru cumplit că, după atîţia ani de dragoste neîndoioasă închinaţi ei, ea nu mai voia să împartă viaţa cu el. Noaptea, în pat, cu cîţiva ani în urmă, îi căutase

chipul, dorindu-i cu înfocare drăgălăşeniile languroase pentru care parcă şi-ar fi dat şi sufletul. Nu era multă vreme nici de cînd se furişa seara în taină, cu un sentiment de vinovăţie, ca s-o viziteze în micul ei apartament. Zi după zi devenea tot mai iremediabil conştient de faptul că singura latură a vieţii lui care avea căldură şi mister era cuprinsă în acele clipe cînd alerga grăbit pe străzile oraşului gîndind : „Ce se va întîmpla cu mine ? Ce se va întîmpla cu ea, cu soţia mea şi cu copiii mei ?“ Ajunsese să nu mai poată suporta singurătatea care punea stăpînire pe el de îndată ce o lăsa în acel apartament strimt din oraş. Dorul după Marthe îi covîrşea scrupulele, şi, atunci cînd soţia lui s-a îmbolnăvit, a atras-o pe Marthe cu vorbe ademenitoare să vină să locuiască în casa lui de la ţară împreună cu fiul ei. După căsătorie, se bucurase de orice mic succes al ei în societate, şoptindu-i mereu eă ea era genul de femeie de care avea absolută nevoid pentru a atrage lume în casă. Toate aceste năzuinţe din care îşi făurise treptat o existenţă cu totul diferită reîn- viau în el pe cînd aştepta de la ea un singur cuvînt — eă va coborî ca să-şi ia rămas-bun de la fiul lui.

— De ce să nu-mi iau rămas-bun de la fiul tău ? Nu am nimic împotriva lui, zise ea.

— Ştiu asta. Ştiu că n-ai nimic împotriva nici unuia dintre noi, Marthe. Dave e **îngropat** acum, iar noi am rămas aici unul cu celălalt.

— Nu e locul meu aici. Nu vreau să mai locuiesc aici. Nu trebuia să vin niciodată. Am dorit să-i ofer lui Dave o şansă de a-şi face drum în viaţă, din cauza asta am venit. Ştiam că tu puteai să-i oferi o asemenea şansă, dar asta s-a dus şi nu mai vreau nimic din ceea ce mi-ai dat vreodată. Aş dori să-ţi pot înapoia totul. Aş dori să-ţi dau înapoi fiecare mică **bucurie** pe care am împărţit-o cu tine. Doresc să fiu singură. Nu vreau să mai repet, fiindcă ştii despre ce vorbesc, şi nu e nevoie să te uiţi la mine ca la o isterică, pentru eă nu sînt isterică. Sînt

sătulă, asta-i tot. Ştiam cum merg lucrurile între noi şi ţi-am vorbit despre asta înainte de a veni aici. Se aude motorul pornind ? Am să-i strig de la geam, zise ea. Se duse la fereastră şi îi salută cu glas neşovăitor : La revedere, Michael. La revedere, Ross. Soţul ei stătea alături, fluturînd cu mîna ; păreau uniţi, cel puţin în acel gest de salut.

Ross se aşezase la volan, cu uşa deschisă, iar Michael o săruta pe Sheila, dar îi salutară amîndoi pe cei de la fereastră. Apoi Michael urcă în maşină, care dispăru pe şosea.

Poate faptul că stătea lîngă Marthe, la fereastră, îl făcu pe Andrew Aikenhead să aibă impresia că Michael, plecînd, îl respingea a doua oară. Ii reveni în minte împrejurarea în care Michael plecase de-acasă, cu mulţi ani în urmă, luînd-o şi pe Sheila cu el. Sheila îi povestise, la cîteva luni după aceea, cum se petrecuseră faptele.

A doua zi după ce se căsătorise cu Marthe şi o adusese în casă prima oară ca soţie a lui, Michael ieşise din casă după cină ca s-o caute pe Sheila şi o găsise culegînd zmeură în tufişurile de lîngă pădure, ceva mai departe pe malul lacului. Ochii ei se deschiseseră mari de uimire cînd el o chemase furtunos :

— Vino, Sheila. Vino cu mine.

— Unde să vin ?

— In sat şi mai departe, pe şosea.

— Nu vreau. Uite, abia am cules cîteva boabe de zmeură, şi-i arătă pălăria de pai cu fructele culese.

— Trebuie, Sheila. Intră în casă, ia o sacoşă cu ceva de mîncare din cămară, şi pune-ţi o haină. îţi spun eu de ce, pe drum.

Era obişnuită să facă ceea ce zicea el. Afară de asta se gîndi că va fi nostim să meargă amîndoi aşa, pe dram, seara. 11 lăsă să aştepte şi intră în casă.

Cînd porniră la drum, el ducînd sacoşa, se lăsa amurgul şi fermierii îşi aduceau vacile de la păscut. Lacul era liniştit şi se vedeau formele negre ale

cîtorva bărci plecate la pescuit. în timp ce străbăteau drumul de ţară spre şosea, încercă să-i dezvăluie cîtă ură purta în suflet pentru tatăl lui şi pentru femeia cu care se căsătorise. Sheila începu să plîngă. Se opri în mijlocul drumului plîngînd, iar el fu nevoit s-o tragă de braţ, şi în timp ce o trăgea îndărătnic, cu o expresie de impetuozitate neînduplecată, fata începu să se contamineze întrucîtva de sentimentele lui. Cuprinsă de entuziasm, cu ochii lucitori, exclamă : „Fugim. Ai dreptate, Michael. Nu le place prezenţa noastră, nu-i aşa ? Merg oriunde spui tu. Va fi splendid, Michael, e tocmai ceea ce trebuie să facem. Unde ne ducem ?“ „M-am gîndit că ne-ar putea lua cineva cu maşina o bucată de drum. Ne-am putea duce pînă la Lakewood şi de acolo, pe un cargobot, am ajunge la Chicago." Spiritul ei se înălţă pe culmi şi păşea alături de el cu înflăcărare, cu capul sus, dar el făcea nişte paşi lungi, cu mult prea repezi pentru ea. Michael ţinea capul în piept, aproape bolnav de ură împotriva tatălui său, a soţiei acestuia şi a fiului ei, ca şi a tot ce se lega de viaţa lor.

Cît timp a durat înserarea, fratele şi sora n-au făcut autostop, deoarece, avînd încă lumina crepusculară, au preferat să-şi continue mersul, şi, pe de altă parte, se sfiau să stea Ia marginea drumului făcînd semne cu cu mîna. Mai tîrziu i-a luat un fermier în maşina lui, pe o distanţă de vreo şase kilometri. Un comerciant i-a dus apoi alţi douăzeci de kilometri, dar, cînd a văzut că nu vor să-i vorbească, a intrat în panică în faţa acelei fete cu chip înflăcărat, extatic, umezindu-şi neîntrerupt buzele, şi a băiatului slăbănog şi ursuz care fixa cu privirea panglica drumului şi nu deschidea gura.- îngrijorat, comerciantul i-a poftit să coboare şi a pornit mai departe, întrebîndu-se de unde veneau şi încotro se duceau. Umblau de-a lungul şoselei, şi automobilele, trecînd pe lingă ei cu mare viteză, proiectau asupra lor lumina reflectoarelor, aruncau umbre gigantice de-o clipă de-a curmezişul

cîmpurilor, apoi se depărtau rapid. Ogoarele deveneau înfricoşător de tăcute. în şanţuri mişunau zgomote nocturne. Sheila îl ţinea de mînă pe Michael. înainta mai încet, iar Michael simţea şi el o anumită teamă, dar continuă să calce cu paşi apăsaţi pînă cînd apărură stelele împînzind bolta luminoasă a nopţii şi se lăsă un frig mai pătrunzător decît îşi închipuiseră. îşi tîrîră astfel picioarele încă vreo cinci kilometri şi, treptat, acel splendid entuziasm o părăsi pe Scheila ; deveni o fetiţă speriată, ca oricare alta, simţind că o dor tălpile, că picioarele îi sînt îngrozitor de obosite, şi, răzbită de răcoarea nopţii, înspăimîntată de tăcerea ogoarelor, i se păru că drumul nu mai are capăt. „Michael, Michael", se tînguia întruna, dar el se prefăcea că n-o aude.

— Nu pot să merg mai departe, Michael, zise ea.

— Trebuie, îi răspunse el.

— Mă dor picioarele, Michael, mă dor rău de tot.

— Nu te dor. N-ai curaj, Sheila, asta e.

— Ba da, am, zău că am, se ruga ea, dar el nu voia s-o asculte şi continua să meargă, în timp ce ea îl trăgea uneori de braţ, căci îi era teamă să rămînă în urmă şi totuşi se simţea prea obosită ca să ţină pasul cu| el. Cînd îşi scutură braţul, dezgustat, ca să-1 lase în pace, ea începu să plîngă înăbuşit. Nu avea altceva de făcut decît să se tîrască după el cu greu, văitîndu-se încet : „Nu pot să merg mai departe. Şezi jos numai puţin, Michael. Nu mai pot să umblu. Te rog, şezi jos puţin."

în cele din urmă, consimţi să se odihnească la marginea şoselei, iar ea se aşeză lingă el, rezemîndu-şi capul de umărul lui, suspinînd şi tremurînd, în timp ce el privea lung, cu un fel de uimire solemnă, la formele întunecate ale hambarelor de pe cîmp. Tendinţa de a închide ochii şi a adormi o biruia pe Sheila, şi atunci strîngea cu disperare braţul lui Michael cu amîndouâ mîinile,

ca să n-o poată părăsi, şi se rezema de el cu toată greutatea. în curînd adormi profund. Lui nu-i era frică să stea singur treaz, la marginea drumului. între timp îşi dăduse seama că nu era în stare să meargă mai departe, şi se gîndea la Lakewood, la cargoboturile care transportau cereale spre Chicago. Era foarte bucuros că ajunsese pînă la acel punct. Dar şi el se simţea obosit şi moţăia. Ţipătul singuratic al unei păsări îl înfricoşă puţin, şi se sili să-şi ţină ochii deschişi. în curînd îl fură şi pe el somnul. Au fost găsiţi dimineaţa, acolo, pe şosea, la vreo cincizeci de kilometri de casă.

Şi Andrew Aikenhead, stînd la fereastră lîngă soţia sa, copleşit de amintiri, îl văzu pe Michael întorcînd capul, dar nu spre fereastră, ci spre lac. Băiatul îmbrăţişa îndelung cu privirea toată întinderea lacului pînă la malul opus, unde în ziua aceea limpede se distingea fiecare culoare a covorului de arături şi lanuri coapte, fiecare pîlc de arbori. Tatăl tremură ca străbătut de o înfiorare, dîndu-şi seama de deplinătatea retragerii lui Michael şi gîndind : „Ce înseamnă asta ? De ce pleacă ? De ce pleacă şi Marthe ? Ce se întîmplă ? Cînd eram la pescuit, în stufăriş, băiatul meu părea că mi-e foarte apropiat. Ce se întîmplă cu mine ?“

C APITOLUL XIII

în seara cînd Michael reveni în oraş, se uită de jur împrejurul camerei lui cu un fel de dragoste ; toate erau aşa cum le lăsase, ibricul de cafea la capătul maşinii de gătit cu gaz, mormanul de cărţi pe birou, masa de toaletă din stejar auriu şi creanga din faţa ferestrei. Aici nu se întîmplase nimic.

îl strigă cineva :

— Eşti acolo, Michael ?

— Cine întreabă ? zise el.

— Huck Farr.

— Intră, Huck, îl pofti el.

Mogîldeaţa de om, cu ochii vii, albaştri, dar cu un început de cute puhave dedesubt, şi cu zîmbetul larg, prietenos, al camaradului tuturor oamenilor, intră, luă loc şi spuse :

— Ehei, băiatule, ai petrecut o vacanţă de pomină, acolo la ţară. Ce-a fost toată chestia aia ?

— Cine ţi-a povestit ?

— Crezi că nu citesc ziarele ? zise el.

Michael era bucuros să-1 aibă alături, zîmbindui, pe acest omuleţ cu trăsături delicate şi ochi duri, căci avea senzaţia, privind chipul agreabil şi prietenos al lui Huck, că orice faptă va fi săvîrşit pe lume, putea fi sigur că Huck Farr nu-i va aduce nici o acuzaţie. Huck se situa dincolo de orice lege morală şi de orice dezgust. Convingerea lui era că oamenii trebuie să fie camarazi, că li se cade să bea împreună, să se dedea cît mai des păcatului trupesc, să înţeleagă şi să accepte că toţi oamenii sînt mincinoşi şi hoţi de duzină.

Cu cinci ani în urmă, cînd intrase la facultate, Mike lucrase pe timpul verii împreună ou Huck vînzînd reviste prin toate colţurile provinciei. Pe vremea aceea, Huck, care era şeful echipei, obişnuia să spună că avea o provizie de născociri şi momeli mare oît o şură. Pe cînd vindea reviste din casă în oasă îşi formase concepţia că nu contează ceea. ce vinzi atîta timp oît vinzi femeilor şi te ţii de ocupaţia asta aşa cum trebuie ; se dădea drept unul şi drept altul pînă cînd ajunse şi el să oreadă că e un veteran din războiul mondial. Repeta mereu povestea vieţii lui de ostaş, cum înaintase cu noroi şi sînge pînă la genunchi prin cîmpiile Flandrei, iar dacă femeile care stăteau în uşă îşi pierdeau răbdarea, le blestema cu toată patima unui fost soldat oare îşi vărsase odinioară sîngele pentru ele, iar acum se vedea respins ; atunci femeile, înspăimîntate, se rugau să le ierte ; doreau să se arate bune cu el fiindcă pe mutri- şoara lui drăguţă se aşternea mînia. Huck nu încerca niciodată să vîndă bărbaţilor : considera că între

bărbaţi trebuie să existe o înţelegere reciprocă. Cu cît înainta în vîrstă, cu atît consacra mai mult timp falsei sale organizaţii de veterani, vînzînd calendare la preţuri fanteziste femeilor bogate care doreau să ajute pe foştii soldaţi în zilele comemorative ale marilor bătălii purtate în Franţa.

I se părea iui Michael că Huck Farr îi putea da camaraderie şi căldură cînd nimeni altul nu izbutea, că spiritul de toleranţă al lui Huck era atît de cuprinzător, încît reprezenta o nesfîrşită milă faţă de greşelile oamenilor, de aceea îi zîmbi cordial şi-1 întrebă :

— Ce mai e nou cu frumoasa Anna ? Ai făcut primii paşi ?

— Toţi banii de pe-aici în buzunarul meu sînt, neni- şorule.

— Vreun progres ?

— Pe toate fronturile. E ceea ce numeau băieţii din tranşee un război de uzură. Ce-ai zice să vii cu mine să bem ceva şi să-mi povesteşti despre scamatoria aceea de la ţară ?

— Unde să mergem ?

— Oriunde zici tu. Ascultă, Mike, tatăl tău era acela care a venit aici într-o seară ? M-am ciocnit de el în hol şi m-a întrebat unde locuieşti.

— Se poate. Şi ce-i cu asta ?

— Tatăl tău se află într-o încurcătură, ascultă ce-ţi spun eu. Fotografia lui e în toate ziarele. Dar n-au găsit nimic concret împotriva lui, aşa e ? Au de gînd să i-o pună în spinare ?

— Ce are a face chestiunea aceea cu tatăl meu ? De ce-mi vorbeşti mereu de el ?

— Fiindcă i-au pus în ziare poza, pentru asta. în curînd o să jure toţi că în afacerea asta e amestecat şi taică-tău. Dar nu vrei să discutăm, las deoparte chestiunea.

— Nu e nimic de discutat. Cum se poate el împotrivi celor ce scriu ziarele ?

— Asta-i adevărat. Dar să-ţi spun ceva. Aş fi putut ghici că e tatăl tău de cînd l-am văzut prima

oară în, hol. Seamănă mult cu tine la frunte.

— Nimeni n-a mai spus pînă acum că-i semăn.

— Perfect, se poate, dar n-ai să te superi dacă eu îţi spun că semeni ?

— Cine zice că mă supăr ? Ce-mi pasă dacă arăt oa tatăl meu ?

— Păreai puţin întristat, atîta tot. Vii să bem ceva ?

— Nu prea am chei de băut. N-am poftă în momentul ăsta, adică, mormăi Michael.

— Am plecat, atunci, zise Huck Farr, iar cînd să iasă adăugă pe un ton serios : Nu e treaba mea, apoi, cu un aer preocupat, plecă.

lai Michael rămase gîndind : „De ce a trebuit să-nceapă să-mi vorbească despre tata ? îmi închipui că se vorbeşte în tot oraşul despre el“ ; şi îşi aminti de felul cum stătea tatăl lui la fereastră uitîndu-se după el în ziua în care plecase, uitîndu-se după el cu o expresie deconcertată, întrebătoare, pe chipul lui îngrijorat; şi amintin- du-şi, simţi că-1 răscoleşte o tristeţe atît de profundă, încît nu mai putu s-o îndure, oftă şi se grăbi să iasă după Huck Farr.

La colţ se opri să cumpere un ziar şi-1 ţinea sus, la lumină, ca să citeasacă relatarea anchetei, cînd o văzu pe Anna Prychoda traversînd strada, grăbită, spre a-1 întîmpina. Era o seară frumoasă de vară, iar ea purta o rochie uşoară, imprimată. Cînd se apropie de Michael îi apăru pe buze minunatul ei surîs şi întrebă :

— Acum te-ai întors ?

— Am sosit pe la sfîrşitul după-amiezei, răspunse el.

— N-ai stat acolo prea mult, Mike, nu-i aşa ? îmi pare grozav de bine că te văd. Parc-ai fost plecat o lună de zile, rîse ea.

îşi manifesta bucuria că-1 revede cu atîta lipsă de reţinere, încît se simţi puţin ridicolă. Dar nu-i mersese prea bine în oraşul acela. Din zi în zi arăta tot mai mult ca o fată rătăcită în imensitatea oraşului. Lucrurile se petrecuseră astfel. Pe

vremea cînd avea un post de desenatoare de modele i se părea că e în relaţii cu o sumedenie de persoane, locurile unde se putea duce erau numeroase, de aceea oraşul parcă-i aparţinea şi se simţea în el ca acasă ; dar cînd pierdu postul şi găsi altul la raionul de îmbrăcăminte dintr-un magazin universal, cîştiga foarte puţin şi lucra numai cîteva zile pe săptămînă, iar oraşul i se părea mai mic fiindcă rutina zilnică era din ce în ce mai restrînsă şi viaţa ei mai izolată. Trecuse dintr-o locuinţă într-alta pînă cînd nu mai cunoştea pe nimeni acolo unde stătea. După ce rămase o vreme fără lucru, situaţia ei se prezenta astfel încît nu mai avea unde să se ducă, nu exista nimeni de la care să poată împrumuta un ban, şi, în cele din urmă, cînd se trezi total despărţită de viaţa ce-i fusese cunoscută în acel oraş, îşi dădu seama că e pierdută. Ii mai rămăsese doar rochia aceea de vară şi una de mătase neagră, garnisită cu alb. Avea o singură pereche de ciorapi cu un fir fugit şi cusut cu grijă, şi o pereche de pantofi cu tocurile scîlciate. Cînd plecase de acasă în seara revederii cu Michael, comis-voiajorul de aparate electrice care locuia în apartamentul din faţă îi spusese soţiei sale :

— Uită-te la ea, cu aceeaşi rochie şi aceiaşi pantofi. A-nceput să aibă haz s-o urmăreşti.

Iar bătrîioara domnişoară Gray, care ţinea vinerea un curs de maniere mondene pentru tinere doamne, la ea în apartament, **GU** douăzeci şi cinci de cenţi ora, şoptise, strîngîndu-şi la pieptul veştejit lihnita distincţie :

— Omuleţul ăsta oare-i pune coşuri cu mîncare la uşă va pune laba pe ea şi va transforma casa asta într-un bordel, iar eu n-o să tolerez aşa ceva.

Totuşi în seara aceea caldă de vară, cînd Anna întinse mîna atingînd braţul lui Michael, zîmbetul ei frumos era plin de entuziasm, iar ea trăia o clipă de mulţumire.

— Te cunosc prea puţin, Mike, zise ea, şi totuşi de Îndată ce te-am văzut mergînd pe stradă şi am

ştiut că te-ai întors, mi s-a părut că ne cunoaştem de multă vreme. Dar fiindcă Michael stătea locului ca un naiv, aşteptînd ca ea să spună ceva despre tatăl lui, adăugă încurcată : îmi închipui că ţi-am simţit lipsa.

— N-am fost plecat atîta timp ca să se fi schimbat ceva pe-aici, zise el, fără a-i arăta prietenie, ci simplă politeţe, deoarece era nerăbdător să-1 prindă din urmă pe Huck Fair şi să bea împreună cu el.

— Unele lucruri s-au schimbat, zise ea. Femeia scundă cu rochie albastră a dispărut.

— Nu cunosc nici o femeie scundă cu rochie albastră.

— O ştii pe micuţa aceea îndesată, pe care am urmărit-o din ochi într-o seară. îşi luase obiceiul să se plimbe prin scuar şi purta mereu aceeaşi rochie albastră.

— N-am urmărit-o niciodată din ochi. Tu mi-ai povestit despre ea.

— Ai dreptate. Eu mă uitam la ea. O singură dată am văzut-o agăţînd un bărbat şi asta numai după ce s-a certat cu el vreo zece minute. Poate că a luat-o poliţia.

Seara, de la fereastra ei dinspre faţada imobilului, putea să vadă o porţiune din scuar, la lumina lămpilor de stradă. Pe vreme bună şomerii şi hoinarii şedeau pe bănci cu un teanc de ziare alături, iar cînd se întindeau pe bancă puneau ziarele sub haină ca să le ţină cald. De multe ori cîntau un fel de imn în derîdere, pe urmă făceau haz, iar imnul, ca şi rîsul, crea o coeziune între ei, în scuarul acela, dar cînd deveneau prea zgomotoşi, poliţistul de patrulă venea la faţa locului şi îi izgonea. De fiecare dată cînd Anna auzea cîntarea aceea, sau hohotul de rîs, sau glasul poliţistului ajungînd pînă la fereastra ei, avea impresia unui vaier al celor cu desăvîr- şire pierduţi, şi atunci o cuprindea teama. Totuşi, dimineaţa, era destul să i se adreseze cineva pe un ton afabil, că-şi regăsea voioşia şi demnitatea ei

firească.

—■ Vii înapoi, acasă ? îl întrebă ea.

— Nu, Anna, mă grăbesc. L-ai văzut cumva pe Huck Fai r trecînd pe-aici ?

— L-am văzut la colţ.

— în ce parte se ducea ?

— Mergea încet şi traversa strada.

— I-am făgăduit să beau un pahar cu el, zise Michael şi se depărtă, părînd atît de dispus s-o uite numaideGît, încît ea rămase locului nedumerită, privindu-i lung cum umblă cu paşi repezi, şi întrebîndu-se dacă o plăcuse vreodată cu adevărat.

El se duse la taverna din colţ, unde stătuse de vorbă cu tatăl lui în seara aceea, şi prin norii fumului de ţigară îl căută din ochi pe Huck Farr. Nici nu-i venea să creadă că, într-o asemenea seară, îl lăsase să plece pe un om prietenos şi tolerant ca Huck.

Cineva îl chemă :

— Michael, hei, Mike, vino-aici !

Un tînăr cu faţa rotundă, părul în dezordine şi ochelari cu lentile groase, avînd aerul unei fiinţe singuratice, îi făcea semne cu însufleţire. Era un tînăr evreu, Nathaniel Benjamin, care tocmai îşi prezentase o teză de doctorat în filozofie şi aştepta să i se propună o catedră universitară. Locuia peste drum de Michael şi era cel mai solitar tînăr din cartier. Ca student, Nathaniel Benjamin urmase cursuri la două universităţi mai puţin importante, pentru a trece apoi timp de un an la Harvard şi a pleca în sfîrşit în Franţa, fiindcă-i citise pe poeţii simbolişti, devenind acolo un discipol al lui T. S. Eliot. Ajunsese în Franţa la timp ca să-şi anunţe convertirea la catolioism. Era în 1928, şi în epoca aceea tinerii intelectuali din America şi din Anglia, dar în special din Franţa, îşi anunţau din toate părţile convertirea. întoarcerea lui în America a însemnat un fel de triumf, iar prietenii lui erau nenorociţi, deoarece, în mod

vădit, el reprezenta spiritul vremii cu cîţiva paşi înaintea lor. Dar în doi, trei ani lucrurile s-au înrăutăţit. întîlneai printre tineri convertiri de dată mai recentă şi tot atît de înflăcărate, numai că acum toţi îşi anunţau convertirea la comunism ; iar aceştia îl luau peste picior pe Nathaniel, declarînd că poziţia lui intelectuală era tot atît de demodată ca pantalonii pînă la genunchi. Se aşteptau să-1 vadă devenind un apostat. Dar aici greşeau cu totul ; îl făceau doar nefericit ; el descoperise un lucru care îi alinase sufletul şi-i dăruise o bucurie necunoscută înainte, de aceea avea intenţia să se bată crunt ca să şi-o apere. Necontenit se avînta la atac, căci iubea disputa, dar, din nefericire, nu înţelegea nimic din noua lume intelectuală a economiştilor. într-o seară petrecută cu Michael, în momentul lichidării de către Dollfuss a socialiştilor din Austria, Nathaniel s-a manifestat în prima parte a serii ca regalist înfocat, apoi, fiind atacat, ca fascist, iar la urmă, cînd inima a început să i Se înduioşeze de situaţia grea a socialiştilor, şi cînd aproape a vărsat lacrimi, ca socialist. Prin convingere intelectuală, era însă regalist, de fapt, deşi de origine din De- troit. Toţi prietenii săi îl numeau „regalistul din Detroit". După una dintre aceste lungi dispute arţăgoase, cu Michael sau cu oricare altul, se ducea acasă şi se simţea îngrozitor de singur, mirîndu-se, în timp ce se ruga în genunchi la el în cameră, că nu vine să-1 mîngîie mîna Domnului. Se vîra în aşternut şi relua în minte, iarăşi şi iarăşi, întreaga argumentare. Ore în şir rămînea treaz şi, silindu-se să-şi păstreze răbdarea, aştepta să se lumineze de ziuă, ca să se repeadă să-şi strivească adversarul cu un atac intelectual defectuos, dar pregătit cu mai multă grijă. S-ar fi zis, într-adevăr, că nimeni pe lume nu-i dădea prilejul să-şi arate autentica duioşie şi năzuinţă după iubire care se aflau la temelia naturii sale.

Cu o uşoară înclinare îl pofti pe Michael :

— Nu vrei să stai la masa mea ? De la bun

început vreau să-ţi spun că nu cred nici o clipă că tatăl tău a avut vreun amestec în moartea acelui băiat.

— Mulţumesc. Nu ştiam că eşti informat în legătură cu tatăl meu.

— Te cunosc de mai multă vreme, totuşi, iar tatăl tău seamănă cu tine în fotografii. Nu cred în poveştile acelea cîtuşi de puţin. Arată ca un om minunat.

— Mulţumesc, mulţumesc, Nathaniel. Aş bea şi eu ceva. Mai iei un pahar cu mine ?

— Sigur. Dar nu făceam o remarcă formală. Acelaşi lucru îl repet tuturor. Vorbea cu acea blîndeţe şi participare pe care Mike le percepea uneori la el cînd discutau şi împărtăşeau entuziasmul pentru acelaşi lucru, îndărătul ochelarilor, ochii îi străluceau, glasul îi era gingaş şi potolit ca al unei femei, şi nimeni n-ar fi crezut în momentul acela că formularea celei mai mici deosebiri de opinie i-ar fi provocat zbierete de taur furios, cu afte în gît. Ascultînd vorba blajină şi înceată a lui Nathaniel, ca şi murmurul prietenos al vocilor de muncitori din jurul lui, Michael era dornic de consolare, şi spuse :

— Mă apasă îngrozitor felul cum s-au întors lucrurile acolo, la ţară. Era o atmosferă generală de prietenie. Iţi vorbesc în felul ăsta, Nathaniel, fiindcă pari atît de înţelegător în chestiunea asta. Aşa s-a întîmplat, de parcă nimeni n-a avut nici un amestec.

Dar chiar în timp ce vorbea cu atîta zel, îl cuprinse o disperare pe care cu greu o mai putea îndura, şi tăcu uitîndu-se lung la Nathaniel, cu o pornire împotriva felului cum voia Nathaniel să-1 liniştească şi să-i arate simpatie. Şi deodată vorbi pe negîndite :

— Partea proastă cu voi, creştinii, e că nu sînteţi niciodată fericiţi dacă n-aveţi pe cineva de compătimit. Vreţi să fiţi înconjuraţi de nenorociţi ca să vă puteţi e- tala din plin sensibilitatea naturii

voastre şi dragostea pe care vă-nchipuiţi că sînteţi datori s-o aveţi faţă de oameni. N-are nici un rost să exprim ce simt eu despre înecul acela în faţa unui tip ca tine, pentru că n-ai înţelege. Eşti un om care crede în liberul arbitru, în răspunderea proprie a sufletului, în destinul spiritual şi în toată aiureala asta, nu-i aşa ?

Nathaniel se făcu alb la faţă.

— Da, cred, răspunse el politicos. Nu-i trecuse prin minte că va fi pus şi în seara aceea în situaţia de a se ciorovăi, dar se pregăti să se apere aplecîndu-se belicos peste masă. Cred în aceste lucruri, repetă el.

— Bineînţeles. Eşti prada cea mai uşoară pentru orice teolog creştin învechit.

— Dacă ai avea cea mai vagă noţiune despre sensul cuvintelor, n-ai vorbi aşa.

— Sînt dispus să discut. Sînt dispus să ascult tot ce ai de spus. Eşti un vechi logician, hai, dă-i drumul, începe predica. Michael se înveselise pentru că observase buza de jos a lui Nathaniel tremurînd.

— Te întreb pe tine, Nathaniel bătrînule, fiindcă tu cunoşti toate răspunsurile, pe cînd eu nu. Eu sînt doar un inginer.

— A, da, să sune tobele şi trîmbiţele — tata tata taa, tata tata taaaa. Domnilor, vi-1 prezint pe domnul Aikenhead, omul modern.

— Exact, asta sînt.

— Omul modern ; nu speră în nimic, nu crede în nimic, e cufundat în materie. Tînărul modern...

— Ia ascultă, ce-ai vrea să fiu ? O antiohitate ca tine ? Ceva de pus ca ornament ? Hai, să lăsăm asta. Nu te insult. Vreau numai să ştiu dacă crezi că există îndeobşte un lanţ de cauze, mergînd înapoi în timp, care dau naştere celui mai neînsemnat fenomen.

— Nu doresc să discut problema asta cu tine.

— De ce ?

— De vreme ce tu ai început cu insultele, am să-

ţi spun. N-are nici un rost să vorbim despre asta fiindcă nu m-ai înţelege. Sincer vorbind, te-am considerat întotdeauna drept inferiorul meu intelectual. Punctul tău de vedere ştiinţific... Nu mă face să rîd. Tu şi cu sacerdoţii tăi ai ştiinţei ! Vrei să cunoşti totul despre viaţă şi pui întrebări unui ins neînsemnat, care şi-a petrecut existenţa cu nasul lipit de o bucată de rocă şi a studiat-o, iar el clipeşte miop în lumina soarelui, îţi răspunde, pe urmă se întoarce la eprubetele lui, şi toată omenirea ţipă sus şi tare că ştiinţa şi-a spus cuvîntul. Nathaniel răsuflă şi îşi luă o înfăţişare de parcă ar fi dorit să-l strivească pe Michael cu vorbele lui.

— Eu n-am vrut să mă cert, zise Michael. De ce nu-ţi poate vorbi nimeni nici două minute fără să-nceapă o dispută ? Am vrut doar să-ţi pun cîteva întrebări pe care le-am socotit de domeniul tău. Vorbeai despre moartea lui Dave Choate şi mi-a dat prin minte că a fost probabil accidentală. Asemenea lucruri nu se întîmplă fiindcă vor oamenii să se întîmple. Nu te întrista, te rog. Afirm doar că nu poţi să-ţi asumi dreptul de a judeca o acţiune dacă nu cunoşti împrejurările în care s-a desfăşurat. Sîn- tem toţi condiţionaţi, nu-i aşa ? Dacă un om are bani şi altul nu are, ei nu pot privi lucrurile la fel. Uită-te la Dave care s-a înecat şi uită-te la un tip ca mine. El avea o grămadă de bani la dispoziţie şi petrecea bine, iar eu stau în nişte nenorocite de camere mobilate, aşteptînd să mi se ofere un prilej de a lucra. Nu facem parte din aceeaşi ligă. Nu ne întîlnim niciodată. Asta am simţit eu acolo, la ţară. Tata şi cu Dave aparţin altei lumi decît a mea, avînd problemele lor şi înecurile lor, iar mie mi-e greu să-i înţeleg. Şi nici nu vreau. Nu mă priveşte pe mine cîtuşi de puţin. Desigur, chestiunea asta nu înseamnă acelaşi lucru pentru tine. Un tip ca tine poate să stea cu mîinile încrucişate şi să emită sentinţe despre alte făpturi omeneşti. Asta vreau să spun. Eu ştiu că fiecare dintre noi s-a dus acolo cu cele mai bune intenţii

din lume şi uite în ce fel s-au întors lucrurile ; s-a produs un necaz de la sine. Tu vrei să spui că a fost ceva la mijloc în faptul că noi am dorit să mergem acolo ? N-a dorit nimeni să se întîmple nenorocirea. A fost voia Domnului ? Dacă n-a fost vrerea nimănui de ce trebuie s-o acceptăm ? Nimeni n-a dorit o asemenea năpastă de la Dumnezeul tău. Am vrea să i-o dăm înapoi. Nu e un lucru bun. Ştii de ce imbecilii ca tine vorbesc despre intenţia lui Dumnezeu şi liberul arbitru ?... Acum mi-a venit ideea asta şi ţi-o dau pe gratis. Fiindcă nu ţi s-a întîmplat niciodată nimic. De-asta vrei să compătimeşti pe toată lumea. Simţi nevoia să te infiltrezi întrucîtva, dar nu atît de aproape încît să fii lovit.

— De ce-mi vorbeşti ca şi cînd aş fi un nesimţit ? bombăni Nathaniel.

— N-am făcut decît să-ţi stabilesc punctul de vedere, şi am încercat să-l stabilesc corect.

— N-ai încercat niciodată să-mi înţelegi atitudinea. Eu n-am afirmat niciodată că un om e absolut liber să facă orice alegere. Dacă te copleşesc patimile nu e cu putinţă să fii liber. Asta ar spune sfîntul Toma din Aquino.

— Prin urmare s-ar zice că nu eşti răspunzător de ceea ce săvîrşeşti cînd eşti într-o stare de furie ?

— Poţi fi destul de liber ca să ai totuşi o pnioă influenţă asupra oricărui eveniment. Cred că aşa ar vorbi sfîntul Toma.

— Dar eu te întreb ce-ai spune tu ?

— Asta aş spune.

— Nu eşti decît o maşină de vorbărie, iar eu trebuie să stau să-ţi ascult discurile preferate, Nathan, iubitule.

— O să te-nvăţ eu minte. Am plecat. Eşti un huligan ignorant şi fără educaţie, cu mutra ta infatuată şi numai zîmbete, scufundată în materie. Eşti un antisemit şi te dispreţuiesc.

— De ce sînt antisemit ? Am mai mulţi prieteni evrei decît tine.

—■ Atunci de ce mi-ai zis Nathan ?

1
1
1

— Nu te cheamă aşa ?

— Pînă adineauri mi-ai spus Nathaniel. E un mod prefăcut de a-ncerca să fii jignitor.

— „Pui de presuri cîntătoare, Nathan e la vînătoare.“

— Nu vreau să te mai văd niciodată. Ţine minte. Eşti incapabil să sesizezi o singură idee. Ţi-e cu neputinţă să nu te gîndeşti mereu la tine. Eu nu mai vreau \ să te-ascult. Şi Nathaniel, simţindu-se nefericit, se ridică şi-1 lasă pe Michael singur la masă.

Zîmbindu-şi sieşi cu un aer superior, Michael rămase pe loc evocând chipul alb, străbătut de fiori al lui Nathaniel, amintindu-şi cît de jignit păruse, şi gîndi cu orgoliu : „Am reuşit lovitura. Sîngerează uşor. O să-i facă bine. Dacă e de imaginat aşa ceva, un tip ca el, cel mai mare egoist din lume, să-mi spună mie că n-ar trebui să mă gîndesc mereu la mine. Şi-a dat seama că l-am făcut praf pe plan intelectual. Aş fi vrut să-i pot spune că adevărata cauză a morţii lui Dave se află undeva în trecutul tatălui meu şi că eu eram mistuit de porniri vrăjmaşe pe motivul mijloacelor materiale. E posibil să fi înţeles asta. Uneori are un spirit pătrunzător.“ Şezînd acolo la masă se simţea atît de satisfăcut de el însuşi, incit faţa i se lumină ca a unui participant la o conferinţă care aplaudă un vorbitor elocvent şi persuasiv, şi gîndi : „îmi place azilul ăsta de noapte" ; adresă un zîm- bet larg chelnerului şi ar fi avut poftă să facă semne cu mîna clienţilor. O blondă planturoasă, de la masa unui bărbat cu nişte mustăţi ciudate în formă de ghidon, îi făcu semn din cap, plăcîndu-i figura lui vioaie, zâmbitoare. Fermecat de această dovadă de simpatie, Michael ridică paharul de bere în cinstea ei, ca şi cum ar fi repurtat un succes personal.

După ce părăsi taverna, veni pe jos pînă acasă cu sentimentul unui om care e stăpînit de o nestrămutată convingere în propria şi modesta lui demnitate. Se aşează pe pat şi îşi scoase pantofii, apoi îi contemplă aliniaţi pe podea. îi făcea plăcere

să-şi privească aşa pantofii în fiecare seară. Cînd se culcă, avu minunata senzaţie că alunecă uşor în acel somn îndreptăţit al omului sfîrşit de oboseală.

Dar începu să viseze, iar somnul îi era superficial, apoi trecu într-o stare între somn şi veghe, cînd încerca să nu viseze, şi un răstimp i se păru chiar că e treaz, cu o stranie perindare prin minte a unor imagini de locuri necunoscute, şi îndărătul fiecărei scene pe care nu reuşea s-o recunoască se auzea slab un clipocit de apă, un sunet care creştea mereu cîte puţin, semănînd cu sunetul valurilor mărunte ce lovesc barca pe un lac tot mai agitat, şi apoi nu mai era decît întunericul nopţii şi întinderea nemăsurată a apei. Pe urmă nu se mâi vedea nimic altceva decît noaptea, nimic decît noaptea domnind peste ape, apoi doar bezna nopţii, şi în sfîrşit doar apa întunecoasă. Michael era sigur că visează, dar cînd auzi acel strigăt : „Ajutor, Mike !“ ridi- cîndu-se drept din apă, „Ajutor, Mike !“, înălţîndu-se şi cufundîndu-se în apă, se sculă în capul oaselor pătruns de groază şi tremurînd. „Visam“, îşi zise el, dar sentimentul de spaimă era atît de puternic, încît îi fu cu neputinţă să se mai întindă în pat; îşi lăsă capul să se afunde uşor în pernă, dar rămase chircit, gata să sară dacă auzea vreun strigăt. Şi în timp ce stătea treaz de-a binelea, întunericul îi amplifica mai mult teama, tendinţa de a se lăsa dus de deznădejde îi adîncea mai aprig panica, iar sentimentul de vinovăţie i se înrădăcina cu mai multă înverşunare în suflet, încît se sili disperat să-şi recheme încrederea în sine care-1 stăpî- nise cu cîteva ore în urmă, la tavernă. Pe urmă avu impresia că vede chipul tatălui său privindu-1, şi-i făcea semn din cap, dar atît de trist, încît Michael nu-i mai putu suferi apariţia ; de aceea, ca să nu se mai gîndească la nimic, începu să repete cu un fel de hotărîre copilărească : „unu, doi, trei, patru, cinci, şase, şapte, dorm oopiii cînd e noapte. Unu, doi, trei, patru, cinci, şase, şapte..." Dar noaptea nu se mai sfîrşea. „Unu, doi, hai cu noi. Trei, patru, hai la teatru", cele mai uşoare de

rostit, cele mai copilăroase, cele mai formidabil de simple lucruri. Binevenit între toate sunetele auzite vreodată î se păru zgomotul făcut de lăptar alergînd pe stradelă, zăngănind u-şi sticlele, apoi trapul mărunt al calului lovin- du-şi copitele potcovite de pavaj, căci însemna că mijea de ziuă, calvarul sfîrşise şi în curînd va fi lumină.

CAPITOLUL XIV

Zi după zi, stînd în camera lui dimineaţa şi citind ziarele care nu lăsau provincia să dea uitării nici înecul, nici pe tatăl său, începu să aibă presentimentul că în curînd vor schimba direcţia şi vor căuta pe altcineva, în curînd vor începe poate chiar să şoptească despre el. Dar între timp dobîndise impresia că e foarte ingenios. Refăcea mereu în minte un plan al lui de a părăsi oraşul. Avea vreo sută şi zece dolari economisiţi din munca pe timpul verii în vremuri bune ; îi retrase de la bancă şi îi ascunse în camera lui înăuntrul saltelei, pentru ca să-i aibă totdeauna la îndemînă, ca siguranţă, în cazul cînd ar fi obligat să plece. în timp ce-şi citea ziarele auzea uneori paşi prin faţa uşii, apoi un ciocănit delicat, şi cum el nu răspundea şi nu făcea nici o mişcare, paşii se depărtau. Odată combativul său prieten, Nathaniel Benjamin, se apropie de uşă şi îl chemă cu blîndeţe în glas ; „Eşti acolo, Mike ?“ şi pe cînd Michael reflecta: „Dacă intră aici ca să discute iar în contradictoriu cu mine, îl omor“, îi auzi paşii coborînd încet scara.

Cîteodată simţea dorinţa de a se afla în compania foştilor prieteni, dar cînd întîlnea pe stradă băieţi cu- noscuţi altădată la universitate, iar ei se opreau şi-i strîngeau mîna călduros, jurînd că vor veni să-1 vadă, el era sigur că nu vor veni, deoarece ştiau că n-avea de lucru şi că n-ar fi fost

în stare să participe la nici o distracţie pe care şi-ar fi dorit-o ei. Dacă se oprea pe stradă să stea de vorbă cu vreunul dintre aceştia, se simţea încurcat şi începea să bîiguie, năpădit de ruşine, fiindcă i se părea că-i lipseşte orice aer de demnitate. Pînă la urmă prefera să treacă pe lîngă ei, prefăcîndu-se că nu-i vede.

Hrana mizerabilă cu care se mulţumea ca să nu cheltuiască prea mult din mica lui rezervă de bani, epuizantele gânduri care îl asaltau înainte de a adormi, şi visele care erau atît de vii, de precise şi de perfect întipărite în memorie, încît adesea continuau să i se strecoare printre gînduri şi în stare de veghe, toate astea îl făceau întrucîtva delirant în cursul zilei. Odată, cînd se afla pe stradă şi privea un copac din scuar şi un bătrîn aşezat pe o bancă frecîndu-şi genunchiul, îl apucă subit o asemenea stare delirantă, însoţită pe deasupra de un fel de lucire compactă în cîmpul său vizual care făcea ca banca şi scuarul să se deplaseze şi să tremure nesigur, ca şi cum cineva, mişcînd încoace şi-ncolo diapozitivul unei lanterne magice, ar fi făcut ca imaginea de pe ecran să apară astfel ; se întreba dacă întreaga lume nu era în felul ăsta, doar ceva în gîndul lui, ca diapozitivul dintr-o lanternă magică. Odată, noaptea, cînd se afla în camera lui, avu din nou unul din acele momente de lucire stranie, şi încercă sentimentul că primise un semn al destinului său ; simţi că şi-ar putea urma cu limpezime mişcările predestinate pe pămînt. Dar se împotrivi cu atîta energie acestei idei, încît strigă tare : „Bineînţeles, îmi dau seam,a ce mi se pretinde. N-am intenţia să las pe nimeni să descopere ceva. O să-ngădui eu ca întregul oraş să ştie că port vina morţii lui Dave numai pentru că nu-i agream pe el şi pe mama lui ? Pe dracu dac-o să-ngădui“, se autoironiză el.

într-una din acele lungi plutiri între vis şi vi>aţă, avu din nou viziunea lacului. Bărbaţi şi femei se ridicau din apă, şi mereu se ridicau alţii, iar el îi urmărea neîntrerupt, pînă cînd îşi

recunoştea mama, o mamă cu ochi trişti, îndurerată din pricina acelor bărbaţi şi femei care se înălţau ca neamul omenesc în ziua Judecăţii de apoi ; ea îi primise la sînul ei deplîngîndu-i, şi nu mai rămăsese nimic altceva decît apa care clipocea. In cele din urmă, Michael ajunse să zacă în aşteptare, pînă cînd i se arăta apa în întunericul nopţii. Nu apăreau niciodată stele, sau vreun mal, nu se auzea un singur sunet. Cînd nu putea dormi şi era atît de obosit încît devenea năuc, se ridica din pat şi se aşeza încordat Ia masa de scris, reamintindu-şi întruna clipa în care tatăl lui intrase în camera aceea pentru prima oară. Pornind de la revenirea tatălui în viaţa sa, începea să făurească, pînă în cele mai mici detalii, o desfăşurare total diferită a evenimentelor care ar fi putut urma acestei reveniri. Revedea scena cînd ei doi îşi strîngeau mîinile călduros acolo, în cameră, apoi venea numaidecît ziua următoare, şi el se îndrepta cu maşina spre casa de la ţară împreună cu Ross Hillquist, întocmai cum făcuseră, decît că ziua nu era ploioasă ; la hotelul din sat nici măcar nu se opreau ; nu zărea nici măcar chipul lui Dave la fereastră şi treceau prin faţa hotelului, prin sat şi mai departe pînă acasă ; dimineaţa mergeau la pescuit.

Şezînd la masa lui de scris, cu zgomotele oraşului pătrunzînd pe fereastră, cu sunetele ştiute ale tălpilor rîcîind treptele scării, din cînd în cînd cu cîte-o bătaie la uşă, începea chiar să audă lungile şi frumoasele fraze pe care le-ar fi putut adresa tatălui său, iar lungile răspunsuri ale tatălui îi produceau o imensă plăcere. Atît de vii şi de intense erau scenele plăsmuite în mintea lui, şi atît de limpezi cuvintele pe care îşi închipuia că le aude, încît, în marea lui năzuinţă, începea să creadă că aşa se petrecuseră într-adevăr lucrurile. îl mistuia o dorinţă atît de arzătoare după aceste fapte care s-ar fi putut întîmplă cu atîta uşurinţă, încît rămase acolo, sleit de puteri, dar neclintit,

fără să audă sau să simtă ceva în jurul Iui şi refuzînd să trăiască în afara acelor scene închipuite. Apoi se ridică de la masă şi murmură : „Aşa ar fi trebuit să fie. O, de ce nu s-a-ntîmplat aşa, cînd totul a-nceput atît de bine ? Bunăvoinţa din mine n-a însemnat nimic ?“ Uitîndu-se afară pe geam simţi în suflet atîta amărăciune, încît se lamentă cu glas tare :

— întotdeauna mi-a mers rău. N-am avut decît ghinion în viaţă. Am dorit să prosper prin munca mea. Oare nu mi se va oferi niciodată un prilej ? Am făcut pe chelnerul la colegiu. Foarte bine, nimic de zis. Sînt mulţumit că mă-ntreţin singur, dar după aceea nu reu-

şese să obţin un post. Mă pregătesc timp de patru ani şi pe urmă e cu neputinţă să găsesc de lucru. Dacă aş fi avut o situaţie nu m-aş fi dus niciodată acolo. N-aş fi acceptat niciodată ca tata să facă ceva pentru mine. Cine naiba i-a cerut să vină la mine ? Nu i-am cerut un ban. Ce 1-a-ndemnat atunci să mă caute ? El poartă întreaga vină. Acuzaţi-1 pe el, şi gîndul care l-a împins să vină aici, nu mă acuzaţi pe mine. Eu n-am vrut să fac nici un rău nimănui, m-auziţi ? Lăsaţi-mă-n pace, lăsaţi-mă liniştit ! Dumnezeule mare, lasă-mă liniştit !

Îşi lipi tare obrazul de geam, ca şi cum s-ar fi tîn- guit faţă de tot acel cartier aglomerat al oraşului, în seara aceea de primăvară. Cu respiraţia tăiată şi sufletul înveninat, se întreba cui îşi adresa plîngerea. Ascultă, şi auzi o frîntură de cîntec obscen venind dinspre banca din scuar, unde cîţiva oameni se aşezaseră ca să-şi petreacă o bună parte din noapte, vremea fiind deosebit de blîndă, şi atunci deschise larg fereastra şi strigă : „Pentru numele Domnului, tăceţi din gură ! Nu puteţi lăsa oamenii să doarmă ? Plecaţi de-acolo ! Lăsaţi-mă-n pace !“ Glasul lui răsuna slab, neajutorat, înnebunit, în comparaţie cu vuietul oraşului. Îşi striga protestul numai împotriva dezordinii şi lipsei de sens a existenţei, dar îl irita viaţa oricărui alt om.

Apoi ascultă, căci cineva bătuse în uşă ; ascultă cu acea luminozitate febrilă, primejdioasă, în minte. Inima îi palpita ca şi cum ar fi fost lihnit de foame sau sleit de puteri. Cu o imensă bucurie îşi dădu seama că persoana, oricine va fi fost, se depărtase.

În seara următoare, cînd se simţea foarte obosit şi dorea să se culce devreme, auzi din nou o bătaie uşoară în uşă. întîi rămase tăcut, iar inima îi bătea de emoţie ; pe urmă strigă cu glas tăios :

— Intră !

Anna Prychoda, pe care nu-şi amintea s-o mai fî

văzut de multe zile, stătea în uşă, cu o expresie sfioasă, şovăitoare, pe chip. în loc să intre se uită la el cu îndoială, un lung răstimp. îmbrăcase singura ei rochie bună, o rochie neagră cu un guler alb de şaten lucios care dădea părului ei blond o' uimitoare nuanţă aurie. Locatarii din imobil o pîndeau acum pe Anna Prychoda cu o curiozitate din ce în ce mai înfrigurată. S-ar fi zis că făcuseră cerc în jurul ei, îngenuncheaţi, cu chipuri sures-citate, urmărind-o atent cum se tîrăşte ca o gînganie spre un loc apărat, dar mereu poticnindu-se şi bătînd în retragere. Domnişoara Gray, conferenţiara, zicea : „îl aţîţă cu bună ştiinţă pe prichindelul acela. Cunosc eu fetele de soiul ei. E exact ca o capcană de şoareci, gata să-1 prindă. Ar 'trebui să fie dată afară din casa asta“.

— Datorează chiria pe două luni, dar pariez cu oricine pe doi dolari că Huck Farr nu pune mîna pe ea, zise portarul.

— Pariez pe doi dolari că e cu Huck într-o săptă- mînă, zise electricianul.

— N-are s-o cucerească niciodată. Dacă ar fi fost în stare, ar fi reuşit pînă acum, îşi dădu părerea soţia lui.

— Pariez pe cinci contra trei că într-o săptămînă sînt împreună.

— Am să reclam proprietarului ce se petrece aici.

— Ţin prinsoarea la sumă egală.

— Nici măcar nu vorbeşte cu tipul acela.

— N-are importanţă. Se-apropie unul de altul progresiv.

O urmăreau în felul acesta şi uneori se gîndeau la ea şi în timp ce-şi vedeau de ocupaţiile lor. Ea aştepta acum la uşa lui Michael, analizînd cuvintele pe care avea de gînd să le folosească, uitîndu-se atentă la el tot timpul, in felul acela reticent şi nedumerit. în cele din urmă rosti :

— Hello, Mike !

— Hello, Ana, zise el. Unde ai fost ?

— Am fost aici. Te-am căutat, dar nu te-am văzut. De vreo două ori am bătut la uşă, dar erai plecat, probabil, sau dormeai. Dormi ziua ?

— Nu, plec de-acasă. Vrei să ştii unde mă duc ?

— Nu acum. Am vrut să te întreb ceva.

— De ce nu mă-ntrebi, Anna ? De ce eşti aşa rezervată ?

— Nu ştiu. Nu mai pari acelaşi, Mike.

— Deci nu mai par acelaşi, zici. Şi cu ce m-am schimbat atît de mult ? întrebă el contrariat.

— Arăţi agitat.

— Nu sînt agitat absolut deloc. Vrei să spui că ai bătut la uşa mea numai ca să-mi spui că arăt agitat, în realitate sînt plictisit, Anna. Plictisit în cel mai înalt grad şi într-un mod stupid. Ce-ai vrut să mă întrebi ?

— Am vrut să te întreb despre domnul Farr.

— Pot să-ţi spun totul despre el. Un tînăr cinstit, harnic, conştiincios, care reuşeşte întotdeauna s-o scoată la capăt în lumea asta fără să-1 calce nimeni pe bătătură. Nu se vîră niciodată în treburile altora. Ce pot spune mai mult ?

Felul pe jumătate ironic în care îi răspundea el o dezamăgi, şi, întorcînd capul, privi în jos la covoraşul verde, uzat, apoi, cu vîrful pantofului ei tocit, de culoare maro, începu să traseze un mic desen pe covor, revenind mereu pe linia aceluiaşi desen, în timp ce el o urmărea absorbit, ca şi cum ea ar fi schiţat un semn pe podea care avea să dureze în veci. în seara aceeţa gîtul ei arăta deosebit de graţios, pentru că îşi ondulase vîrfurile părului ei blond adunîndu-le într-un mănunchi de bucle mici. Cînd ridică privirea de pe covor îl imploră cu ochii să-şi dea seama ce e în gîndul ei. Apoi spuse :

— Nu ştiam prea multe despre domnul Farr. M-a invitat să ies cu el în seara asta. Nu ştiam ce să fac, pentru că nu-1 cunosc prea bine la drept vorbind, şi are ceva care nu-mi place. Răsuflînd adînc, îl privi lung cu acea seriozitate reticentă,

apoi vorbi sacadat : M-am gîndit să te întreb pe tine dacă Huck Farr e un băiat bun. Tu eşti singurul pe care mă pot bizui, pentru că-1 cunoşti, mă cunoşti şi pe mine şi am fost prieteni. O speranţă izvorîtă din curajul disperării i se aşternu pe faţă, luminînd-o în timp ce aştepta şi îşi dădea seama că el ezită.

Apoi el spuse :

— E un băiat grozav. Huck e un tip sigur ca „stînca veşniciei", căci îşi amintea cit de mult dorise consolarea în compania lui Huck, cu cîteva seri în urmă, la tavernă ; în timp ce din ochii Annei dispărea ultima licărire de nădejde, el făcea în minte un raţionament uluitor de simplist în privinţa relaţiilor cu semenii : Huck şi el însuşi erau doi bărbaţi uniţi printr-o camaraderie, iar Anna era o femeie. Rosti, aşadar, în felul oricărui bărbat ajutînd pe altul care îşi încearcă norocul cu o femeie : Huck e un băiat destul de bun, Anna.

— Dacă el ar dori să fiu iubita lui...

— Sigur că doreşte. Toată lumea ştie asta.

— Ai ieşi cu el în locul meu ?

— Da, aş ieşi cu el. E un om de prima clasă în ochii mei.

— Am vrut doar să te-ntreb, atîta tot, zise ea, dar nu plecă, ci rămase un lung răstimp cu privirea aţintită la desenul pe care-1 trasase pe covor cu vîrful pantofului, îndemnîndu-1 prin stăruinţa ei să privească şi el acolo, ca şi cum ar fi nădăjduit ca, prin concentrarea lor asupra aceluiaşi lucru, să-1 facă să simtă ce era în sufletul ei. Dar el se întreba numai ce anume îşi dădea ea silinţa să-i ascundă. Atunci, fără nici o tragere de inimă, ea se ridică să plece, întorcîndu-şi capul blond la uşă, cu un chip de pe care pierise orice elan, ca să rostească fără vlagă : Mulţumesc, Mike, şi se duse.

Cu sentimentul unui bărbat obişnuit care l-a ajutat pe alt bărbat ca oricare, Michael intră în apartamentul lui Huck, unde acesta, în faţa oglinzii de la masa de toaletă, îşi înnoda o cravată elegantă, în dungi.

— Huck, eu sînt bunul tău amic, îi spuse.

— Perfect, amicule. Pe unde-ai fost zilele astea ?

— Am stat pe-acasă şi am reflectat. E nemaipomenit ce senzaţii îţi dă o asemenea ocupaţie. Stai aşa şi nu-ţi mai vezi prietenii. Cine crezi că a trecut pe la mine adineauri ? Micuţa ta Anna.

— Ce voia cu tine ? Mi se pare că eu sînt cel care plasează miza pentru ea.

— Dorea cîteva informaţii elementare asupra ta. Ştii ce i-am spus ? I-am spus că tu eşti „stînca veşniciei" şi n-are de făcut altceva decît să se ţină scai de tine.

— Trebuia să-i spui că ea e „stînca veşniciei" mele, fiindcă are precis o poartă deschisă pentru mine, zise Huck întinzîndu-şi mîinile mici şi frumoase ca să-şi contemple unghiile bine îngrijite. Zîmbea fără oprire ; în orice parte se întorcea, nu-1 părăsea rînjetul lui cu subînţelesuri. Scoase o sticlă de bere şi o puse în faţa lui Michael spunînd : Bea-o în timp ce eu continui să mă-mbrac.

Cum şedea în faţa oglinzii semăna puţin cu un corist dintr-o comedie muzicală, fiindcă-i plăceau hainele de calitate bună, dar bătătoare la ochi, şi arăta într-adevăr frumuşel după ce dormise şi avea trăsăturile odihnite.

— O fată ca Anna are ceva că-ţi vine greu să-ţi ţii mîinile la distanţă, zise el. îmi plac fetele cînd sînt dulci în felul ăsta. Vreau să spun vioaie, hotărîte şi energice la suprafaţă, cu mult curaj, dar avînd sub aparenţa exterioară ceva foarte fragil care te face să te iei după ele pe stradă, dorind să le seduci. Pe legea mea, cînd arată astfel n-au şansa să-mi scape...

— Categoric, treci la acţiune şi plasează o lovitură rapidă, cum facem toţi. Nu te costă nimic dacă faci o încercare.

— Eu pornesc de la start de fiecare dată. Şi de fiecare dată le îmblînzeso la ţanc. Dar trebuie să aibă aptitudini ca să intre-n joc cu mine. Am să-ţi

spun ceva, şi nu-i vorbă de şagă, Mike. Oricine poate pune mîna pe ele. Doar că e nevoie să le iei cu binişorul. Să dai dovadă de cîte-o mică gentileţe. Vreau să spun, cînd traversezi strada cu ele să le iei de braţ ca şi cum ai avea o grijă grozavă, pe urmă să le-ajuţi să urce în tramvai, înţelegi ? Şi odată ce le-ai îmblînzit, sînt uşor de sedus.

— Te-am văzut purtîndu-te la fel cu nişte fetişcane deochiatc, înfiorătoare.

— De ce să ratezi orice ocazie ? N-aş refuza nici o şerpoaică dacă i-ar ţine cineva şoldurile, zise Huck.

Vorbiră despre femei şi amîndoi doreau acelaşi lucru ; se simpatizau reciproc; iar Michael începu să-şi reamintească, rînd pe rînd, numele tuturor fetelor de stradă pe care le cunoscuse, nume care-i evocau acum ceva plăcut, cald şi atrăgător — Margaret, Irma, Mary, Frankie, şi fata aceea înaltă şi bălaie, Estelle, care-şi tăia mereu vinele şi dorea să moară ; rîvnea să-şi piardă din nou identitatea în moravurile lor facile, pătimaşe. Chipul **i** se învioră, glasul îi era moale şi leneş fiindcă îl domina desfătarea acestui sentiment de camaraderie, dar cînd îşi îndreptă privirea spre Huck, gata îmbrăcat acum, avu senzaţia că se uită cum mănîncă altul un măr minunat, roşu şi lucios, în timp ce el aşteaptă sîmburii. Nu-i plăcu senzaţia aceasta cîtuşi de puţin şi spuse stingherit :

— Mulţumesc pentru bere, Huck, eu plec.

— Vino mîine dimineaţă să-ţi povestesc cum a mers, zise el.

După ce îşi regăsi singurătatea, lui Michael îi reveni în minte cum se uitase Anna înapoi, spre el, cu ochi rugători şi bolborosi :

— îmi este cu totul indiferentă. Nu înţeleg de ce-i închin măcar un gînd, totuşi umbla încolo şi încoace prin odaie, ascultînd cu atenţia încordată dacă se aude sunetul paşilor ei pe trepte, sau zgomotul făcut de Huck ieşindu-i în întâmpinare. în sfîrşit auzi paşii lui Huck, mai întîi pe sală, apoi

oprindu-se să aştepte în capul scării, pe urmă paşii ei uşori, lenţi şl măsuraţi venind în lungul sălii, şi apoi cadenţa în contratimp a celor doi care coborau treptele.

Repezindu-se la fereastră, Michael aşteptă să-i vadă mergînd pe trotuarul din faţa scuarului. Iată-i, trecînd pe sub lumina lămpii de stradă, Huck legănîndu-şi umerii, nu mai înalt decît Anna, şi cu capul îndesat pe gîtul scurt. îi susţinea braţul cu un aer protector, întorcîn- du-şi mereu faţa către ea, şi într-o clipă magică trupurile lor trecură ca-ntr-un balans întîi sub conul de lumină şi apoi în umbră, iar lumina atinse glezna fetei şi după aceea dispărură amîndoi. „Mă întreb unde o duce", gîndi Michael, amintindu-şi cît de străină îi apăruse cînd intrase în camera lui, o străină la mare ananghie, iar el îi spusese să plece, să străbată scuarul, o fiinţă omenească prea istovită ca să mai reziste. Trecea pe lîngă băncile unde atîţia oameni şedeau într-o aşteptare fără nădejde. „Mi-e indiferentă", îşi repeta el, iritat de tristeţea care îl invada. Deodată, înşfăcîndu-şi pălăria, ooborî grăbit în stradă.

După ce traversă scuarul, nu reuşi să-i descopere şi începu să alerge, şi la fiecare pas răsunînd pe pavaj se auzea spunînd : „Du-te cu Huck. E un băiat bun“, de parcă avea să audă aceste vorbe în vecii vecilor. Cuvintele, ca şi zgomotul paşilor săi, îi răsunau pînă în fundul inimii, totuşi, chiar alergînd, îşi tot zicea : „Am destule motive de zbucium. De ce nu m-a lăsat în pace ? Nu vreau să mă amestec în nici un fel.“

La cafeneaua Oakley îi ajunse din urmă şi rămase afară lipindu-şi faţa de vitrină, urmărind-o pe Anna cum ridică privirea din cînd în cînd spre Huck, parcă nedumerită de prodigioasa lui politeţe. Chelnerul adusese o porţie de ouă cu şuncă şi pîine prăjită pentru ea, în timp ce Huck luă numai un sandviş.

Intră în restaurant şi se aşeză solemn lîngă ei,

iar Huck, puţin surprins că-1 vede, zise :

— Hello, vrei să mănînci ceva ? în felul lui vesel şi totodată aspru. Anna ridică ochii o singură dată, deschise gura uluită, apoi întoarse capul supărată.

— Nu vreau să mănînc nimic. Nu mă simt bine, zise Michael, şi le zîmbi ca un copil nevinovat, fericit că se află acolo şi teribil de curios să audă orice vor spune. Curiozitatea lui copilărească era atît de persistentă, încît îi venea greu lui Huck să-şi permită vreun gest intim faţă de Anna, căci dacă-i şoptea sau îi mîngîia mîna* Michael se apleca înainte, cu un profund interes, aştep- tînd să audă cea mai mică şoaptă.

în cele din urmă, Huck i se adresă agresiv :

— De ce nu te duci acasă, Mike ? Ce tot ne dai tîrcoale ? Avem treburile noastre !

— Doream să nu fiu singur, atîta tot, zise Mike.

Chipul Ann ei- arăta ursuz, şi de fiecare dată cînd se uita la el surîdea oarecum batjocoritor, iar el îşi dădea seama că fata devenise una cu Huck Farr în atitudinea de dispreţ. Dacă Michael îi arunca o privire candidă, ea îl privea sever şi fix, iar la un moment dat s-a aplecat spre el şi i-a spus cu mult calm :

— De ce nu pleci ? De ce stai aici cu privirea aţintită la noi ? Nu-ţi doresc prezenţa în preajma noastră. Era sigură că el încerca s-o umilească ; chipul ei arăta copleşit de ruşine, dar ochii ei albaştri se înăspreau de ură faţă de el. Nu înţelegi ce-ţi spunem ? Pleacă, şopti ea.

— Ce s-a-ntîmplat cu el, Anna ? întrebă Huck.

— Ce ştiu eu despre el ? E prietenul tău.

— Asta-ii adevărat. Hei, Mike, mă calci pe nervi, zise Huck, şi cînd îşi aplecă pieptul spre Mike, figura lui frumuşică era aspră, gura moale, senzuală i se răsucise într-o parte, iar în ochi îi juoa o privire ageră, fără as- tîmpăr. Aşa cum îşi agita capul convulsiv dintr-o parte într-alta, parcă era prichindelul care se pregăteşte să se apropie de voinic şi să-i tragă una peste falcă. Nu mă scoate din pepeni, Mike, zise el. Ştii cum fac dacă mă sooate cineva din pepeni. Ce încerci să faci, să mă trimiţi la plimbare ?

— N-am mai văzut în viaţa mea aşa oameni. Mă aşez lîngă voi fiindcă simt nevoia de tovărăşie şi tu...

— Eşti o tovărăşie neplăcută, Mike.

— încă nu mi-am arătat talentele. După cite ştiu, am o muzicuţă în buzunar şi s-ar putea să mă pricep, iar voi v-aţi învârti pe-aici printre scaune...

— închide mîna repede, Mike. Acum deschide-o. Uite-o, o ai acum. Pune pălăria deasupra şi ia-o acasă.

— Ce am ?

— Pasărea pe care ai vrut să ne-o dai \ zise Huck. Michael intuia animozitatea posacă a Annei din felul cum îl privea, ca pe un om fără ruşine,iar cînd fata se întoarse spre Huck, zîmbindu-i, îşi dădu seama că-1 pune pe el în inferioritate, şi totuşi rămase acolo mai departe, îndurînd această umilinţă, deşi în realitate ar fi dorit să plece.

După scurt timp, Huck făcu un semn din cap Annei şi-i spuse să se ridice. Ei îi venea să intre în pămînt de ruşine cînd o luă cu hotărîre de braţ, conducînd-o afară din

[1] Joc de cuvinte pe baza expresiei engleze „to *hand the bird*" — a inmîna pasărea, la propriu; a trimite la plimbaţre, în sens figurat.

cafenea. Michael, rămas singur, gîndea : „Nu mă prostesc ei pe mine. Ştiu unde o duce. Au intrat probabil la Brunswick Arms ca să bea ceva. Caută s-o ameţească puţin" ; apoi ieşi şi el în stradă. Cînd se află în mijlocul mulţimii de pe trotuar, unde sute de bărbaţi şi femei cu feţe pline şi bronzate hoinăreau alene în seara caldă de vară, unde sub felinare băieţii şi fetele stăteau în- ghesuiţi, făcîndu-şi semne cu cotul şi uneori rîzînd încet, îşi spuse în gînd : „Doream atît de mult să mă ridic şi să-i las, şi totuşi rămîneam pe loc, neputincios. Era un lucru cumplit să stau lingă ei. Aşa se făcea că nu izbuteam să mă mişc. Parcă muream acolo." Se grăbi spre Brunswick Arms, ocolindu-i pe cei care se plimbau în grup, tînjind să ştie de ce se lăsase umilit, întrebîndu-se cum va putea suporta să se afle din nou alături de ei, totuşi dîndu-şi seama, după bătăile inimii că, dacă nu-i regăsea în taverna aceea, se va simţi ca vlăguit din pricina decepţiei.

Şedeau împreună la o masă din colţul acelei taverne decorate cu un gust ţipător, unde majoritatea prostituatelor din cartier îşi găseau un bărbat pentru seara respectivă, iar Huck se rezema de Anna, care arăta frumoasă, dar slabă, lipsită de orice forţă de a se împotrivi ; el îi şoptea ca şi cum ar fi dorit numai să întindă mîna şi să-şi afunde vîrfurile degetelor în carnea ei, doar atît, şi apoi să se retragă mulţumit.

îl priviră, şi chipurile lor nu aveau viaţă privindu-1, dar el le zîmbi, se aşeză şi comandă o băutură, deoarece nu-i mai păsa dacă ei doreau să stea acolo sau nu. Bău pe nerăsuflate trei pahare cu bere, unul după altul. Iar Huck, care simţea că-i vine nebunie, se aplecă spre el şi-i şopti :

— Nu vezi că am treabă ? Trebuie să te car după mine ca pe-o amuletă ? Şoaptele îi erau puţin tremurătoare, fiindcă dorinţa de a o avea pe Anna

îl chinuia tot mai mult, de aceea continuă : Ce fel de gogoman te arăţi a fi, că-mi tot pui beţe-n roate ? Eşti tare de cap, Mike, tîmpitule ? Vezi-ţi de-ale tale şi fă-ţi o păpuşă de hîrtie.

— Aveam impresia că mă placi. N-ai nici o influenţă asupra omului tău, Anna ? Nu vrei să stau şi eu cu voi ? zise Mike.

— Am impresia că te-ai scrîntit la cap, zise ea. Tăria care o condusese din camera lui Michael pînă la Farr, în stradă şi în acea tavernă, acea tărie anumită care crescuse în ea pe măsură ce disperarea, foamea şi singurătatea deveneau zi după zi mai intense, n-o puteau susţine mai departe, şi spunînd acele cuvinte dădu să se ridice cu ochii înnebuniţi, dar clătină doar din cap, şi amîndoi bărbaţii crezură că va izbucni în plîns. în timp ce Huck o reţinea de braţ, Michael se înspăimîntă şi spuse :

— Bine, dacă nu mă vreţi, m-am dus, şi-i părăsi cău- tînd din ochi un loc de unde să-i poată urmări.

Lîngă uşă îl văzu pe vechiul său prieten, William Johnson, singur la o masă, contemplînd o sticlă goală de bere, şi, bucuros, Michael se duse să se aşeze la masa prietenului său.

William Johnson, care lucrase ca dentist, era înalt şi subţiratic, cu o bogată mustaţă blondă. La un moment dat, Michael îl socotise cel mai spiritual om pe care îl cunoscuse vreodată, dar în ultimii ani, mai ales după ce se însurase cu o fată care avea concepţii foarte stricte, devenise aşezat şi studios, renunţase la stomatologie con- sacrîndu-se economiei marxiste, iar acum dorea să se ocupe de gazetărie. El şi cu soţia lui discutau numai despre politică, şi de fiecare dată cînd susţinea altă părere decît a ei îl ameninţa că-1 părăseşte.

Cu o săptămînă în urmă, înainte de a se duce la ţară, Michael avusese chiar în taverna aceea o discuţie despre lupta de clasă cu soţii Johnson, şi amîndoi, aplecîndu-se cu înflăcărare peste masă, îi puseseră în repetate rînduri întrebarea de

importanţă capitală :

— Eşti cu noi ? Ai o diplomă de inginer. Va fi de lucru pentru tine. Ne eşti necesar. Eşti dispus să munceşti pentru o societate fără clase ? Dacă nu, spune-o pe faţă, şi du-te naibii.

Şi aşezîndu-se la masa lui William Johnson, Michael îşi aminti cum acesta şi cu soţia lui manifestară atunci o preocupare fierbinte ca să se facă dreptate celor săraci şi exploataţi, îşi aminti de grija lor pentru fericirea celor simpli şi năpăstuiţi ; chipul i se însenină şi rosti cu căldură :

— Eşti tocmai omul pe care doream să-l văd în seara asta, Bill. Dar William Johnson salută din cap fără elan şi nu zise nimic.

— Ce s-a-ntîmplat, Bill, nu vrei să stau cu tine ?

—• Nu în mod special, Mike. Ştim ce .păreri avem fiecare după discuţia de săptămîna trecută.

— Cred că nu te mai gîndeşti la controversa aceea ! A fost doar o glumă, Bill. Glumeam despre ceea ce consideram eu ca nişte excese ale voastre. îţi poţi permite să te ţii de ghiduşii într-o seară, nu ? Oricare dintre noi poate avea o latură comică, aşa e ? Dar nici nu eram în dezacord cu tine. Mi s-a părut amuzant cînd soţia ta a afirmat că Stravinsky nu e decît o ilustrare a decăderii spiritului burghez şi că nu vor mai fi cîntece triste după revoluţie. La asta am zis „aiurea Mi s-a părut exagerat cînd voi amîndoi aţi susţinut că oamenii vor începe atunci să gîndească la fel. Doar puţin cam excesiv. Dar nu rî- deam de tine şi de soţia ta. Nu ştiu ce te-a făcut să crezi una ca asta.

— Poarte bine, Mike. Nu-ţi reproşez nimic decît că eşti un individualist şi ai idei îngrozitor de învechite.

— Dar eu nu-ţi luam în derîdere ideile tale, Bill.

— De ce să mai discutăm ? Eu sînt pentru delimitările precise şi clare.

— Ce delimitări ?

— Tu eşti un individualist ; eşti cufundat în pro- blemele tale meschine, şi ai să fii un fascist social.

— Nu sînt nimic de felul acesta. Sînt o fiinţă umană obişnuită, insistă Michael, aproape pledînd pe lîngă prietenul său, ridicînd glasul. Un lung răstimp îşi privi prietenul pînă cînd începu să vadă mai mult decît faţa lui suptă cu priviri pline de neastîmpăr ; începu să-şi considere prietenul ca pe un om care izbutise să imprime ordine şii demnitate propriei sale vieţii. Percepea un val puternic de viaţă nouă în prietenul său, şi nu era vorba

numai de forţa din cuvintele lui pătimaşe, energice, sau de vigoarea teoriei economice care-i schimbase existenţa ; i se părea lui Michael că istoria întregii omeniri, prin oonvingerea unor oameni ca William Johnson, dobîndea în sfîrşit o semnificaţie măreaţă, că acum, chiar în epoca lor, asemenea oameni conduceau omenirea către un ţel. Indivizii dezorientaţi, ca el însuşi, reflecta Michael, descopereau doar neghiobie şi confuzie în existenţele lor,, dar iată, era unul ca William Johnson care proclama că o fiinţă omenească îşi putea găsi demnitatea ducînd lupta tuturor umiliţilor ce trăiesc pe pămînt. Era în Johnson o credinţă atît de vie, o conştiinţă atît de acută a curentului vremii, cugeta Michael, încît el, personal, se simţea smerit şi năzuia să se elibereze de propria suferinţă contopindu-se cu speranţa dezinteresată a prietenului său pentru sărmanii acestei lumi.

Aruncă o privire furişă spre Anna, care şedea acolo, solemnă şi nedumerită, în rochia ei negru cu alb, şi pe faţa lui apăru un surîs plin de însufleţire ; pe urmă rătăci cu gîndul la oamenii din scuar, ale căror glasuri ajungeau pînă la el seara ; ar putea porni înainte în front unit, s-ar putea pune în mişcare împreună cu William Johnson către răsplata celor deposedaţi — fructele pă- mîntului. Şi mai gîndea : „Moartea lui Dave Choate ar însemna doar o chestiune economică pentru Bill Johnson, îmi displăcea viaţa parazitară, fără rost, a lui Dave, dar orice antipatie sau înverşunare aveam unul faţă de altul nu era decît o pornire individuală, neînsemnată. Singurul lucru cu adevărat important este ca noi toţi cei din încăperea asta, şi oamenii asemenea nouă de pretutindeni, să fim uniţi şi să obţinem un mod de trai mai bun.“

Michael stăruia pe lîngă prietenul său :

— De ce să ne certăm, Bill ? Eu n-am de lucru şi nici ţie nu-ţi merge prea bine. M-am simţit groaznic

zilele astea. Ar trebui să ne aliem unul cu altul, indiferent de ceea ce gîndim. înţelegi unde vreau să ajung, Bill ?

Bill se frămînta, pentru că nu-i dădea pace gîndul la. ardoarea intelectuală a tinerei sale soţii, şi în cele din urmă spuse :

— Degeaba, Mike. Eşti duşmanul meu politic. E greu de rostit asemenea cuvinte pentru că nu eşti băiat rău. Dar vor fi lucruri încă şi mai grele de săvîrşit. Şi fiindcă avea o fire caldă şi prietenoasă adăugă :

— Te rog, să nu reducem problema la o chestiune de amiciţii personale.

Încercînd un chinuitor sentiment de dezamăgire, Michael se uita de departe la Anna, de pe chipul căreia se desprindea acum o dorinţă tenace de a-i părea atrăgătoare lui Huck.

— O vezi pe fata de colo cu rochie neagră şi guler alb ? îi spuse Michael lui Bill.

— Vorbeşti de blonda aceea ?

— Exact. 11 vezi pe prichindel. Caută s-o convingă.

— Acelaşi lucru fac zece alţi băieţi cu zece alte fete de-aici.

— Dar fata aceea, Anna — numele ei e Anna Pry- choda — îi îngăduie tipului s-o seducă numai fiindcă n-are o lescaie şi fiindcă e ca ameţită după ce au dat-o afară de peste tot în oraşul ăsta al nostru. E la strîmtoare şi n-are altceva de făcut decît să i se dea acelui tip pentru că are ceva bani ca s-o hrănească. Destul de obişnuit, dar destul de trist, nu-i aşa ?

— Încîntătoare clientă. Are nişte ochi epatanţi. Şi e bine făcută, în plus.

— Dar cum vezi acest caz ?

— E simplu. Reprezintă un exemplu tipic de necesitate economică din punctul ei de vedere. Asta se întîm- plă pretutindeni. Totul s-ar putea aranja prin corectarea mecanismului economic.

Vezi, Mike, e tocmai o ilustrare a celor ce încercam să-ţi explic ?

— Dar ce zici de fată ? Nu te preocupă ?

— E doar un individ. Ce i se-ntîmplă ei poate fi tragic. Nu neg asta, deşi pînă şi concepţia noastră despre tragedie s-ar putea să se schimbe. Fata e o ilustrare a unei probleme mai vaste şi nu ne putem opri să ne fră- mîntăm din pricina ei.

— Ascultă-mă, Bill.

— Ei, zi !

— Nu eşti un impostor, dar eşti rece, lipsit de sensibilitate. Ţie-a capul atît de plin de abstracţii şi de necesităţi logice, încît nu te poate mişca nimic din ceea ce i se întîmplă unei fiinţe umane simple.

— E-n ordine şi n-am nimic de zis, Mike, dacă asta gîndeşti tu, rise Bill.

— Dacă eşti în halul ăsta de împietrit, .atunci sînt al dracului de mîndru să-ţi fiu adversar politic, zise Michael, şi ridicîndu-se furios, dar plin de simpatie pentru Anna, traversă sala şi se aşează lingă ea, atît de închis în mutism, încît nici ea, nici Huck Farr, nu ştiau ce să-i spună.

Buclele fetei începeau să se desfacă, iar în ochii ei apăruse o privire îndîrjită care denota rafinament şi dibăcie. în timp ce Huck îi şuşotea la ureche şi o strîngea, se silise să-i arate şi ea o parte din căldura şi elanul pe care ştia că le aşteaptă. Era dispusă să-i acorde tot ceea ce dorea, numai că de fiecare dată cînd se uita prin sala tavernei privirea ei reflecta un sentiment de părăsire uimită, ca şi cum ar fi gîndit : „N-are importanţă ce se întîmplă cu mine. Nimic nu mi se poate în- tîmpla. Nimic. Nimic.[11] Şi era în ea atîta întuneric, încît ochii ei păreau uneori închişi ; de-abia mai vedea chipurile, de-abia mai auzea vocile bărbaţilor şi femeilor din jur.

In tot cursul serii, în timp ce Michael se situase singur într-o postură ridicolă făcînd lucruri pe care nu dorea să le facă, se înfiripase în el un adînc interes pentru Anna, pe care nu-1 putea resimţi

puternic deoarece se compătimea prea mult pe el însuşi, dar acum, pe de-o parte disperarea ce se desprindea atît de clar din trăsăturile ei, pe de alta cuvintele lui William Johnson, îl zguduiseră. Se afla acolo, lîngă el, o fată care trăise doar douăzeci şi trei de ani pe acest pămînt, şi cu puţin noroc avea să mai trăiască poate alţi patruzeci, şi de pe acum îi striveau umanitatea din ea ; şi rumegînd aceste gînduri în minte, urmărind-o cum încerca să se dăruiască pe deplin lui Huck Farr, interesul lui crescu în sfîrşit pînă la dimensiunile unui val de iubire.

Huck rînji spre el batjocoritor.

— Te-ai întors, haimana ? zise el.

— Da, m-am întors, zise Michael.

Din felul cum zîmbea, Huck îi intui dispreţul, şi atunci faţa lui drăguţă, trandafirie şi imberbă se înăspri şi deveni ţeapănă sub impulsul unei furii ranchiunoase, netemătoare. Buzele îi arătau de parcă ar fi fost frecate şi umflate, iar ochii lui albaştri, duri, aveau o privire dement îndrăzneaţă. Era greu de crezut că o feţişoară mică şi netedă ca a lui poate exprima o patimă atît de violentă.

— Te-am avertizat odată, Aikenhead, zise el, scutu- rîndu-şi degetul ca o namilă de bărbat care ar face pe şeful autoritar. A doua oară nu te mai avertizez.

Michael se juca cu paharul de bere al Annei în timp ce el şi cu Huck se măsurau din ochi, şi deodată ridică paharul, îl ţinu în lumină, şi pe neaşteptate îşi roti braţul într-un arc, iar berea se vărsă împroşcînd capul şi cămaşa lui Huck. Acesta sări în sus şi scoase un ţipăt ascuţit, făcîndu-i pe toţi clienţii tavernei să se scoale de pe scaune.

— îţi dau un picior de-ţi scot maţele din tine, Aikenhead, urlă el, turbat de furie, în timp ce încerca să-şi şteargă berea de pe cămaşă.

Cu un aer mirat şi căutîndu-şi stîngaci cuvintele, Michael spuse :

—■ Nu ştiu de ce am făcut asta. N-am vărsat niciodată un pahar în felul ăsta. Nici nu m-am

gîndit să te ating. Nu-nţeleg ce s-a-ntîmplat.

Cei de la mesele vecine şi doi chelneri stăteau în jurul lor şi ascultau. Unul dintre chelneri se aplecă să şteargă berea vărsată pe jos.

— De ce nu recunoşti că ai făcut-o cu intenţie, ticălos şi laş ce eşti, şi-atunci am să-ţi sparg o sticlă-n cap ? zise Huck.

— Nu sînt laş. Ştii că eşti o mogîldeaţă de om care nu poate fi lovită şi de aceea mă faci laş.

— N-ai atîta curaj ca să recunoşti c-ai vrut, răcni Huck, apoi începu să toarne cuvinte scabroase, colorate, izbitoare. Dac-o vrei pe căţeaua asta, de ce nu spui aşa ? Oricum, tot i s-au scurs ochii după tine toată seara. Hai, prinde momentul şi dă-o gata ! şi, luîndu-şi pălăria, dădu buzna printre chelneri şi plecă fără să mai arunce o privire înapoi.

Cum toţi o priveau pe Anna, o ruşine pe care n-o mai putea îndura i se aşternu pe faţă şi, cu capul în jos, ieşi grăbită pe uşă, cu Michael la o mică distanţă în urma ei.

Pe stradă Michael încercă s-o apuce de braţ, dar Anna îl împinse în lături ; astfel că el încetini puţin pasul în timp ce ea zorea înainte. Apoi o ajunse iarăşi din urmă şi-i luă braţul; ea îl împinse din nou fără a-i adresa o vorbă. Aproape alergase, şi acum era obosită, şi cu toate că nu-l lăsa s-o atingă, era forţată să-i îngăduie să meargă alături de ea. Era o seară frumoasă şi liniştită de primăvară, şi s-ar fi putut afla la plimbare într-o asemenea seară, umblînd în tăcere şi gîndindu-se unul la celălalt, neluînd în seamă pe nimeni, căci impresia aceasta i-o dădea lui Michael sentimentul de uşurare ce i se strecura în vine ; îl umplea de bucurie, indiferent ce-ar fi rostit ea, iar el nu dorea decît să-i poată vedea profilul, sau să întindă mîna şi să-i atingă braţul în timp ce parcurgeau străzile oraşului, cu zgomotul circulaţiei şi pulsaţia vieţii citadine din jurul lor, în care strigăte ţîşneau şi se

topeau în aerul plăcut şi proaspăt al serii. Era greu ca să meargă astfel, uneori grăbind pasul, înapoi spre scuar, fără să fie conştientă de tandreţea din inima lui, totuşi cînd el încercă s-o oprească la lumina unui felinar şi să-i vorbească, ea îi spuse supărată :

— De ce mă urmăreşti ? Poate ţi-ai ieşit din minţi ; e cazul să mă laşi în pace.

— Te superi dacă merg alături de tine, da ? întrebă el.

— Poţi să mergi unde vrei, numai să nu te-atingi de mine, îl bruftui ea.

— Ne întoarcem acasă împreună, în orice caz, zise el. încerca s-o domolească vorbindu-i cu blîndeţe, şi să-i înfrîngă resentimentul posac.

— A fost cumplit pentru mine să te văd plecînd cu un tip ca Huck, continuă el. De ce nu-ţi alegi pe cineva care să-ţi ofere o şansă de viaţă ? în unele privinţe parcă n-ai avea deloc judecată. Eşti ca o fetiţă. El încercă să rîdă, dar ea nu voia să-1 privească.

în timp ce urcau scara interioară a imobilului lor, ea înainte şi el în urma ei, nu întoarse capul să-i arunce măcar o privire pînă cînd ajunse la ultimul etaj, şi atunci, cu o mînă pe şold, îi spuse :

— Vrei să fii amabil să nu te mai ţii după mine ca un cîine ? A durat destul toată seara povestea asta, acum sînt obosită. Dar el stătea lîngă uşă în timp ce ea deschidea şi în clipa aceea făcu repede un pas înăuntru.

— Mai bine ai ieşi afară şi-ai înceta cu bufoneria. Vreau să mă culc, spuse ea. Şedea pe marginea patului, istovită, fixîndu-1 cu privirea şi aşteptînd, iar el îi intuia dispreţul şi dorinţa de a-1 insulta, însă zîmbi doar, şi apoi oftă cînd ea spuse : îţi dau două minute ca să ieşi.

— N-aveai cum să înţelegi la ce-ar fi dus pînă la urmă situaţia de a fi prietena lui Huck, zise el.

— Eşti un bărbat stupid, stupid cum nu s-a mai

văzut, n-ai nici un dram de sensibilitate. Huck, în orice caz, mă dorea cu adevărat. Asta însemna ceva. însemna ceva, înţelegi ? îi sînt recunoscătoare pentru asta. Atîta vreme cît cineva mă dorea, simţeam că trăiesc. Simţeam că sînt o fiinţă omenească.

— Ah, te făleşti, deci.

— Mi-ar fi dat orice i-ar fi stat în putinţă, iar eu aş fi avut unde să locuiesc şi ce să mănînc.

— Aşa îţi închipui ? Ai fi surprinsă dacă ţi-aş spune că totul a fost pentru că Huck vedea că eşti o pradă facilă.

— Cum adică ?

— O fată pe care o poate avea oricine. O fată cu care să-ţi petreci o noapte.

— Foarte bine. Asta a fost, zise ea cu glas ursuz. Ce-ai de zis ?

— Toată lumea din blocul ăsta ştia, continuă el cu calm. Toţi pariau împotriva ta. Electricianul de jos şi doamna aceea acră care ţine cursuri şi chiar şi portarul, care e un băiat destul de cumsecade, toţi pariau în favoarea lui Huck. Eu eram singurul, bagă de seamă, singurul care te susţineam. De ce m-ai dezamăgit ?

— S-ar zice că sînt un cal de curse. Vă faceţi un joc din mine. Toţi sînteţi la fel. Pe urmă, cum el şovăia, îi spuse în şoaptă : Dacă nu ieşi repede de-aici, deschid uşa şi strig. Nu mai pot sta aşa să te-ascult. Nu mai suport. Nu mai suport, înţelege-mă.

— Doar o clipă. Ai răbdare numai o clipă, insistă el. Te-am urmărit traversînd scuarul. Am ieşit şi-am alergat după tine. Vezi cîtă importanţă am dat eu acestui lucru ? şi pe chipul lui era o tristeţe atît de copleşitoare, încît ea începu să creadă că într-adevăr ţinea la ea.

Consolarea pe care o afla în puţinele lui cuvinte îi aducea un val de duioşie în suflet. îşi aminti de micile lor conversaţii prietenoase din hol şi de pe stradă, seara. Dar murmură bănuitoare •

— Nu te cred.

— De ce vorbeşti în şoaptă ?

— Pentru că nu vreau să ne-audă nimeni.

— Dar nu fac nici un zgomot. M-am luat doar după tine. Te-am urmat ca un cîine. De ce-ţi închipui că am fost atît de îngrijorat ?

— Ce te-a făcut să te-ngrijorezi ? întrebă ea, vădind o oarecare curiozitate.

— Ştiam că nu-ţi dai seama ce culegi în persoana lui Huck. E un băiat grozav în multe privinţe, trebuie să recunosc, dar pentru femei e ca o mică lighioană infectată, şi ai mai multe şanse cu el decît cu oricare altul să iei tot ce se găseşte prin vecinătate.

— Să iau ce anume ?

— Ce micuţă naivă eşti ! Dacă e ceva de care te poţi molipsi făcînd rondul tuturor paţachinelor din cartier, fii sigură că Huck a şi luat boala, n-a păţit nimic el personal şi e gata s-o treacă mai departe. E o mică lighioană molipsitoare îţi spun. îmi aduc aminte cînd eram puşti, rîvneam toţi să punem mîna pe o fată de stradă, dar la toţi ne era frică. Şi uită-te la dumnealui. Nici un fel de teamă. M-aş fi putut duce la Huck să-1 întreb dacă are gust să meargă prin cartier în momentul ăsta şi, după toate probîibilităţile, ar fi căzut de acord la iuţeală. Spun după toate probabilităţile. Pentru numele lui Dumnezeu, fată dragă, ai datoria să fii atentă cu cine te-nsoţeşti. Nu-nţelegi ? Presupun că în imaginaţia ta e ca şi cum ai face o răceală, nimic mai mult.

— Nu ştiu nimic despre lucrurile astea.

— Nu te-au preocupat cîtuşi de puţin, nu-i aşa ?

— Cunosc cuvintele, dar nu înseamnă mare lucru pentru mine.

— Doamne, Dumnezeule ! de ce crezi că oraşul e plin de clinici şi clinicile pline de pacienţi, iar pacienţii urmează tot felul de tratamente neplăcute, pînă rămîn storşi de vlagă !

— Fetele nu se gîndesc prea mult la asta, zise ea, şi începu să plîngă încet.

— Vrei să-ţi explic eu ca să fii mai prudentă data următoare ?

— Nu, te rog nu, e prea oribil. Am fost nebună.

— E o anumită slăbiciune în tine, Anna. E o trăsătură frumoasă, dar slabă — faptul că vrei întotdeauna să dăruieşti ceva oamenilor. Nu e posibil să te uiţi la toţi semenii tăi ca şi cum ai vrea să-i strîngi la piept, fără să fii tu însăţi îmbrăţişată şi apoi lovită. Bărbaţii simt acel lucru care e atrăgător şi slab în fiinţa ta. îl descoperă de îndată ce dau cu ochii de tine.

— De ce nu m-ai prevenit cînd te-am întrebat de el ?

— Mi-a mers destul de rău în ultima vreme. Viaţa mea e învălmăşită. îmi vin gînduri cînd e prea tîrziu.

— Sînt o nătîngă, probabil, spuse ea cu modestie, şi-i era recunoscătoare pentru că-1 vedea grav şi preocupat.

— îţi pregăteai fără doar şi poate o frumoasă surpriză. Din cauza asta n-am putut suporta să te văd cum dispari din ochii mei.

—• Nu ştiam că te uitai după mine, şopti ea. Asta m-a îndemnat... Raza de bucurie care o atinsese doar in grabă în timp ce îi vorbea el, acum îi scălda tot sufletul. O, Mike, n-am ştiut că tu aveai sentimentele astea. N-am ştiut că-ţi produc o dezamăgire.

— Am trăit ca-ntr-un învălmăşag în ultimele zile. Intuiam tot ce faci, dar nu mă puteam gîndi la asta, zise el.

îi arăta că o respectă prin felul cum o atingea ; întinse un braţ în jurul umerilor ei în timp ce ea plîngea uşor, cu trupul tremurînd. Dar şi în timp ce o săruta, continua s-o privească trist. „E încîntătoare. Ce gingaşă şi albă şi deznădăjduită arată cînd plînge“, gîndi el. încercă să-i ridice

capul şi cînd nu reuşi, murmură :

— E teribil să vezi o fată frumoasă ca tine chinuită în felul ăsta.

Ridicînd ochii spre el, întrebă :

— Ai fost mîhnit, Mike, cînd m-ai văzut cu el ?

— M-am simţit îngrozitor de nefericit cînd te-am văzut n'^cînd cu el pe stradă.

— M-aş fi simţit cu totul alta dacă aş fi ştiut că mă urmăreai de la fereastră şi că erai puţin îngrijorat. Săp- tămîna trecută am bătut de două ori la uşa ta, zise ea. în ardoarea uimirii ei cuvintele i se revărsau fără stavilă, iar uneori mintea îi era ca zăpăcită, şi alteori, cînd el o încuraja, un val de speranţă îi invada sufletul. Nu căutam să te provoc. Nu voiam să fiu răutăcioasă şi să te necăjesc, zise ea. Nu-ţi cunoşteam sentimentele, de aceea te rog să mă ierţi. N-am vrut să te supăr. Pur şi simplu nu-mi mai păsa de nimic. Mă ierţi ? stărui ea.

Şedeau aşa, îmbrăţişaţi, ca două făpturi omeneşti cărora le-ar fi fost teamă să se piardă una de alta. Ochii e*i erau închişi, şi se vedea o umbră pe gîtul ei rotund, alb, graţios. El o privi îndelung, apoi îi descheie la umăr rochia neagră care se desfăcu uşor, dezvelind albeaţa pielii ; îi mîngîie pielea moale şi netedă şi-i sărută sînul. Apoi îşi rezemă fruntea de ea, dar era atît de stînjenit, încît închise ochii. S-ar fi zis că fiecare dintre ei simţea o impetuoasă nevoie de dragostea celuilalt. îşi rezema fruntea de pieptul ei, şi era tăcere, doar paşii unui trecător se auzeau pe stradă, o uşă se închise la parter, şi la un moment dat storul ferestrei foşni, dar în timp ce şedeau acolo în tăcere, el începu să-i audă bătăile inimii şi în curînd nu mai auzi nimic altceva decît bătăile inimii ei, care se făcură mai puternice, şi parcă din ce în ce mai sonore.

CAPITOLUL XV

Dar dimineaţa, pe cînd se afla la restaurantul din colţ înaintea unei ceşti cu cafea, îl văzu pe Huck Farr pri- vindu-1 obraznic, cu un aer superior. îşi dădu seama atunci că Huck îl dispreţuia ca om şi camarad. îşi dădu seama că ajunsese să depăşească pînă şi nesfîrşita toleranţă **a** lui Huck Farr.

„N-aveam nici un drept să mă pun de-a curmezişul lui Huck, gîndi el. încercam să i-1 descriu Annei, dar să presupunem că ar fi avut el posibilitatea să mă descrie pe mine. E liber să facă orice vrea. Eu nu sînt liber. E o harababură totală în capul meu“, şi trecu pe lîngă Huck fără să-i arunce o singură privire. Afară, parcurgînd strada, se simţi atît de dezgustat de el însuşi, încît nu putea suferi nici măcar să-şi aducă aminte de cuvintele pe care le folosise ca să-i facă morală Annei. Nu dădu pe-acasă toată ziua ca să n-o întîlnească.

Pe la începutul serii bătu cineva la uşa lui ; cînd deschise, era Anna, aşteptînd cu candoare, ca şi cum venise să i se înfăţişeze. Lui îi displăcu faptul că nu părea să aibă nici o sfială. Micile bucle blonde erau strînse la ceafă şi purta aceeaşi rochie negru cu alb.

— Te-am căutat şi mai devreme, Mike, zise ea, dar nu te-am găsit. îi zîmbi cu o minunată bucurie, entuziastă, dezinvoltă, care îl făcu să-şi întoarcă faţa de la ea. Nu te-ai simţit bine azi dimineaţă ? întrebă ea cu îndoială. Felul cum îi vorbise în seara precedentă, dragostea pe care i se păruse că o întîlnise la el, îi dăduseră în sfîrşit un sentiment de siguranţă. Dar în timp ce ea aştepta, redevenind oarecum sfioasă, lui îi răsunau în minte vorbele ridicole rostite cu o seară înainte, iar acum îi apăreau nu numai stupide, dar batjocoritoare şi ipocrite.

— Aş vrea să mă ierţi pentru felul cum ţi-am

vorbit aseară, se pomeni el spunînd. N-aveam nici un drept să-ţi vorbesc astfel.

— Pentru ce e nevoie să te iert ? Ai simţit dorinţa să vorbeşti aşa şi poate că trebuiau spuse acele cuvinte fiindcă erau cumplit de adevărate.

— Dar n-am simţit dorinţa să le spun. Nu-nţelegi ? N -am avut intenţia să-ţi fac morală şi să mă amestec în viaţa ta. Nu ştiu cum am început.

— Mi-a plăcut enorm cum ai spus totul. Aş prefera să nu-ţi ceri scuze.

— De ce n-ai început să rîzi de mine, şi-atunci aş fi încetat ? M-am comportat ridicol, bolborosi el. Trebuia să mă opreşti.

— îmi venea mai mult să plîng decît să rîd, zise ea înaintînd în mijlocul camerei. Pe urmă chipul i se lumină de veselie şi, dintr-un impuls spontan, îşi aruncă braţele în jurul gîtului lui, lipindu-şi nasul de obrazul lui. Aseară eram atît de nefericită. Astă-seară sînt fericită. Nu-nţelegi asta ? întrebă ea.

— Anna, Anna, nu trebuie să mă înţelegi greşit. îţi cer scuze. N-am avut intenţia să determin în tine starea asta. Vorbeam ca un actor, ca un cabotin, doar de dragul de a vorbi, ca să nu trebuiască să mă gîndesc la nimic.

— Prin urmare nu era nimic serios în ceea ce exprimai ?

— Nici nu ştiu de fapt ce-am spus. Dumnezeu ştie ce lucruri am spus de care s-ar cuveni să mă ruşinez. Ştiu doar că era neadevărat şi că doream să te impresionez, iar acum îţi cer scuze fiindcă te respect.

— Nu mă certai ? Nu erai dezamăgit de mine ?

— Nu, de ce să fiu dezamăgit de tine, Anna ? Tu singură îţi dai seama că ascultai parcă pe un predicator de la şcoala duminicală, şi-acum într-adevăr îţi rîzi de mine. Pariez că pui vîrful limbii în obraz zise el încer- cînd să fie glumeţ şi vesel.

— Vrei să spui că totul a fost o glumă ?

— E de mirare că nu m-ai luat de ureche ca să

mă dai afară. îmi pare extrem de rău, Anna. E-n ordine acum ? întrebă el.

Ea luă o înfăţişare ca şi cum i-ar fi lipsit mijloacele să-şi exprime toată ura faţă de el, dar se simţea atît de umilită, încît îi era cu neputinţă să se clintească din loc.

1 Gest ascuns care implică ironie, batjocură.

— Nu trebuia să mai vin aici, vorbi ea în şoaptă. Apoi îşi strigă indignarea : Şmecher nenorocit ce eşti ! şi, părăsind camera, coborî scările în goană.

Cuprins de panică alergă după ea bîiguind :

— Unui băiat i se poate întîmpla să vorbească aşa. începi să turui şi pe urmă te ameţeşte sunetul cuvintelor şi nu te mai poţi opri. Dar ea intrase în camera ei şi uşa era încuiată. Pot să-ţi explic, Anna, zise el. Am fost fără minte vorbindu-ţi astfel, iar acum e îngrozitor să trebuiască să-ţi spun că a fost o necugetare din partea mea. Dar e mai bine să fii sincer, nu-i aşa ? Sînt sincer fiindcă te respect.

Dar nu se auzea nici un sunet dinăuntru, şi rămase acolo, conştient că nu va uita niciodată felul cum pierise de pe chipul ei strălucirea vieţii şi speranţa.

Ieşi în stradă, dar oriunde se ducea nu-şi putea alunga din gînd disperarea care se întipărise pe chipul ei, iar cînd începu să înţeleagă că n-o va mai vedea niciodată, îşi dădu seama ce durere profundă îşi pricinuise lui însuşi.

Cînd traversă scuarul spre casă, la o oră tîrzie, se vedeau doar cîteva ferestre luminate în imobilul cu camere de închiriat. Păşea curajos, căci între timp ajunsese la concluzia că e dator să-i explice pe deplin de ce o insultase, indiferent ce se va întîmpla cu el. Urcă în grabă scara şi bătu la uşa ei, şi cînd văzu că nu răspunde, bătu cu pumnii mai insistent, apoi umblă în sus şi în jos pe sală cu paşi mărunţi, încercînd sentimentul că, dacă n-o va vedea, va trebui să-i strige tare numele.

Atunci uşa se întredeschise prudent, doar cu

cîteva degete, ca şi cum ea şi-ar fi dat seama că el e îndărătul uşii după ciocănitul impulsiv, astfel că îi zări numai gura, nasul şi ochii furioşi.

— Nu închide uşa. Te rog, Anna, trebuie să m-asculţi. Nu ştiu ce-am făcut... Dar mai mult nu avu prilejul să spună, fiindcă ea trînti uşa şi zgomotul nu-i îngădui să prindă decît frînturi din cuvintele ei : „...dezgustător... niciodată... în ochii mei.“ Stătea acolo pe sală, uitîndu-se lung la uşa solidă, de culoare brună. Ca să se poată gîndi la ceva zdrobitor de persuasiv, îşi întoarse privirea de la uşă aţintind-o asupra covorului verde de pe sală care mergea pînă în pragul uşii. Nu-i despărţea decît uşa aceea, şi ascultînd atent i se păru că ,şi ea ascultă, de partea cealaltă, cu o poftă nebună să-1 bată. începu atunci să murmure : Anna, te rog, deschide uşa, Anna. Dacă deschizi uşa numai două minute nu intru. Ascul- tă-mă doar, şi plec fără să fac gălăgie. Mă gîndesc la tine tot timpul, Anna. în momentul ăsta sînt conştient de ceea ce vorbesc. M-ai auzit ? Mă gîndesc la tine tot timpul. Te rog, te rog, te rog — iartă-mă. Tot ceea ce-ţi cer e să-mi spui că mă ierţi pentru că te-am insultat. Văd foarte limpede cum s-au întors lucrurile seara trecută, dar trebuie să înţelegi, Anna, că eu n-am dorit aşa.

— Te rog, du-te. E tîrziu, o auzi rostind nedesluşit. Fiind sigur acum că-1 ascultă, îi vorbi pe un ton presant :

— Trebuie să-mi cer scuze chiar de n-aş mai trăi o riipă pe lumea asta. Nu vezi ce ridicol sînt ? De m-ai DUtea ierta şi-ai vedea că am fost un caraghios, un caraghios de ultima speţă. Atunci ai rîde. M-am mirat că î-ai rîs de mine, fiindcă aproape tot timpul sînt vrednic ie luat în rîs. Uneori n-am intenţia să fiu neserios, dar ! preferabil să admitem că doresc să fiu comic pentru că >înă la urmă tot un caraghioslîc iese. Ţii minte că aseară n-ai făcut bufon, Anna. Ai spus : „încetează cu bufo-

ieria“.

Iar Anna, de cealaltă parte a uşii, va fi simţit probării disperarea care-1 mistuia, deoarece lui Michael îi era :u neputinţă să mai articuleze clar şi pentru o clipă tăcu, atunci ea întredeschise uşa din nou. Era înspăimîntată le cuvintele lui nebuneşti. Avea impresia că alte per- ;oane ar putea ieşi pe sală, ascultîndu-1.

De îndată ce o văzu îşi regăsi respiraţia şi continuă ?u glas monoton, aproape cuminte.

— Nu numai pentru că sînt ridicol ar trebui să rîzi de mine, Anna. E mai mult decît atît. Trebuie să ştii că nimic din tot ce-am făcut în ultima vreme, în săptămîni şi luni de zile, poate în toată viaţa mea, n-are vreun sens, prin urmare chiar dacă te-am insultat, asta n-a însemnat nimic, înţelegi ? Nimic din ceea ce fac nu-n- seamnă ceva, şi e teribil, e cumplit să continui aşa, eşti nevoit să te prefaci. Din cauza asta ţi-am spus că aseară jucam teatru şi e foarte adevărat. îmi dau seama ce îngrozitor te-ai simţit aseară, dar mi s-a părut ridicol. Mi-e cu neputinţă să nu mi se pară ridicol.

Cu mîinile lipite de uşă, încercînd s-o împingă, se gîndea că, fără doar şi poate, ea îi aude bătăile inimii. Ca să-1 oprească, ea întinse mina, dar era înfricoşată. O milă atît de profundă încolţise în sufletul ei, încît nici nu putea vorbi.

— Te rog să mă ierţi, Anna, zise el. Atît vreau să-nţe- legi — că-n viaţa mea se produc contorsionările astea ridicole. Pentru numele lui Dumnezeu, iartă-mă.

O implora cu atîta disperare, încît ea uită d° propria] ei durere şi uită, de asemenea, cum o jigni[c] .. Pe faţa ei reapăru acea încîntătoare şi caldă gingăşie, în timp ce întindea mîna ca să-i atingă braţul cu un gest compătimitor, şi îi şopti :

— Nu mai vorbi aşa, Mike, te rog. N-are nici o importanţă.

— Nu mai vorbesc aşa, zise el, şi-i adresă un

zîmbei ca şi cum ar fi încercat să-şi redobândească demnitater de om atîta cît va fi avut-o altădată ; dar era tulbura în aşa măsură, încît, după ce zîmbetul i se stinse, doai se uita la ea cu ochi pierduţi. Covîrşită de milă, ea încercă să-1 ia de braţ şi să-1 conducă înăuntru, dar el î îndepărtă brusc mîna şi izbucni cu glas frenetic : Nu mi atinge. Lasă-mă-n pace. Iţi spun că sînt un caraghios. *I* întoarse spatele şi începu să coboare în fugă treptele.

Anna îl chemă încetişor :

— Mike, Mike, vino-ncoace.

El se opri la un moment dat şi prjvi în sus spre ea, pe urmă avu un rîs scurt şi-i strigă :

— Sînt un caraghios. Cel puţin am înţeles cît valorez în viaţă. Sînt un măscărici. De ce nu rîzi de mine ? Ar trebui să rîdeţi toţi de mine.

Se opri în stradă privind spre scuar. O ploaie măruntă de vară tocmai începuse să cadă într-o cernere do- moală. Simţi pe frunte mîngîierea ploii, blîndă, plăcută, picurînd fără zgomot în noapte, deasupra oraşului. Dar trupul îi era înfierbîntat şi îşi răsuci în sus gulerul de la haină, scuturat de frisoane, în timp ce parcurgea strada cu capul aplecat în jos. Apa i se prelingea de pe păr, şiroindu-i de-a lungul obrajilor. Continua să meargă fără să ştie unde. Nu mai ştia cum a ajuns înapoi acasă. îşi dădea seama doar că e foarte tîrziu şi că se află în bîr- logul lui, că era prea obosit ca să se mai dezbrace şi că se prăbuşise pe pat cu trupul ars de fierbinţeală ; şi gîn- dea : „De multe ori mă-mbolnăvesc aşa de gripă. Cînd eram mic, o luam în fiecare an. Dacă aş avea puţină chi- nină, totul ar fi bine.“

CAPITOLUL XVI

Pe la începutul acelei după-amieze, cînd Michael se trezi clipind din ochi în lumina puternică a soarelui, o văzu pe Anna Prychoda stînd în picioare în faţa micii maşini **de** gătit. Un lung răstimp îi privi stăruitor gleznele subţiri, talia şi buclele blonde de la ceafă, nedumerit, neştiind ce să creadă, şi după ce se încredinţă că într-adevăr ea era acolo, se ridică în capul oaselor aplecîndu-se înainte, abia îndrăznind să respire de iteamă să nu-1 audă. în timp ce el îi urmărea atît de solemn mişcările, ea se întoarse şi, cînd văzu că era treaz, îi spuse cu simplitate :

— Prin urmare eşti mai bine. Mult mai bine. Nu e splendid, Mike ?

— De cîtă vreme eşti aici ?

— Am intrat şi am ieşit mereu în ultimele două zile.

— Atunci de ce nu te-am mai văzut ? M-am sculat din pat de vreo două ori ş'i n-am văzut pe nimeni aici.

— Intram doar ca să văd cum îţi merge. M-am străduit să te însănătoşesc puţin, Mike. Şi ca şi cum în aceste zile ar fi dobîndit un anumit ascendent asupra lui, care-i dădea încredere în ea şi siguranţă, veni lîngă pat, îi puse mîna pe frunte şi-i cercetă ochii ca să vadă dacă sînt limpezi. El n-o pierdea din ochi, cu un sentiment de stingherealâ temătoare, arrjintindu-şi, şi aşteptînd să-şi amintească şi ea, de noaptea cînd bătuse cu pumnii în uşa ei. întinse mîna şi-i atinse rochia, temîndu-se că are să plece, apoi îşi trecu degetele încet, în sus şi-n jos, peste pînza îmbrăcăminţii ei, în timp ce ea se întreba ce se petrecea în gîndul lui.

— îmi pare rău pentru seara aceea. îmi pare foarte, foarte rău. Oare ai să uiţi toate astea ? o întrebă el.

— Am şi uitat, Mike. Nu m-am mai gîndit deloc

la toate acele lucruri, zise ea. Am impresia că eşti vindecat acum. Fruntea ţi-e răcorită. Dar ai avut febră mare noaptea trecută. Acum eşti bine. A fost ca o gripă. Erai cînd fierbinte, cînd rece, şi vorbeai mereu prin somn. Apoi începu să rîdă. Nu e minunat că te simţi bine acum ? zise ea. Rîsul ei era atît de spontan şi de fericit şi semăna atît de mult cu rîsul unei fetiţe, încît stinghereala, sfiala şi teama că ea ar putea pleca îl părăsiră ; zîmbi şi începu s-o examineze cu mai multă curiozitate. Purta un fel de halat alb în locul rochiei negru cu alb pe care o îmbrăcase atîta vreme ; părul îi era pieptănat fără vreo atenţie specială, iar buzele îi erau prea roşii, dar era în ea altceva, de care nu-şi dăduse seama pînă acum ; şi oricare va fi fost acel lucru s-ar fi zis că el încercase să-1 descopere în seara cînd bătuse cu pumnii în uşa ei, în seara de la tavernă, în tot cursul acelei seri cînd plecase s-o caute, iar acum îl descoperea pentru prima oară cu adevărat ; o vedea pe Anna pur şi simplu prin prisma individualităţii ei, în strălucirea ei firească, şi încîntarea lui era atît de intensă, încît îi spuse :

— N-am crezut niciodată că pot să încerc o senzaţie atît de plăcută doar uitîndu-mă la cineva.

— Ai vrea să plec acum ?

— Te rog, te implor să nu pleci.

— Oricum va trebui să plec în curînd.

— Dar nu acum, totuşi, stărui el, căci în timp ce ea se apleca asupra lui, i se părea că nu fusese niciodată mai dezinteresată. Cu toate astea, chiar privind-o cu veneraţie, se gîndea : „N-ar trebui să-i cer să rămînă aici, cu mine, deşi doresc nespus de mult să mai stea.[1-]

— Ce griji îţi faci, Mike ? întrebă ea.

— Mi se pare insuportabil să te-aud că trebuie să pleci.

— Dar de ce mă priveşti aşa ?

— Parcă-ţi descopăr toate tainele numai privindu-te, de unde vii, unde te duci, ca şi cum ne-am fi cunoscut de multă vreme.

— Ce drăguţ ! Spune-mi, te rog, unde mă duc ?

— Ştiu de ce ai venit aici să mă-ngrijeşti.

— Ia te uită, ce de lucruri ştii tu astăzi ! Dar n-o să-mi spui nimic. Ai să-mi faci doar semn din cap şi ai să fii cuminte.

— N-are importanţă pentru tine cît rău îţi pricinuieşte altul ; de îndată ce simţi că acel altul suferă, vrei să te dăruieşti cu totul ca să-1 ajuţi. în timp ce vorbea cu glas domol şi zîmbea, începea să i se pară un lucru ciudat faptul că fata aceasta, care căzuse pradă disperării cu cîteva seri în urmă, fără bani de chirie şi abia avînd ce să îmbrace, cu trăsături posomorite, cu priviri perspicace şi rafinate pe cînd şedea alături de Huck Farr la tavernă, se transfigurase parcă de fericire, numai pentru că se afla acolo ca să-1 îngrijească la boală. Părea un lucru cumplit ca sărăcia, grija şi amărăciunea să-i fi întunecat vreodată strălucirea firească.

— Eşti o fată nemaipomenit de bună, Anna, şopti el.

Dar ea se simţea intimidată de recentul sentiment de stimă profundă pe care-1 intuia la el, şi-i spuse :

— Nu sînt aşa, Mike. Te simţi răvăşit de felul cum s-au desfăşurat lucrurile pentru tine şi asta te face să mă vezi mult mai bună decît sînt. Ştiu ce se-ntîmplă cu tine.

— Ştii ?

— Sigur că da. Eşti preocupat din cauza tatălui tău. N-am citit în ziare, dar Mac, portarul, mi-a povestit. Ce îngrozitor ! Ce păcat ! Te aşteptai să petreci atît de bine cînd ai plecat acolo !

— Ţi-a mai spus şi altceva, Mac ?

— Doar că lucrurile merg prost pentru tatăl tău, dar n-a fost arestat. Eu n-am crezut într-o asemenea absurditate.

— Nu poţi şti nimic din ce-a fost, spuse el neliniştit.

— L-am văzut aici, la tine, în seara aceea, şi părea atît de plin de entuziasm, arăta atît de prietenos !

— Nu poţi ghici prea multe după chipul unui om, zise el. Eu n-am ştiut niciodată ce avea în minte tatăl meu, dar de îndată ce pricepu că vorbea din vechea dorinţă de a-şi stigmatiza răzbunător tatăl, se simţi copleşit de ruşine, căci îşi dădea seama că ea era uimită, de aceea spuse încurcat : Dacă l-ar lăsa în pace ziarele şi lumea l-ar uita, totul ar fi în ordine pentru el.

— îmi dau seama ce simţi. îmi dau seama cum trebuie să se simtă tatăl tău şi cît te-a zbuciumat asta pe tine. Bietul om, zise ea, şi faptul că descoperise la Mike această suferinţă lăuntrică îi accentua rîvna de a-şi manifesta duioşia. Sentimentele de compasiune şi caritate, pe care Michael le intuia la ea, generau în el dorinţa de a-şi pierde identitatea într-o dragoste închinată ei. Dar cum rămăsese tăcut, ea avu senzaţia că prezenţa ei e o intruziune, şi, cu un surîs luminos, se duse la bucătărioară prefăcîndu-se ocupată.

în timp ce se afla acolo, ştia că el o urmăreşte cu privirea, şi, poate dîndu-şi seama că îşi vorbeau pentru prima oară de cînd el o respinsese cu cîteva seri în urmă, deveni mai rezervată. Cu toate că sîngele îi năvălise în obraji, şi se ocupa cu rîvnă de cine ştie ce treabă măruntă, nu voia să-şi îngăduie nici măcar o privire peste umăr înspre el. Apoi ceva cu mult mai puternic decît reticenţa şi bănuiala o atrase către Michael ; întorcîn- du-se, îl privi dintr-o parte, puţin cam timid, pîndind vreun gest nerăbdător sau impulsiv din partea lui, care ar putea s-o jignească. Văzu doar un dor nostalgic şi o imobilitate totală pe chipul lui palid, slăbit, frămîntat de întrebări.

— Cum ai avut ce să mănînci, Anna ?

— Am luat nişte bani, ai putea spune că i-am furat.

— De la cine i-ai furat ?

— I-am scos din buzunarul tău, zise ea. Ridică în sus pantalonii lui pe care îi împăturise cu grijă şi-i atîmase peste speteaza scaunului. I-am scos dintr-

un buzunar de-aici, zise ea.

Pentru prima oară observă că toate erau rînduite în cameră la locul lor ; hainele erau puse în cuierul de pe spatele uşii, cărţile erau aranjate frumos pe birou, iar pantofii lui maro se găseau pe covoraşul de Ungă pat. Cu un zîmbet sardonic îi spuse :

— N-ai găsit prea mult în buzunarul acela.

— Am reuşit să mă hrănesc, totuşi, şi încă a mai rămas ceva în buzunar.

— Cînd mai mîncăm ceva ?

— Chiar acum, domnule Aikenhead, dar toate cutiile de conserve sînt goale. Nu e nimic de mîncare.

— Poate că e momentul ca Anna să dea o fugă pînă la magazin pentru cumpărăturile familiei.

— Asta-i adevărat. Aş fi făcut-o mai înainte, dar doream foarte mult să te trezeşti ca să putem lua masa împreună. Luă pantalonii şi cu un aer serios vîrî mîna în buzunar, iar el îi vedea prin stofă degetele cum se mişcă.

— Cine m-a dezbrăcat, Anna ?

— Ce întrebare neroadă ! Eu. Cine altcineva şi-ar fi dat osteneala să dezbrace un băiat voinic ca tine ?

— Adevărat. Şi-ai face bine să-mi porţi de grijă în continuare. Mai bine te-ai grăbi să te duci la magazin. De săptămîni de zile nu mi-a mai fost aşa de foame.

— Chiar vrei să te dai jos din pat, Mike ?

— Mă-mbrac pînă te-ntorci, zise el.

Cu cîteva monede de argint strînse în pumn, se duse repede la tmasa de toaletă din stejar auriu şi, aplecîndu-se spre oglindă, îşi aranjă puţin părul. Apoi îşi scoase halatul alb, îl agăţă după uşă şi, trimiţîndu-i lui Michael o sărutare, se irepezi afară, lăsîndu-1 singur în aceeaşi stare de nerăbdătoare fericire.

Dar de îndată ce înţelese că nu mai e lîngă el, îl cuprinse îngrijorarea şi sări la fereastră ca s-o urmărească cum merge pe stradă. Iat-o, chiar pe

trotuarul de sub fereastră, fără pălărie, făcînd paşi repezi de Iparcă ar fi fost gata s-o rupă la fugă. Soarele începutului de după- amiază îi lumina părul blond, şi uneori fata dispărea pentru o clipă în forfota din miezul zilei. O urmărea cu înfrigurare, ca şi cum realmente ar .fi pierdut-o, şi izbutea să-i întrezărească părul în treacăt. îi veni în gînd că o deosebea ceva de toţi acei oameni plecînd la lucru sau venind acasă, întîlnindu-se ori despărţindu-se, şi pornind spre un viitor nesigur. Se distingea între toţi acei orăşeni pentru 'că sentimentul de siguranţă din sufletul ei era atît de infim, şi totuşi pe chipul ei se citea o speranţă fără margini. Şi cînd nu-i mai putu urmări silueta, îşi dădu seama că-i dorea nespus de mult prezenţa, acolo în cameră, lîngă el. Chiar şi în timp ce murmura : „Nu trebuie s-o las să rămînă aici, cu mine. Cînd se va întoarce îi voi spune să mă lase singur. Mai tîrziu sau mai devreme va da de necaz împărtăşindu-mi viaţa. Ceva mi se va-ntîmpla, mai tîrziu sau mai devreme, care mă va distruge şi care o va 'atinge şi pe ea“, ştia cît de necesară îi era întoarcerea ei, prezenţa ei lîngă el. Dacă i-ar alunga din suflet nădejdea ţşi fărîma de siguranţă pe care o aflase, era conştient cîtă durere i-ar pricinui, şi nu mai putea suporta s-o facă din nou să sufere. Şedea pe pat, iar teama, mîhnirea, ca şi proaspăta, minunata lui preocupare pentru ea, îl menţineau într-o asemenea stare de confuzie lăuntrică, încît se simţea dezorientat, şi unicul lucru ce-i apărea ca sigur era faptul că aştepta nerăbdător sunetul paşilor ei pe scară.

Cînd intră cu pachetele în braţe şi cu obrajii îmbujoraţi de alergătură, el sări de pe pat şi-i spuse :

— Ai lipsit teribil de multă vreme.

— N-au fost nici zece minute. M-am grăbit aşa de tare că m-am lovit de oamenii de pe stradă şi au crezut că nu sînt zdravănă la cap.

— Am avut o presimţire că nu te mai întorci. De-asta mi s-ia părut că a trecut aşa de mult.

— O, Mike, ce copil eşti ! Unde m-aş fi putut duce ?

— Oriunde te vei putea duce cînd vei spune că e momentul să pleci de-aici.

— Deci nu vrei să rămîn ?

— Nu e cu putinţă, zise el, părînd extrem de preocupat.

Dar ea înţelegea că se frămîntă din pricina ei şi începu să rîdă.

— Am stat aici, oricum, aproape toată noaptea trecută, zise ea. Aseară a trebuit să-mi părăsesc camera. Portarul a fost destul de cumsecade în privinţa asta. I s-a spus de multă vreme să mă dea afară şi totuşi m-a lăsat să mai stau. M-ar mai fi lăsat, dar proprietarul a reuşit să închirieze deunăzi camera.

— N-ai nicăieri un cămin, Anna ?

— Sigur că am.

— Atunci de ce nu te duci acolo ?

— Ai mei locuiesc la Detroit, zise ea. E oraşul în care m-am născut. Acolo au ajuns, probabil, tata şi mama la capătul pribegiei lor.

— Şi de ce nu te ajută ?

— Pînă acum opt luni încercam eu să-i ajut. Am trei surori şi un frate, toţi mai mioi decît mine, şi în momentul de criză prin care trece astăzi lumea, cînd tata n-are de lucru, îmi închipui că abia au ce să mă- nînce. Hotărît, n-am să le aduc şi eu griji în plus. Nu te-aş deranja, Mike. Pot să stau în colţişorul acela şi să te îngrijesc, Mike.

— Vom vedea, răspunse el cam şovăitor.

în timp ce ea desfăcea pachetele pe masă, mîinile începură să-i tremure.

— N-am reuşit niciodată să pricep tocmai limpede care-ţi sînt sentimentele faţă de mine, Mike, zise ea.

— N-am avut niciodată pentru altcineva un sentiment mai frumos, zise el, şi se exprima cu o

convingere atît de gravă, încît ea începu să rîdă.

— Spui minciuni, Mike, ştii bine. De ce mă minţi ? O, Mike !

Repetîndu-i numele, glasul ei urcă plin de vioiciune cu cîteva note, ca şi cum l-ar fi chemat, pe jumătate rîzînd. Emoţionat, el stărui :

— Cînd urmăreşti pe cineva mereu şi te frămînţi din cauza acelei fiinţe, cînd te pierzi în gînduri asupra ei şi ai vrea s-o ajuţi, nu înseamnă că eşti îndrăgostit ? în seara cînd te-am urmărit cum ai plecat pe stradă împreună cu Huck Farr şi n-am mai răbdat gîndul că s-ar putea să te mai revăd, nu însemna că te iubesc ?

— Poate, spuse ea cu îndoială. Mi-a fost greu să înţeleg. Dar n-are nici un rost să mai vorbim despre asta acum, Mike. Vom aştepta să vedem ce se mai întîmplă, ce zici, Mike ?

Cu o minunată atitudine de încredere în sine, nestingherită, ca şi cum, în sfîrşit, s-ar fi aflat în propriul ei cămin, începu să se mişte sprintenă prin odaie, şi în timp ce el îi urmărea gesturile îndemînatice ale mîinilor, şi discreta legănare regulată a şoldurilor cînd făcea cîţiva paşi, înţelegea că, într-adevăr, nu-i mai inspira nici o constrîngere acum faptul că se găsea în acea cameră împreună cu el. Era el însuşi invadat de atîta bucurie şi de un sentiment atît de nou de siguranţă, înoît începu să-i urmeze paşii prin încăpere, cerîndu-şi scuze printr-un surîs ori de cîte ori ea se oprea şi se încrunta la el.

îl obligă să se culce devreme, iar ea se aşeză lîngă patul lui şi descoperi, lucru de necrezut, o mulţime de nimicuri interesante pe care să i le povestească. El asculta cu nesaţ, dar ea nu ştia că de fiecare dată cînd se termina o frază de-a ei, el încerca să ia hotărîrea să-i spună că e mai bine să-1 părăsească. Ea nu avea cum să-i ghicească gîndul, fiindcă el îi punea mereu întrebări despre ea însăşi, care duceau la răspunsuri tot mai lungi, îi vorbi despre familia ei şi despre oraşul în oare se

născuse.

Părinţii ei veniseră în America la începutul primului război mondial şi se stabiliseră la Detroit. Tatăl ei fusese tîmplar în ţara lui, dar la Detroit obţinuse un post bine salarizat într-o fabrică de automobile. Anna era primul lor copil născut în America. La picnicurile pe oare cetăţenii de origine ucraineană obişnuiau să le organizeze în afara oraşului pe timpul verii, tatăl ei cînta din gură cîntecele lor populare, iar ea învăţase încă de mică să cînte la mandolină şi să-1 acompanieze. Tatăl ei era un susţinător al noii Rusii, şi cînd cei din neamul lor care erau religioşi au început să se adune la picnicuri separate, el şi-a luat obiceiul să-i ducă pe Anna şi pe eei doi băieţi ai săi la nişte grupuri de studiu muncitoreşti duminica după-amiaza. Anna nu era prea încîntată să meargă la clasa de copii unde se preda eoonomia, pentru **că** o ştia pe mama ei acasă, tînjind după picnicurile unde copiii dansau jocuri naţionale şi unde toţi beau şi se veseleau cîntînd.

Cînd învăţa la liceu, şi era îndrăgostită, şi-i plăcea •**să** danzeze, tatăl ei o ruga să poarte cel puţin de întîi Mai cocarda roşie, revoluţionară ; uneori, doar ca să-i facă plăcere, şedea să-1 asculte seara discutînd probleme economice. Nu izbutise să trezească în cei doi băieţi un interes pentru mişcarea muncitorească ; ei doreau să devină jucători profesionişti de baseball. Dezamăgirea prilejuită de fiii săi îl îndemna s-o iubească pe Anna ou atît mai mult, şi după ce-şi termină liceul, el îi dădu bani ca să meargă la New York şi să studieze desenul **de** modele pentru îmbrăcămintea feminină.

— Aveai talent ? o întrebă Mike.

— îmi plăcea grozav. Mă încînta moda vestimentară. **Am** lucrat în domeniul ăsta pentru un magazin universal de aici timp de doi ani, dar cînd afacerile au început 6ă meargă prost m-au concediat. Mai bine zis mi-au dat un alt serviciu, la fabrică.

— Acolo nu era aşa de bine ?

— Poate eu nu eram aşa de pricepută.

— De ce nu te-ai întors acasă ?

— Am început să le scriu scrisori optimiste acum vreo doi ani pentru că, pe vremea aceea, mă simţeam realmente transportată de bucurie că lucrez la oeva care-mi place şi descopăr dintr-o dată atîtea lucruri frumoase în jurul meu. Am continuat să le scriu scrisori tonice şi tot aşa le-am scris pînă la sfîrşit, fiindcă tata primea ajutor de la municipiu şi aveau destule necazuri **pe** capul lor.

— N-ai avut nici un iubit care să-ţi poarte de grijă ?

— Am avut doi. Unul dintre ei era gata să-noeapă să practice avocatura, iar celălalt lucra în biroul unui misit.

— Nu se poate să te fi iubit prea mult.

— Ba m-au iubit, Mike. Erau nebuni după mine, dar tînărul avocat n-avea unde să lucreze, timpurile erau grele şi atunci mama lui a aumpărat jumătate dintr-un birou de avocatură afară din oraş ; iar băiatul din biroul misitului... ei bine, n-a fost vina lui dacă au lichidat casa comercială. Doar ştii cum s-au petrecut lucrurile, Mike.

De fiecare dată cînd ea răspundea la o întrebare, el îşi arăta marea satisfacţie printr-un zîmbet larg, ca şi cum viaţa lui era îmbogăţită prin aceste fărîme de informaţie pe care le căpăta de la ea. Şi dacă se făcea o tăcere cînd parcă nu mai era nimiG de întrebat, el se neliniştea, şi altă întrebare venea repede.

— O, Mike, eu n-am apucat să-ţi pun o singură întrebare, rîdea ea.

— E ca şi cum aş primi în dar tot mai mult cîte ceva din fiinţa ta, zise el. Parcă fiecare amănunt te face mai frumoasă. Mă umple de bucurie numai să te-ascult po- vestindu-mi despre tine însuşi. Nu ştiu ce să spun. N-aş vrea să pleci. Vorbeşte mai departe, indiferent ce. Ştiu cît de bună eşti, ştiu că

eşti o fată excepţional de bună, Anna.

Apoi tăcură amîndoi. Şi clipa aceea, în întunericul şi liniştea încăperii, le apăru nepreţuită între toate. Ea se ghemuise într-un colţ al patului. Prin fereastra deschisă toate zgomotele oraşului contopite într-un zumzet intrau ca însuşi necontenitul murmur al vieţii, şi cîte-o bruscă licărire de reflectoare sau reclame proiectate pe cer inunda camera de lumină. El întinse mîna şi-i atinse cu sfială sînii, apoi o cuprinse cu braţele şi o ţinu strîns lipită de el, o reţinu cu disperare, iar ea se înfricoşă puţin pentru că-şi dădu seama, cînd el nu mai ridică fruntea de la pieptul ei, că plînge în sinea lui.

— S-ar cuveni într-adevăr să pleci, Anna, bîigui el, dar nu mă lăsa pe mine să-ţi spun asta.

Şi pe urmă tortura sufletească, atît de nedespărţită de senzaţia de uşurare, se risipi şi nu mai rămase în el decît un val de bucurie. Cînd vocea ei, moale şi blîndă, veni din întuneric spunînd :

— Eu nu vreau să plec. Ce te face să crezi că vreau să plec ? a fost sunetul cel mai apropiat de el şi mai mîngîietor pe care îl auzise vreodată. Ea îi repeta întruna că trebuie să doarmă, şi el începu intr-adevăr să dormiteze, adunat lîngă ea, fără nici o redeşteptare bruscă a imenselor îndoieli, deoarece în odaia lor domnea o minunată linişte, adînca şi alinătoarea linişte a căminului familial.

CAPITOLUL XVII

Faptul că soţia lui îl părăsise însemna pentru Andrew Aikenhead o mare durere, şi totuşi înţelegea că, din punctul ei de vedere, era o necesitate disperată. Convenise să-i plătească o

pensie de întreţinere lunară ; trecuse pe numele ei jumătate din averea sa, constînd îndeosebi din rente de stat, şi îşi păstrase pentru sine casa de la ţară şi locuinţa de la oraş, amîndouă ipotecate de mai mulţi ani, întrucît el nu fusese niciodată ceea ce se cheamă un om bogat. Afacerile sale erau de aşa natură, încît avea obligaţia să ducă un trai ostentativ îmbelşugat, oare-i transforma căminul şi viaţa socială într-o costisitoare vitrină pentru întreprinderea sa de publicitate. Marthe nu-i pretinsese această reglementare a divorţului, dar în faţa stăruinţelor lui, îşi descoperi o dorinţă febrilă de a se elibera de locurile unde muncise, nădăjduise şi eşuase. Se stabili la Chicago. Ultima oară cînd auzise despre fosta sa soţie, aflase că se găsea la New York, ou intenţia de a face o călătorie în Europa.

Zi după zi jurnalele din oraş publicau fotografia lui Andrew Aikenhead şi, fără a o spune făţiş, insuflau multora ideea că se făcuse realmente vinovat de moartea lui Dave Choate.

Tntr-o zi, pe cînd şedea în biroul său, bătînd uşor cu vîrful degetelor sale trandafirii în cristalul de pe biroul său masiv, începu să se întrebe dacă Michael va mai veni să-l vadă. Părea că trecuse foarte puţină vreme de cînd se dusese să-1 caute, şi-i rămăsese viu întipărită în minte prima lor revedere. în ziua cînd merseseră împreună la pescuit, chipul lui Michael exprimase o binevoitoare şi caldă prietenie. Pentru amîndoi fusese unicul moment cînd luase fiinţă o recunoaştere imediată a intimităţii care ar fi putut să existe între ei ; reprezentase tocmai acel lucru pe care el îl aşteptase de multă vreme, iar acum, în ceea ce-1 privea pe Michael, nu mai avea nici o însemnătate reîntîlnirea lor de atunci, întrucît continua să păstreze distanţa.

Jay Hillquist, care suferea de o infecţie instalată în organism de pe urma unor abcese dentare, după cum spuneau medicii, venea la birou numai de trei ori pe săptă- mînă. Una după alta se succedau

consfătuirile furtunoase în acele zile cînd toţi complotau cum să reţină conturile publicitare care le scăpau din mîini. Deşi suferind şi tracasat, Jay Hillquist, plin de energie, striga la toţi pînă cînd i se înroşeau ca focul obrajii scofîlciţi — la Aikenhead, la redactorii de reclame, la directorul artistic şi la Henry Huston, omul de legătură, care-şi tampona chelia cu batista şi se silea să arate, prin expresia nenorocită a figurii sale, că interesul pe eare-1 purta el firmei era mai mare chiar decît al şefului. întocmeau un program care avea să se prezinte într-o lumină atît de atrăgătoare în ochii lui Roebuck, fabricantul de brînză din Middle West, încît acesta nu va ezita nici o clipă să sporească subsidiile destinate reclamei. Hillquist tocmai isprăvise cu zbieratul şi toţi tăceau, privindu-1 cu aviditate pe Aikenhead şi rîvnind să-i audă cuvintele blînde, tămăduitoare, inspirînd încredere. Aşteptau să echilibreze elocvenţa gălăgioasă, enervantă, a partenerului său cu un sfat rostit curgător.

Dar el şedea în mijlocul lor, privind pe larga fereastră a biroului, cumpănindu-şi în minte gîndurile tainice, cu ochii lui albaştri, candizi şi frămîntaţi de întrebări. Uneori se apleca înainte, ca şi cum ar fi încercat să privească dincolo de uriaşele intervale dintre suprafeţele suitoare ale zgîrie-norilor şi să prindă o întrezărire de cer albastru.

Atunci Henry Huston îşi limpezi gîtlejul şi zise :

— Dumneavoastră ce părere aveţi, domnule Aikenhead ?

Andrew Aikenhead îi cîntări pe toţi cu o privire fină şi pătrunzătoare pentru o clipă, apoi le adresă un surîs larg.

— Toată discuţia asta e o mare pierdere de vreme, zise el. Ştiţi cu toţii ca şi mine cum am obţinut contul lui Roebuck prima oară. Sincer vorbind nu l-aţi obţinut niciodată făcîndu-1 să accepte un plan. Există cel puţin zece agenţii în oraş care pot egala sau întrece orice servicii i-am

oferi noi lui Roebuck. Omul trebuie vrăjit ca să dorească ceea ce-i putem da noi. Domnilor, vă propun să-1 lăsaţi ca şi pînă acum pe mîna mea. îl voi vedea astă-seară şi voi aranja chestiunea. Zîmbi cu.un aer atît de subtil, încît toţi răsuflară uşuraţi.

— Asta reglează problema. Slavă domnului, măcar pentru atît, zise Jay Hillquist, dar era nemulţumit de partenerul său. Ore întregi aşteptase să-1 audă vorbind astfel ; îl pîndise cu tenacitate şi observase cît de detaşat părea de ei ; ar fi vrut să răcnească la el : „Nu-nseamnă nimic pentru tine felul cum lîncezesc afacerile ? Cît timp crezi că putem tolera atitudinea asta ? Se-nchid agenţiile peste tot în oraş, iar tu stai şi visezi zile în şir. Nu ne-ai fost de nici un ajutor timp de săptămîni întregi. Cu mutra asta faci lumea să clevetească mai mult.“ Şi ieşi ca vîntul din birou, ca să înţeleagă toţi că pierduseră o grămadă de vreme.

După consfătuire, Henry Huston, omul de legătură, veni la Aikenhead în birou. Era un bărbat înalt, cu dinţii din faţă lăţi şi ieşiţi în afară, şi care rînjea tot timpul cu un aer excesiv de prietenos, proiectîndu-şi mîna brusc, cu o vigoare ce nu lăsa pe nimeni neimpresionat. Henry Huston era mîndru că nu cunoaşte absolut nimic despre problemele publicitare şi se făIea pe faţă cu acest lucru, explicînd apoi cu tot atîta mîndrie că, în schimb, cunoştea pe toţi oamenii de afaceri importanţi din oraş. într-un sens semăna cu un cîine prepelicar al agenţiei, care o lua la picior înainte, apoi se oprea adulmecînd, făcîndu-i pe ceilalţi să stea atenţi la pîndă, în timp ce el arăta graţios direcţia prăzii şi aştepta ca Aikenhead şi Hillquist să vină în grabă şi să vîre în tolbă vînatul. în după- amiaza aceea i se adresă lui Aikenhead :

— Am vrut doar să vă spun, domnule director, că prin oraş circulă zvonuri destul de aiurite. Ştiţi cum vorbeşte lumea după ce a citit ceva în ziar. Vreau să vă spun numai că eu nu cred un cuvînt din toate astea. îmi dau seama că n-aţi avut absolut

nici un amestec în tot acest bucluc. Asta e tot, domnule Aikenhead. Stătea drept şi ţeapăn, cu un fel de loialitate militărească.

— Umblă multe zvonuri, Huston, şi-mi pare bine că ai pomenit despre asta. Mă bucur că nu le dai crezare.

— Nici un cuvînt, domnule director.

— Auzi într-adevăr chiar atîtea vorbe ? întrebă Aikenhead cu oarecare anxietate.

— Ici şi colo. Bineînţeles, nimeni nu mi-ar spune ceva direct, pentru că-mi cunosc admiraţia pe care v-o port.

— Iţi mulţumesc, Huston, îţi mulţumesc, zise Aikenhead, şi, adînc mişcat, dădea mereu din cap în sus şi-n jos. Părea atît de bucuros, încît Huston, costelivul prepe- licar, se simţi stingherit şi, cu o scurtă înclinare, ieşi din birou.

Aprins la faţă, Andrew Aikenhead şedea pe gînduri. „Nu există lucru important de care se şuşoteşte prin cluburi să nu-1 audă Huston. înseamnă că-1 întreabă despre mine Ia gustarea de prînz, sau în sala de gimnastică unde-şi fac toţi exerciţiile, sau chiar seara, cînd iese în oraş. Parcă-i şi aud bîrfind în şoaptă." Dacă Huston ajunsese să-i vorbească astfel, însemna că în oraş se răspîndea tot mai mult convingerea că poliţia ar trebui să-1 pună cel puţin în stare de arest. „Poate ăsta-i motivul pentru care Jay se uită încontinuu la mine, iar cînd îi zîmbese întoarce privirea în altă parte. De ce să nu zîm- besc ?* se întreba el.

îşi luă haina şi pălăria şi ieşi grăbit, ca şi cum pentru prima oară ar fi primit o înştiinţare că toate aceste şuşoteli ţ-ar putea distruge, şi, parcurgînd bulevardul, umblînd prin mulţimea de la ora prînzului sub razele calde, strălucitoare, ale soarelui, în costumul său gri deschis la două rînduri, cu un boboc de trandafir roşu la butonieră, cu mustaţa sură tunsă cu îngrijire şi părul alb ca neaua sub borul melonului negru, gîndea : „Am să deschid ochii bine şi-am să ascult puţin şi eu, ca să desoopăr singur cum stau lucrurile." Era atît de

tulburat, încît traversă bulevardul pe sens interzis, dar cînd ajunse la intrarea vechiului club Richmond, unde bărbaţi vîrstnid, îmbră-

câţi elegant, descindeau din maşini şi urcau treptele cu impresionantă demnitate, pătrunse şi el înăuntru cu aceeaşi încredere în sine ca oricare dintre ei.

încă din hol, unde mulţi dintre membri luau un pahar de sherry înainte de masă şi unde lumina era slabă, iar mobilierul greoi, sumbru şi de un confort strivitor, observă cîteva capete lunecînd în sus şi arătîndu-şi proeminenţa peste spatele fotoliilor de piele, capete cărunte, sure şi pleşuve, înălţîndu-se din profunzimile fotoliilor masive, comode, pentru a se îndrepta către el şi a se răsuci apoi discret în altă parte. La ora prînzului, timp de cel puţin două ore, aceste capete importante şi ihfluente se odihneau, pe cînd proprietarii lor meditau asupra structurii de bază a naţiunii în domeniul afacerilor, dar în ziua aceea cîteva dintre acele capete, lucru surprinzător, se înclinară de la poziţiile lor separate, reunindu-se, şi rămaseră aşa alăturate în timp ce, Andrew Aikenhead era sigur, avea loc o mică bîrfeală răutăcioasă. Avusese intenţia să se ducă în mijlocul lor, zîmbind în felul lui degajat, şi să-1 invite pe unul dintre ei să ia masa cu el. în loc de aceasta, o neobişnuită sfială îl făcu să-şi schimbe direcţia, şi, oftînd, intră singur în sala.de mese. Cînd se întorsese de la ţară, îl întrebaseră despre înecul lui Dave Choate şi-i arătaseră chiar o anumită simpatie, dar acum nu-i mai pomeneau niciodată despre acel fapt. Luînd masa singur, nu zîmbi nici măcar o singură dată, căci gîndea : „N-am să mai vin pe-aici o vreme. Oricum, e un aer îmbîcsit aici după soarele luminos de-afară".

După ce ieşi din nou în stradă, avînd o senzaţie de libertate şi bucurîndu-se de ea după întunecata solemnitate a clubului, simţi cum creşte în el un resentiment împotriva neputinţei lui. „De ce nu mă arestează şi atunci poate că toată lumea va răsufla uşurată, iar eu voi avea prilejul să spun ceva ? Nu pot să spun nimic dacă nu sînt acuzat pe faţă", gîndi el. „E îngrozitor. Nu mai pot continua în felul ăsta. Situaţia se înrăutăţeşte mereu, iar eu

consideram că lucrurile se vor stinge de la sine.“ începu să umble mai repede, şi cînd ajunse înapoi la birou avea obrajii roşii, un aer furios şi pufnea pe nări de indignare.

în seara aceea se duse la Buckingham Hotel, ca să aibă o conversaţie persuasivă cu Stewart Roebuck, fabricantul de brînzeturi, care se afla din nou în oraş. **Din** clipa cînd păşi în vestibul, începu să mediteze la toate argumentele pe care va trebui, poate, să le folosească pentru a-1 convinge pe Roebuck să-şi dubleze contul la agenţia lor, dar cînd se găsi în ascensor îşi dădu seama dintr-o dată că, îndărătul acelor argumente pe care şi le nota în minte, mijea un alt plan, urzit cu şi mai mult zel : încerca să născocească ce lucru ar putea săvîrşi, ce gest simplu, sincer, pe care toată lumea din oraş l-ar înţelege şi care'ar pune capăt bîrfelilor odată pentru totdeauna.

Ochii lui Stewart Roebuck sclipeau înseninaţi în dosul sticlelor de ochelari, deoarece era încîntat la culme **că** Aikenhead venise singur să stea de vorbă cu el. Agenţia Hillquist insistase ca el să ocupe, în calitate de invitat **al** întreprinderii, cel mai costisitor apartament de la Buckingham Hotel pe timpul şederii sale în oraş şi, aflîndu-se în seara aceea într-o suită de încăperi ce l-ar fi satisfăcut pe prinţul de Wales sau pe răposatul Rudolf Valentino, se bucura ca un copil să primească vizita lui Aikenhead neînsoţit de altcineva. în ultima lună, Roebuck pictase tablouri cu înfocare, şi, în realitate, făcuse lungul drum de la Chicago pentru că ştia că nimeni pe lume, nici chiar soţia sa, nici amploaiaţii de la fabrică, nici vreunul din vechii săi prieteni, nu-i va contempla picturile cu atîta înţelegere ca Aikenhead.

Dar Aikenhead intră posomorit şi se aşeză cu pălăria în mînă, aproape uitînd pentru ce venise. în timp **cel** Roebuck îi zîmbea, frecîndu-şi palmele şi .spunînd **cu** însufleţire : „Te-am aşteptat ca să-ţi arăt ceva“, Aikenhead schiţa un vag surîs răbdător.

— Ţi-aduci aminte că, acum o lună, m-ai dus la galeria de artă de-aici ? continuă el. îţi aminteşti ce mult am vorbit despre pictură în ziua aceea ?

— îmi amintesc perfect.

— Nimeni n-ar crede că un fabricant de brînzeturi **se** poate pasiona după ceva de genul ăsta, şi mai ales în maniera modernă, n-am dreptate ? Vreau să spun că în epoca asta de criză nu te-ai aştepta să-mi pierd vremea cu aşa ceva, cînd toată lumea e atît de preocupată. Cu voi se schimbă socoteala fiindcă lucraţi tot timpul cu artişti comerciali, dar în cazul meu, eh...

— In cazul tău, Stewart ?...

— Uită-te puţin aici, zise Roebuck eu sfială. Dintr-® mapă de piele scoase trei bucăţi de carton rigid care deveniseră trei picturi în ulei, fiecare o natură statică, mere lîngă o carafă, mere şi o tolbă, mere şi o pălărie veche, şi toate aveau un caracter de candoare, ca şi cum autorul lor nu fusese niciodată în viaţă mai fericit, decît cînd îşi petrecuse după-amiezele de duminică cu outia lui de vopsele. De cum m-am întors acasă, data trecută, am şi început să pictez, şi de-abia aşteptam să vin iar aici ea să-ţi arăt tablourile mele. Doream să le vezi tu mai întîi, şi dacă-ţi plac, atunci le arăt şi altora. Ce părere ai ?

Plin de curaj străbătu cu paşi mari încăperea şi rezemă cele trei bucăţi de carton de picioarele scaunelor, deplasîndu-le puţin la dreapta ori la stînga, ca să obţină iluminarea oea mai potrivită de la plafonieră. Parcă dansa în jurul lor, întorcîndu-se necontenit spre Andrew Aikenhead şi zîmbind cu gura pînă la urechi, oa un copil de şcoală.

Andrew Aikenhead se aplecă maşinal înainte, conştient de ceea ce i se cerea să spună, căci întregul cont Roebuck de la agenţie fusese construit în jurul melancolicului dor de a picta al fabricantului de brînzeturi ; de-aici primise el o duioasă încurajare, o înţelegere a nostalgicei sale

aspiraţii pe care n-o putea întîlni la nioi o altă agenţie, iar acum Aikenhead urma să exclame : „Pe legea mea, aici e un talent real, un talent viguros, primitiv, plin de ingeniozitate", sau alte cuvinte de genul acesta, pentru care Roebuck întreprinsese lunga călătorie de la Chicago. Dar după ce rosti „Frumos, foarte frumos", Aikenhead îşi bătu uşor creştetul capului cu neastîmpăr şi chipul său înfloritor luă acea expresie detaşată, pe care la birou ajunseseră să i-o cunoască toţi atît de bine. Gîndurile lui nu erau la Roebuck, nici la pictură, nici cîtuşi de; puţin la afaceri. Şi în timp ce Roebuck aştepta, Aikenhead spuse :

— Ai auzit probabil o mulţime de zvonuri despre mine de cînd ne-am văzut ultima oară, aşa e ?

— Ştiu că ai avut necazuri şi-mi pare rău, dar n-am dat nici o atenţie zvonurilor pe care le-am auzit. Păreau cît se poate de absurde, de aceea n-aveam de gînd nici măcar să fac vreo aluzie la ele.

— Eşti sigur că nu le-ai crezut ?

— Doar ţi-am spus adineauri că n-am pus nici un temei pe ele.

— Prin urmare realmente nu crezi că am avut vreun amestec ?

Roebuck păru enervat, întrucît nu înţelegea de ce Aikenhead îşi pleda pe lîngă el cauza inocenţei sale. în mod sincer el nu-1 bănuise nici o clipă, şi flecărelile auzite le socotise vorbe de clacă, iar acum îşi pierdea răbdarea văzînd că Aikenhead lua lucrurile în serios.

— Eu nu dau doi bani pe zvonuri, vorbi el cu o anumită nervozitate. Apoi se întoarse hotărît la picturile lui, potrivind una din ele lîngă scaun, privind în sus la lumina electrică şi clătinînd din cap cu aerul unui om de meserie.

încă detaşat şi anxios, Aikenhead îl urmărea, şi cînd îl auzi pe Roebuck întrebînd cu glas domol : „Care e părerea ta sinceră ?“ i se păru cumplit să fie obligat să-şi abandoneze propria durere pentru a se scufunda în speranţele lui Roebuck lăudîndu-i

mîzgăleala ; i se păru vrednic de dispreţ ca un contract de afaceri să se bazeze pe astfel de relaţii şi spuse pe un ton cam iritat :

— Nu înţeleg mare lucru.

— Atunci nu-ţi place, asta vrei să spui ?

— Spun doar că nu prea înţeleg pictura asta, zise Aikenhead. Dar de îndată ce rosti cuvintele, intră în panică şi, în dorinţa de a da dovadă de acel fals entuziasm de care se lăsa antrenat atît de uşor, începu să bolborosească : E remarcabil cum perseverezi. E fără doar şi poate remarcabil. Trebuie să-i rog pe cîţiva dintre pictorii noştri locali să-ţi vadă lucrările.

Pe chipul lui Roebuck se aşternuse însă o expresie învinsă, de rău augur, în timp ce-şi aduna tablourile ca un vînzător respins. Andrew, Aikenhead era conştient că agenţia pierdea în momentul acela contul brînzeturilor Roebuck. îl apucă pe fabricant de braţ, continuînd să peroreze cu însufleţire, dar Roebuck doar clipea din ochi. Ştia că în toată peroraţia pe care o auzea nu se ascundea un entuziasm veritabil ; avea sentimentul că, în ceea ce-1 privea pe Aikenhead, ar fi putut la fel de bine să nu-i arate picturile deloc.

Continuară să stea de vorbă, băură împreună, ba chiar făcură cîteva glume cam silite, zîmbind puţin, dar Aikenhead intuia tot mai clar că Roebuck devenise rece şi îşi pierduse orice încredere în el. La un moment dat în**cercă** să discute afaceri, dar Roebuck nu făcu decît să-1 cerceteze cu o curiozitate copilărească. Văzîndu-1 pe Roebuck că-1 cîntăreşte astfel din ochi, Aikenhead îşi pierdu orioe încredere în sine.

Acasă, în seara aceea, se apucă să mediteze asupra celor ce i se întîmplau. îşi puse cu curaj întrebarea dacă nu cumva săvîrşise într-adevăr ceva pentru care se cuvenea să fie acuzat. îmbrăcat în halatul său de casă negru cu alb, se duse la el în dormitor cu o sticlă de whisky scoţian şi un sifon şi, sorbind cîte un strop de băutură,

reflecta şi lăsa orele să treacă. Auzind-o pe Sheila că s-a întors, o chemă :

— Sheila, vino să te-ntreb ceva.

Nu se desprindea nici o veselie de pe chipul Sheilei Aikenhead în ultima vreme, dar nu se vedea nici suferinţă, deoarece începuse să fie mai stăpînită şi mai distantă în lume decît înainte, ba chiar să afişeze un anumit aer de superioritate. Nimeni dintre cunoscuţii ei nu **se** aştepta ca ea să recunoască în vreun fel că existase vreo publicitate dezonorantă pentru familia Aikenhead. Sentimentele îi rămîneau ascunse în fundul inimii.

— Ce vrei să mă-ntrebi ?

— îmi puneam întrebarea dacă l-ai mai văzut pe Michael zilele astea.

— Nu l-am văzut deloc.

— Dar Ross l-a văzut ?

— Nu, după cîte ştiu.

— Ciudat, foarte ciudat.

— Ce e ciudat intr-asta ?

— Nimic, nimic la drept vorbind. Vorbeam cu mine însumi, răspunse el în pripă.

Ea tocmai voia să plece, dar se întoarse şi îl certă neîngăduitoare :

— De ce stai aşa şi veghezi seară după seară ? Ce s-a-ntîmplat cu tine ? De ce nu te culci ?

— Stăteam şi mă gîndeam.

■— N-ar trebui să te mai gîndeşti. Stai şi rumegi gîn- duri şi bei pahar după pahar pînă cînd cazi de somn. E stupid.

— Mă culc acum, îi spuse el, doritor s-o îmbuneze cu orice chip. îşi dădea seama că, dacă începea să discute cu ea, o indignare mînioasă ar fi răzbătut în glasul şi pe chipul fiicei lui, şi se temea de cuvintele care le-ar fi putut ieşi din gură.

Dar rămase mai departe să-şi bea cu sorbituri mici paharul de whisky şi în curînd o uită cu desăvîrşire pe Sheila, dîndu-şi toată silinţa să prindă semnificaţia respingerii lui de către Michael. Cu cît cugeta mai intens, cu atît devenea mai agitat. îi tremura puţin mîna cînd ridică

paharul, căci acum i se părea Vu putinţă ca şi Michael să-1 creadă vinovat. Gîndurile îi rătăceau înapoi la seara cînd plecase să-1 caute pe Michael şi, revenind acasă, îl întîlnise pe Dave Choate în hol. Amintindu-şi de senzaţia că-1 îndepărta pe Dave din viaţa lui şi de bucuria că putea înfăptui acel lucru atît de uşor, îl năpădi o dureroasă remuşcare, deoarece îşi dădea seama că, de fapt, în seara aceea sălăşluise în el voinţa de a scăpa de Dave. Poate că mama lui Dave fusese conştientă de gîndurile lui cînd îl privise, atunci ; fusese, probabil, conştientă, căci de aceea îl implorase ea fierbinte să nu tulbure cu nimic viaţa lor comună. Ascultînd-o, simţise în el o tainică vină. Iar acum plecase şi ea.

Faţa i se congestionase şi mişca mereu din cap, iar paharul şi-1 ţinea cu greu în echilibru, dar conştiinţa vinovăţiei lui ascunse creştea în el atît de repede, încît ajunsese acum ca un val cotropitor care îl nimicea ; se prelingea pînă-n trecut şi scotea la iveală necredinţa faţă de prima lui soţie ; atingea întreaga nelinişte şi îndoială care-i însoţiseră dragostea faţă **de cea de-a** doua ; dar **se** oprea cu tărie mai ales asupra dorinţei pe care o simţise într-o anumită clipă să se descotorosească de Dave.

In surescitarea sa, se ridică în **picioare** umblînd **cu** paşi nesiguri ; totuşi primea cu **bucurie** această limpezire a culpabilităţii ce-i incumba, pentru că-i oferea, în sfîrşit, măcar ceva ce putea înţelege, îi explica într-un fel ceea ce se întîmplase cu el şi-1 făcea să i se pară aproape drept acest lucru. „întotdeauna am izbutit să fac ceea ce am dorit“, gîndi el. „Nimeni nu mi-a rezistat, serios vorbind. Trebuiau să se plieze ceilalţi după mine. Dave n-ar fi mort dacă n-ar fi fost la mijloc intervenţia mea. Sînt sigur de asta.“ Se rezemă de fereastră şi, dînd la o parte perdelele, privi în jos strada paşnică. Mintea îi era năucă. **Ar** fi dorit să poată **vedea** pînă în partea cealaltă, mai zgomotoasă, a oraşului, şi se întreba unde se afla Michael şi ce făcea acum.

CAPITOLUL XVIII

Jay Hillquist asculta cu răbdare tot ce avea de spus soţia sa, încuviinţa din cap şi uneori îşi lua chiar un aer nefericit, totuşi repeta întruna : „Afacerile sînt afaceri. Nu au nici o legătură cu prietenia. Are să înţeleagă şi el“.

— Eşti sigur că trebuie să procedezi aşa ?

— Imposibil să-1 mai fac să se intereseze de afaceri. Uite numai cum a condus chestiunea Roebuck ! Am pierdut acest cont numai şi numai fiindcă nu şi-a dat suficient interesul ca să-1 păstreze. Asta n-am s-o rabd.

— N-o poţi rupe altfel după cincisprezece ani de cînd lucraţi împreună, zise ea.

— Dumnezeu mi-e martor că n-aş vrea, dar mă gîn- desc la tine şi la Ross, la căminul nostru şi la puţinul pe care-1 avem. N-am avut posibilitatea să facem cine ştie ce economii şi nu putem rezista unei depresiuni economice cum nu s-a mai văzut. Uneori am impresia că trebuie să cheltuieşti mai mulţi bani ca să creezi o legătură de afaceri decît scoţi din afacerea respectivă. Activitatea noastră a scăzut la un sfert din ceea ce făceam cu vreo doi ani în urmă. Nu acoperim în întregime nici chel- tuielile de regie, ridică el glasul aproape pînă la vociferare.

îl sîcîia faptul că soţia lui nu-1 slăbea din ochi, în timp ce el se învîrtea neliniştit prin cameră, deoarece ştia că-i privea critic obrajii scofîlciţi şi felul cum hainele îi atîrnau lăbărţate pe trup. 11 urmărea neîntrerupt cu tristeţea aceea pe care el n-o mai putea suporta. Era o femeie liniştită, cu părul încărunţit, care, pe vremuri, cu ani în urmă, îl sprijinise în tot ce-şi dorise el ; pe cînd era sărac şi lucra la biroul de publicitate al ziarului, ea avusese ceva bani ai ei ; cînd fusese vehement şi fanfaron în societate, ea se comportase ca o femeie

bine crescută şi calmă. Pe vremea aceea visa s-o facă să-1 iubească, s-o invite în sala de dans de cristal a unui hotel luxos la un dineu care să-1 coste scump, şi la sfîrşitul căruia s-o privească plin de satisfacţie, rezemîndu-se pe spate şi aprinzînd o havană de cincisprezece cenţi. Dar cu trecerea anilor o părăsise de multe ori pentru alte femei, îl puteai vedea în fiecare seară la club. Uneori s-ar fi zis că-şi considera clubul drept adevăratul său cămin, într-un sens, el şi soţia lui nu mai aveau o viaţă comună decît în momentele cînd era apăsat de griji, sau tulburat profund, ori cînd socotea că i-a trădat cineva interesele ; atunci se întorcea la ea şi amîndoi regăseau sentimentul că fuseseră totdeauna apropiaţi.

— E mai mult o chestiune de pură fidelitate, nu eşti de părere ? îl întrebă ea. Tu şi cu Andrew sînteţi prieteni de cînd eraţi săraci. Nu zic că acum sînteţi bogaţi, s-ar putea chiar să daţi faliment, dar dacă puneţi capăt asociaţiei voastre acum, cînd el are necazuri, e ca şi cum l-ai trăda. în felul ei răbdător şi domol, spunea exact ceea ce el însuşi simţea în forul lui interior. Dumnezeu ne e martor că nu avem nici un gînd împotriva lui, continuă ea. Tu, personal, ai tot atîta încredere în integritatea lui ca şi altădată. Jay, dragă, nu-ţi dai seama că el face parte din cea mai bună epocă a vieţii noastre împreună ? împărtăşim şi azi aceeaşi afecţiune pentru el. Măcar atît ne-a mai rămas din viaţa noastră şi din speranţele de la început, din ceea ce ne era mai drag odinioară. Era tot timpul în casa noastră. Chiar şi cînd s-a căsătorit a doua oară şi ştia că nu doream s-o cunosc pe Marthe a lui, n-a îngăduit ca faptul acesta să ne despartă. Cînd ne gîndim Ia trecut, viaţa noastră pare să fi închis în ea multe despărţiri, vreau să spun despărţiri de lucruri şi fiinţe iubite, ataşamente sfărîmate unul după altul, despărţiri pe care credeam că nu le vom putea îndura, iar astăzi aproape le-am uitat. Mereu se întîmplă ceva care ne smulge de lîngă ceea ce iubim. Toată lumea ştie asta. Andrew, şi el, trebuie

să fi înţeles acest lucru cînd continua să vină singur la noi în casă, totuşi nu înceta să vină. Uneori aveam impresia că găsea un cămin mai degrabă la noi decît în propria lui locuinţă.

— Asta-i adevărat, e-adevărat, dar de ce trebuie să luăm în discuţie asemenea lucruri ? Eu nu spun altceva decît că nu mai are un interes viu pentru afaceri.

— Motivul e că se vorbeşte despre el aşa cum se vorbeşte.

— Şi dacă-1 arestează ?

— Dacă l-ar fi putut aresta, ar fi făcut-o demult.

— Poate că sînt în expectativă.

— Aşa se plăsmuiesc minciunile. Ştii şi tu că nu-i decît o aiureală fără noimă, nu-i aşa, Jay ?

— întotdeauna deviem spre alte aspecte, Alice, cînd discutăm problema asta. îţi împărtăşesc gîndurile şi sînt de acord cu tine. Dar dacă nu pun capăt acestei asociaţii, ajungem la faliment sigur. Nu putem rămîne prieteni fără să fiu legat de el în afaceri ?

— Nu prea văd cum s-ar putea în momentul de faţă.

— O, Doamne ! punctul ăsta de vedere mă scoate din minţi. Niciodată în viaţă n-am amestecat afacerile cu prietenia şi n-am s-o fac nici acum. Andrew Aikenhead are să ne coste mii de dolari. în orice caz eu nu-i pot înţelege atitudinea. De ce nu părăseşte el singur combinaţia ? Nu face nimic decît să-şi clocească deprimarea în birou, zi după zi. Se simte persecutat. Se aşteaptă să vorbească lumea despre el, cînid oamenii nici nu ştiu că există. Dar mai mult decît atît. Nu vrea să se mai ocupe de afaceri : asta mă frige pe mine. El ne trădează ; nu eu îl trădez pe el. Jay Hillquist începuse să zbiere, fiindcă-i displăcea expresia mîhnită de pe chipul soţiei sale. Şedea aşa, gata să plîngă, cu mîinile împreunate în poală. Cu toate că Jay îi privea cu neplăcere mîhnirea, în realitate era şi mai pornit împotriva propriilor lui sentimente, şi de nimic nu era mai sigur decît de slăbiciunea

inimii lui. în timp ce bodogănea : Dacă se poate închipui să-ngădui eu ca relaţiile personale să-mi stînje- nească afacerile, se simţea tulburat, îl copleşea o ruşine pe oare o păstra în ascuns. Dar, printr-un efort de voinţă, nu reacţiona la îndemnurile ce-i veneau din zonele mai adînci ale firii sale, deoarece avea sentimentul că ar fi însemnat o trădare a principiilor susţinute în viaţa lui zilnică.

In timp ce îndruga şovăitor ca pentru sine, soţia lui nu-şi putea abate gîndurile de la vremea cînd el şi cu Aikenhead erau tineri şi, în serile cînd făceau lungi plimbări împreună, îşi făureau planuri arzătoare cum să cîştige bani ; îşi amintea de vremea cînd Ross, Sheila şi Michael erau copii, şi de micile invidii între cele două familii pentru cine ştie ce manifestare precoce a vreunuia dintre băieţi. După a doua căsătorie Aikenhead nu încetase să-i viziteze, şi uneori rămînea pînă tîrziu, petre- cînd seara cu ei, fără să vorbească mult, dar gîndind împreună cu ei la lucrurile de odinioară, iar ei nu-1 întrebau niciodată ce anume îl frămîntă, ci se comportau prietenos şi fireso. Iar acum Sheila şi Ross urmau să se căsătorească.

— Oare ce legătură au chestiunile astea cu nişte simple raporturi comericale ? vorbi Jay înăbuşindu-şi gîndurile. Judecata mea ca om de afaceri, aşa cum mi-am format-o în decurs de ani de zile, îmi spune că nu rămîne de făcut decît un singur lucru. Dacă e om cu scaun la cap şi are mintea întreagă, are să fie de acord cu mine. La drept vorbind mi-ar fi şi ruşine de Andrew Aikenhead dacă ar încerca să transforme problema asta într-una de relaţii sentimentale. Aş paria pe tot ceaiul din China că nu va face o asemenea greşeală.

— Prin urmare insişti să te duci la el astă-seară ?

— Mă duc chiar acum, cit arh totul proaspăt în minte.

Se uitară unul la altul cu chipuri îngrijorate şi

tăcură, ca doi soţi care înaintau în vîrstă şi se temeau de cele ce se întîmplau în jurul lor.

Pe urmă Jay Hillquist îşi luă pălăria şi haina, se duse să-şi ia maşina şi străbătu străzile pînă la locuinţa prietenului său. Abia după ce opri maşina în faţa casei şi ridică privirea spre intrare şi spre ferestrele neluminate avu o ezitare. Aplecat deasupra volanului, fără să facă un gest pentru a coborî, i se părea că aude, în seara aceea de vară, glasuri vesele răsunînd pe treptele din faţa casei. „Noapte bună, noapte bună, draga mea, am petrecut grozav de bine. A fost minunat să fim împreună. Vă rog reveniţi curînd." Auzea de asemenea glasurile mai groase şi mai răguşite ale bărbaţilor, zgomotoşi şi exuberanţi după băutură, în momentul cînd părăseau casa după petrecere, şi apoi vocea primei doamne Aikenhead strigîn- du-1 din capul scării pînă la bordura trotuarului : „Jay, ai uitat să ne spui la ce oră vii la masă“, şi soţul ei chemînd-o din uşă : „Să nu răceşti, scumpa mea, vi-no-năuntru“. Rîsul ei răsunase extraordinar de limpede în aerul geros, înviorător, al nopţii de iarnă. Iar Jay, care acum se simţea cam bolnav, anemiat şi suferind, se pomeni tînjind după acele vremuri. Pe urmă, îşi smuci trupul afară din maşină, dispreţuindu-şi slăbiciunea, şi îşi spuse în sinea lui : „Ce legătură au toate astea cu problema noastră ? E o-ntreagă confuzie în capul meu“. Trecu în grabă peste aleea pavată şi ciocăni în uşă cu un aer sever.

Andrew Aikenhead veni el însuşi să deschidă, şi se arătă încîntat să-şi vadă partenerul; punîndu-i mîna pe umăr, îl conduse în salon şi spuse :

— Ce plăcere, dragul meu Jay, n-ai mai dat pe-aici de-o bună bucată de vreme. Era singur în toată casa. Citise pînă atunci şi avea ochii obosiţi. Dar revederea cu vechiul său prieten îi producea o emoţie atît de caldă, încît, întinzîndu-i o tabacheră, mîna îi tremura puţin.

După ce se aşezară, Jay vorbi încurcat :

— Mă tem că e vorba doar de o vizită de afacen,

Andy.

— N-are importanţă, Jay. Sînt teribil de bucuros, oricum, c-ai venit la mine.

— Ştiu, ştiu, dar astă-seară am să trec direct la fapte concrete. Te-ai gîndit la felul cum merge agenţia ?

— Bineînţeles m-am gîndit de nenumărate ori, vorbi Aikenhead cu convingere. Situaţia nu e tocmai bună, dar e oare mai rea la noi decît la celelalte agenţii din oraş ? Cred c-ai să constaţi că nu scoatem beneficii mai mici decît oricare alţii.

Era un fel de reticenţă rugătoare în felul cum vorbea, ca şi cum ar fi putut continua şi dezvolta explicaţia lui referitoare la prăbuşirea altor agenţii ale oraşului, dar îl reţinea mîndria. Zîmbetul jenat care îi apăru încet pe buze îl făcu pe Jay să-şi dea seama brusc că partenerul său cunoştea dinainte, în mod intuitiv, tot ce urmau să-şi spună unul altuia. Iar acel zîmbet era atît de răbdător şi de prietenos, şi însemna atît de limpede o invocare a fidelităţii reciproce, încît Jay îşi pierdu răbdarea şi rosti cu asprime :

— Nu ştiu dacă ideea ţi-a trecut cumva prin minte, dar eu socot că nu mai putem continua în felul ăsta. Cu cheltuielile de regie care se impun, nu e loc suficient; pentru amîndoi. Pentru tine, vezi, dau cărţile pe faţă. Tu ai probabil propria ta opinie, dar eu ştiu că nu mă dau bătut, pentru nimic în lume. Mi-ar plăcea să mătur puntea, să mă pregătesc de luptă şi să mă lansez în plină acţiune.

— Vrei să spui că ţi-ar plăcea să pui capăt asociaţiei ?

— N-am spus că mi-ar plăcea. Cred că va trebui.

— Ai sentimentul că aşa se cuvine să faci ?

— Vreau să fac ceea ce e înţelept.

— Şi ăsta ţi se pare lucrul cel mai înţelept ?

— Există două sau trei motive pentru care îţi vorbesc astfel, şi principalul motiv e că de multă vreme mi-e cu neputinţă să înţeleg ce atitudine ai tu faţă de întreprinderea noastră. De un lung răstimp s-ar zice că ţi-e lehamite. Ai intrat pe nu

ştiu ce pantă nouă, şi, indiferent despre ce e vorba, nu gust filozofia asta. După cîte-mi dau seama, s-ar putea să fi căzut în plasa tîmpeniilor cu prăbuşirea capitalismului, cum e cazul cu Ross. Nu spun că neapărat aşa e. Am spus : s-ar putea. Cînd începi să judeci în felul ăsta despre lumea afacerilor şi să te întrebi dacă sistemul profitului e just, e preferabil să-ţi dai demisia. De zece mii de ani oamenii se luptă unii cu alţii ca să cîştige ceva bani şi numai cînd li se sleiesc puterile cad la pămînt şi încep să peroreze că ar trebui să se hrănească unii pe alţii şi nu să-şi vadă fiecare de nevoile lui. Criza asta economică, mie nu-mi pasă de ea nici cît negru sub unghie. Consider că o putem învinge aşa cum am învins şi alte momente de depresiune,, dar cînd un om care a plasat o mizăă în colectivitate are chef să ridice mîinile în sus şi să iasă din joc, asta înseamnă trădare a dreptului sacru de a deţine o proprietate particulară, şi-atunci ori e istovit, ori e puţin nebun. I-am spus lucrurile astea lui Ross, dar el rîde, fiindcă n-a trebuit niciodată să muncească pentru a-şi face o situaţie, cum am muncit noi, şi acum ţi le spun ţie numai ca să ţi le reamintesc.

Jay era în mod sincer indignat, pentru că nu-şi putea imagina o societate omenească în care să nu existe o luptă necruţătoare pentru beneficii, în care omul să nu se menţină singur şi să nu aibă dreptul consacrat de a pretinde să fie lăsat în pace să-şi conducă treburile după pofta inimii.

— De ce-mi vorbeşti aşa în seara asta, Jay ?

— Pentru că m-am gîndit la soţia mea şi la căminul meu, şi nu numai la mine însumi. Dar Andrew Aikenhead asculta cu o gravitate atît de politicoasă, încît Jay era silit să depună toate eforturile spre a găsi exact cuvintele pe care dorea să Ie folosească. Ca să mă exprim eufemistic, nu mai pari atît de interesat ca odinioară. Intr-un sens, te-ai întors împotriva afacerilor. Iţi dai seama ce vreau să spun. Noi trebuie să ne amintim în fiecare clipă că sîntem oameni de afaceri. Sîntem datori să fim conştienţi. Iată, ţi-am dat ideea în

palmă. Nu poţi să dispreţuieşti o organizare şi în acelaşi timp s-o serveşti. Trebuie să-ţi trăieşti viaţa de fiecare zi în termenii acelei orînduiri care e a ta, sau altfel o trădezi zilnic... Jay începuse să vorbească în stilul de hărţuială şi bruf- tuială ce-i era familiar şi în care se simţea cel mai spontan, cînd îşi dădu seama că vechiul său prieten asculta fără să rostească un cuvînt, şi—1 observă cu o gravitate teribilă, din care mirarea era absentă. Iscusita elocuţie a lui Jay se frînse, tonul aspru, cu intenţia de a brusca, îi dispăru din glas, şi încheie încetinindu-şi îngrijorat debitul verbal : Vreau să spun că, după părerea mea, ar fi cazul să desfacem asociaţia, Andrew. Dumnezeule, mi-e tare neplăcut s-o faa, dar cred că aşa trebuie.

Cei doi vechi prieteni aşteptau fiecare să vorbească celălalt, şi se lăsase între ei tăcerea. Şedeau aplecaţi unul spre altul în felul cel mai intim. Atunoi Andrew Aikenhead, frecîndu-şi bărbia cu degetele, vorbi cu glas blajin :

—■ Eşti sigur, Jay, că nu ţi-e gîndul, în realitate, la zvonurile acelea despre mine şi Dave şi la faptul că ele ar putea duce firma noastră la ruină ?

— îmi dau seama ce dăunătoare sînt. N-aş zice că nu. E o publicitate groaznică. Dar afară de asta, nu-ţi mai împărtăşesc punctele de vedere, de-o vreme, în nici 0 privinţă. Au fost capricioase şi ne-au costat o grămadă de bani.

— Spune-mi un singur lucru, Jay.

— Ei, întreabă-mă.

— Tu crezi eă eu am avut vreun amestec în moartea băiatului acela ?

— Aş jura pe orice că n-ai avut, zise Jay şi se ridică în picioare, atît de bucuros că problema agenţiei fusese lichidată în modul cel mai simplu, încît îi reveni încrederea în sine, iar ohipul îi exprima întreaga convingere entuziastă. Acum că despărţirea de vechiul său prieten se efectuase, era în măsură să-şi dea un asentiment deplin la o

întrebare atît de uşoară. Zvonurile care au circulat prin oraş au fost cît se poate de ridicole, dar lumea a început să uite. Pe soţia mea o face să rîdă ideea asta. Singurul lucru care nu ne place e felul cum ai luat-o tu. Te-a doborît, te-a biruit. Uneori ţi se citeşte acest lucru în privire. Uită totul, şi Jay nădăjduia că va avea posibilitatea să-şi continue încurajările, iar după aceea să părăsească locuinţa prietenului său fără a-şi da pe faţă sentimentul de jenă.

Aikenhead spuse doar atît :

— Mulţumesc, Jay. Hai să bem ceva pe chestia asta, dacă n-ai nimic împotrivă. Se duse la tava aşezată pe măsuţa de lîngă cămin şi turnă două pahare concentrate de whisky scoţian, oferindu-i unul lui Jay. Pe urmă bătu din călcîie, în poziţie de drepţi, cum făceau cînd erau tineri şi se duceau toamna la vînătoare de raţe sălbatice, apoi se întorceau la cabană, pătrunşi de frig după ore întregi petrecute pe apă, ascunşi între trestii, şi spuse : Tot ce-ţi doreşti pe lume, Jay. Zile ferice.

— Zile ferice, repetă Jay maşinal. în sănătatea ta !

— Toarnă-1 pe gîtlej !

— Pînă la fund, completă Jay.

în timp ce Aikenhead rămăsese cu paharul gol în mînă, Jay se simţea stingherit cum nu i se mai întîm- plase niciodată în viaţă. Rîvnea să ştie ce avusese de fapt în gînd vechiul său prieten cînd reînviase închinarea paharului din vremea tinereţii lor.

Dar Aikenhead se gîndea numai că, pînă atunci, căminul lui Jay şi al soţiei sale însemnase o verigă de legătură cu acea parte a vieţii lui care ţinea de prima căsătorie, de mama lui Michael şi a Sheilei ; şi mai cugeta că, de fiecare dată cînd se dusese acasă la Jay după cea de-a doua căsătorie, păstrase acel început al vieţii proaspăt şi viu în inima lui. Reflecta doar că era puţin probabil ca el să mai intre de multe ori în casa Hillquist.

CAPITOLUL XIX

Adeseori Annei i se părea cel mai uluitor lucru faptul că se putea întoarce mereu seara în casa celui iubit. După ce făcea cumpărături în cartierul evreieso, unde alimentele erau mai ieftine, parcurgea bulevardul aglomerat cu pachetele în braţe, şi avea tot timpul siguranţa, trecînd prin faţa magazinelor luminate, a brutăriilor cu uşile deschise de unde venea mirosul de pîine coaptă, a băcăniilor înţesate de fete şi de tineri flecărind şi gesticulînd în seara aceea de vară, că Michael o aşteaptă ca s-o întîmpine cu bucurie şi că va născoci un fel nou de a-şi arăta admiraţia faţă de ea. Umblînd încet, cu chipul radios, nici nu vedea trecătorii care se ciocneau de ea îmbulzindu-se pe trotuar ; se gîndea că Michael se află în îngrijirea ei pe de-a-ntregul; ştia cît de recunoscător îi este pentru dragostea ei. Atîta bucurie îi revărsa în suflet gîndul că preocupările lui se concentrau de cele mai dese ori numai asupra ei, încît începu să zîmbească, şi, întrezărind figura unei fete încruntate, care trecea împreună cu iubitul ei prin gloata ce se perinda pe sub luminile străzii, începu să cugete că ea ştia ce şoptea tînărul; spunea : „Tu şi cu mine sîntem împreună în seara asta, ne plimbăm împreună şi ar trebui să fim cu mult mai aproape unul de altul. Te rog, rămîi cu mine. Vino, te rog, cu mine“ ; apoi i se păru că aude şoaptele a mii de îndrăgostiţi pe străzile oraşului, la barurile expres, sau venind dinapoia acelor ferestre întunecate ; tinerii se rugau cu glas molatic, iar fetele, din ce în ce mai neliniştite, aveau un aer bănuitor, şi totuşi ascultau. I se părea de necrezut Annei că, doar cu puţin timp în urmă, parcursese aceleaşi străzi, privind în sus la ferestrele luminate, tîn- jind să fie iubită, rîvnind să fie atrasă

spre viaţă în acele case, indiferent cum, pentru bucurie, pentru plîns sau pentru aşteptare îngrijorată, deoarece simţise cumplit povara singurătăţii într-o lume unde fiecare era legat de o altă fiinţă. Dar în seara aceea, în timp ce adierea vîntu- lui o învăluia şi-i aducea mirosuri savuroase dinspre restaurante, nu exista nimic omenesc desfăşurîndu-se în acel cvartal de case pe care ea să nu-1 înţeleagă — plînsetul unei fete părăsite, bucuria unei femei cunoscînd pentru prima oară ce înseamnă dragostea, gemetele unei femei bolnave, cuprinsă de disperare, tînărul bătut sălbatic în camera de deasupra tripoului din colţ, bătrînul libidinos ademenind o fetişcană inocentă să i se aşeze pe genunchi ; presimţea tălăzuirea acelei vieţi complicate pe care nu putea s-o vadă, întocmai cum auzea zgomotele de pe stradă, sau mirosea gazele şi uleiul de la maşini, şi apoi ridica ochii într-un elan de bucurie spre cupola întune- cată a văzduhului. Inima îi bătea mai repede ; grăbea pasul ; iubirea îi umplea pieptul pe măsură ce mersul îi era mai zorit; avea impresia că, dacă nu ajungea mai repede la Michael, va zîmbi atît de vizibil, încît lumea o va opri pe stradă ca s-o întrebe.

La intrarea imobilului lor, Mac, portarul, cu ochii lui mici şi vioi şi cu capul ca un ou, avînd un singur rinichi şi suferind de tulburări cardiace, îi deschise uşa. Mac ar fi dorit să stea de vorbă, căci prin firea lui era prietenul tuturor, dar Anna spuse doar :

— E cea mai frumoasă seară, Mac, şi strîngîndu- şi pachetele în braţe se repezi pe scară.

Mike şedea la birou, lîngă fereastră, şi făcea calcule pe un blocnotes ; cînd intră Anna, zîmbi în felul acela blind şi preocupat pe care ea ajunsese să-1 adore. Era palid şi slăbit la faţă, dar avea în el o linişte ca niciodată pînă acum. Lăsîndu-şi pachetele pe o margine a biroului, ea i se adresă cu

însufleţire :

— Fii sincer, Mike. Spune-mi exact Ia ce te gîndeai acum zece minute.

— Făceam adunări şi scăderi, zise el.

— Eu aveam siguranţa că te gîndeai la mine. Nu ştiu de ce, dar aşa simţeam. Am fost sigură că ai să-mi spui că da.

— Gîndul la tine îmi încurcă aritmetica, zise el. Uite ce mi-ai făcut : n-am reuşit să calculez nimic.

— Ce adunai aici ?

— Ne-au mai rămas treizeci şi patru de dolari, zise el.

— Dar ne-am plătit de curînd chiria.

— Asta e-adevărat, însă datorăm nota de băcănie pe-o lună, la magazinul din colţ.

— Le putem da un acont de şapte dolari şi ne vor livra articole de băcănie încă o lună.

— Foarte bine. Rămîn douăzeci şi şapte de dolari, iar tu ai nevoie să-ţi iei o rochie.

— Pot să-mi iau o rochie de la subsolul unui magazin pentru patru dolari şi-am s-o fac să arate pe mine ca una care a costat douăzeci şi patru, stărui ea.

— Asta ar fi straşnic, şi ne rămîn douăzeci şi trei de dolari de vîrît seara sub căpătîiul meu.

— E minunat, Mike. Habar n-aveam c-o să reuşim s-o ducem aşa de bine cu bani atît de puţini. M-am şi îngrăşat chiar, Mike. Nu e curios că eram sigură că te gîndeai la mine ?

— O, numai un minut, o tachină el. M-am oprit o singură dată cu creionul în gură, şi m-am întrebat pe unde ai putea fi în clipa aceea.

— Am ştiut, zise ea. Asta mi-a produs o emoţie teribilă.

— Micuţa mea Anna se emoţionează uşor de cîtva timp.

— Ba nu. Dar veneam pe stradă cu ochii la ferestrele luminate şi deodată m-am simţit grozav de îndrăgostită. M-a luat aşa, ca un val, şi-a trebuit

să alerg acasă.

Din zi în zi, felul lui grav îi sporea atitudinea tandră faţă de ea, iar acum era atît de mişcat de cele ce spusese, încît de-abia putea vorbi. Cînd ea se apropie şi îşi rezemă capul de gîtul lui, el o ţinu strîns şi începu s-o mîngîie cu delicată reţinere.

— Crezi că întotdeauna ai să te-ntorci acasă aşa, Anna ?

— Am să mă grăbesc şi mai mult, zise ea.

— Orice s-ar întîmpla ai să-ţi păstrezi acelaşi elan ?

— O să facem în aşa fel ca să nu se întîmple nimio. Capetele lor erau încă apropiate, iar el continua să-i vorbească în şoaptă, cînd auziră o bătaie în uşă. Rămaseră amîndoi nemişcaţi. El nici măcar nu-şi dezlipi capul de al ei, ci-i suflă la ureche :

— Cine crezi că este ?

— Nu ştiu.

— Nu poate fi Huck Farr. încă nu e chiar atît de prietenos.

— Mă duc să deschid. De ce mă ţii ?

— Nu vreau să văd pe nimeni.

— Ar fi bine, totuşi, să vedem cine e, zise ea.

Deschise uşa şi dădu peste Nathaniel Benjamin, tînă- rul profesor creştin, care, radiind de bună dispoziţie, intră în cameră valsînd vesel şi, înălţîndu-şi braţele, îi anunţă 3

— Daţi-mi onorul. Am un post. Azi am primit o telegramă. O să predau metafizica într-un colegiu de domnişoare, lîngă Boston. Se învîrtea prin cameră şi îşi arăta fericirea cu atîta candoare, că era cu neputinţă să nu-1 simpatizezi.

— Asta-i grozav, Nathaniel, zise Mike. Dar uite ce-n- seamnă. înseamnă că ne părăseşti.

— Am să plec, dar n-am să vă părăsesc niciodată. Locul meu e aici, printre voi, zise el. Apoi se întoarse către Anna. Ce-ai dori, flori, bomboane, vin, muzică ? Orice doreşti, cere-mi acum. Nu-nţelegi ? îţi vorbeşte Benjamin, prietenul

vostru bogat, Benjamin. Privindu-i pe amîndoi ca şi cum avea să-i iubească toată viaţa, răsuflă adînc cu satisfacţie şi se aşează lîngă Mike.

Anna luă filtrul de cafea, aprinse gazul şi începu să pregătească pentru ei cafea, deoarece ştia că Mike şi Nathaniel vor sta ore întregi de vorbă, pînă după miezul nopţii, bînd cafele şi discutînd cu înfocare. în asemenea seri, Mike se arăta atît de afectuos faţă de Nathaniel, încît chipul acestuia era de-a dreptul strălucitor. Anna nu putea înţelege cum stăteau cei doi să discute atîtea ore despre concepte şi idei ; nu putea înţelege cum le plăcea să vorbească cu glas scăzut, minunîndu-se întruna cum se înflăcărau amîndoi, pe măsură ce timpul înainta, ca să-şi exprime entuziasmul şi bucuria. Mai demult Mike îl ironiza şi-1 necăjea pe Nathaniel pînă cînd îl făcea să răcnească şi să plece năpustindu-se afară pe uşă, iar acum Nathaniel era mulţumit să rămînă acolo ore în şir, fără a se mai gîndi să plece acasă, fiindu-i drag felul cum îl asculta Mike. Anna, auzind fiecare cuvînt pe care-1 rosteau ei în timp ce sta deoparte şi pregătea sandvişuri, se simţea tulburată, căci nu putea pricepe schimbarea care se petrecuse în iubitul ei. Deşi îi plăcea felul cum delicateţea lui Michael răscolea duioşia naturii lui Nathaniel şi-i îngăduia acestuia să se simtă fericit şi cu inima deschisă în acel unic loc de pe lume, era deconcertată de modestia lui Mike. îi permitea lui Nathaniel să-i spună lucruri care, în trecut, l-ar fi făcut ironic şi plin de haz. O irita şi mai mult faptul că fericirea vehementă, vorbăreaţă, înflăcărată şi copleşită de uimire a lui Nathaniel nu se extindea niciodată pînă la ea ca s-o includă în conversaţie.

Cafeaua trecea prin filtru, iar ea aşezase trei ceşti pe masă, cînd îl auzi deodată pe tînărul profesor vorbind despre femei şi castitate. De pe figura lui lătăreaţă se desprindea un entuziasm naiv pentru viaţa spiritualizată pe care o ducea el, şi perora pe un ton degajat :

— Femeile nu-mi sînt la drept vorbind necesare.

Pot simţi o dorinţă pentru ele şi, slavă Domnului, le găsesc atrăgătoare, dar am puterea de voinţă să le las în pace. Păcatul cărnii e moartea spiritului, doar ştii. Parcă T. S. Eliot vorbeşte despre atitudinea modernă, simple împerecheri animalice ?

Cuvintele se strecurară printre propriile gînduri ale Annei, şi ea îşi aminti de clipa cînd Michael o întrebase cu multă seriozitate : „Tu eşti de părere că ar trebui să te iau în căsătorie, Anna ?“ iar ea răspunsese sincer : „M-am gîndit şi eu la asta, Mike", şi el stăruia : „N-ai fi mult mai fericită ?“ iar ea, cu candoarea ei caracteristică, răspunsese : „Numai dacă asta ţi-ar lua ţie o piatră de pe suflet“. Acum, rezemîndu-şi coatele pe masă şi ascultîn- du-1 pe Nathaniel, evoca în gînd glasul lui Mike din clipele precedente ; năzuinţa ei de a fi sigură de el căpătă un sens acut, şi se simţi răscolită de o poftă lacomă ui- tîndu-se lung la faţa lui slabă, liniştită. „Adineauri după ce am venit acasă, cînd îşi ţinea capul lipit de pieptul meu, îl doream. N-am încetat să-1 doresc nici după aceea. Chiar în clipa asta nu mai ştiu de nimic altceva decît de senzaţia că-1 doresc, şi e atît de vie, încît mi se pare ciudat că nu ajunge pînă la el, că nu-1 atinge", gîndea ea. Dar Mike îl asculta mereu pe Nathaniel cu un zîmbet entuziast pe buze, ca şi cum conversaţia aprinsă a prietenului său îi producea o plăcere nespusă. în dezamăgirea ei, Anna gîndea : „De ce nu-i spui să se ducă acasă la el, Mike ? Eu îţi simt încă atingerea mîinilor, Mike, îţi simt încă faţa aproape de a mea. Nu e nevoie să mă iei de soţie, Mike, decît dacă vrei tu cu-adevărat. Dar eu te doresc atît de mult, Mike ! Am să aştept un timp îndelungat şi atunci poate c-ai să doreşti să-ţi fiu mereu alături. De ce nu-i spui să plece ?“

Tînărul profesor, în convingerea lui pătimaşă, ridicase puţin glasul, fiindcă Mike îşi exprimase un moderat dezacord.

— Dacă eşti sincer, ştii tu însuţi că un poem sau

un tablou îţi procură o emoţie superioară celei pe care o încerci într-un act sexual. Apoi se întoarse şi, văzînd că Anna roşise, zîmbi cerîndu-şi scuze. Ea rămase liniştită, cu toată aversiunea pe care i-o inspira, aşteptînd ca Mike să rîdă de el, şi totuşi Mike spuse doar atît :

— Mi se pare că, pe tema femeilor, eşti puţin cam excentric, Nathaniel.

— Am impresia că, în realitate, eşti un frigid, i-o spuse tăios Anna.

— Eu, frigid ? Eu, Benjamin, frigid ? Ah, doamnă, nu vă daţi seama că mă ponegriţi pe nedrept, pe mine şi pe toate femeile care m-au iubit, rise el. Mă rugau să fac dragoste cu ele.

—■ Eşti foc de artificii, de acord, zise Anna. Te aprinzi ca o vîlvătaie pînă-n tavan, dar toată emoţia îţi este-n cap şi pu în inimă.

Anna nu-şi dădu seama cît de adine îi jignise sentimentele lui Nathaniel exprimînd părerea că la el exista o deosebire între lucrurile pe care le gîndea şi cele pe care le simţea. Asta presupunea un dualism în propria sa natură care îl înspăimînta ; o privi cu un aer nenorocit, apoi dădu o lovitură directă.

— Tu eşti femeie, Anna, şi prin urmare nu-ţi poţi închipui o pasiune care să nu fie pur fizică. Ai să crezi ce-ţi spun acum ? Ai să crezi, reluă el cu vehemenţă, cînd îţi voi spune că, acum şase sute de ani, existau călugări în Europa care-şi jupuiau reciproc pielea de pe spinare cu cleştele, numai de dragul unei idei ? Tu nu poţi să-nţelegi, aşa e ?

— Ştiu că nu pot să-nţeleg. Dar mai ştiu şi că asta ţi-ar plăcea să faci. Atunci ai fi într-adevăr fericit.

— La ce bun ? zise el înălţînd din umeri. Eşti femeie şi n-ai încotro. Eşti constrînsă să simţi în felul ăsta. Eu vorbesc de o anumită bucurie şi pasiune cu totul diferită de ceea ce ţi-este ţie cunoscut. Există un poet francez, Max Jacob, care se scoală dis-de-dimineaţă, se duce la biserică şi umblă pe drum cîntînd în gura mare, şi-a- tunci toţi

micii burghezi sînt scandalizaţi. Ce-ai gîndi tu despre genul lui de bucurie ?

— Aş zice că face paradă ieftină şi vrea să epateze pe toată lumea.

— Am să-i scriu ca să-i spun şi-o să se-mbolnăvească de zbucium, o zeflemisi el.

Astfel, Anna nu mai spuse nimic ; doar asculta cu chipul posomorit, minunîndu-se că Michael era în stare să găsească plăcută conversaţia lui Nathaniel, întrebîn- du-se ce anume avea în ea care îl încînta uneori atît de mult. Se liniştea spunîndu-şi că prezenta numai un interes intelectual, şi că de aceea n-o înţelegea ea, şi totuşi se năştea în ea o teamă, deoarece îşi dădea seama că Michael gusta în compania lui Nathaniel o plăcere pe care ea nu i-o putea oferi. în timp ce Michael îi zîmbea lui Nathaniel, ca şi cum era sigur că descoperise în sfîrşit unica latură cu adevărat luminoasă şi bună a naturii prietenului său, Anna se simţea din ce în ce mai despărţită de ei. O cumplită nemulţumire punea stăpînire pe ea ; ar fi dorit să fi avut parte de studii superioare ; ar fi dorit să se poată bucura şi ea de o asemenea conversaţie între intelectuali ; rîvnea să fie în stare să se delecteze la rîndul ei cu idei frumoase şi nu să se limiteze doar la ceea ce simte şi ceea ce vede, şi atunci n-ar mai fi nevoie ca Mike s-o neglijeze pentru altcineva în căutarea unei satisfacţii pe care ea nu i-o putea dărui. De aceea asculta, aplecată înainte, cu bărbia în afară, şi în timp ce se minuna de Michael şi-l detesta pe tînărul profesor, pe care abia dacă-l putea urmări, avea senzaţia că ea însăşi e o fiinţă lipsită de orice însemnătate.

După plecarea lui Nathaniel, îi spuse lui Mike :

— De ce-l placi atît de mult ? Altădată îl întărîtai.

— îmi place entuziasmul lui. E simplu, lipsit de afectare, e minunat. Era foarte fericit în seara asta. Mă face să mă simt bine cînd îl văd atît de fericit. Pe toţi îi face să se simtă bine.

— Nu mi se pare simplu. E un om care se aruncă de gîtul tuturor. E ca o fată de stradă. Ar vrea parcă să se culce cu toată lumea. Altădată îl necăjeai pînă cînd îl scoteai din sărite.

— Ştiu. Asta fiindcă făcea pe exaltatul, pe urmă se grozăvea, şi tentaţia de a-i trage o chelfăneală era teribilă.

In timp ce stăteau la fereastră, auziră un glas viguros cîntînd jos în stradă, şi uitîndu-se amîndoi îl văzură pe Nathaniel Benjamin traversînd scuarul ; cînd trecu pe sub felinar, observară că-şi vîrîse mîinile în buzunare ; îl auziră cîntînd cît îl ţinea gura. Era puţin cam neaşteptat să-1 auzi cîntînd aşa, de unul singur, în scuarul public. Cînta *Adeste Fideles.* [I]

— Vezi, nu ţi-am spus ? E un tip prefăcut, zise Anna. Cîntă aşa ea să fie sigur că-1 auzim. Ştie că sîntem la fereastră. Cîntă aşa ca să ne facă să credem că e la fel ca poetul francez de care vorbea.

— Poate că aşa simte.

— Dacă ar vedea un membru al Armatei Salvării cîntînd duminica în drum spre biserică s-ar strîmba de rîs.

— Fleacuri. Omul se simte bine.

— O să facă din tine un călugăr cu ideile lui scrîn- tite, zise ea cu furie.

— Nu sînt deloc de aceeaşi părere cu tine în ceea ce-1 priveşte. Ştiu că are darul să stîrnească oamenii împotriva lui. Cînd nu-1 cunoşti bine, sau îl vezi prima oară, observi numai lucrurile care-1 despart de tine şi de oricare altul. E cel mai uşor să le vezi, dar nu înseamnă că-i pătrunzi fondul lui real, pentru că în adîncul lui e blind şi delicat, şi e teribil de nefericit cînd nu are prilejul să fie gentil. Dacă-1 vezi numai ca pe un mînios al Domnului şi îţi închipui că e un refractar gălăgios şi nervos, nu înţelegi ceea ce-1 conturează ca individ. Şi cînd îl vezi aşa, e foarte probabil că tocmai partea din tine care vrea să se deosebească de ceilalţi îl vede ; nu-

I înfăţişaţi-vă la judecată, credincioşi (lat.).

1 vezi cu îh- treaga ta personalitate, îl...

— E greu de înţeles unde vrei s-ajungi, Mike.

— Poate m-aş exprima mai bine spunînd că oamenii îl văd în general cu mintea lor, şi nicidecum cu inima. în clipa de faţă nu mai am încredere în mintea mea. Nu mai vreau să fiu conştient de lucrurile care mă despart de alte fiinţe omeneşti. Pe urmă zîmbi şi tăcu.

Ea încerca plină de zel să-i înţeleagă cuvintele, dar nu-i erau limpezi, şi se simţea înjosită ; îşi dădea seama doar că, într-un fel oarecare, cineva o îndepărta de el.

— Nu cred că-1 înţelegi cîtuşi de puţin pe Nathaniel, din cauza asta avem păreri, aşa de diferite, spunea Mike. E atîta luptă şi haos înăuntrul lui, încît asta-1 face să se simtă de multe ori nenorocit. Aroganţa lui ebraică şi umilinţa lui creştină se înfruntă într-un conflict atît de puternic în el, încît, în cea mai mare parte a timpului, e mistuit de nervozitate. N-ai văzut ce chinuit arăta cînd i-ai spus că una e ce se petrece în inima lui şi alta ceea ce i se desfăşoară în minte ? Dar e un băiat admirabil cu condiţia să fie lăsat în pace. Toate aspiraţiile lui sînt, de fapt, către prietenie, bunăvoinţă şi armonie.

Cînd isprăvi, ea era supărată. Pe urmă o înfricoşă sentimentul acela de a fi despărţită de el care se înfiripa în ea. începu să se întrebe ce fapt anumit intervenise care îl făcuse să devină mult mai răbdător, parcă puţin timid, care-i dădea uneori o înfăţişare rezervată, speriată, şi care generase în el o vastă înclinaţie de a-şi manifesta caritatea aproape faţă de oricine. Şi cu toate că sentimentul, ştia bine, era frumos, i se păruse adeseori că provenea dintr-o mîhnire tainică pe care o ţinea ascunsă faţă de ea.

— Ce fapt s-a petrecut care te-a făcut să-ţi schimbi atitudinea ? întrebă ea deodată.

— Nu ştiu ce vrei să spui.

— Ţi-ai schimbat atitudinea în multe privinţe, spuse ea agitată. Uneori nici nu mai arăţi acelaşi şi

eşti atît de retras !

— Nu e absolut nimic schimbat în mine, zise el.

Atunci ea îşi dădu seama cît de considerabilă şi de rapidă putea fi detaşarea de el, nemulţumirea posacă o părăsi, şi în ochii ei mari, albaştri, se citea sentimentul neajutorării în faţa celor ce se întîmplau.

El era tulburat, trebui să-şi întoarcă faţa, dar cum nici unul, nici altul nu vorbea, se simţi atras către ea, şi-i spuse cu glas mîngîietor.

— Arătai straşnic de bine cînd ai venit astă-seară cu pachetele, Anna. Ce se întîmplase ?

Cînd ea îi răspunse : „Nu se întîmplase de fapt nimic. Mergeam pe stradă, în drum spre casă“, el simţi cum întreaga ei fiinţă îi trimitea ca o undă de vrajă.

— Pe cînd mergeam am avut deodată impresia că fiecare lucru care se petrece în oraşul ăsta e legat de noi doi astă-seară, zise ea. A fost doar ceva...

— Ce-a fost, Anna ?

— Speram să te găsesc la înapoiere şezînd cu bărbia în palmă, să te întorci spre mine şi să mă priveşti ca şi cum m-ai fi plăcut de multă vreme. Cîteodată mă doare sufletul cînd te uiţi aşa la mine. Mă doare cum nu-ţi închipui, dar într-un fel e totuşi agreabil, şi mi-aş dori să am senzaţia asta multă vreme de-aici înainte.

— Poţi s-o ai toată ziua şi toată noaptea, şi pe urmă ne aşteaptă întreaga eternitate, rusoaică mică.

— Eternitatea îşi poate permite s-aştepte, Mike, dar noi o să ne grăbim să ne bucurăm acum. Şi oricum, nu sînt rusoaică.

— Lituaniancă mică, atunci.

— Eşti un ignorant. Nu sînt lituaniancă.

— Poloneză micuţă, cu obraji rotunzi.

— Ha ! în ţara tatălui meu nu erau tocmai iubiţi polonezii. Ia ascultă, domnule Mike. Asta e ţara mea tot atît cît e şi a ta.

El rîse puţin, întinse mîna şi o împinse uşor în joacă, iar ei îi plăcu, deşi ştia că în inima lui nu e o veselie reală. Sub uşurătatea vorbelor se afla întunericul pe care ea nu-1 putea atinge, şi care sălăşluia în el de cînd fusese bolnav.

Dar cînd se culcară, cînd o luă în braţe şi o sărută, şi trupurile lor rămaseră înlănţuite, iar el o ţinu strîns, îi cuprinse un extaz care o făcu să plîngă întretăiat sub vălul întunericului. Totuşi ea simţea că chiar în clipele de dragoste, chiar cînd o ţinea strîns, era în el o grabă apăsată de griji, ca şi cum ar fi ştiut că fără acel elan febril totul ar fi pierdut. Şi după ce rămaseră liniştiţi, ea nu adormi încă, întrebîndu-se ce zăcea ascuns sub tandreţea şi delicateţea cu care o mîngîia.

Se trezi la un moment dat şi descoperi că Michael îi apucase braţul. î-1 ţinea atît de strîns, încît o durea, şi totuşi el continua să doarmă, să viseze şi să respire cu o profundă şi teribilă regularitate. Se înfricoşă, cum şedea aşa, întrebîndu-se ce se petrece în visurile lui, şi îşi simţea braţul aproape amorţit, dar îi venea să strige de bucurie văzîndu-i teama de a o pierde. Se gîndi că nu are altceva de făcut decît să-şi păstreze răbdarea, şi, cu trecerea zilelor, el va înţelege marea ei dragoste pentru el, sentimentul de siguranţă îi va spori, va rîde mai mult şi nu va mai fi niciodată trist cînd se vor afla împreună.

C APITOLUL XX

Lui Michael nu i se părea nedrept ca el să fie liber, iar tatăl său să poarte vina pentru moartea lui Dave Choate. Creştea în el, cu fiecare zi, o dorinţă arzătoare să descopere că poate exista dreptate printre fiinţele omeneşti ale acestui pămînt. Cînd cutreiera străzile printre indivizi cu chipuri întunecate de nemulţumire, sau trecea pe lîngă

lungile cozi din faţa cantinelor care distribuiau supă, ori vedea evacuarea familiilor de şomeri, cînd citea despre crime brutale şi penalizări incorecte, avea impresia că viaţa oraşului era ca un dezmăţ clocotitor în care nu se putea impune niciodată ordinea sau justiţia, în care trebuia să strîngi cu putere orice mie lucru iubit ca să nu-ţi fie smuls. Adesea îl chinuia o sete grozavă să simtă că face o comparaţie dreaptă între viaţa tatălui său şi a lui însuşi.

Totuşi, în adîncul inimii ştia că nu se încumetă' să-şi compătimească tatăl, de teamă să nu săvîrşească ceva care ar duce la o despărţire de Anna. Adesea cînd ridica în sus fereastra înainte de culcare şi auzea tumultul oraşului, îi venea greu să creadă că o descoperise pe Anna, şi bunătatea şi dragostea ei, în lupta fără sens a vieţii lui, şi în moartea şi corupţia care-1 înconjurau ; i se părea că dragostea lor era un lucru atît de precar, încît trebuiau să trăiască discret, să caute să fie singuri.

Obţinuse ceva de lucru la departamentul de cercetări al Companiei Lake City de lumină, căldură şi electricitate. Această societate, care furniza energie electrică oraşului, încerca să învingă depresiunea industrială încu- rajînd publicul să folosească electricitate în noi moduri în cadrul gospodăriilor, şi înfiinţaseră un departament de cercetări unde inginerii elaborau planuri pentru echiparea locuinţelor cu radiatoare electrice. Ceea ce făcea Michael nu reprezenta mai mult decît o muncă de birou, dar şi el şi Anna erau cît se poate de bucuroşi. îi încuraja gîndul că, într-o zi, compania i-ar putea oferi lui Michael un serviciu stabil.

în seara cînd încasă salariul pe prima săptămînă, o seară de început de toamnă cu toate vitrinele şi felinarele luminate, făcu un lucru necugetat. înainte de a se duce acasă, se opri, cu cei treizeci şi doi de dolari în buzunar, în faţa vitrinei unui mic magazin de confecţii de damă,

unde el şi cu Anna se opriseră adeseori cînd ieşeau seara să se plimbe. Privi îndelung o rochie neagră de crepe-de-Chine, cu mîneci largi, bufante şi un cordon simplu, verde, în talie. Rochia fusese expusă în vitrină toată săptămînă. Era o rochie de o simplitate atît de graţioasă, încît părea sofisticată, şi avea o croială de mare distincţie mondenă. Seară după seară, cînd priviseră rochia, el nici nu observase că era pusă pe un manechin cu cap argintiu, dar acum, fiind singur, observă manechinul, şi parcă se uita la rochia Annei îmbrăcată de altcineva, iar manechinul, înalt şi cu păr argintiu, avea o înfăţişare rece, fără viaţă. Se uita necontenit la rochie şi o închipuia pe corpul Annei, şi atunci îşi pierdu capul, intră grăbit în magazin, cu un surîs larg şi înclinîndu-se uşor în faţa vînzătoarei, plăti doisprezece dolari şi cincizeci de cenţi pentru rochie şi rugă insistent să fie ambalată într-o cutie frumoasă. Apoi ieşi zorit, plin de înflăcărare, şi străbătu străzile în pas rapid prin şuvoiul tre- 'îătorilor, în timp ce aerul plăcut şi răcoros al serii de toamnă timpurie îi aţîţa dragostea.

începuse să urce scările imobilului, cînd îl auzi pe Mac Mackenzie chemîndu-1 : „Domnule Aikenhead, domnule Aikenhead !“, şi se opri pe trepte ţinînd cutia cu amîndouă mîinile.

La picioarele scării se arătă capul chel al portarului, cu faţa roşie ca sfecla şi ochi albaştri ; răsufla greu şi trăgea adînc aer în piept, fiindcă tocmai fugise în grabă pînă la colţul străzii cu cîteva pariuri pentru cursele de cai la prietenul lui tutungiul, care ţinea un mic registru de *bookmaker.* Abia avusese timp să ia o sorbitură de whisky şi i se păruse că a auzit paşii lui Michael pe scară. în seara aceea portarul părea necăjit şi jenat, lucru vrednic de luat în seamă, pentru că era un om atît de simpatic şi lipsit de grandomanie în viaţa lui de toate zilele, încît găsea în el resurse de blîndeţe răbdătoare aproape pentru toată lumea.

— Am ceva să vă spun, domnule Aikenhead, ceva destul de greu de spus, vorbi el.

— Ţi-a fost greu vreodată să-mi spui mie ceva, Mac ?

— Dumnezeule sfinte ! nu mi-am dat seama pînă acum că există pe lume atîtea momîi care-şi vîră nasul unde nu le fierbe oala. N-am înţeles niciodată de ce le place oamenilor să se amestece în treburile altora.

Lui Michael îi trecu prin minte că se plînsese cineva proprietarului de răsuflarea lui Mac, care mirosea a whisky tot timpul, de aceea rise şi-1 întrebă :

— Te-a mai călcat cineva pe bătătură ?

— Nu pe mine mă doare bătătura de astă dată. O cunoaşteţi pe domnişoara Gray, care ţine cursuri ?

— S-ar cădea s-o cunosc. Mi-a spus odată că nu sînt un gentleman fiindcă nu mă opresc să-i adresez cuvîntul cu zîmbetul pe buze de cîte ori o văd.

— Se plînge că domnişoara Prychoda locuieşte în apartamentul dumneavoastră.

— N-are nici un motiv să se plîngă de locuinţa noastră, Mac, începu Michael cu teamă. E un colţ plăcut şi liniştit. Nu chemăm musafiri şi nu facem niciodată zgomot. Ce i s-a năzărit ?

— înţelegeţi, domnule Aikenhead, pentru mine e absolut în regulă. Ştiu că sînteţi oameni de treabă. Dar dacă femeia asta nu-i ţicnită n-am mai văzut femeie ţicnită în viaţa mea. Şi-a păstrat în ea ţăcăneala ani de zile, dar acum e la vîrsta cînd se uită cruciş la orice, şi mai ales cînd e vorba de tineret. Are ceva nebunesc în privire. Abia dacă împuşcă un ban cu conferinţele ei. Am încercat să discut cu ea şi era cît pe-aci să ţipe la mine.

— Spune-mi ce-a zis, Mac.

— Ce rost are să repet ? A zis că imobilul s-a transformat într-un bordel şi că ori plecaţi dumneavoastră cu fata, ori pleacă ea. Zice că toată lumea ştie ce se petrece în locuinţa dumneavoastră, cu o fată necăsătorită. Zice că trebuie să reclam eu proprietarului, sau dacă nu,

reclamă ea. M-am gîndit să vă destăinui dumneavoastră.

— A zis ceva despre Anna ?

— Păi, tocmai atunci am crezut c-o să ţipe la mine, pentru că i-am rîs în nas şi i-am spus : „Doamnă, vorbiţi ca o carte, şi ca una învechită încă", fiindcă nu mai termina că e o fată de stradă, sau o fată veselă, şi-atunci i-am spus fără să-mi clintesc un muşchi de pe faţă : „Vreţi să spuneţi că e o tîrfă, doamnă ?“ şi-am crezut că-i sar ochii din cap de zguduită ce era, dar n-a mai zis decît că imobilul a devenit un bordel şi pe urmă a întins-o. Şi deoarece se simţea îngrozitor de jenat că trebuise să-i povestească o asemenea scenă lui Michael, pe care îl simpatiza şi îl respecta, încercă s-o persifleze adăugind : Asta înseamnă că eu sînt portar de bordel, cum s-ar zice, nu-i aşa ?

Dar Michael îl întrebă doar atît :

— A mai avut vreo altă persoană ceva de zis ? A spus ceva Huck Farr ?

— Hm, cum o să spună ? făcu Mac, şi scuturîndu-şi arătătorul lui lung vorbi cu seriozitate : Băiatul ăsta e un om la locul lui. N-ai să-1 prinzi niciodată că se amestecă în treburile altora.

— Am impresia că n-avem altceva de făcut decît să ne mutăm, zise Michael. îţi mulţumesc că mi-ai spus, Mac.

Şi urcînd treptele nu-şi mai amintea din tot ce i se transmisese decît că Anna nu era măritată cu el. începu să i se pară un lucru teribil faptul că o expunea bîrfeli- lor înveninate şi fără sens ale femeilor de genul domnişoarei Gray. Paşii lui răsunau sonori pe scară, şi, cu fiecare treaptă pe care o suia, dragostea lui faţă de Anna se făcea parcă mai intensă, şi îşi spunea în gînd : „E cumplit. De ce n-o iau de soţie ? Cum poate ea să creadă că o iubesc ? Ea doreşte extraordinar de mult să ne căsătorim." Şi totuşi, odată cu dorinţa fierbinte de a o lua în căsătorie, simţi aceeaşi teamă ca în prima dimineaţă cînd o găsise

îngrijindu-1 în camera lui şi îşi dăduse limpede seama că nu trebuie s-o ţină încătuşată de el. Dar un glas lăuntric îi striga : „Grăbeşte-te, du-te repede să-i vorbeşti, fă ceea ce se cuvine pentru ea şi dăruieşte-i o ocrotire", şi totodată din străfundul fiinţei lui, din teama care-i şedea atît de aproape de inimă, auzea alt glas : „Se cade s-o laşi neîncătuşată. Doar egoismul tău căută s-o lege de tine. Vrei s-o tîrăşti alături de tine şi pe ea", şi atunci îşi încetinea paşii, ca şi cum n-ar fi dorit s-ajungă niciodată în capul scării.

Cînd deschise uşa, o văzu pe Anna în bucătărioară cu un şorţ albastru de plastic dinainte. Dar ea, întoreînd ochii spre el, observă numai cutia de sub braţ şi-l întrebă :

— Ce ai acolo în cutie, Mike ?

— Azi a fost zi de plată, răspunse el.

— Dar seamănă a ceva de îmbrăcat, Mike.

— E pentru tine, Anna, răspunse el sobru, şi puse cutia pe masă.

Ea se aplecă deasupra cutiei, scoase rochia neagră de crepe-de-Chine cu cordon verde şi lăsă mătasea să-i lunece uşor printre degete, fără un cuvînt. Dar cînd înălţă capul, i se citea pe faţă o impresionantă solemnitate.

— E rochia la care ne uitam amîndoi. E splendidă, însă nu ne dă mîna s-o cumpărăm, iubitule. Şi era comic s-o vezi deodată încreţindu-şi faţa şi ştergîndu-şi uşor colţul ochilor, şi pe urmă, nici după o clipă, să-i vezi creţurile, cu totul altele, ale rîsului, în timp ce mai avea încă lacrimi în ochi.

— De ce plîngi, Anna ? Ce s-a-ntîmplat ? Nu vreau să te văd aşa. Te rog, fii fericită pentru asta, scumpa mea, o dezmierda el, iar glasul lui era atît de calin, încît ei îi venea şi mai greu să fie rezonabilă.

— Sînt un copil prost, Mike. Nu s-a-ntîmplat nimic. Nu pot să plîng dacă aşa am chef ?

— Dar am dorit să te văd bucurîndu-te.

— Nu pot să-mi arăt bucuria în felul ăsta dacă aşa vreau ? zise ea.

Apoi luă rochia, îşi trase şorţul de pe ea şi se repezi la oglindă. îşi scoase rochia veche, îşi aranjă părul, îşi dădu cu ruj pe buze, apoi îmbrăcă rochia cea nouă. Radia de emoţie cînd se întoarse şi făcu cîţiva paşi prin odaie.

— Cum mă placi, domnule Mike ? zise ea şăgalnic, fiindcă îşi dădea seama că ştia să poarte rochii frumoase mai bine ca oricine. Iar el, cînd îi văzu bucuria nevinovată, şi cum păşea prin încăpere ca o fiinţă mîndră şi liberă, avu sentimentul că nu mai întîlnise pe nimeni care să posede o demnitate atît de firească şi de plină de graţie. Şi în timp ce o privea, dorindu-şi ca ea să rămînă mereu aceeaşi, îl răscolea gîndul că vecinii o ponegreau cu vorbe urîte. Chipul lui palid şi solemn se trudea să-i împărtăşească bucuria, dar nici un cuvînt nu-i ieşi din gură.

Ea îi observă preocuparea şi avu impresia că începuse să se frămînte fiindcă cheltuise mai mulţi bani decît îşi puteau permite. Se apropie de el şi îşi lipi fruntea de umărul lui spunînd :

— A fost meschin din partea mea să-ţi strecor ideea că-mi doream neapărat rochia asta. Şi am fost o egoistă să-mi arăt o bucurie aşa de lacomă îmbrăcînd-o. îmi pierd capul cînd văd un lucru frumos, parcă-mi saltă inima în piept de dorinţa de a-1 avea, şi devin egoistă. Dar n-am nevoie de rochia asta, Mike, scumpul meu. O s-o dau înapoi. Tu nu ţi-ai cumpărat un costum nou de cîţiva ani. Nu sînt Anna ta cea bună ; sînt egoistă pe de-a-ntregul din instinct.

— Nu mă gîndeam cîtuşi de puţin la rochie, zise el. Arătai minunat, şi-ai s-o păstrezi. Mă gîndeam numai că trebuie să ne mutăm.

— Nu sîntem obligaţi. N-am rămas decît cu o lună în urmă cu chiria.

— Asta e unul din motivele pentru care ne vor lăsa să plecăm. Tocmai vorbeam cu portarul. Domnişoara Gray se plînge că locuim aici împreună.

— Şi de ce o nemulţumeşte acest lucru ? N-am

adus nici o supărare nimănui, sîntem liniştiţi şi corecţi. Nu văd nimic reprobabil. Nu înţeleg de ce ar dori cineva să ne sîcîie cînd noi sîntem nişte oameni la locul nostru şi vrem să fim singuri. Ea ce-a spus ?

— A spus că am transformat imobilul într-un bordel.

— Şi de mine ce-a spus ?

— Nimic special despre tine, numai chestiunea asta cu bordelul. Măgăriţa ! Pariez că nu poate dormi noaptea gîndindu-se la noi doi, aici, deasupra apartamentului ei, iubindu-ne şi fiind mulţumiţi. Bine. Trebuie să ne mutăm.

—- Aşadar sînt o fată de bordel ? se revoltă Anna, cu sîngele în obraji, plină de o curajoasă încredere în sine. Mă duc să stau de vorbă cu femeia asta, zise ea. O fac să-şi ceară scuze. Am s-o fac să se ruşineze. Pariez că n-are să aibă îndrăzneala să mă privească drept în ochi. Se repezi afară, iar el o auzi coborînd treptele în fugă.

în timp ce aştepta, ascultînd cu teamă, şi se gîndea la ochii femeii uscăţive sfîşiind-o nebuneşte pe Anna, parcă le şi vedea înfruntîndu-se, şi atunci propria lui indignare atinse o asemenea intensitate, încît sări de pe scaun şi deschise uşa ; dar nici nu lăsase din mînă butonul uşii, cînd o văzu pe Anna venind pe sală. Era albă la faţă şi îmblînzită.

— N-am găsit-o, atît spuse. Nu era acasă.

El nu ştia ce să-i spună, pentru că ea se arăta ca o făptură abandonată şi închisă în sine, iar cînd reveniră în micul lor apartament, nici nu se uita la el ; ţinea capul într-o parte, mîinile împreunate în poală, şi se încrunta descumpănită.

Apoi vorbi cu sfială :

— Ai impresia că eu arăt ca o tîrfă, Mike ?

îl copleşise un atît de dureros sentiment de neputinţă, păstra atît de vie în minte imaginea ei, aşa cum arătase

cu cîteva clipe mai înainte în timp ce prezenta rochia ca un manechin, încît rămase mut. Clătină doar din cap.

— Probabil numai fiindcă sîntem săraci îşi închipuie toţi că vreau să prefac casa asta într-un bordel.

— Asta ne e şi ghinionul, fiipdcă sîntem atît de săraci, încît trebuie să fim la culme de respectabili.

— Ai văzut vreodată o fată dintr-un bordel care să-mi semene cît de cît, Mike ?

— N-am să văd nici una pe lumea asta, prostuţă mică, dar poate, cine ştie, în viaţa viitoare, zise el, încercînd să glumească.

Apoi, în timp ce se uitau unul la altul cu nevinovăţie, el aştepta ca ea să înceapă să-i facă reproşuri : „Dacă te-ai fi însurat cu mine, toate astea n-ar mai fi necesare. Spui mereu că mă iubeşti şi că nu vrei să te mai desparţi de mine ; atunci de ce nu mă iei de soţie ?“ Chipul ei exprima tulburarea, şi cu toate că ea tăcea, el intuia că aveau amîndoi aceleaşi gînduri, după cum auzeau aceleaşi sunete din stradă pe fereastra deschisă, zgomotele frînelor scrîşnind, copiii jucîndu-se şi ţipînd ; pe urmă, cînd întoarseră amîndoi capetele ca să privească perdeaua care se umfla de boarea nopţii, el avu senzaţia certă că recentul incident însemna cu adevărat începutul unei anumite înjosiri a ei.

Dar cum ea nu-i* făcu nici un reproş, el rosti sacadat : „Eu n-am dorit să se schimbe ceva. Doream să ră- mînă lucrurile pentru noi exact cum sînt, ca să nu ni se întîmple nimic.“

— Nu s-a întîmplat mare lucru, Mike. Nimic care să ne atingă, de fapt. Am observat de multe ori cum holba ochii la mine biata fată bătrînă.

— N-are nici un rost să-ncerci să perseverezi cu ceva în viaţă, zise el. Totul se sfărîmă în acelaşi mod stupid, lipsit de orice noimă. Oricine ar putea conduce acest blestemat univers mai bine decît e

condus. Oricît de mult ai dori un lucru, n-are ijnportanţă. Tot aşa ţi se dă cu piciorul. Nu există nici o ordine în tot ce e omenesc. Tot ce ţi-e drag, tot ce e simplu ca zgomotele de-afară, din stradă, sau adierea de vînt prin fereastră, razele soarelui într-o zi caldă, totul e accidental. Ne iubim unul pe altul şi încercăm să păstrăm acest lucru, dar şi acesta e întîmplător. Ştii la ce mă gîndesc, Anna ? Ştii cum aş putea dovedi că e un lucru important, şi nu întîmplător, faptul că ne iubim şi că vrem să fim mereu împreună ? Dacă aş muri eu, sau dacă am muri amîndoi, atunei i-am conferi acestui lucru importanţă. Asta ar fi dovada absolut concludentă, iar acel lucru n-ar mai suferi nici o modificare, ba mai mult, ar dobîndi importanţă fiindcă ai murit pentru el. Nimeni nu ţi-ar mai putea contesta afirmaţia în sensul însemnătăţii acelui lucru. Dar mie mi-e frică de moarte. Mă înspăimîntă. Moartea ne ajunge oriunde ; e pe stradă, sau în gîndul nostru, şi e forţa care distruge tot ce sperăm sau încercăm să păstrăm. Mi-am reprezentat ideea asta, şi singura cale de a o birui şi-a o spulbera este aceea de a muri, dar eu nu vreiau ca noi doi să murim. Mă sperie moartea. Vreau să putem rămîne împreună.

Vorbea din sentimentul de teamă care-1 năpădise atîtea nopţi în şir. Vorbea cu o amărăciune atît de plină de resentiment, încît ea tăcu uimită. Vorbea dinăuntrul acelor visuri confuze. în ultima lună îi fusese cu putinţă să doarmă şi uneori se bucura de o linişte aproape deplină, dar teama se trezea în adîncul fiinţei lui atunci cînd se simţeau mai fericiţi, ca şi cum fericirea lor ar fi fost atît de fragilă, încît nu trebuia supusă unui extaz prea puternic, unei speranţe prea aprige, nici chinuită de deznădejdi.

Iar Anna era îngrijorată de teama pe care o presimţea în el, căci îşi amintea de seara cînd

bătuse cu pumnii în uşa ei şi fugise apoi pe scară.

— E un fleac, îl liniştea ea. Ce ne pasă unde locuim ? Ţi se pare de dispreţuit faptul că putem economisi chiria pe o lună ? Părăsim apartamentul la cerere şi nu mai plătim chiria. Nu e grozav ? A venit la momentul potrivit.

— Te-ai putea interesa tu mîine ?

— Am să caut o cameră mîine după masă, zise ea. Părea încîntată. Ştii ce am pregătit pentru cină ?

— Ghicesc după miros.

— Nu ştii ce e. Mama ne făcea acasă şi nouă ni se părea un deliciu. Cartofi, cu brînză înveliţi într-un aluat. Aşteaptă numai să guşti !

Privind-o cum se mişca sprintenă prin odaie, în timp ce trăsăturile ei se luminau de o vivacitate entuziastă, începu să exulte la gîndul că va avea un nou cămin cu ea. Ea se mişca şi mai repede acum ; ridică de pe cratiţă capacul şi aburul îi învălui faţa ; era în întregime absorbită de gustatul unei bucăţele la capătul furculiţei.

El se minuna de talentul ei de a se dărui cu toată fiinţa fiecărei clipe ; pentru ea exista ceva veşnic, care-i solicita întreaga viaţă, în fiecare moment. Din cînd în cînd vorbea despre noua lor locuinţă, iar el o urmărea cu privirea, o asculta, şi începea să se pătrundă de sentimentul că ar putea fi ceva înalt, ba poate chiar nemuritor, în dragostea pe care şi-o purtau unul altuia.

C APITOLUL XXI

în tot cursul acelei toamne, locuiră într-o modestă încăpere de mansardă dintr-o clădire de modă veche, lîngă grădina botanică. Din zidurile imobilului s-ar fi zis că nu vor dispărea niciodată mirosurile de bucătărie. Scîn- durile desfundate ale duşumelelor şi treptele scării fuseseră tocite şi lustruite de bărbaţi şi femei care munciseră, se

hrăniseră, asudaseră şi se duseseră demult dintre cei vii. Camera lor, cu tavan înclinat şi o lungă fereastră la faţadă, reţinuse căldura nopţilor încinse de vară, de aceea ei ştiau că va fi rece în timpul iernii. împărţeau singura baie de la acel etaj cu un fost ostaş orb şi soţia lui, care aveau o pensie, şi cu doi tineri nord-americani cu maniere alese şi glasuri molatice, care studiau la facultate, purtau baston şi ghetre şi erau întreţinuţi de mamele lor, în aşteptarea carierelor corespunzătoare pe care aveau să le înceapă.

în această nouă locuinţă, unde nimeni nu-i cunoştea, Anna şi Michael se simţea ca doi îndrăgostiţi care se aflau împreună după un foarte scurt răstimp de convieţuire şi doreau să rămînă ascunşi de ochii lumii. Anna administra totul cu zgîrcenie, făcea economie şi se tocmea cu înverşunare pentru puţinii bani pe care-i avea de cheltuială, şi-i convingea pe băcani să le dea pe credit, astfel că nu flămînzeau niciodată. Mîncau carne tocată, cîrnaţi, cartofi în cantitate mare, iar în sezonul cînd legumele proaspete, ca varza, pătlăgelele roşii şi mazărea, erau ieftine, Anna se ducea în fiecare dimineaţă după tîrguieli ca o gospodină încercată.

In după-amiezele de duminică, dacă vremea era însorită, se duceau în parcurile din jurul universităţii, se aşezau la umbra arborilor şi hrăneau porumbeii cu firimituri de pîine. Acesta era doar începutul micii lor vacanţe duminicale. în loc să se înapoieze acasă, se duceau la un restaurant chinezesc unde puteai lua o masă completă cu cincisprezece cenţi, se îndopau pînă cînd abia mai suflau, fiindcă alimentele erau grele, şi se întorceau în pas de plimbare la ei acasă ; se întindeau pe pat, tăcuţi şi atenţi, pentru că ajunseseră la ultima parte a programului şi nu doreau s-o piardă.

In camera de alături, cei doi tineri puseseră discul lor favorit, *The Black and Tan Blues*la. patefon, şi în scurt timp soseau la ei cunoscuţi cu

care se întreţineau în limba franceză. Toţi erau prieteni ai Franţei. Nici unul dintre ei nu fusese vreodată în Franţa, dar iubeau tradiţia franceză şi ceea ce numeau ei „problematica franceză'[II], şi în asemenea seri nimeni nu îndrăznea să rostească un cuvînt în engleză. Era agreabil pentru Anna şi Michael să se odihnească ascultînd accentele bizare şi frazele întretăiate, ezitante. Noaptea era caldă şi auzeau zgomotele familiare ale străzii îmbinîndu-se cu ciudatele şi stîngacele accente din camera alăturată. în cele din urmă se producea o frămîntare teribilă. Sosea un profesor de la catedra de franceză a universităţii, şi el un mare prieten al Franţei, pe care o vizitase odată, fiind, mai mult încă, un adept al regalităţii franceze din convingere intelectuală ; le vorbea celorlalţi despre mişcările de stradă din Paris şi le spunea ce prilej minunat se oferea pentru o restaurare a monarhiei în Franţa.

Deşi făceau adeseori haz ascultîndu-i pe aceşti prieteni ai Franţei cum se distrează, li se părea de necrezut lui Michael şi Annei că se pot duce discuţii atît de elevate şi dezinteresate, că poate manifesta cineva un entuziasm atît de pasionat pentru cauze din alte ţări, cînd preocuparea lor se reducea la ceea ce vor pune pe masă, şi cînd pe Mike îl neliniştea în mod special dacă se va mai simţi vreodată liber şi clocotind de viaţă.

în ziua cînd ostaşul orb, vecin cu ei, se îmbolnăvi de erizipel, Anna primi o scrisoare de la părinţii ei. Telefonase după un medic din partea soţiei orbului, iar cînd medicul veni şi constată că omul avea o amorţire progresivă a braţelor şi a limbii, emise părerea că putea fi vorba de o meningită cerebro-spinală. în timp ce aşteptau să vină specialistul, Anna o ascultase pe soţia

II *Black and. Tans* era denumirea neoficială dată forţelor semimilitare engleze trimise în Irlanda, în 1920, pentru a combate activitatea partidului revoluţionar Sinn Fein, luptînd pentru independenţă.

bolnavului frămîntîndu-se în şoaptă ; după sosirea specialistului, revenise în propria lor cameră, şi acolo o aştepta Mike cu scrisoarea de la părinţi.

Nu era o scrisoare lungă, ci un bilet scurt, în termeni neşlefuiţi, din partea tatălui ei, anunţînd că soseau în seara aceea cu un tren de excursie de la Detroit şi că vor rămîne peste noapte. Adăuga că erau îngrijoraţi pentru faptul că ea nu avea un serviciu şi se întrebau din ce trăieşte.

— Nu e posibil să vină aici, Mike. Ce facem ? întrebă Anna.

— Ba pot veni foarte bine. De ce nu ?

— Nu se poate să vadă că locuieşti cu mine, Mike.

— Nu e nevoie să locuiesc aici în seara asta. îmi găsesc o cămăruţă într-un hotel ieftin de clasa treia.

— Dar prezenţa ta e evidentă în toată camera, dragule. Au să te simtă aici.

— N-au să mă simtă mai mult ca pe toţi codoşii, colportorii şi micii funcţionari care au trăit aici cu plozii lor ; de ce să mă simtă ? N-am lăsat o amprentă în atmosfera acestei spelunci.

— Oricine poate vedea că locuieşte aici un bărbat.

— Pune-mi toate lucrurile în dulapul din perete şi încuie uşa. Am să trec să te văd, cînd vor fi ei aici, ca un prieten în vizită la prietena lui.

— Nu mi-ar ierta asta niciodată, Mike, zise ea, apăsată de o mare nelinişte. Apoi începu să rîdă şi intră într-o stare de agitaţie. Haide, zise ea. O să scăpăm curînd de prezenţa ta aici.

Luară pantofii, papucii, haina de iarnă, pijamalele, tot ce era în sertarul lui din birou, pipa, cele cîteva cărţi, şi le îndesară în dulapul din perete. O clipă Anna rămase cu mîna pe uşă, uitîndu-se la acea grămadă de obiecte personale care reprezenta tot ce poseda Mike ; pe faţă i se citea uimirea, şi arăta speriată de parcă era pe cale

de a pierde ceva ; pe urmă rîse, trînti uşa, o încuie şi-i dădu lui cheia.

Cinară împreună făcînd mare haz de toate, ca şi cum urmau să se despartă şi era ultima lor masă, apoi coborîră la staţie, şi el se duse la un cinematograf de după-amiază cu cincisprezece centi biletul. îşi luase obiceiul să meargă după-amiaza la aceste cinematografe, cu toată voinţa lui de a economisi bani ; putea să şadă acolo, în întuneric, fixînd cu ochi indiferenţi ecranul, cu activitatea simţurilor încetinită, uitînd că trăia, uitînd că va ieşi afară ca să umble pe străzi. Anna îl cunoştea întotdeauna după înfăţişarea lui jenată cînd intra pe uşă că fusese la un film.

La ora nouă, în seara aceea, pe cînd se întorcea acasă, simţea în el o însufleţire, şi ceva din sfiala băiatului care vine pentru prima oară la părinţii iubitei lui. Dar după ce urcă treptele şi bătu la propria sa uşă, auzind-o pe Anna că vine începu să zîmbească şi se temu să nu rîdă cu hohote, însă cînd ea îi deschise uşa larg şi-l chemă : „Vino, Mike“, intră timid şi rămase în picioare, gata să facă o plecăciune rapidă către oricine i-ar fi adresat cu- vîntul.

Mama Annei, o femeie durdulie cu faţa veştejită în- creţindu-se în surîsuri, şedea pe pat, şi cînd Mike o privi, îşi căută stîngaci gulerul rochiei albastre. Tatăl, un muncitor scund şi vînjos, fumînd lulea, şedea alături. Chipul, lătăreţ, părea impenetrabil, dar în privire i se ghicea aceeaşi înverşunare pe care o exprimau ochii Annei cînd era mînioasă. înainte de sosirea lui Mike şezuseră cu toţii la taifas. Tatăl o ţinuse pe Anna de umeri, exami- nînd-o lung de la distanţă, ca şi cum ar fi văzut că între timp se transformase în femeie. Mama, emoţionată, spo- rovăise fără încetare.

Dar acum, după ce Anna spusese : „Vino, Mike. Vi-1 prezint pe Mike. Aş vrea să-1 simpatizaţi şi voi ca şi mine“, părinţii se sculaseră amîndoi în picioare, înclinîn- du-se stingherii. Rîsul şi agitaţia

veselă dispărură de pe figura mamei, şi rămase cu ochii la Michael, care stătea în picioare încurcat, aproape neîndrăznind să se mişte. îl privi cu agerime un lung răstimp, apoi făcu o mică reverenţă de politeţe respectuoasă. Soţul ei nu văzu cu ochi buni gestul şi, fulgerînd-o cu privirea de parcă ar fi vrut s-o bată, mormăi ursuz. Fiindcă tăceau şi-1 cîntă- reau atenţi din ochi, Michael îşi dădu seama că presim- ţeau apropierea lui de Anna ; intuiau că există între ei o legătură intimă şi că, într-un anumit fel, el o depărta pe Anna de ei. Nedîndu-şi seama de această ciudată ostilitate, ea le zîmbea radioasă, înglobîndu-i pe toţi în dragostea ei. Era sigură că se comporta ca orice fată care îşi aduce îndrăgostitul în casă, şi totuşi, prin felul posesiv cu care îl lua de braţ pe Mike, sau prin felul cum întorc ea capul spre el întrebînd repede, „da, Mike ?“ ca şi < im avea nevoie de aprobarea lui, şi prin toate celelalte mici gesturi acaparatoare, făcînd parte acum din viaţa ei, le comunica fără putinţă de tăgadă sentimentul că, în realitate, Mike era iubitul ei şi poate chiar locuiau împreună.

în acel unic moment lung de tăcere, tatăl şi mama încercau parcă să înţeleagă tot ce i se întîmplase Annei de cînd n-o mai văzuseră. Apoi mama, zîmbindu-i lui Mike ca pentru a-şi cere scuze, spuse cu simplitate :

— Iertaţi-ne, vă rog. N-am văzut-o pe Anna a noastră de multă vreme. Nu ştim prea multe despre ea.

— Şezi jos, .domnule, zise tatăl.

— Anna mi-a povestit multe despre dumneavoastră, zise Michael. Dar tatăl şi mama schimbară o privire ca şi cum s-ar fi întrebat miraţi ce i-a putut spune Anna despre ei unui tînăr care se deosebea de lumea lor, şi nu i-ar înţelege, iar tăcerea lor şi felul cum se uitaseră unul la altul îl făceau pe Mike să simtă că nu era unul dintr-ai lor ; îşi dădea seama că o iubeau pe Anna, că le era

teamă de el, şi că aşteptau ca el să spună ceva care i-ar îndreptăţi să-1 dispreţuiască.

Anna, stingherită la rîndul ei, fiindcă vedea că Mike făcea apel la ea, spuse în felul ei direct :

— Nu-1 placi, tată ?

— Nu cred că am fi de acord în multe privinţe, spuse tatăl ei fără menajamente.

— Eu sînt sigur că am fi, domnule Prychoda, vorbi Michael plin de zel.

— Ei, tată, e un băiat cumsecade, îţi dai seama şi dumneata, spuse doamna Prychoda.

Anna îi zîmbi călduros maică-si, fiindu-i recunoscătoare, iar mama, mulţumită de ea însăşi, i se adresă lui Michael :

— Tatăl Annei se frămîntă pentru ea. Dar nu trebuie să-ţi faci necazuri din pricina lui, fiule. Nimeni nu ştie ce gîndeşte. Eu însămi n-am ştiut niciodată.

— Nu-i adevărat. Eu spun ceea ce vreau să spun. Nu caut să fac plăcere, zise tatăl.

— Vi se pare că e ceva în neregulă la mine, domnule Prychoda ? întrebă Michael.

— Nimic.

—■ Vom fi buni prieteni atunci, nu-i aşa ?

— Poate. N-aş putea spune acum.

— Nu-nţelegi, Mike, interveni Anna. Tata stă şi se gîndeşte dacă nu eşti un duşman al clasei muncitoare.

— Eşti comunist ? întrebă tatăl.

— Nu chiar comunist, zise Michael. Mi s-a părut greu să mă decid pentru o anumită afiliere politică. Sînt inginer, dar nu lucrez.

— Toţi sînteţi la fel, zise tatăl Annei dispreţuitor. îşi scoase luleaua din gură, întinse mîna în care o ţinea şi declară cu fermitate : Mi-ar plăcea ca Anna să fie iubită de un bărbat cu o concepţie solidă despre clasele sociale. Şedea acolo, morocănos şi încăpăţînat, cu o privire neşovăitoare în ochii lui albaştri. La Detroit lucra numai trei zile pe săptămînă. în ultimele două întreprinderi unde lucrase mai înainte, salariaţii

făcuseră grevă şi greva eşuase, iar ■el îşi pierduse serviciul şi devenise foarte pornit împotriva stării de lucruri. Eu sînt altfel de om decît dumneata, zise el. Ştiu ce simţi, dar dumneata nu poţi înţelege ce simt eu. Pe dumneata nu te-a atins situaţia asta, dar pe mine da, şi nu-mi place s-o văd pe Anna că nu prea-i pasă.

— Ba da, îmi pasă, îmi pasă ! Ne-a atins şi pe noi, strigă Anna, iar tatăl ei o privi cu un zîmbet larg.

Mama Annei îl ascultase cu toată gravitatea pe soţul ei, iar cînd Anna scoase acel strigăt, şi tatăl începu din nou să-i vorbească plin de însufleţire lui Michael, care asculta nedumerit, mama rise pe înfundate, deoarece vedea că soţul ei stă de vorbă bucuros cu Michael, chiar dacă îşi revărsa amărăciunea. De aceea răsuflă uşurată şi-i spuse Annei :

— Vino la bucătărie să ne faci cîte o ceaşcă de cafea, şi lasă-ţi prietenul şi tatăl să discute puţin.

în timp ce Michael şedea precaut cu tatăl Annei, con- statînd că era greu să plaseze măcar o remarcă prietenoasă, inofensivă, le auzea pe Anna şi pe mama ei vorbind în bucătărie în aşa fel, încît s-ar fi zis că nu vor avea niciodată destul timp sau destule cuvinte ca să exprime tot ce gîndiseră şi doriseră să-şi spună una alteia. Anna punea întrebări după întrebări, abia întrerupîndu-se ca să aştepte un răspuns, totuşi ascultînd cu aviditate, pentru ca apoi să spună : „Stai mamă, să-ţi spun...“ Cuvintele ei veneau puhoi, cuvinte despre întîmplări mărunte, lucruri în care sperase şi multe din lucrurile pe care le văzuse. Prin uşa deschisă a bucătăriei, Michael putea s-o vadă rezemîndu-se de bufet; îi vedea profilul şi partea de jos a rochiei negre. Iar cînd înflăcărarea glasului ei crescu şi mai mult, se întrebă cum se făcea că lui nu-i vorbise niciodată cu atîta lipsă de supraveghere ; îi venea greu să înţeleagă de ce se simţea atît de nereţinută la vorbă numai pentru că se afla împreună cu ai săi.

Atunci Michael observă că tatăl Annei, care tăcea, îl fixa atent cu privirea, ca şi cum ar fi vrut să-i descopere, în vreo uşoară schimbare a expresiei de pe chipul său, gîndurile cele mai tainice. Şi în timp ce nu-1 slăbea din ochi, propriul chip impasibil, cu pomeţi înalţi, al tatălui fu tulburat de o şovăire. în cele din urmă rosti cu dificultate :

— Dumneata şi cu fata mej\, vă e drag unul de altul, da ?

— Eu o iubesc foarte mult, spuse Michael cu simplitate.

— întotdeauna a făcut după capul ei. întotdeauna şi-a croit singură drumul, spuse el şi zîmbi arătîndu-şi dinţii albi, frumoşi, puternici. Apoi îi reapăru expresia neliniştită, dibuitoare, şi spuse : Nouă ne e dragă fata. Vezi şi dumneata. Ascultă-le acolo, în bucătărie.

Dar Michael îşi dădu seama că tatăl tot nu îndrăznise să exprime ceea ce avea pe suflet; spera cu aviditate ca Michael să se dea singur de gol spunînd ceva care ar putea să dezvăluie cît de apropiat era de Anna ; şi uneori, cînd îl urmărea pe Michael din ochi rămînînd tăcut, parcă-1 ruga să-i spună amănuntele pe care voia să le cunoască ; parcă ghicise după micile gesturi intime ale Annei, şi după dezinvoltura, graţia şi plenitudinea vădi-tului ei sentiment pentru Michael că i se dăruise. Dar cuvintele delicate care ar fi putut să dea grai gîndurilor sale erau prea greu de găsit pentru tatăl Annei, de aceea îşi smuci spre spate capul cu părul sur, tuns scurt, încer- cînd să vadă prin uşa bucătăriei, şi spuse, cu o înfăţişare măcinată de griji :

— Sîntem oameni săraci. Anna n-a fost deprinsă să aibă prea mult cînd era cu noi. Dar e învăţată cu un anumit fel de trai, care nu e al dumitale, şi nu cred că va fi al dumitale niciodată.

A fost singurul moment cînd a încercat să-i sugereze lui Michael că e mai bine s-o lase pe Anna

în pace. După aceea şezu acolo în tăcere, de parcă încerca să înţeleagă tot ce i se întîmplase Annei de cînd îl cunoscuse pe iubitul ei.

Michael era atît de mişcat de dragostea acestor doi oameni pentru fiica lor, încît zîmbi cu căldură şi spuse :

— Ne vom înţelege admirabil, dumneata şi cu mine. Nu-ţi face nici un fel de griji.

— Se prea poate. Dumneata eşti inginer. Asta-i un lucru bun. Nu eşti avocat, sau samsar, sau altceva de felul ăsta. O să avem nevoie de ingineri. Poate c-ai să lucrezi din nou şi-ai să construieşti lucruri frumoase.

— Ţine minte, nu sînt împotriva voastră.

— Trebuie să fii cu noi, fiule.

Apoi, se auzi dinspre bucătărie glasul mamei stăruind pe lîngă Anna :

— Nu-ţi mai bate capul să fierbi ouă. Păstrează ouăle. Nu luăm decît cafea. Lui taică-tău nu-i e foame.

— N-avem altceva pentru sandvişuri afară de ouă şi vreau să le fierb, zise Anna.

— Nu e bine, Anna. Nu e bine ce faci. N-ar trebui, zise mama.

— Nu vorbea aşa în vremurile bune. Astăzi trebuie să fim cu ochii în patru la orice risipă acasă la noi, îi spuse lui Michael tatăl Annei, pe un ton de scuză.

Michael se simţi stingherit, căci se gîndea la casa tatălui său, la prietenii acestuia şi la viaţa lor îmbelşugată ; parcă nu trăiau deloc în aceeaşi ţară. începu să se simtă foarte apropiat de acest om taciturn, neînfrînt. îi aprecia curajul şi speranţele.

— O să avem multe de discutat împreună. Sînt bucuros că v-am cunoscut, zise el.

— De acord să mai discutăm, zise tatăl. Sper c-ai să găseşti de lucru, fiule.

Nu le-a trebuit mai mult decît timpul cît şi-au luat cafeaua şi sandvişurile ca să se obişnuiască

unii cu alţii. Fie că îşi vorbeau cu o repeziciune familiară, fie că tăceau, ori că rîdeau împreună, se simţeau apropiaţi cu toţii.

Cînd Michael se ridică să plece, îl însoţiră toţi pînă la uşă, dar Anna îl luă de braţ şi ieşi cu el pe sală, pe jumătate închizînd uşa în urma lor. Se sărutară îmbră- ţişîndu-se, iar ea îi şopti :

— Te superi, dragule ?

— Mi se pare amuzant, răspunse el.

— Ei te plac. Nu e grozav ?

— Şi mie îmi sînt foarte simpatici.

— Li se părea firesc să ies aici pe sală, ca să-mi iau rămas bun de la prietenul meu, îi şopti ea. Va trebui într-un fel să punem la loc acest dolar şi jumătate pentru camera ta.

Traversînd micul parc de lîngă grădina botanică, Michael întoarse ochii spre imobilul cu camere de închiriat. Era lumină la prietenii Franţei. Era, probabil, lumină şi în odaia unde orbul suferea de erizipel. în timp ce stră- bătea parcul nu-şi putea stăpîni sentimentul că-i înşelase pe părinţii Annei, din cauza atitudinii prietenoase şi calde pe care o avuseseră faţă de el. Se simţea apropiat de ei ; îi insuflaseră nădejde.

CAPITOLUL XXII

In perioada dinainte de nunta Sheilei cu Ross Hillquist, Andrew Aikenhead trăia atît de retras în oraş, încît prietenii săi de afaceri din cartierul comercial nici nu-1 vedeau. Nu se mai dusese la club din ziua cînd observase că membrii confraţi îl fixaseră stînjeniţi cu privirea, deoarece îi venea greu, în ultima vreme, să se mai simtă la largul lui chiar într-un grup de doi sau trei cunoscuţi ; se afla întotdeauna printre ei cîte unul care, după impre- sia lui, îl credea vinovat de o crimă îngrozitoare şi era nemulţumit de faptul că nu şi-a primit

pedeapsa.

Din participarea lui la întreprinderea de publicitate obţinuse o sumă de bani pe care o depusese la baneă, pentru ca Marthe să aibă mereu un venit cît timp avea să trăiască. Nu era o sumă prea mare, pentru că o agenţie de publicitate are un activ destul de redus, iar o agenţie în declin nu mai posedă mare lucru de lichidat decît bunăvoinţa. Dar se hotărîse să vîndă casa de la oraş, să-şi ia partea rămasă după plata creditorilor, să vîndă şi casa de la ţară, în cazul cînd găsea un cumpărător, şi să-şi achiziţioneze un mic apartament într-un cartier liniştit, unde să poată locui singur după ce Sheila, căsătorindu-se, avea să-1 părăsească.

Dimineţile, cînd se trezea, îi venea greu să se convingă că nu-1 mai aşteptau colegii în centru, la serviciu. Trebuia să-şi repete de cîteva ori că însuşi Jay nu mai avea nevoie de el, şi atunci se ridica din pat şi se îmbrăca bodogănind pentru sine : „Doar nu sînt bătrîn. Am să m-apuc de altceva", însă nu-i venea în minte nici una dintre activităţile omeneşti care să-1 intereseze cîtuşi de puţin. Era sezonul recitalurilor muzicale. Fusese o vreme, nu demult, cînd el şi cu soţia lui luau parte la toate concertele, şi melomanii se obişnuiseră să-1 vadă prin sală îndreptîndu-se spre locul lui, dar acum nu mai simţea nici cea mai vagă dorinţă de a asculta muzică. Nu-1 mai atrăgea prea mult nici paharul de whisky cu sifon de după-amiaza, sau lectura meditaţiilor lui Marc Aureliu, în timpul căreia altădată dădea din cap aprobator, gîn- dind : „Ce treaptă înaltă de civilizaţie !“

Totuşi nu se putea stăpîni să nu se plimbe pe străzi în primele ore ale după-amiezii, iar uneori trecea prin faţa birourilor agenţiei şi se uita .în sus cum strălucea soarele peste ferestrele largi. Cînd se depărta, ar fi dorit să păşească mîndru şi să se încline ceremonios, dar devenise dintr-o dată un om modest, şi, dacă vedea cumva figuri cunoscute, cobora privirea, sau poate le arunca o căutătură

furişă, lăturalnică. începuse să fie neglijent în ţinuta vestimentară, pantalonii necălcaţi stăteau ca burlanele, pantofii erau uzaţi şi nelustruiţi, iar părul alb îi crescuse cam lung.

Dar în seara dinaintea nunţii fiicei lui, pe cînd şedea jos, la parter, singur, privindu-şi paharul gol de whisky fără a-1 vedea în mod conştient, îşi dădu seama că fiica lui se afla sus, la etaj, şi că toată săptămîna fusese cuprinsă de o fericire febrilă, plină de neastîmpăr. Iar bucuria pe care ea o aştepta cu atît nerăbdare începu să-1 cucerească, în parte, şi pe el, pe măsură ce reflecta la aceste lucruri, pentru că o iubea şi o simţea aproape de sufletul lui ; şi dorinţa arzătoare de a-i împărtăşi fericirea crescu atît de năvalnic în el, încît îi fu cu neputinţă să mai stea aşa, singur ; se ridică şi urcă grabnic scara, în halatul de casă, cu părul alb ciufulit. Rămase pe loo în hol, în faţa uşii ei, ascultînd, fiind sigur că e trează. Nu se auzea nici un sunet în cameră, totuşi avea siguranţa că aude respiraţia Sheilei, şi-1 pătrunse o atît de miraculoasă bucurie, încît chiar zîmbi, deoarece se duse cu gîndul la tînărul doctor Hillquist care, în partea cealaltă a oraşului, şedea treaz în camera lui, pierdut în reverii destul de asemănătoare cu ale Sheilei. îşi reaminti de noaptea dinaintea propriei lui căsătorii, cînd avea vîrsta lui Ross Hillquist; nu închisese ochii aproape toată noaptea, căutînd să se deprindă cu ideea că nu va mai suferi de dorul fetei iubite, că ea va fi mereu lîngă el, ca s-o iubească, mereu caldă şi .apropiată în culcuşul lui, în timp ce pînă atunci fusese întotdeauna singur.

Pe urmă coborî din nou în living, dar după ce şezu acolo o vreme, gîndindu-se cu plăcută nerăbdare că a doua zi o va conduce la altar pe Sheila, făcîndu-şi planuri cum se va îmbrăca, cum îşi va întîmpina vechii prieteni şi vor împărtăşi cu toţii aceeaşi fericire, o auzi pe Sheila intrând în încăpere.

Părul negru şi lucios îi cădea pe umeri, periat spre spate de pe căpşorul ei mic, şi îmbrăcase un

capot larg şi lung. Cînd tatăl ei o privi, fata avea pe chip întreaga căldură sufletească pe care dorea să i-o exprime.

— Am vrut să mă culc, dar n-am putyt s-adorm, spuse ea cu gingăşie în glas. Mă gîndeam că nu voi mai dormi aici. Parcă toată viaţa mea se învîrteşte în jurul acestei unice nopţi. Te-am auzit mişcînd pe-aici, şi mi-am zis că poate şi tu gîndeşti acelaşi lucru.

— Şedeam şi mă gîndeam ce fericită ai să fii.

— Vreau să fiu nemaipomenit de fericită. Vreau să ne pierdem amîndoi în fericirea noastră. Asta se cheamă egoism ? întrebă ea.

Adînca ei sinceritate îl luă prin surprindere ; îi spuse : — Ai dreptate, Sheila. Pune fericirea ta cu Ross deasupra oricăror altor lucruri din lume, şi dacă vei desoo-
peri că vatra căminului tău şi fericirea ta sînt împreună cu el, atunci ele îţi vor fi grădina vieţii şi cel mai frumos loc de pe pămînt. Trebuie să fii fericită, Sheila. Ai să fii, ştiu asta, dar adu-ţi aminte cît de mult am dorit eu să fii fericită. Tu şi copiii tăi...

— Nu vreau să am copii, tată, zise ea. Renunţăm la orice de dragul fericirii noastre. Am să fac totul pentru el. Am să trăiesc pentru el. Ştiu că seamănă a egoism, dar vreau să punem stavilă în jurul nostru la orice ne-ar putea răpi dragostea unuia faţă de celălalt.

— Lui Ross s-ar putea să nu-i placă ideea asta. Majoritatea bărbaţilor doresc copii.

— Dar eu i-am explicat ce păreri am. I-am spus că nu înţeleg cum pot oamenii să aducă pe lume copii aşa, pe negîndite. N-au nici un simţ al răspunderii ? Ce poţi face pentru copii drept compensaţie ca să justifici aducerea lor pe lume ?

Vorbea cu o patimă atît de vehementă, încît el nu ştia ce să răspundă. De la moartea mamei se simţise foarte apropiată de el, şi-i vorbise adeseori la fel de intim ca şi propriei mame.

Dar el se simţea tulburat auzind-o că vorbeşte

astfel şi-i spuse :

—■ Nu trebuie nici măcar să te gîndeşti la asemenea lucruri în ajunul nunţii tale. Ai să încerci alte sentimente după ce vei pleca de-aici.

— Da, în curînd vom pleca la Lakewood. E un orăşel neînsemnat, unde nu cunoaştem pe nimeni, iar Ross va munci şi va fi fericit.

— îmi vine aşa de greu să cred că într-adevăr pleci !

— Tu ai să rămîi aici, atît spuse ea, dar îl privi de parcă ar fi vrut să-1 mîngîie cu gîndurile ei.

— Am să rămîn aici, deşi nici eu nu ştiu de ce, spuse el eu un oftat. Apoi adăugă : Du-te şi te culcă, Sheila. Vom fi împreună cu toţii mîine, şi e începutul unei mari fericiri pentru tine.

— Mă duc să mă culc, dar n-am să pot dormi.

— Nici eu n-am putut să dorm înainte de ziua nunţii mele.

— Noapte bună, tată.

— Noapte bună, Sheila, zise el.

A doua zi, pe la începutul după-amiezii, Andrew Aikenhead o conducea pe Sheila la biserica Sfîntul Bar- tholomeu. Parcurgînd drumul în maşina de piaţă, Sheila era încîntată de însufleţirea şi buna dispoziţie care se citeau pe chipul tatălui ei, şi de felul cum se îmbrăcase cu acel prilej. De luni de zile era prima oară cînd încerca să arate încrezător, plin de zel şi energie. Nunta urma să aibă un caracter intim, neprotocolar, de aceea Sheila purta un costum taior de voiaj, din tweed. Pe cînd şedeau alături în taxi, îşi comunicau unul altuia acea senzaţie de entuziasm, ca şi cum amîndoi ar fi simţit că se află în pragul fericirii. Singura împrejurare în care scoaseră o vorbă se ivi cînd Sheila, întorcînd capul, vorbi cu grai domol :

— S-ar părea că are să plouă. Luă mîna tatălui) ei şi i-o ţinu tot restul drumului.

De vreme ce nunta avea să se petreacă în cerc intim, urmau să se întîlnească toţi în sacristia bisericii ; cînd sosiră acolo Sheila şi tatăl ei, îl găsiră pe doctorul în teologie Albert Tucker stînd

de vorbă cu mirele, cu părinţii acestuia şi cu Michael.

Doctorul Tucker era unul dintre pastorii care se bucurau de cel mai mare prestigiu în oraş, dar cînd îl vedeai ca acum, strîngînd într-o mînă cartea de rugăciuni, şi fluturînd-o pe cealaltă într-un îndemn general la jovialitate, dădea o impresie deconcertantă, căci, deşi manierele lui vădeau cordialitatea şi dorinţa de a încuraja, avea cei mai pătrunzători şi subtili ochi albaştri din tot oraşul. Pe jumătate închişi, erau ochi prudenţi, aspri, materia- lişti, şi rareori îşi schimbau expresia, chiar cînd îi consola pe bolnavi, sau cînd bea în sănătatea vreunui oaspete important al oraşului. Dar cunoştea de ani de zile familiile Aikenhead şi Hillquist, o botezase pe Sheila şi acum o cununa, iar în momentul acela, cînd Andrew Aikenhead intra în sacristie, tocmai rostea cuvintele :

— Şi am să fiu de faţă şi la moartea voastră, a tuturor.

Doctorul Tucker îi întinse o mîaă păroasă şi pistruiată lui Andrew Aikenhead spunînd :

— Ce mai faci vechiul meu prieten ? şi căutînd să arate printr-o mică demonstraţie de entuziasm suplimentar în salutul său că, în ceea ce îl privea, nu-şi asumase dreptul de a-şi judeca prietenul. Partea neplăcută era că doctorul Tucker afişa exact acelaşi spirit larg şi acelaşi entuziasm consolator cînd vizita închisori sau aziluri, de aceea îi venea greu lui Aikenhead, deşi îl cunoştea bine, să priceapă ce gîndea în realitate.

Rămaseră în sacristie doar cîteva momente, dar în acest răstimp Andrew Aikenhead se arătă aproape voios, atît era de plin de bunăvoinţă. Se apropie de Jay Hillquist şi-l bătu pe umăr, parcă uitînd că nu se mai văzuseră de multă vreme. Numai cînd observă expresia enervată de pe chipul lui Jay, se simţi oarecum stînjenit. Jay era supărat că se hotărîse o nuntă atît de modestă, de ne- ceremonioasă, şi, bineînţeles, îl învinuia pe Andrew

pentru acest fapt ; mai mult, îl stingherea salutul afabil, expansiv, al vechiului său prieten. Fervoarea amiciţiei şi rîsetele pline de căldură i se păreau că aparţin unei alte epoci ; acum nu ştia ce să spună şi se uita neajutorat spre soţia sa, care, compătimindu-1, începu o con- versaţe cu Andrew Aikenhead într-un fel simplu, prietenos.

— Cum merge treaba, Jay ? întrebă Aikenhead.

— Merge şnur, răspunse Jay.

— S-au mai înteţit afacerile ?

— în orice caz, situaţa nu s-a înrăutăţit, iar de-aci înainte să fiu al dracului dacă n-o să se amelioreze. Jay arăta vizibil îmbătrînit ; gîtul îi era roşu, plin de creţuri şi cu venele aparente. Declară cu încăpăţînare : Se va îmbunătăţi chiar dacă voi fi nevoit să dau afară pînă la ultimul om din birouri.

— Chiar asta vei face, probabil, zise Aikenhead şi, în acel unic moment, cînd zîmbi, pronunţînd cuvintele cu o tărăgănare elegantă, îşi regăsi tonul calm şi superior de altădată.

Apoi Michael se apropie de tatăl lui şi-i întinse mîna zîmbind cu o anumită sfială. Michael arăta tuns proaspăt şi cu hainele bine călcate. Venise plin de însufleţire să asiste la ceremonia nupţială, prinzînd cu bucurie acest prilej de legături fireşti cu ai lui, iar cînd auzi glasul tatălui său şi îl văzu zîmbind, îşi spuse în sinea lui : „Totul e aşa cum trebuie. Nu s-a întîmplat nimic nimănui. Va fi minunat. Ne vom bucura aici cu toţii“, şi imensa lui bunăvoinţă de a fi la unison cu ei toţi îl făcea să pară agitat, emoţionat.

— Ce faci, tată ? Cum ţi-a mers în ultima vreme ? îi spuse el, strîngîndu-i mîna.

Tatăl său fu atît de mişcat de acel simplu gest de prietenie, încît îi lăsă repede pe soţii Hillquist şi, întorcîndu-se spre Michael, îi spuse :

— Sînt încîntat că-i văd căsătorindu-se. E ceea ce ne-am dorit dintotdeauna pentru ei doi. Vor fi foarte fericiţi. îmi pare nespus de bine că te văd. Povesteşte-mi puţin ce-ai mai făcut.

Bucuria îi lumina chipul, şi dorinţa de a sta la

taifas cu fiul său despre lucruri neînsemnate, dar intime, era atît de mare, încît îi împrumuta o inocenţă copilărească. Michael începu să-i spună de una şi de alta. îi vorbea încet şi stîngaci ; pe urmă însă, îşi dădu seama cum chipu'l tatălui său se subţiase şi rumeneala îi pierise din obraji, cum în locul încrederii în sine apăruse această candidă însetare după un semn de prietenie. In atitudinea plină de zel a tatălui său era ceva care începea să-1 înspăi- mînte. înţelegea ce se petrecuse cu tatăl său, şi deodată resimţi suferinţa şi dezorientarea tatălui ca o lovitură îndreptată împotriva lui însuşi, pe care o primi cu ranchiună, şi, cu un aer nervos, voi să se depărteze.

— Mai ai o clipă, Michael ?

— Mi s-a părut că sînt gata să intre în biserică.

— Ah, ai dreptate. Ce păcat ! Vino să mă vezi.

— Am să vin, răspunse Michael, şi, părăsindu-şi tatăl, se duse să schimbe cîteva cuvinte cu Ross Hillquist, doctorul Tucker şi cu Sheila.

Pentru prima oară în după-amiaza aceea Andrew Aikenhead se simţi rănit în sentimentele sale, privi în jurul său cu nervozitate, apoi, regăsindu-şi echilibrul, îşi limpezi glasul şi se alătură din nou soţilor Hillquist.

Nunta se desfăşură rapid şi cu simplitate. Andrew Aikenhead intră, cu Sheila la braţ, prin intrarea principală a bisericii, călcînd solemn printre rîndurile de bănci, în pas cu Sheila, plin de mîndria şi demnitatea de-a o avea alături, pentru că fata lui era frumoasă şi tînără. Puţinele persoane care se aflau în biserică, şi care rămăseseră pe băncile din fund, îşi lungeau gîtul ca s-o privească. Ross şi cu Michael aşteptau în partea din faţă a bisericii, lîngă strana corului.

Sheila şi Ross stăteau unul lîngă altul, iar doctorul Tucker citea şi se ruga ; la un moment dat îl auziră şoptind : „Ai inelul, doctore ?“ iar Ross păru neliniştit, ca şi cum s-ar fi putut să-1 uite, pe

urmă se lumină la faţă şi înmînă pastorului inelul. în clipa cînd Ross scotocea prin buzunar, Andrew Aikenhead începu să-şi umezească buzele uscate şi se aplecă înainte cu încordare, de parcă s-ar fi temut să nu vocifereze cineva stricînd toată ceremonia ; dar cînd văzu că totul se termină cu bine, nu-şi mai putu stăpîni zîmbetul ; ofta şi zîmbea, şi îşi muta greutatea de pe un picior pe altul, zîmbind întruna şi repetînd : „Minunat, minunat, minunat."

Sheila şi soţul ei urmau să plece numaidecît. îşi luau rămas-bun la intrarea bisericii. Michael avea să-i însoţească la gară.

— La revedere, drum bun, la revedere ! strigau toţi tinerei perechi care se urca într-un taxi. Cu obrajii aprinşi de înflăcărare, Sheila părea şi mai frumoasă, ochii îi erau umezi, rîdea şi parcă plîngea în acelaşi timp de emoţie şi de fericire. îşi ţinea soţul de braţ în vreme ce acesta, aplecat peste portieră, adresa în fugă un cuvînt tatălui său. Se sărutară cu toţii, se auzea : „La revedere, draga mea ; la revedere, băiatule ; la revedere, copila mea iubită ; la revedere, tată drag" ; apoi îşi trimiseră sărutări din vîrful degetelor.

Soţii Hillquist şi Andrew Aikenhead rămaseră în picioare pe trotuarul din faţa bisericii, în peticul de lumină rece al soarelui de toamnă tîrzie. Toţi trei, în grup, se uitau după taxiul care se depărta, în timp ce vîntul spulbera frunzele de-a lungul străzii. La un moment dat Sheila flutură mîna pe fereastra maşinii şi dei trei vîrstnici făcură vioi cîţiva paşi înainte agitînd braţele în semn de răspuns. Pe urmă veni o pală rece de vînt, un nou foşnet de frunze, iar doamna Hillquist îşi protejă gîtul cu mîna.

— Cu asta s-a încheiat o bună parte din viaţa noastră, zise ea.

— Au plecat, repeta Andrew Aikenhead, au plecat.

— Ei, dragă prietene, iată-ne ajunşi unde-am dorit, zise oftînd doamna Hillquist.

— Şi-atunci, Alice ?

— Nu îns'eamnă chiar un sfîrşit pentru noi, nu-i aşa ?

— Vor fi foarte fericiţi împreună, de asta sînt sigur.

— A fost o absurditate să fugă în felul ăsta, zise Jay. S-ar fi cuvenit să luăm măcar o masă de nuntă cu toţii împreună. Atunci de ce-au vrut să mai facă nunta ? De altfel trebuia să aibă loc o ceremonie pompoasă, nu ceva atît de grăbit cum a fost, bombăni el nemulţumit.

— Numai la asta te-ai gîndit tot timpul, Jay, exclamă doamna Hillquist pierzîndu-şi răbdarea.

Jay îşi răsucea nervos nasturii de la haină, apoi răsuflă adine şi zgomotos, deoarece dorea să restabilească apropierea de altădată dintre ei şi Andrew Aikenhead.

— Ce-ai zice să vii să iei masa cu noi, Andy ? propuse el cu glas morocănos.

— Mulţumesc, mulţumesc, Jay. Din păcate am o întîl- nire peste o oră, răspunse Aikenhead. Era în mod sincer recunoscător. Făcu doamnei Hillquist una din acele plecăciuni galante cum obişnuia deseori în trecut. Dar părea în acelaşi timp puţin speriat, ca şi cum prietenii lui i-ar fi arătat limpede că-1 priveau ca pe o fiinţă slabă, care trebuie ocrotită.

în timp ce soţii Hillquist aşteptau gravi ca el să-şi ia rămas-bun, un bărbat cu şapcă veni alergînd cu un aparat fotografic de ziarist la piept, şi cînd se află la o distanţă de vreo doi metri de Aikenhead îşi lăsă capul în jos în faţa aparatului, punîndu-şi o mînă pavăză la ochi. Dar Andrew Aikenhead rămase locului zîmbind spre Reporter, în timp ce gîndea : „Pretextul e că-mi vor fotografia fiindcă sînt un tată care şi-a căsătorit fiica. Nu mi-au mai luat o poză demult. Oamenii nu trebuie lăsaţi să mă uite. E absolut fără nici un sens. Dar astăzi am fost fe- rieit. E prima oară după luni de zile cînd mi-am simţit inima scăldată în fericire. N-am să le-ngădui să mi-o strice. Nici s-o facă lipsită de sens“, şi, scoţîndu-şi pălăria, zîmbi larg, cu capul în sus ca să

aibă o lumină bună.

— E bine aşa ? îl întrebă pe reporter, ca şi cum ar fi fost un tată fericit ca oricare altul, nerăbdător să-şi vadă imaginea la pagina mondenă. Gata ? Mulţumesc, spuse, şi se depărtă călcînd aproape cu dezinvoltură, păstrîn- du-şi fericirea zilei.

în timp ce aştepta la colţ să se sehimbe lumina roşie, i se păru că vede taxiul galben care-i ducea pe Sheila şi Ross, blocat printre alte maşini la intersecţie. începu să fluture mîna, încercînd să se facă văzut de ei, dar tocmai atunci stopul trecu pe lumina verde, şi toate automobilele se puseră încet în mişcare traversînd bulevardul, iar taxiul galben depăşi pe partea cealaltă a şirului şi se pierdu în depărtare.

Sheila şi Michael se duceau tot mai departe şi mai departe. Se uită după ei, şi în timp ce dispăreau din raza lui vizuală îşi aminti de momentul cînd Michael şi Sheila plecaseră de-acasă cu mulţi ani în urmă, de drumul străbătut de ei în ziua cînd o adusese pe Marthe în căminul lor, şi se întrebă cu gravitate ce se întîmplase, de fapt, în ziua aceea, rămasă undeva în trecut, bolborosind ca pentru el :

— Dar acum au plecat cu adevărat. Au plecat de-a binelea.

CAPITOLUL XXIII

Michael îşi revăzu tatăl pe la începutul iernii, într-o zi cînd se afla la barul expres Hilton. Căzuse o lapoviţă timpurie, iar el şedea lîngă geamul imens al faţadei, urmărind fulgii groşi de zăpadă care pluteau încet peste treptele primăriei oraşului ce se înălţa de partea cealaltă a străzii. De cum se aşternea pe trotuar, zăpada, strivită sub paşii trecătorilor, se prefăcea într-o zloată neagră.

Bărbaţii care intrau în restaurant îşi scoteau pălăriile şi le scuturau înainte de a se apropia de galantarele cu alimente.

Pe vreme rece, de iarnă, scaunele restaurantului Hilton erau întotdeauna pline de pierde-vară, escroci mărunţi, proxeneţi, aventurieri, precum şi de o sumedenie de tineri care nu aveau alt loc unde să se ducă. Tinerii care nu aveau de lucru şedeau pe scaune de-a lungul unui perete, fixînd duşumeaua cu ochi lipsiţi de expresie. Uneori, nişte detectivi irlandezi, voinici şi roşii la faţă, purtînd pălării tari, intrau în sală, se aşezau şi inspectau din ochi clienţii, şi toţi holbau ochii la ei, ştiind precis că erau detectivi irlandezi, voinici şi roşii la faţă, şi în- trebîndu-se pe cine vor avea norocul să înhaţe în ziua aceea. Podeaua era în ultimul hal de murdară din cauza ghetelor ude, şi un picolo venea mereu s-o şteargă cu o cîrpă mare, muiată în apă fierbinte şi săpunită care umplea aerul de un miros dulceag, greţos, în timp ce un om tocmit special, cu haină albă şi maxilare solide, aduna ceştile de cafea şi încerca să dea afară din local pe toţi cei ce şedeau acolo de o jumătate de oră.

Michael era uimit cum se făcea că omul tocmit ştia cu atîta siguranţă că pînă şi bărbaţii îmbrăcaţi decent îşi pierduseră încrederea în sine şi, cînd le poruncea el să plece, se ridicau supunîndu-se cu umilinţă. Tocmai se îndrepta spre el, şi atunci îşi vîrî capul nervos în pagina de sport a ziarului. După ce trecu, Michael ridică privirea, şi-1 văzu pe Bill Johnson intrînd.

— Hei, Bill, îl strigă el energic.

Bill veni la el zîmbindu-i larg, cu acel aer de afabilitate spontană pe care nu şi-1 putea învinge. în ziua aceea semăna mai mult ca oricînd cu un băieţandru chipeş, deşi avea un plasture lipit deasupra ochiului drept şi o contuzie în falcă. împreună cu cîţiva prieteni se încurcase într-o răzmeriţă iscată cu prilejul unei evacuări ;

încercaseră să-1 împiedice pe portărel să scoată uşile de la o casă şi să tragă cu forţa maşina de gătit. Cînd zîm- betul' i se stinse, arăta palid şi circumspect.

— Te-a lovit vreo dubă a poliţiei ? întrebă Michael. Nu s-ar zice că merge prea bine revoluţia.

— Lasă, Mike. Şi tu arăţi ca şi cum te-ar fi încolţit cineva, numai că te-a încolţit într-altfel şi n-ai avut nici măcar satisfacţia de a trage o chelfăneală şi de-a încasa o bătaie la rîndul tău. Eşti cam pămîntiu la faţă.

— Mă simt perfect. Ce ţi s-a năzărit ? Aş zice „da- ţi-i înainte" şi tăiaţi în dreapta şi-n stînga dacă aş socoti că o s-ajungeţi undeva. Dar ştii bine că nu, Bill. îţi dai seama că n-o să fie nici o revoluţie în America. N-aveţi nici o şansă. Ei au poliţia şi armata.

— Sfinte Hristoase ! ce-ai vrea să fac ? Să depun pe loc armele ? Nu ştiam că eşti o autoritate atît de grozavă în tehnica revoluţiei.

— Sigur că sînt. întreabă-mă ce pofteşti. Ţi-am spus ce gîndesc. Crezi realmente că aveţi vreo şansă, Bill ?

— Nu sînt un imbecil, Mike. Nu mă aştept să fie revoluţie mîine. S-ar putea să fie nevoie de ani de zile. S-ar putea să fie nevoie de toată viaţa mea şi de încă o sută de ani, dar tot va veni revoluţia şi merită să trudeşti pentru ea, iar eu ştiu că fiecare fărîmă de efort pe care-1 depun acum şi toate greutăţile prin care trecem, ca şi toate înfrîngerile pe care le suferim cînd şi cînd, toate se adună şi grăbesc sfîrşitul, iar neamul omenesc păşeşte înainte. în înfrigurarea lui, Bill îi şopti lui Michael, trăgîndu-1 de braţ. Ce naiba, ştii şi tu că te-ai simţi mult mai bine tu însuţi, dacă ai avea un ideal pentru care să trăieşti.

— Sînt absolut de acord, Bill. Ascultă-mă, doar nu crezi că urăşti starea de lucruri de azi mai mult decît mine ? Condu partida ta învingătoare înainte şi mă urc şi eu în căruţa voastră. Merg cu defilarea

pînă la tribuna cea mare. Dar am învăţat şi altceva. Ştiu că va însemna un cîştig considerabil curăţirea ţării şi că va fi mai uşor de trăit, dar nu e asta totul. Problemele personale vor începe să se ivească şi atunci. Tu îţi închipui, am impresia, că e suficient să faci o curăţătorie pe plan economic şi vom obţine cu toţii dreptatea. Nici unul dintre noi nu va obţine dreptatea, dreptatea lui personală, şi vom începe să flămînzim iarăşi după ea.

— Tu doreşti să-ţi ofere universul mica ta satisfacţie personală.

— Exact.

— De ce nu încerci rugăciunea ? Tu şi cu micul tău prieten, Nathaniel Benjamin, ar trebui să vă aliaţi.

— N-am nici credinţa lui, nici a ta.

— încearcă să le vorbeşti despre justiţie băieţilor ăstora de-aici şi vezi dacă grăiesc pe limba ta, zise Bill.

Michael se uită în jurul lui la şirul de oameni cu chipuri palide, nemulţumite, la bătrînul cu mustaţă albă care tocmai aţipise într-un somn de-o clipă, la polonezul cu priviri furişe ce şedea singur lîngă geam, la cei doi mărunţei cu pălării mototolite care vorbeau agitat, în şoaptă, la micul vînzător de ziare evreu din colţ, care tocmai intrase şi încerca să vîndă imagini pornografice satirizîndu-1 pe Hitler. Toţi aveau chipuri de făpturi umane ; toţi fuseseră meniţi să reprezinte oameni.

— Să nu-mi spui nici că ţi-ar înţelege graiul tău, Bill. Vorbeşti de multă vreme despre justiţie socială unor băieţi ca ăştia şi nu i-ai făcut nici măcar să se sucească din loc. Pentru ei, problema e personală. Ar dori o întorsătură bruscă a lucrurilor, ar dori dreptate, dar nu se aşteaptă s-o obţină.

— Şi-atunci stau aşa cu mîinile în sîn ca tine, fără să intervină cu nimic, aşteptînd să le pice din cer dreptatea.

— întocmai. Stau şi aşteaptă.

— Aşteaptă să moştenească pămîntul.

— întocmai.

— Nu-şi înţeleg propria condiţie socială şi despre ce este vorba. Chiar dacă ar înţelege, n-ar avea tăria să înfăptuiască ceva, zise Bill.

Apoi se lăsară amîndoi pe spătarul scaunului, ridi- cîndu-şi în sus picioarele, deoarece micul picolo dăduse un şfichi peste scaunele lor cu cîrpa lui îmbibată în apă, şi în timp ce-şi ţineau picioarele în sus, tăcuţi, Michael îşi văzu tatăl care intra, cu gulerul de la haină ridicat şi cu o coroniţă albă de zăpadă peste pălăria tare. Se apropie de casă şi îşi cumpără un sandviş cu ochiuri la capao şi cafea ; se aşeză şi îşi picură pe sandviş sos tomat picant. Pe urmă îşi bău cana de cafea şi, după ce isprăvi, oftă, împinse cana în lături şi privi în jurul lui cu ochi blajini. Avea aceeaşi expresie dureroasă, lipsită de apărare, ca şi atîţia alţii care îşi petreceau în restaurant după-amiaza ; arăta la fel de neîngrijit, şi nici el nu avea un loc anume unde să se poată duce.

Atunci Michael îşi dădu seama că tatăl lui se uita înspre el. Inima începu să-i bată neregulat, nu era în stare să facă nici cea mai mică mişcare, îşi simţea obrajii înţepeniţi, şi în cele din urmă lăsă capul în jos, murmuri nd : „De ce nu pleacă ? Dacă-i vorbesc, tot ce-am clădit se va prăbuşi în bucăţi. Va veni la mine şi va distruge totul. Dumnezeule, ce groaznic arată ! Nu doresc decît să-mi păstrez ceea ce mi-e aproape de suflet şi altceva nimic. Nu mă vede. Nu ştie că sînt aici.“ îşi ţinea capul plecat, în timp ce inima îi bătea în piept atît de rar şi cu atîta putere, încît era sigur că Bill Johnson îi aude bătăile.

în timp ce aştepta ca un om nenorocit, cu capul în jos, avea senzaţia că şi tatăl lui aşteaptă ; ajunse să nu mai poată îndura situaţia, simţind privirea tatălui îndreptată spre el, şi fu nevoit să ridice ochii absent, dispreţuindu-se pentru figura de piatră, nevăzătoare, pe care şi-o luase.

Dar tatăl lui se ridica, răsucindu-şi gulerul în sus, în jurul gîtului, şi ochii lui albaştri rătăceau şovăitor prin local, fără să-1 vadă pe Michael.

Trecu prin spaţiul dintre mese. Ieşi în stradă, se opri o clipă în faţa geamului mare de la faţadă, uitîndu-se îngîndurat la orologiul primăriei, ca şi cum ar fi fost' nemaipomenit de important să înregistreze ora exactă. Zăpada se topea peste faţa lui trasă, frămîntată de gînduri, pe urmă îşi continuă drumul.

— Nu era tatăl tău cel care a ieşit ? întrebă Bill.

— Nu l-am văzut pe tata.

— Mi s-a părut că te uitai la el. Am avut impresia că venea încoace, spre noi.

Bill îi aruncă lui Michael o privire rapidă, mirată, pe urmă exclamă : „Sfinte Hristoase ! “ şi înălţă din umeri ; era uşor de văzut că Michael îi inspira numai dispreţ, deoarece îşi închipuia că se lepădase de tatăl lui pentru motivul că tot oraşul îl ponegrise şi pentru că arăta acum ca un om părăsit.

De aceea Michael zise :

— Noroc, Bill. Trebuie să plec, şi, ieşind grabnic, se uită în lungul străzii. îşi văzu tatăl ceva mai departe, în faţa magazinului universal, cu umerii puţin gîrboviţi şi cu mîinile în buzunare, umblînd înainte fără nici o ţintă. Şi cu toate că în sinea lui îşi repeta stăruitor : „Nu m-a văzut. Ce mă face să fiu atît de sigur că m-a văzut ?“ Michael se simţea năpădit de o ruşine atît de nemîngîiată, de o milă atît de puternică faţă de tatăl lui, încît se luă după el pe stradă. Era prima oară cînd punea stăpînire pe el o asemenea ruşine. La nuntă îşi privise tatăl şi, deodată, se speriase. Asta fusese totul. Acum îl urmărea prin ninsoarea care se aşternea uşor, cuprins de milă şi de ruşine şi gîndind numai la felul cum ochii aceia albaştri îşi deplasaseră privirea de la el în clipa cînd îşi cufundase capul în ziar.

Dar după ce merseră aşa o bucată de drum şi silueta tatălui se pierdu prin mulţimea din faţa magazinului universal, simţi brusc dorinţa de a se afla acasă, lîngă Anna. „Ştiu ce sentimente îl frămîntă. Ştiu tot ce i s-a întîm- plat. Arăta atît de

zdrobit ; dar eu ce pot face ?“ medita el, şi pe cînd stătea în cumpănă acolo, în stradă, se temu să nu săvîrşească un lucru pe care avea să-1 regrete mai tîrziu. Singura cale ce-i stătea la îndemînă pentru a rezista acestei temeri era să cedeze dorinţei de a se întoarce repede acasă, la Anna, să nu se mai gîndească la nimic altceva decît la Anna, la bunătatea, pacea şi siguranţa pe care i le oferea ea, pentru a-şi izgoni ruşinea din suflet.

Cînd se apropie de locuinţa sa auzi un glas de bărbat, ascultă şi intră în panică pînă se deschidă uşa, dar, cînd glasul se auzi mai tare, îl recunoscu pe Ross Hillquist şi intră vesel, zîmbind uşurat.

Tînărul medic şedea cu Anna la masa pliantă, plină de pachete şi conserve de carne gătită, deoarece medicul ieşise cu Anna prin cartier ca s-o trateze. Aşa făcea de fiecare dată cînd venea la oraş. El şi cu Anna îşi şi tăia- seră nişte felii de pîine de secară pe care le mîncau cu salam şi murături cu mărar. Chipul brunet şi sănătos al medicului radia de bucuria de a se afla împreună cu ei.

— N-am mai putut aştepta, Mike, băiatule. Cuconiţei tale îi era foame.

— Am avut de gînd să te aşteptăm, zise Anna, cu o mutră foarte jenată. A mea e toată vina. Ross a vrut s-aştepte, dar eu pur şi simplu n-am fost în stare. Mă uitam la bunătăţile astea şi mi-a fost cu neputinţă să mai aştept. Nu ştiu ce-i cu mine.

— Ea e mica vinovată, ce e drept, zise medicul. Am intrat în magazin şi am lăsat-o să ţină cîteva pungi, iar cînd am ieşit mînca o brînzoaică.

— Ştiu. Mi-e ruşine. Nu ştiu de ce am făcut asta. Dar dacă nu ieşeai mai repede cred că aş fi mîncat toată punga.

— Ross are să creadă că nu mănînci după pofta inimii, zise Mike.

— Am mîncat ca un purceluş în ultimele zile.

— Ce mai face Sheila, Ross ?

— Se simte destul de bine, dar e prea retrasă.

Zice că-i place viaţa în orăşelul acela, dar eu am impresia că o detestă, şi îşi creează un mic univers al ei personal, o lume de budoar. E mai elegantă şi mai frumoasă ca niciodată, zise el. Apoi tăcu, preocupat, dar cînd se uită la Anna şi la faţa suptă a lui Michael, le zîmbi cu căldură, fiindcă avea senzaţia că e ceva disperat în dragostea, în sărăcia lor, în dorinţa lor fierbinte de a fi prietenoşi, pe lîngă care preocuparea lui personală apărea cu totul neînsemnată. Acum era într-adevăr convins că adeseori flămînzeau, şi în timp ce continua să le spună : Sheila a intrat în relaţii amicale cu directoarea liceului şi cu soţia reprezentantului unei firme care a locuit la un moment dat la New York ; au după-amiezile lor de cocteil ; îmi vorbeşte mereu de vremea cînd ne vom instala la New York şi îmi dă sentimentul ca sîntem fericiţi într-un mod intangibil, încîntător, perseverent, într-o lume de budoar, se întreba în ce fel putea să-i ajute pe Mike şi pe Anna.

— Ce-ai vrea să facă ?

— Aş vrea să fie cu oameni ca tine şi ca Anna, zise deodată medicul. Apoi, cu faţa luminată de un gînd, spuse cu însufleţire : De-asta am venit aici. Vreau să veniţi amîndoi pentru o săptămînă. Ar fi o schimbare pentru voi, iar Sheilei i-ar face un bine imens.

— Vrei să venim amîndoi ? întrebă Anna stingherită.

— Amîndoi. Tu în mod special.

— Poate că soţia ta nu doreşte să vin acolo cu Michael.

—■ Doreşte la nebunie să te cunoască. I-am vorbit mereu despre tine.

— Iarna cred că e un anotimp infernal pe meleagurile de-acolo, zise Mike.

— Să-ţi spun ce-am să fac. Iţi ofer ceva senzaţional. Cînd sfîrşeşte dezgheţul din ianuarie aranjez să mergem la o vînătoare de lupi.

— Lupi prin părţile acelea ?

— Trebuie să ne depărtăm la vreo treizeci de

kilometri, în regiunea de dealuri şi tufărişuri. A fost o iarnă săracă şi lupii urmează prada oriunde se duce ; anul ăsta căprioarele au coborît destul de aproape de aşezările omeneşti, şi oriunde se duc căprioarele, lupii vin după ele.

Michael i se adresă Annei cu înfrigurare :

— Trebuie să mergem, draga mea. Aş face orice numai să ies de-aici puţin. M-aş bucura teribil. Sheila are să te iubească, şi cuvintele de entuziasm îi ieşeau ca un torent din gură, încît Anna şi medicul începură să rîdă de el.

în timp ce mîncau, beau bere şi rîdeau, aveau impresia că fac planuri pentru o călătorie într-o ţară a făgăduinţei, unde se vor simţi fericiţi cu toţii de îndată ce vor pune piciorul acolo. Anna încercă să-1 momească pe Ross să rămînă la ei în seara aceea, dar el le răspunse că trebuia să prindă trenul care pleca peste o oră.

— îi poţi auzi pe amicii Franţei dacă rămîi, zise Michael.

— Trebuie să fie nostim, dar mi-e cu neputinţă, Mike.

— E tot ce putem oferi în materie de relaxare comică.

— Ţi-ai mai văzut tatăl, Mike ?

— Nu, nu l-am mai văzut.

— Ia lucrurile destul de greu, mi se pare. Sheila îşi face griji din pricina lui. Mă înţelegeam cu el de minune. Ultima oară cînd ern avut o convorbire mai lungă a fost cu vreun an în urmă. Am avut o discuţie despre Nietzsche, dar el nu concepea deloc ideea de supraom. Zicea că tata e singurul supraom pe care-1 cunoaşte. Ross îşi punea haina.

După ce plecă, Anna şi Michael rămaseră tăcuţi uitîndu-se unul la altul ; amîndoi se simţeau puţin trişti ; pe urmă îşi zîmbiră. în sfîrşit Anna se ridică şi scoase un bilet din punga ei de bani, rostind cu calm :

— Mi-a spus să nu ţi-1 arăt decît după ce pleacă,

Mike.

Uitîndu-se la bilet, Mike văzu că era o chitanţă de la proprietăreasă pentru o restanţă de chirie pe timp de două luni. Ridică privirea spre Anna şi ochii i se umplură de lacrimi, şi cînd fu nevoit să şi le şteargă nu mai fu în stare să rostească nici un cuvînt de ruşine.

în cele din urmă spuse :

— Am uitat să-i spun că l-am văzut totuşi pe tata. L-am întîlnit pe stradă. Nu ştiu de ce nu i-am spus, Anna.

— Ce-i cu tine, Mike ?

— Nimic.

— Ce-ai vrut să spui ?

— Doar atît. Nu e nimic. Mi-am amintit acum, zise el. Cînd ea continuă să-1 privească, încreţind fruntea, mirată şi şovăitoare, el se înspăimîntă, fără să poată înţelege motivul pentru care pomenise despre tatăl lui.

CAPITOLUL XXIV

Cînd doctorul Hillquist îşi conducea maşina în nopţile de iarnă de-a lungul străzilor din Lakewood, sau afară din oraş pe tăcutele drumuri de ţară, unde copacii de pe cîmp se profilau despuiaţi pe linia orizontului, îi răsunau adesea în urechi sunetele, glasurile, strigătele vieţii care clocotea în oraş sau în locuinţele fermelor ; parcă tot mai auzea schimbul mînios de cuvinte pe care îl avusese cu J. V. Holden, acţionar la şantierul naval al oraşului, apoi glasul lui Holden se stingea şi în locul lui se auzeau amestecate ţipetele băiatului căruia îi cususe un ochi smuls, laolaltă cu şoapta sufocată a tînărului care adormise în grajd, beat turtă, şi murise lovit de copitele cailor înspăimântaţi. în timp ce Ross conduceţi maşina, şi cîmpurile învelite în zăpadă străluceau în lumina slabă a nopţii, şi toate sunetele acelea scoase de

oameni vii şi morţi se învălmăşeau în mintea lui, îşi amintea brusc că soţia lui, Sheila, îl aştepta treză, oricît de tîrziu ar fi venit. Atunci viaţa lui particulară îi apărea depărtată de viaţa oraşului, neatinsă de truda şi de suferinţa celor de-acolo. îl năpădi sentimentul că el şi cu Sheila nu făceau decît să ciugulească delicat din tandreţea lor reciprocă, că i se dăruia o dulce şi reticentă prospeţime, cînd el dorea o patimă trupească. Simţea cu mai mare acuitate acest lucru de fiecare dată cînd vedea, scăldate în soare, chipurile copiilor care se întorceau de la şcoală, la ora prînzului.

Cargoboturi venind de la Chicago şi Cleveland încăr- cau odinioară cereale la Lakewood, iar oraşul poseda un doc de uscat ; acum însă veneau prea puţine cargouri de cereale, iar docul uscat era mai tot timpul gol. De fiecare dată cînd Ross trecea cu maşina pe lîngă gardul înalt, de scînduri, din jurul şantierului naval, se uita în sus la păienjenişul structurii de oţel şi se întreba cît va trece pînă cînd locuitorii vor auzi din nou ciocănitul ni- tuitorilor şi zăngănitul oţelului peste oţel. Pe urmă rămî- nea cu privirea la scînteierea slabă de pe linia apei reci şi întunecate. La început i se păruse că dobîndea un oarecare succes în munca lui de medic cu bolnavii oraşului. Dar J. V. Holden începuse să-1 ia de sus, cu un aer compătimitor, cînd discutau despre ajutoare în bani pentru constructorii navali care şomau. Fondatorii oraşului, ca deţinători de proprietate funciară, se arătau de asemenea foarte sceptici în privinţa celor ce avea de spus Ross. Chiar cînd se adresase, plin de zel, fermierilor care aveau pămînt nefolosit pe foarte mari întinderi, şi încercase să-i convingă să îngăduie familiilor de la oraş care nu aveau de lucru să cultive mici loturi de subzistenţă, nu întîmpinase decît suspiciune şi codire din partea acelor fermieri. Afară de asta, cînd le vorbea familiilor sărace din oraş care aproape mureau de foame, trăind dintr-o fărîmă de ajutor comunal, constata că nu manifestau nici un

entuziasm pentru munca cîmpului. Erau orăşeni, afirmau ei, şi aveau dreptul să muncească la oraş. Totuşi Ross reuşi să determine cincizeci de familii să declare că erau gata să lucreze pămîntul nefolosit pe care fermierii l-ar ceda în acest scop. „Nu pot să realizez nimic singur", îşi spunea Ross cînd se simţea foarte deprimat. „Am învăţat măcar atîta lucru. Entuziasmul nu e de-ajuns. Nu pot realiza nimic de unul singur".

într-o după-amiază din ultima săptămînă a dezgheţului din ianuarie, medicul se duse la gară ca să-i în- tîmpine pe Michael şi pe Anna. Stratul gros de zăpadă aşternut pe străzi, pe acoperişuri şi pe cîmp se topea sub razele puternice ale soarelui, şi crusta înmuiată a omătului reflecta mii de sclipiri. Ţurţuri lungi, grei şi ascu- ţiţi atîrnau de acoperişul gării şi picurau pe peron, for- mînd mici băltoace care apăreau ca nişte petice negre pe albul zăpezii. O locomotivă, manevrînd în sus şi în jos pe liniile ferate, arunca aburi în înaltul văzduhului de iarnă. De departe, de dincolo de curba pe care o făceau liniile ferate lîngă parcul comunal, se auzi sirena singuratică a trenului dinspre oraş, şi atunci cîteva persoane de pe stradă se grăbiră să traverseze cîmpul pe o potecă ce străbătea zăpada adîncă, zorind pasul ca să se afle pe peron şi să se uite la tren cum opreşte şi cum pleacă apoi către oraşul vecin. Fermieri, avînd caschete greoaie de blană cu apărătoare de urechi şi mustăţi lungi, umede, şi pături vechi, decolorate pe spinarea cailor, iar pe genunchii lor cuverturi groase de blană, şedeau în sănii, sau în nişte rable de automobile care, fiind lăsate afară noaptea, erau pline de nămeţi. Unul dintre ţurţurii enormi care atîrnau de la streaşină gării se dezlipi pocnind şi sfărîmîndu-se cu zgomot pe peron. Toţi ridicară capetele.

în timp ce aştepta, încovoiat deasupra volanului maşinii sale, Ross se neliniştea la gîndul tinerei femei care venise la consultaţie împreună cu un băiat din oraş, **cu** o seară înainte. Tînăra, care era

gavidă de cîteva săptă- mîni, îl rugase să efectueze o operaţie destul de simplă spre a-i provoca un avort. Tinerii aveau de gînd să se căsătorească peste doi ani. Motivul nu era că nu-şi doreau copii, dar tînărul voia mai întîi să studieze contabilitatea doi ani de zile şi după aceea s-o ia pe fată în căsătorie. Amîndoi îl imploraseră cu disperare să-i înţeleagă că nu erau nişte egoişti şi că doreau din inimă să aibă copii, **dar** dacă ar fi obligaţi să se căsătorească acum, situaţia lor materială ar fi dintre cele mai grele, iar el n-ar găsi poate nimic de lucru. Dar Ross, frămîntat de scrupule, refuzase să le dea ascultare, oricît se rugaseră ei. Ba chiar se supărase puţin la ideea că e cu putinţă să nu-şi dorească cineva, în orice împrejurare, un copil. Acum, însă, stînd în maşină în faţa gării, bolborosea ca pentru sine : „Poate că am greşit. Poate că era de datoria mea să-i ajut. Cine sînt eu ca să dau sentinţe cum să-şi făurească viaţa alţii ?“ Apoi se auzi fluieratul trenului şi cînd privi spre peron îi văzu pe Michael şi pe Anna rămaşi pe loc, Michael înalt şi grav, ţinînd-o pe Anna de braţ, iar Anna uitîndu-se în jurul ei cu o curiozitate vie, ca şi cum n-ar mai fi văzut în viaţa ei un loc asemănător. îi spuse ceva lui Michael şi amîndoi izbucniră într-un rîs sonor, astfel că cei doi băieţi oare pierdeau vremea pe peron rămaseră cu ochii căscaţi la obrajii ei roşii, la silueta ei frumoasă şi la şuviţele de păr blond care luceau în lumina scînteietoare a după-amiezei.

— Mike, Mike ! strigă medicul.

— Hei, Ross ! Nu mai coborî. Venim noi, şi traversară peronul alergînd, iar cînd ajunseră la maşină, Anna se întinse spre el să-1 sărute.

— Va trebui s-o ţii pe genunchi, Mike, zise Ross, des- chizîndu-le portiera.

— Mi s-a părut sublim cînd m-am dat jos din tren, zise ea. Nu ştiam că lacul e acolo. Se vede gheaţa de-a lungul malului şi apa e nemaipomenit de albastră. E minunat, nu-i aşa ?

— Ne uitam la pescăruşii de deasupra lacului,

spuse Mike.

— Să mergem, îi pofti doctorul.

Cu Anna pe genunchii lui Michael, maşina se depărta de gară, şi toţi trei flecăreau cu vioiciune, fără a-şi mai •da osteneala să asculte ce spunea celălalt, căci fiecare voia să-şi exprime bucuria de a fi împreună.

Ajunşi acasă — o casă albă, demontabilă, cu obloane verzi — atît Michael cît şi medicul se ţinură deoparte, tăcuţi, nerăbdători să vadă cum o va primi Sheila pe Anna. Sheila, care părea şi mai zveltă în rochia ei neagră de după-amiază, se juca neatent cu mărgelele de la gît, petrecîndu-le printre degetele ei fine, în timp ce-i întindea cealaltă mînă Annei, modest îmbrăcată, înfăşurată în haina ei ponosită, dar radiind, aproape explodînd de dorinţa entuziastă de a se arăta prietenoasă. Zîmbea **cu** acel uluitor zîmbet larg, înflăcărat, care-i lumina chipul şi-i împrumuta atîta farmec. Medicul observă că Sheila o cercetează cu agerime pe fata îndrăgostită de fratele ei, pe această fată care nu avusese parte de aceeaşi educaţie ca ea, care fusese mai totdeauna săracă, care nici măcar nu se aştepta ca Michael s-o ia de soţie, şi totuşi era mulţumită. Şi în timp ce Anna continua să zîmbească cu sfială, dar cu o dorinţă arzătoare de a se împrieteni, şi fără nici un fel de complexe, medicul îşi dădu seama că soţia sa era cuprinsă de o oarecare uimire, şi zîmbi cînd o văzu pe Sheila luînd-o pe Anna de braţ şi condu- cînd-o la etaj, vorbind între timp cu însufleţire, deşi încă mirată.

— O să se împace bine una cu alta, zise Michael.

■— Sheila n-a mai cunoscut pe nimeni în felul Annei pînă acum, zise Ross. Primul lucru pe care-1 vom face va fi să bem ceva, şi dacă vă e foame, chem fata să vă aducă imediat o gustare.

— Aveţi o locuinţă straşnică, zise Michael. Camera asta e toată după gustul Sheilei, tapetul de pe pereţi, reproducerile după pictori francezi.

Pariez că pot spune cum arată şi pereţii dormitorului.

— Totul e ales de Sheila, zise medicul, bucuros pentru că Michael rîdea cu poftă ca un copil, uitîndu-se în jurul lui ca şi cum se afla pentru prima oară de luni **de** zile într-o locuinţă care avea aerul intim al unui cămin, în timp ce ei beau cîte un whisky cu sifon, fetele cobo- rîră, iar Sheila arăta deosebit de elegantă în rochia ei de ceai pe lîngă Anna, îmbrăcată la întîmplare într-o rochie cafenie de lînă, şi trebuind să-şi dea mereu pe spate părul des şi blond.

Medicul era conştient de sfiala şi perplexitatea care sporeau între cele două tinere femei pe măsură ce se înfiripau între ele mici frînturi de conversaţie. Anna dorea să privească întruna cu ochi mari încăperea caldă ; dorea să arunce sfios cîte o privire către Sheila, să-i examineze veşmintele, mîinile, tenul delicat, şi să se minuneze de felul ei de-a fi, degajat şi totuşi reţinut. După una din acele priviri cu ochi mari, Anna nu se putu opri să nu spună :

— Trebuie să fiţi foarte fericiţi aici. De cum am intrat am avut un sentiment de siguranţă. Probabil că nu ştii ce vreau să spun. Că aici totul va rezista timpului. Trebuie să fie minunat. Apoi avu un surîs atît de plin de căldură, încît toţi îşi dădură seama că voia să spună, totodată, că ştia bine cît se iubeau doctorul şi cu Sheila, că percepea sentimentul de siguranţă de care se bucurau ei şi înţelegea cît poate fi de plăcut, mai ales cînd îşi amintea de propria ei locuinţă din marele oraş, de lipsa de bani şi de îngrozitoarea nesiguranţă care plana asupra vieţii şi iubirii ei.

Medicul, cu o expresie gravă pe chip, bînd whisky şi ascultîndu-1 numai cu o ureche pe Michael, se bucura că soţia lui fusese tulburată de fata aceasta îndrăzneaţă, plină de căldură umană şi de elan, cuprinsă de un sentiment proaspăt de uimire. Ştia că Sheila nu putea să înţeleagă cum

era cu putinţă ca o fată să posede atîta entuziasm şi dorinţă de a rîde spontan, ca o asemenea fată să-şi însenineze chipul aidoma unui copil încîntat din pricina celor mai simple şi nevinovate lucruri intervenind într-o conversaţie formală, cînd propria ei viaţă era atît de monotonă şi plină de un nesfîrşit lanţ de speranţe neîmplinite, fără sorţi de izbîndă. Apoi o auzi pe soţia lui spunînd :

— E destul de greu de realizat ceva într-un orăşel ca acesta, ştii, dar cel puţin am ajuns să avem un mic cerc restrîns. Partea rea e că aproape nimeni nu pare să-şi dea seama că drumurile duc şi afară din oraş, nu numai înăuntrul lui.

în timp ce o asculta, Ross ştia că, de fapt, soţia lui gîndea : „Anna nu se simte deloc intimidată. Mă întreb dacă nu are o intuiţie specială a situaţiilor. Viaţa ei zilnică trebuie să fie nespus de grea, de vreme ce Michael n-are nici măcar de lucru. Oare ştie ceva despre tatăl meu ?“

Un surîs atît de larg se aşternu pe chipul medicului, încît Michael, care-i pusese o sumedenie de întrebări despre vînătoarea de lupi proiectată, rămase nedumerit, şi se uită la cele două fete, apoi la Ross, dar acesta nu se oferi să-i explice taina amuzamentului său. Michael continuă să se intereseze de costumul pe care avea să-1 poarte, şi de rachetele de umblat pe zăpadă, iar chipul lui exprima curiozitatea aprinsă în el în ultima săptămînă.

Sheila şi Anna stăteau în picioare la fereastră, uitîn- du-se în jos la strada lungă, cu case împrejmuite, care ducea afară din oraş spre terenurile fermelor, pe cline de deal învelite în omăt, scînteietoare sub cerul albastru. Cu un rîs nepăsător Sheila spunea :

— S-ar zice că Ross a înfiat întregul oraş. Cînd eşti soţie de medic îţi formezi o imagine a vieţii cam smintită. Viaţa ţi se înfăţişează ca un lung şir de epave care şchioapătă, de femei gravide şi bătrîni suferinzi. Şi mai toate femeile care nu sînt

bolnave vor să aibă nu ştiu ce maladie personală pe care nimeni pe lume n-o va înţelege decît Ross. Toate femeile din oraş care aşteaptă un copil bat drumul pînă la uşa noastră. Ross ia toate astea ca un lucru de la sine înţeles.

— El iubeşte în mod firesc oamenii, în general, de aceea e cu neputinţă ca oamenii să nu-l iubească.

— Nu ştiu dacă explicaţia e într-adevăr pentru că-i iubeşte. Vede enorm de multă confuzie şi dezorganizare în jurul lui şi îşi închipuie că-i revine lui datoria să îndrepte lucrurile. Fapt bizar, nu e deloc un om ordonat şi precis în propria lui viaţă. Habar nu are cine-l plăteşte şi cine nu.

— Exact aşa mi l-am închipuit şi eu.

— E destul de inteligent ca să-şi dea seama cît de rea e situaţia în oraş, cînd o jumătate din populaţie trăieşte luînd la spălat rufele celeilalte jumătăţi. Dar asta nu-l descurajează. Parcă-i e şi mai drag să stea aici. Uneori îmi vine să ţip la el. Nu eşti de aceeaşi părere ?

— Nu m-am gîndit niciodată la viaţă în felul ăsta.

— O duci aşa de azi pe mîine.

— Aşa ceva, spuse Anna pe un ton de scuză.

— îmi vine să ţip la femeile care vin aici, dau din umeri şi se plîng că le e teamă ca nu cumva să aibă un copil, al şaselea sau al şaptelea, sau chiar al unsprezecelea. Sărmanele de ele, nu sînt conştiente de nimic din ceea ce se petrece în jurul lor. Uneori am impresia că nu mai poţi nici să respiri dacă nu-ţi creezi o mică insulă a ta. Mă întreb, dacă ar sta şi s-ar gîndi o clipă cît de nedrept e să aduci pe lume copii în felul ăsta, tot aşa ar mai veni pe-aici ?

Dar pe chipul Annei se vedea o oarecare dezamăgire, şi spuse cu sfială :

— Nu-ţi place orăşelul deloc, Sheila ?

— Ba da, într-un fel îmi place. Mi-e drag că mă aflu aici cu Ross. E ca o mică insulă pentru noi

înşine, unde ne putem consacra unul altuia, zise Sheila.

Medicul, neauzind nimic din cele ce vorbea Michael, îşi plecă pieptul înainte, tulburat, pentru că îşi dăduse seama de intensitatea glasului scăzut al Sheilei, iar acum vedea o însufleţire a trăsăturilor ei inteligente, şi reflecta : „Oricît de apropiat aş fi de bolnavii din oraş, orice aş înfăptui aici, în locurile astea, n-o pot face niciodată pe Sheila să simtă în ea ardoarea entuziasmului, să uite de ea însăşi, să se dăruiască unei acţiuni".

Apoi Sheila trebui să se ducă să supravegheze pregătirea cinei, şi atunci Michael avu prilejul să-i şoptească Annei :

— Cum îţi place Sheila ?

— E frumoasă si stăpînă pe ea. Mi se pare adorabilă. Mă face să mă simt cam gălăgioasă. Spune, iubitule, sînt gălăgioasă ?

— Ea te place.

— Dar Ross pare diferit aici, şopti ea. Ceva îl fră- mîntă. Uneori arată trist şi resemnat.

Sheila reveni în cameră şi se duse lîngă Anna, care se uita din nou pe fereastră. Un răstimp rămaseră tăcute. Apoi Sheila spuse :

— Un lucru pot să afirm. Natura nu e urîtă pe-aici, nu-i aşa ?

— Ah, Sheila, am ascultat tot ce mi-ai spus adineauri, înţeleg ce vrei să spui, dar mie nu mi s-ar părea neplăcut să stau aici în nici un caz. Uite ce drăguţă e strada în partea aceea unde lucesc în soare troienele înalte de zăpadă. Pe deal la fel, joacă nişte reflexe încîntătoare, şi n-am văzut de cînd sînt un lac atît de albastru. Anotimpul iernii, zăpada albă şi cerul limpede îi dau albastrul ăsta intens. Mie şi lui Mike ne-a plăcut la nebunie de cum am coborît din tren. O, e o localitate frumoasă, Sheila, şi gîndeşte-te, Mike şi cu mine nu ştiam de ea. Trebuie să fie şi alte asemenea locuri prin toată ţara, zise Anna. Numai să poţi trăi mult şi te-ai putea duce dintr-un loc intr-altul, sau ai putea rămîne toată viaţa într-un oraş ca ăsta.

CAPITOLUL XXV

Vîntul îşi schimbă direcţia, şi dinspre nord, peste apă, veni un ger muşcător ; noaptea, zloata îngheţă bocnă ; o crustă subţire, lunecoasă şi tare se prinse deasupra zăpezii înmuiate.

Michael şi Ross se duceau cu maşina la magazinul alimentar de pe strada principală, unde urmau să se întîl— nească cu Jo Jamison, indianul care îi însoţea la vînă- toarea de lupi. Puseseră rachete de mers pe zăpadă şi **o** lădiţă de conserve pe locurile din spate.

Michael arăta ca un muncitor forestier slăbănog cu cizmele lui înalte, cu mantaua de cauciuc roşu cu negru şi cu pălăria de piele.

La amiază, soarele scînteia pe suprafaţa strălucitoare a crustei de zăpadă. Copii venind de la şcoală se dădeau pe gheaţă şi ţipau, cu feţele luminate de soare, cînd Ross. coborî din maşină la magazinul alimentar. Ross îmbrăcase o haină de tip franco-canadian, lungă pînă Ia genunchi, din lînă albă, cu dungi late orizontale, roşii şi negre. Cu faţa lui rotundă şi rumenă, părea aproape bondoc cînd intră cu un aer măreţ în magazin. Cei trei bă- trîni care şedeau pe sacii cu grăunţe pentru pui de **lîngă** pereţi îşi făcură cu ochiul unul altuia şi încetară să-şi mai mestece tutunul cînd intră Ross în costumul lui viu colorat, dar lui Ross îi făcu plăcere să vadă că rînjeau la el cu gura pînă la urechi ca şi cum ar fi fost un personaj comic.

Unul dintre bătrîni i se adresă :

— Salut, domnule doctor. Jo e acolo, în fund. Aş- teaptă de-o bucată de vreme.

— Am întîrziat, dar n-am fost liber, zise Ross.

Din umbra de la capătul tejghelei apăru un indian lat în spete, purtînd un vindiac de piele brună peste un pulover gros, cenuşiu şi uzat.

— Nu face nimic, zise el. Faţa îi era rotundă ca o minge şi pielea lui tare, arămie, era toată

încreţită în zîmbete, de parcă n-ar fi făcut altceva timp de ani de zile decît să rîdă pe înfundate ; totuşi, de îndată ce nu mai zîmbi, chipul lui deveni solemn şi încremenit ca al unui indian mort.

— îţi prezint pe Mike Aikenhead, Jo. E un vînător de soi.

— Păi, dar cum ! zise Jo. Toţi sîntem vînători de soi.

— E prima oară că dau mîna cu un mare vînător de lupi, zise Mike.

— Doi în tot anul trecut, rînji Jo. O să petrecem bine oricum. Căprioarele au coborît la mlaştină şi dacă lupii nu sînt acolo, atunci nu există lupi pe-aici. Poate prindem un iepure şi-1 mîncăm. Şi cînd ieşiră afară în lumina soarelui Jo se veselea ca şi cum o vînătoare de lupi în partea aceea a ţinutului nu era mai mult decît o glumă.

Se înghesuiră cu toţii pe locurile din faţă şi porniră, traversînd mai întîi liniile ferate, apoi ieşiră în şosea şi cotiră la sud de dealuri, lăsînd lacul în urmă şi îndrep- tîndu-se către regiunea mlaştinilor cu sodă brută, la vreo patruzeci de kilometri mai spre sud. Era bine cum stăteau aşa, toţi trei îngrămădiţi unul într-altul pe locurile din faţă, în timp ce maşina lua uşor pantele dealurilor, iar Jo povestea despre vremurile războiului mondial, cînd ajunsese pînă la Londra, în Anglia, se rătăcise şi dorise cu înfocare să se întoarcă la sălbătăcia lui.

Şoseaua urca neîntrerupt din zona de cîmpie, iar la un moment dat, cînd ajunseră pe culmea dealului cel mai înalt, opriră maşina. Se găseau lîngă gardul unei biserici din cărămidă roşie aparentă, un gard unde înflorea primăvara măceşul galben. Se uitară îndărăt la panorama colinelor împădurite, a văilor umbroase, a ridicăturilor întunecate care nu erau altceva decît creste stîncoase de munte şi la unduitoarea desfăşurare a

cîmpurilor înzăpezite, presărate cu garduri în zigzag şi ulmi despuiaţi, întregul ţinut coborînd în pantă pînă la linia ceţoasă a lacului. în răstimpuri, cînd soarele strălucea puternic, cîmpurile luceau ca sticla. Mike gîndi : „Parcă ne-am afla într-o lume diferită. Viaţa mea e alta aici. N-ar trebui să ne întoarcem niciodată în metropolă. E din ce în ce mai interesant[1]*.

Ajunşi în vale, cotiră pe o şosea laterală. Pe cîmpuri, de-o parte şi de alta a drumului, se vedeau stînci mari, golaşe, acoperite cu omăt, înălţîndu-se din pămînt. întregul ţinut era stîncos, dar aici crestele încununate cu zăpadă apăreau în lanţuri mai numeroase.

Şoseaua se termina la poarta unei ferme ; acolo cobo- riră, se aşezară pe scara maşinii şi îşi legară rachetele de zăpadă. Apoi îşi azvîrliră păturile pe umeri, iar Jo se încărcă cu proviziile şi începură să traverseze terenul fermierului. Pojghiţa de gheaţă se spărgea lesne sub greutatea paşilor lor, dar nu se afundau decît cu vreo cinci centimetri în zăpada moale de dedesubt.

Era uşoară coborîrea pantei. Trecură peste garduri în zigzag. în curînd zăriră în faţa lor mlaştina cu sodă brută, cu desişul de molizi şi cedri, şi cu noi creste stîncoase şi albii de torente.

Jo arătă cu degetul spunînd :

— Sînt căprioare multe acolo.

— Numai căprioare ?

— Nu. Am prins şi un linx. Dar o să vedeţi îndată potecile căprioarelor. Ele iernează în partea aia. V-arăt eu, zise Jo.

Liziera ţinutului mlăştinos nu părea rece pînă în clipa cînd ieşiră din lumina soarelui şi se apropiară de desişul încîlcit ; acolo domnea singurătatea. Dincolo de una dintre creste, lîngă lizieră, şi lîngă o întindere plată de zăpadă care, pe timp de vară, era o baltă mare, se afla vechea baracă pe care o folosea Jo pentru a pune capcane în locurile acelea.

Aproape amurgise cînd ajunseră la baracă şi priviră înapoi urmele lăsate în zăpadă. Cum lumina

nu mai licărea pe cristalele omătului, frigul părea intens. Jo ieşi din baracă aducînd două topoare şi spuse :

— Trebuie să tăiem lemne. Trebuie să aprindem focul.

In timp ce tăiau lemne la marginea desişului de nepătruns, Mike rămase singur, şi cînd asculta, nu auzea decît sunetul celuilalt topor, undeva, de cealaltă parte a colibei, iar cînd nu mai răsuna toporul şi el asculta încă, se simţea cuprins de înfiorătoarea tăcere şi răceală a desişului la ceasul înserării. Avea senzaţia că într-o asemenea tăcere şi într-un asemenea loc, în frigul pătrunzător şi la apropierea nopţii, toate speranţele lui, ca şi teama cumplită pe care o resimţea uneori în marea metropolă, nu mai însemnau nimic. Şi din nou ascultă, şi din nou vastitatea ţinutului, neclintirea desişului şi întunericul începură să-1 afecteze, şi gîndi : „Dacă aş ră- mîne aici, aş vieţui întocmai ca vulpea, căprioara, lupul sau iepurele. Aş fi un organism, o parte din făpturile vii de pe-aici ; n-ar mai fi în mine nimic distinctiv ; n-ar mai subzista decît suferinţa trupului, dar în sufletul meu n-ar mai dăinui chinul. N-aş mai putea să mă simt despărţit de lucruri, aici. Pe meleagurile astea eul meu, sufletul meu s-ar pierde, dar s-ar regăsi fiindcă aş trăi actul simplu al existenţei. Aş fi o părticică din tot ce mă-nconjoară. Aş auzi chemarea unei păsări de iarnă, aş ridica ochii cu inocenţă şi i-aş spune : «Frate». Mi-aş duce traiul zi după zi ca arborii. Mintea mi s-ar ascuţi tot stînd la pîndă, ochii mi s-ar face ca de şoim".

Sunetul toporului veni din partea cealaltă a colibei, apoi Jo strigă. In scurt timp ardea focul în soba mare de fontă, şi în timp ce Jo desfăcea cutiile cu fasole, doctorul turna whisky în ceşti de cositor.

— Noroc, băieţi. Sîntem gata pentru prietenul nostru lupul.

— Avem noroc dacă vedem vreun lup, zise Jo rînjind. Nu vin niciodată aproape de mine. Nu mă

iubesc.

— Atunci de ce ne mai pierdem vremea pe-aici cău- tîndu-i ? întrebă Mike.

— Cîteodată mai împuşti cîte unul. Aleargă ca un ghemotoc de fum pe o zi cu vînt. Sau îi prinzi în capcane.

— Vreau să am puşca la îndemînă dacă-i văd, oricum.

— Poate că fug de dumneata. Lupii sînt de treabă. Auzi o grămadă de povestiri urîte despre lupi. Dar sînt la fel ca dumneata şi ca mine.

— Nu crezi că sînt cele mai rele fiinţe de pe lume ?

— Cînd le e foame, ucid, cum faci şi dumneata, cum fac şi eu. Le e frică de oameni.

— Am auzit de oameni aruncaţi la lupi. Poate vrei să spui că lupii s-au înspăimîntat şi au luat-o la fugă.

— Nu ştiu. Eu n-am auzit niciodată de vreun om aruncat la lupi, răspunse Jo, cu un zîmbet larg şi luminos.

— Dacă nu sare în ochi că lupul e un animal mîrşav, atunci, pentru numele lui Dumnezeu, care dintre vieţuitoare e mîrşavă ? întrebă Mike.

— Nu ştiu, răspunse Jo cu simplitate.

— Mă gîndesc la lupi, la numele lor, aşa cum au gîndit întotdeauna oamenii despre ei, lupi ucigînd, sfî- şiind şi înhăţînd orice pradă mai slabă. Lupii vînînd căprioare şi umblînd în haite. Pentru numele Domnului, să nu devenim sentimentali cînd e vorba de lupi.

— Poate că ai dreptate, zise indianul, înălţînd din umeri. Lupii de prin locurile astea mici. Departe, Ia nord, dai de lupii pădurilor înalte. Sînt foarte mari. Au aproape trei metri. Odată vînam cu capcane prin desiş. M-am pierdut. Deasupra mea un cer nesfîrşit, cenuşiu ca plumbul. N-aveam cum să mă-ndrept după soare. Noaptea am stat lîngă foc cu trei cîini de-ai mei. Cînd s-a întunecat bine au venit lupii şi-au început să ne dea roată. Le ve-deam ochii sticlind, cîinii mei urlau, iar ei au dat

ocol focului toată noaptea. Dar nu s-au apropiat de mine, de foc şi de cîinii mei. A doua zi, cîinele meu cel mai bun s-a pierdut. Era şi cel mai bun luptător. Dobora oricare alţi doi cîini. Mai tîrziu l-am găsit sfîşiat de lupi. Poate le era foame. L-au mîncat.

— Lupul are o proastă reputaţie, nici vorbe că da, zise medicul. Dar poate că nu e o reputaţie meritată.

— Dar nu vezi, Ross ! Lupul e un individualist, exclamă Mike. Omoară din simpla poftă de a ucide, fără nici o noimă. Atît medicul cit şi Indianul se uitau la Mike uimiţi de vehemenţa lui. îşi smucea braţul în sus şi în jos căutînd să pună un accent special pe fiecare argument pe care îl susţinea, iar de pe chipul lui se desprindea o aprinsă indignare. Dacă vrei să exprimi limpede că un om e necruţător, că e un duşman al societăţii, îl numeşti lup, aşa e ? continuă el. Pe orice vrăjmaş al neamului omenesc îl numeşti lup, fiindcă nu cunoaşte nici o lege morală, şi de aceea nu poţi organiza societatea, pentru că e plină de lupi, iar ei nu cunosc justiţia şi n-o doresc. Bandiţii marii finanţe, exploatatorii muncii, profitorii de război şi rechinii din Wall Street, ca şi toţi cei care încearcă să se ridice într-o lume a profitului particular, ce sînt ? Lupi, vă spun eu.

In timp ce Mike vorbea astfel, în realitate îşi striga indignarea împotriva confuziei fără sens a tot ce cunoscuse el din viaţă, împotriva dezechilibrului în care se găsea străduinţa lui de a-şi afla liniştea, şi dorea mai presus de orice, fără măcar să-şi dea seama cît de mult doreşte aceasta, să-şi justifice apărarea fărîmei lui de fericire, a existenţei lui.

Dar medicul şi indianul se uitară doar unul la altul înălţînd din umeri. Continuau să mănînce. După ce isprăviră şi începură toţi să fumeze, medicul spuse cu o anumită iritare în glas :

— în definitiv, tu nu cunoşti prea mult lucrurile astea, Mike. Ce ştii tu despre lupi ? S-ar putea să

fie ceea ce spui tu, nişte prădători care nu aduc nici un folos. Dar eu te credeam un om cu formaţie ştiinţifică, un om impregnat de spiritul cercetării ştiinţifice.

—• Ceea ce-mi ceri tu e să le dau lupilor o şansă, da ? îl luă în zeflemea Mike.

— Spun doar că nu înţelegi nimic din toată treaba asta.

— Pot totuşi să intuiesc lucrurile destul de profund, răspunse Mike. In timp ce indianul fuma, ascultînd şi privind impasibil, Mike şi doctorul se enervau tot mai mult unul din pricina celuilalt. Mike avea impresia că medicul dorea să fie răbdător şi înţelegător într-o pro- plemă care nu cerea prea multă înţelegere, şi în timp ce şedeau aşa, fumînd, în baraca de la marginea pădurii, iar întunericul mistuia cu încetul pînă şi întinderea de zăpadă ce se zărea pe fereastră, încerca sentimentul că el şi cu Ross nu se vor înţelege niciodată cu adevărat, cît vor trăi, pentru că medicul nu trecuse niciodată prin experienţa acelei forţe brutale, crude, inflexibile, de care făceau uz oamenii ca să supravieţuiască. Ross era un om fericit, bucurîndu-se de linişte şi unitate spirituală, un om care nu fusese niciodată maltratat şi împins pînă aproape de pragul morţii în tumultul luptei pentru existenţă. Era un om simplu şi dorea din toată inima să creadă că lupul nu vrea altceva decît să trăiască. De aceea Mike vorbi cu patimă, deşi îşi menţinu glasul scăzut.

— înţeleg lupul mai bine decît îţi închipui. Ascultă-mă puţin. Acum cîtăva vreme, pe cînd despicam lemne, am simţit că aş putea rămîne aici, topindu-mi personalitatea, devenind una cu tăcerea pădurilor şi cu viaţa firii din locurile astea. Era o senzaţie "plăcută şi doream s-o mai păstrez în mine fiindcă îmi dăruia linişte, dar de îndată ce încep să vorbesc cu altă fiinţă omenească, cu tine de pildă, îmi dau seama cît de diferiţi sîntem şi cum nu ne putem înţelege niciodată pe de-a-ntregul, şi că

purtăm fiecare o altă lume înlăuntrul nostru.

— Asta numai pentru că nu sîntem de aceeaşi părere. Să presupunem că am fi de acord ?

— Nu e vorba numai de lupi. E ceva cu mult mai profund, zise Mike cu nerăbdare.

— Partea rea la tine, Mike, e că te-ai înnămolit într-o serie de idei din secolul al nouăsprezecelea despre ştiinţă, care au fost demult aruncate la rebut.

— Eu sînt cu ştiinţa accesibilă maselor, vrei să spui ?

— Concepţia ta despre pregătirea ştiinţifică a fost întotdeauna un motiv de furie pentru mine, zise medicul. Uneori nu pot să nu gîndesc că oamenii de ştiinţă habar nu au de nimic. Toţi îşi cultivă mica lor grădină, toţi îşi sapă peticul de pămînt. Se specializează. Refuză să ia în considerare pînă şi legătura unui domeniu cu altul. Dacă le ceri aşa ceva, se scuză şi spun : „îmi pare rău, dar nu e specialitatea mea“. Totuşi întreaga lume îi divinizează. Eu respect ştiinţa care porneşte de la observaţia nemijlocită, după cum ţi-aş respecta observaţiile despre viaţa lupilor dacă ar avea cea mai mică valoare, dar n-au.

— Ce trebuie să spun despre ei ?

— N-am nici o idee.

— Ştii ce părere am avut despre tine, Ross. Te-am socotit întotdeauna un tip de prima clasă, care simte totul aşa cum trebuie, dar care are idei absolut greşite în toate privinţele.

— Şi ştiind că ai părerea asta nu m-a deranjat acest fapt cîtuşi de puţin, aşa e ?

Dar tocmai atunci Jo zise :

— Ascultaţi !

Şi cum şedeau acolo, împresuraţi de tăcerea nopţii, auziră un urlet jalnic, singuratic. Ridicîndu-se, ieşiră afară ; se uitară peste întinderea plată a bălţii îngheţate şi acoperite cu zăpadă, şi dincolo de ea, spre cea dintîi creastă, şi mai departe, spre albia unui torent şi o a doua creastă, mai înaltă. Acolo umbrele erau mai adînci, iar întunericul care

se lăsa învăluia totul într-o negură în care nu se mai desluşea zăpada de bolta cerului.

— Se mişcă ceva pe creasta aceea. Uitaţi-vă într-acolo. le spuse Jo arătînd cu mîna. Doar trei pete mici mişcîn- du-se în cerc, trei picăţele, zise Jo. Şi uitîndu-se în direcţia aceea, Mike fu sigur că vede cele trei pete minuscule mişcîndu-se, rotindu-se ca într-un dans, după care statură locului, ca şi cum ar fi ştiut că sînt observate, şi apoi dispărură, fără ca nimeni să poată vedea cum pieriseră din vedere.

■— Poate că nu ajungem mai aproape de ei decît atîta, zise Jo.

— Eşti sigur că erau lupi ?

— Destul de sigur.

Dar rămaseră acolo, afară, uitîndu-se pînă cînd se făcu întuneric beznă, iar desişul părea că se deschide şi-i cuprinde, şi pe cer apărură stele.

— Mă tot gîndesc că lupii se apropie ca noaptea, zise Mike. Urmărind umbrele nopţii pînă la baracă.

Traseră zăvorul, stinseră lumina şi, întinzîndu-se pe pături, încercară să adormă. Dar erau toţi treji de-a bine- lea şi ascultau în întuneric, iar Mike nu-şi lua ochii de la văpaia pîlpîitoare a focului din sobă. Nu era frig în baracă.

Apoi îl auzi pe Ross spunîndu-i foarte încet :

— Mike, eşti treaz ?

— Da.

— Cum ţi s-a părut că arată Sheila ?

— Cam la fel ca totdeauna.

— Dar ţi s-a părut că e aceeaşi ? N-ai observat cum s-a schimbat, cum în străfundul ei s-a petrecut parcă o transformare ?

— E puţin cinică într-un fel blazat şi poate că s-a făcut puţin mai afectată.

— Mi-e teamă că o pîndeşte nevroza, şopti medicul. Ii e frică de viaţă, nu vrea nici s-o atingă viaţa. Toată dorinţa ei e să se protejeze. Ar vrea ca amîndoi să fim guvernaţi numai de fluxul şi refluxul pasiunii noastre şi să nu cunoaştem altceva decât

dragostea noastră în vecii vecilor ; nimic decît autoproteeţie.

— Ştii ce se întîmplă cu ea ?

— Sigur că ştiu. Are convingerea că mama ei a fost dementă şi că ea însăşi nu trebuie să aibă niciodată copii. Şi în plus s-a zbuciumat pe tema celor ce gîndeşte lumea despre tatăl ei.

— Nu mi-a spus nimic despre asta.

— Nu-mi vorbeşte nici mie despre chestiunea asta. Mai bine ar face-o. închide totul în ea însăşi, zise Ross.

Rămaseră aşa, în tăcere, şi peste puţin Ross îi şopti :

— M-am gîndit să te întreb dacă ai observat ceva la ea, atîta tot. Noapte bună, Mike.

— Noapte bună, Ross.

Stînd aşa culcat, fără să poată închide ochii şi fră- mîntîndu-se, Mike auzi din nou urletul lupului, de astă dată mai aproape, şi începu să tremure. In oricare altă noapte, simţindu-se sănătos şi printre prieteni, urletul lupului l-ar fi făcut să se cuibărească în pătura lui, să se bucure de căldura colibei şi să zîmbească în siguranţă, dar acum era cuprins de teamă, şi nu teama de lup, ci teama de a fi în viaţă şi singur. Nu se vedea decît slaba lumină care venea prin fereastra îngustă şi atingea podeaua. Pe cînd aştepta să audă iarăşi urletul, încercă sentimentul că aşteaptă un strigăt din partea unei fiinţe vii ca şi el, dar care era solitară şi duşmănoasă. Momentul acela de teroare în timp ce aştepta păru că-i îmbrăţişează întreaga viaţă. Licăriri rapide ale memoriei se aglomerară într-o singură clipă, lungă cît o veşnicie, pînă cînd tristeţea disperării îl copleşi, îl făcu să stăruie asupra nebuniei mamei, a mîhnirii surorii, asupra imaginii tatălui umblînd prin ninsoare, gîrbov şi îmbătrînit, uitîndu-se în jurul lui cu un chip speriat, şi asupra propriei lui torturi sufleteşti cînd îl privea cum se depărtează ; viaţa şi moartea îi lua cu asalt

pe toţi fără preget, viaţa îi brutaliza şi-i strivea, iar la capăt îi aştepta moartea, şi ei erau suflete vii prinse între viaţă şi moarte, şi se împotriveau, şi tîn- jeau după dreptate ; toţi deveneau ca unul singur în suferinţa lor comună. Cît de infim era cuibul lui din marea metropolă ! Acolo în micul lor cămin îşi păstrau dragostea, şi asta era tot ce puteau opune vieţii şi morţii.

— Anna, Anna, Anna ! începu el să murmure.

Dacă s-ar fi putut ca iubirea lor să se reverse în afară şi să atingă lumea ! Dar iubirea lor nu putea atinge pe nimeni decît pe ei înşişi ; nu putea decît să-şi sporească intensitatea, devenind durere ; şi totuşi cît de norocos, ce uluitor de norocos fusese el să descopere acel sentiment şl să reziste datorită lui, să poată nega, cu voioşie în suflet, că o asemenea iubire poate pieri de pe pămînt. Apoi se auzi iar, mereu mai depărtat, geamătul amenin ţă- tor al lupului, venind din noapte şi din linţoliul zăpezii, şi încă mai din adînc, din miezul lumii potrivnice.

Dimineaţa, cînd Michael şi medicul se treziră, erau singuri, şi uitîndu-se pe fereastră îl văzură pe Jo şezînd afară pe un buştean şi fumînd, în faţa întinderii albe a zăpezii strălucitoare. Jo se sculase dis-de-dimineaţă, aprinsese focul şi încălzise micul dejun, dar era prea cuviincios din fire ca să-i trezească.

După ce se ospătară, îşi încălţară rachetele, îşi luară puştile şi începură să traverseze balta îngheţată sub stratul de zăpadă, îndreptîndu-se spre creasta unde zăriseră
petele întunecate în seara precedentă. Pojghiţa de omăt întărit era subţire, dar foarte dură, pe alocuri fiind ca gheaţa, în alte părţi însă cedînd uşor sub apăsarea rachetelor. Creasta se afla cu mult mai departe decît li se păruse cu o seară în urmă. Jo mergea puţin înaintea lor, grăbindu-se, plecînd capul, în timp ce medicul şi Mike gîfîiau. Mike se uită la Ross şi rise, fiindcă medicului îi curgea

puţin nasul, iar gerul formase mici ţurţuri pe mustaţa lui udă.

Jo se încovoia mereu cercetînd cu ochii ceea ce lui Mike i se părea o crustă de zăpadă fără nici un fel de urme, iar cînd ajunseră pe culme, se învîrti în cerc, cu chipul încordat şi cu ochii lui căprui pe jumătate închişi în lumina soarelui care făcea să sclipească cristalele de zăpadă şi obosea vederea.

— Uitaţi-vă, le atrase el atenţia. Doi sau trei, poate chiar patru, pe-aici.

— Nu văd nimic, zise Mike.

— Nu e nimic aici, încuviinţă şi medicul.

— Mici zgîrieturi, atîta tot, zise Jo. Nici o spărtură pe suprafaţă. Au perniţe mari. Dar mici zgîrieturi tot se văd.

Scrijeliturile de pe gheaţă mergeau în cerc, apoi dispăreau în lungul crestei. Medicul şi Mike îl urmară pe Jo, încordaţi şi vigilenţi, deoarece nu mai aveau nici o îndoială că se aflau în apropierea lupilor. Erau locuri unde zăpada se adunase în grămezi, spulberată de vînt spre peretele crestei muntoase, şi dacă se poticneau, intrau adînc în stratul gros. Pătrunseseră în liziera desişului, ieşiseră iar, apoi trecuseră pe o altă creastă. în sfîrşit Jo îşi azvîrli braţele în sus cu un zîmbet.

— Nu mergem mai departe, zise el. Nu mai sînt urme.

— Trebuie să fi intrat în desiş.

— Greu de spus. Sînt ca vălătucii de fum. Acum au pierit. Vînează de-a lungul lizierei ; pe urmă dispar. Azi nu mai vedem lupi.

Pe drumul de întoarcere către baracă, Jo îi călăuzi pe o scurtătură tăind culmi şi albii de torente, şi cînd ajunseră la un platou acoperit cu zăpadă, care pe timp de vară era o fîşie de teren mlăştinos, cu un făgaş de ape la un capăt şi cuprins între pereţi stîncoşi, Jo le spuse i

— Uitaţi-vă, un loc de iernat al căprioarelor. Uita- ţi-vă la urme, ca nişte cărări.

Se vedeau urme ieşind din lizieră şi mergînd pînă la făgaşul apelor, iar zăpada de pe acele

cărări era bătută de copitele căprioarelor.

— E ceva acolo, zise Jo arătînd spre o movilă înălţîn- du-se peste crusta omătului, ceva mai departe de urmele de copite. Să vedem ce este.

Traversară pîrtiile ciutelor umblînd pe crusta dură şi, după ce făcură cîţiva paşi, observară că movila era în realitate leşul unei căprioare. Mai erau multe alte leşuri, urme de sînge prin zăpada vînturată, şi toate acele stîrvuri erau înfipte în pojghiţa tare a zăpezii ; copitele ascuţite, străpungînd gheaţa, împlîntaseră căprioarele în zăpada întărită. O căprioară înfiptă în zăpadă e ca şi moartă ; nimic n-o mai poate salva. Leşurile erau ciopîrţite la gît sau la bot, iar carnea muşchiului fraged de-a lungul spinării era smulsă la fiecare hoit, nimic altceva decît suculentul muşchi fraged al spinării, restul hoitului fiind lăsat să sîngereze şi să îngheţe în omăt.

— Pe-aici au trecut lupii, se vede bine, zise Jo. Şi nu mai demult decît acum vreo două zile, de cînd a încetat dezgheţul şi s-a făcut pojghiţă peste zăpadă.

— Dumnezeule, n-am mai văzut măcel dezmăţat ca ăsta de cînd sînt, exclamă Mike. Uitaţi-vă cum au smuls doar muşchiul fraged şi nu şi-au bătut capul cu restul.

— Lupii vînează la lizieră şi pîndesc ţarcul de căprioare de-aici, zise Jo. Căprioarele nu păţesc nimic dacă se ţin de cărările lor. Lupii aşteaptă să se întărească pojghiţa zăpezii după dezgheţ, şi atunci alungă ciutele de pe potecile lor. Ele încearcă să scape fugind peste pojghiţa subţire şi tare. Dar copitele lor ascuţite o străpung ca pe-o gheaţă subţire. Lupii sînt mai norocoşi. Ei au labe cu pernuţe late şi aleargă repede peste pojghiţa de gheaţă, cum am văzut, lăsînd doar zgîrieturi poate, pe cînd ciutele înfipte în zăpadă nu-şi pot urni picioarele, rămîn înţepenite în loc. Uitaţi-vă. Stratul de omăt e de un metru aici. Lupii sînt iuţi şi le apucă de bot sau le sfîrtecă beregata, aţi văzut, zise el, arătînd spre un hoit.

— Şi nu sfîşie decît muşchiul fraged al spinării, zise Ross. Nici măcar nu se opresc ca să înfulece restul. Nu le trebuie hrană, doar puţin muşchi fraged. De ce fao asta, Jo ?

— Poate că le place muşchiul fraged, rînji Jo.

— Iată o mostră de justiţie naturală pentru tine, Ross, vorbi Mike înveninat. Se uită lung la zăpada care sclipea jucîndu-i pete albăstrii prin faţa ochilor, privi singurătatea sălbatică a molizilor şi a cedrilor, infinitul cerului senin cu nori voluminoşi rostogolindu-se, contopindu-se şi ameninţînd să şteargă impersonala strălucire a soarelui, apoi se uită din nou în jos la căprioarele masacrate, înţepenite în zăpadă, şi izbucni : Ce afurisit de inutil masacru ! Un măcel fără folos, fără rost, absurd. Aveai îndrăzneala, Ross, să-mi vorbeşti aseară despre sens şi ordine în viaţă, despre dreptate şi Dumnezeu mai ştie ce. Uită-te la asta. Vîră-ţi nasul şi miroase. Istoria naturală a justiţiei naturale. Iţi place ca titlu de tablou ? Sau preferi : „în căutarea gloriei" ?

— Nu ştiu ce explicaţie să dau, zise medicul, arătînd foarte tulburat.

— E un exemplu de pur masacru fără nici un sens. Măcelărire de hatîrul măcelăririi.

— Ce vrei să insinuezi ?

— Că aşa merg lucrurile pe pămînt. Căprioarele erau vii. Şi noi sîntem fiinţe vii. Şi asta e întorsătura pe care o iau lucrurile, încheie el, arătînd spre stîrvuri. Căprioarele, îmi închipui, nu pot nădăjdui, nu pot avea dorinţe, şi ca psalmistul, se jeluiesc Stăpînului din cer, ceea ce e totuna.

Medicul era descurajat, rîcîia întruna cu piciorul în crusta zăpezii şi holba ochii la sîngele scurs în omăt.

— E destul de greu de explicat, zise el. Dar asta nu înseamnă că sînt obligat să văd lucrurile în felul tău.

— Nu cred că are prea mare importanţă cum vedem lucrurile. Faptul există, zise Mike.

— Tu ce zici de asta, Jo ?

— V-aţi întristat amarnic, începu Jo. Tocmai îşi aprinsese luleaua şi norişorul de fum albăstrui se făcea repede nevăzut în vîntul care sufla. Apoi se întoarse arătînd cu degetul spre creasta stîncoasă şi spre desiş. Acolo se află o lupoaică şi nişte pui de curînd fătaţi. Da, chiar acolo, ascunsă poate sub nişte buturugi şi într-o văgăună stîn- coasâ, e bătrîna lupoaică. în curînd zăpada o să înceapă să se topească. Primăvara, zăpada se topeşte repede. E greu de prins căprioare cînd se duce zăpada. Lupii nu le mai pot vîna cînd piere omătul. Atunci ce-are să sc-ntîmple cu bătrîna lupoaică şi cu puii ei ? Au să flă- mînzească rău fără hrană, fiindcă e primăvară, iar ea trebuie să stea acolo cu lupanii ei. Dar poate că şi lupii au prevedere, ca dumneata şi ca mine. Omoară căprioare aici, şi le Iasă pe loc fiindcă nu e departe de vizuina puilor şi a lupoaicei. Ar fi ca păstrare la rece, aşa-i ? Au ce să mănînce cînd se topeşte zăpada. Poate că aşa nu mor de foame lupii cei mici. Aşa, lupoaica stă şi-şi îngrijeşte puii.

— Mike, ai auzit ? zise medicul, scuturîndu-1 pe Mike de umăr. Ai auzit ? Asta n-are nici un înţeles pentru tine ? şi medicul, profilîndu-şi haina multicoloră, pe albul zăpezii, radia de emoţie.

— E greu de crezut, zise Mike.

— Nu crede, Jo.

— Multă lume nu crede, zise Jo. Mulţi vânători bă- trîni nu cred. Foarte bine. Eu sînt destul de sigur. Aşteptaţi numai ! La primăvară, carnea asta îngheţată o să dispară destul de repede. Veniţi iar şi-o să vedeţi. Eu n-am îndoieli.

— Pot lupii să aibă grijă cu atîtea luni înainte să nu le moară puii de foame ? întrebă Mike. Le-ar trebui un tabel. Cine le trasează lor un tabel ? Nu discut în contradictoriu. Sînt doborît. Dacă ceea ce spuneţi e adevărat, atunci acest măcel inutil e plin de semnificaţie. Dar înseamnă asta justiţie pentru căprioare, Ross ?

— Asta nu ştiu, dar sînt convins că orice se

întîmplă are probabil o semnificaţie la fel de importantă, cu condiţia s-o descifrăm noi cum trebuie, răspunse Ross.

— Ar fi bine să ne întoarcem acum, fu de părere Jo. Uitaţi-vă. S-a înnorat, vine zăpadă şi vînt. Poate să înceapă curînd un viscol.

La întoarcere, călcau anevoios prin zăpadă, vîntul se înteţise, fulgii uşori şi tari le înţepau obrajii ca nişte ace. Uneori ieşea soarele, pe urmă iar se ascundea sub nori, fulgii îi împresurau în vîrtejuri, şi peste culmi cădea înserarea. Tot mai adînc tulburat, Mike umbla cu capul plecat, reflectînd : „Ce ştiu cu despre toate cîte sînt ? Ce ştiu despre dreptate ? De ce m-am gîndit atît de stăruitor la ideea de dreptate ? E dreptate pentru lupi cînd căprioarele sînt ucise ? E dreptate pentru căprioare ca ele să aştepte să fie ucise, pot ele să protesteze şi să se plîngă, şi cine le-ar auzi tînguirea şi i-ar înţelege sensul ? Propria mea concepţie despre justiţie mă cruţă pe mine şi îl ucide pe tata. Zi după zi încerc să ţin contabilitatea în aşa fel încît să fiu justificat. Vechii greci vorbeau mult despre justiţie. Socrate. A da fiecărui om ceea ce i se cuvine. Dar ia ce e îndreptăţit omul ?

Soarele dispăruse de pe cer şi un imens văl de întuneric se lăsa pe pămînt, deasupra crestelor stîncoase şi a desişului singuratic, ca şi peste leşurile îngheţate şi prinse în zăpadă ca într-o capcană ; mergeau aplecaţi înainte şi vîntul le sufla în faţă trîmbe de nămeţi ; ninsoarea acoperea cărările căprioarelor, ascundea sub mantia ei lupii, şi linxul, şi iepurele, şi ursul, întreaga diversitate a vieţii care dăinuia în timpul iernii. Lupii îşi aveau rosturile şi sorocurile lor ; căprioarele se refugiau în adăpost, îşi împlineau carnea de pe trup şi erau jertfite la vremea lor şi ele ; iar după topirea zăpezii, odată cu vremea mai caldă, hoiturile începeau să putrezească, le ciuguleau ciorile, vietăţile înfometate rupeau carnea de pe oase, dar tot mai rămînea ceva pentru lupoaică şi lupanii ei.

Acum rafalele de ninsoare loveau puternic în faţă orice fiinţă omenească ce înfrunta urgia la ceasul acela, în ţinut sau în metropolă, dar după ce vîntul se va fi domolit, la căderea nopţii, stelele aveau să iasă pe cer, strălucind imparţial deasupra sufletelor vii, zbuciumate, clocotitoare, tînguioase.

Se putea, totuşi, să existe o unitate în viaţa de pe pămînt, şi se putea să fie simplă deşertăciune a încerca să înţelegi sensul părţilor separate. „Poate că justiţia e simpla realizare a unei scheme, reflecta Mike. Căprioarele şi lupii îşi au locul lor în schemă, şi au parte de justiţie cînd se conformează schemei... Şi există probabil o justiţie pentru toate lucrurile în funcţie de natura lor. Există probabil o justiţie în artă, o justiţie a formei, şi există justiţia socială, necesitatea logică de a păstra schema societăţii. Dacă societatea este ceea ce e astăzi, şi clasele se ciocnesc între ele, atunci arată **ea** o junglă, şi nu există nici schemă, nici unitate, nici justiţie. Mai mult decît atît nu-mi stă în putinţă să închipui cu mintea mea“, gîndi el, continuîndu-şi mersul.

Apoi un strigăt de răzvrătire se înălţă înăuntrul lui. „Dar cum rămîne cu dreptatea pentru fiecare om izolat ? Trebuie să existe şi asta. Sînt scîrbos de înfumurat cînd judec viaţa tatălui meu, sau a lui Dave Choate." Şi cum umbla aşa, cu ochii închişi ca să nu-1 orbească vîrtejurile de zăpadă, deveni profund smerit şi gîndi : „Ştiu că totul va avea un înţeles dacă voi înceta de a-i mai condamna pe alţii, dacă uit de mine însumi, şi mă străduiesc să priveso lumea cu bunătate, atîta cîtă o am în suflet".

C APITOLUL XXVI

în după-amiaza cînd rămăseseră singure, Sheila îi dăduse Annei să încerce o pereche de şoşoni de-ai

ei. Galoşii subţirei pe care-i purta Anna nu reprezentau o protecţie cînd traversau şoseaua prin zăpadă. Dar şoşonii Sheilei nu erau pe măsura Annei, care, aplecîndu-se congestionată, încerca să împingă călcîiul înăuntru. Sheila o urmări cîteva clipe cu un aer serios, apoi exclamă :

— Naiba să-i ia de şoşoni. Să mergem. îţi iau o **pe**reche de la magazin. Te rog să mă laşi să ţi-i iau eu. Vorbea ca şi cum era propria ei vină că şoşonii nu-i veneau bine Annei.

Pe drumul spre strada principală traversau uneori partea carosabilă şi atunci Sheila o lua pe Anna de braţ şi o ajuta să păşească dintr-un loc îngheţat într-altul. Vîntul rece dinspre lac le îmbujora obrajii. Se ţineau una de alta ca să nu lunece, rîdeau şi începeau să se simtă mult mai apropiate, deşi nu-şi vorbiseră, de fapt, mai deloc. In clipa cînd intrau în magazinul universal „C. B. Mercer" ca să cumpere şoşoni, o întîlnîră pe doamna Simon Seeley, soţia reprezentantului de la „General Motors" în micul oraş. Purta o blană de vizon, singura haină de acest fel în ziua aceea pe toată strada, şi cum păşea grăbită, aproape sucindu-şi mărunta siluetă de atîta afectare, şi încreţindu-şi faţa dură şi slabă în zîmbete, Anna avu impresia că era una dintre cele mai urîte şi mai rele femei pe care le văzuse vreodată. Nu putea înţelege cum o fată ca Sheila era în stare să întindă mîna cu **cu** atîta zel unei asemenea femei. Adeseori, pe vreme frumoasă, domna Seeley împreună cu Sheila, fiind bune prietene, se duceau cu maşina la *country club* [III] pentru un cocteil şi un joc de golf.

— Anna e logodnica fratelui meu, zise Sheila.

— Ce drăguţ pentru voi amîndouă !

— Nu-i aşa, draga mea ?

Cînd Sheila îşi dădu seama că doamna Seeley privea încremenită veşmintele Annei, roşi de jenă şi n-o mai invită pe doamna Seeley, aşa cum

III Club cu terenuri în aer liber.

avusese intenţia, acasă **la ea,** la un cocteil.

Trecură de la un magazin la altul, şi mai avură loc alte numeroase prezentări ; li se păru chiar captivant să parcurgă strada largă, în lumina scînteietoare a soarelui, ţinîndu-se una de alta ca să nu lunece, în aerul tot mai proaspăt şi înviorător.

Dar cînd se regăsiră singure acasă, Sheila se pomeni făcînd tot felul de mici gesturi care-i permiteau să nu **se** simtă încurcată sau artificială ; amesteca băuturi pentru cocteil şi sporovăia cu un aer degajat despre cele mai reuşite reuniuni la care participase toamna trecută la *country club,* dar deşi era conştientă că are o voce gravă şi plăcută, nu înţelegea de ce Anna o ascultă ca şi cum **fiecare** cuvînt rostit de ea merita să fie sorbit cu toată atenţia. Sheila se simţea puţin enervată deoarece nu ştia **dacă** Anna era din instinct extrem de politicoasă, sau autentic fascinată de gradul de sofisticare al conversaţiei ei, sau pur şi simplu simpatică de la natură ; iar cînd Sheila devenea perplexă în felul acesta, se simţea prost şi era iritată de propria ei stingherealâ ; avea senzaţia că flecăreşte la disperare ; îi displăcea calmul netulburat al Annei, deoarece ea însăşi, iată, purta o rochie mult mai elegantă decît Anna, avea un ten mai fin şi un glas mai gingaş, totuşi de fiecare dată cînd vorbea Anna, fata aceasta nu se asculta vorbind, ci se gîndea la ea însăşi, de parcă o jumătate din personalitatea ei dobîndea o acuitate critică în raport cu cealaltă jumătate. In sfîrşit, nu putea să nu recunoască faţă de ea însăşi cîtă admiraţie îi inspira în- cîntătoarea simplitate a Annei, şi atunci o cuprindea o anumită sfială şi dădea dovadă de o discretă nerăbdare.

în noaptea pe care Sheila o petrecu singură în camera ei de dormit, se surprinse ascultînd dacă nu venea vreun zgomot din odaia Annei. Fereastra dădea spre partea oraşului de lîngă lac, şi

începerea era scăldată într-o lumină iernatică de lună. Domnea peste oraş liniştea unei nopţi de iarnă, doar zgomotul vreunui trecător făcea să scîrţîie zăpada tare sub paşi. Uneori răsuna cîte un glas, în treacăt, răzbătînd uşor prin aerul uscat şi limpede. Dezgheţul luase sfîrşit în tot ţinutul, gheaţa se statornicise iarăşi ; avea să urmeze perioada cea mai geroasă a anului. O mare uimire se iscă în mintea Sheilei că Anna putea să se simtă atît de fericită cînd însăşi existenţa ei era atît de precară, cînd majoritatea oamenilor cu o poziţie respectabilă nici n-ar primi-o în casă. Totuşi Anna nu dorea să devină nimic altceva decît ceea ce era ; dorea numai să-i fie îngăduit să-şi păstreze acea linişte care emana din întreaga ei fiinţă. Şi atunci Sheila se gîndea la propriul ei imbold nepotolit de a deveni altceva, de a nu-şi afla niciodată tihna, şi la univesul ei particular, bine rînduit, la visul ei tainic ca Ross să poată merge în Europa pentru specializare. Poate că vor trăi într-un oraş ca Viena sau Veneţia, unde se spune că atmosfera plăcută, apa şi lumina blîndă a soarelui îi fac pe îndrăgostiţi să-şi petreacă timpul în trîndavă iubire. Se gîndea la aversiunea ei tot mai pronunţată faţă de orice persoană necunoscătoare a manierelor din epoca lui Ludovic al XlV-lea, aşa cum şi le imagina ea, sau faţă de cei ce nu înţeleg că e de „bon-ton“ să-ţi găseşti mereu prilej de amuzament, şi care sînt toate implicaţiile cuvîntului „amuzant". Se gîndea la năzuinţa ei de a trăi într-un oraş mare şi frumos, iluminat feeric, unde să fie muzică şi risete, femei languroase şi bărbaţi îmbrăcaţi elegant, cu priviri galeşe, şoptind şi sperînd ; şi toată această reverie şi viaţă dorită cu înflăcărare alcătuia un fel de tapiserie fastuoasă pentru ea însăşi. Dar acum Sheila bombăni :

— O, ce tablou vulgar ! şi, dînd la o parte cuverturile de pe ea, sări din pat şi rămase aşa, în cămaşă de noapte, cu trupul zvelt încordat, pînă

cînd începu să tremure în aerul rece de iarnă care venea pe fereastra deschisă. Apoi ieşi în grabă din cameră şi bătu la uşa Annei, în dorinţa de-a o găsi trează. Cînd Anna răspunse : „Intră, Sheila“, pătrunse atît de repede în odaie, încît se ruşină oarecum.

—- Nu e nimic special, zise ea. Aveam poftă de vorbă Nu dormeai ?

—- N-am putut să adorm. Sună puţin straniu. Nu auzi aceleaşi zgomote ca într-un oraş aglomerat. Mă gîndeam că sînt singură. De ce nu aprinzi lumina ?

— Am să închid fereastra şi-am să m-aşez pe pat. Nu vrei să stăm de vorbă ?

Anna se ridică în capul oaselor pe întuneric, îşi strînse mîinile în jurul genunchilor şi începură să vorbească amîndouă despre Michael. Anna punea întrebări după întrebări ; voia să ştie despre copilăria lui Michael, şi toate micile lui particularităţi, despre felul cum vorbea, despre certurile pe care le va fi avut cu alţi băieţi la şcoală, despre cei pe care nu-i putea suferi ; şi de fiecare dată cînd auzea vr'eun amănunt care o încînta, ţinea capul într-o parte şi-1 repeta încet pentru ea însăşi, ca şi cum l-ar fi depozitat în memorie înainte de a asambla toate aceste trăsături ale unei imagini a lui Michael pe care n-o cunoscuse. Spunea mereu : „Nu, nu, ăsta nu e Mike“, atunci cînd Sheila afirma că era iute la mînie, sau încăpăţînat, sau certăreţ, că nimeni n-o scotea la capăt cu el, că era independent şi arogant, şi că ea, sorti lui, rămăsese singura fiinţă cu care nu se certase niciodată.

— Nu seamănă cu Mike deloc, zise Anna cu îndoială. N-are nici un înţeles.

—- Atunci spune tu cum te împaci cu el, zise Sheila.

— Parcă nu l-ai cunoaşte deloc, susţinu Anna. Eşti sorit lui, dar nu-1 cunoşti. Şi începu să-i povestească despre expresia solemnă care apărea atît de des pe chipul lui Michael, despre caracterul

lui blind şi paşnic, şi despre* felul cum părea că se minunează de întreaga lume cînd se uita la ea cu nemăsurată dragoste.

Atunci Sheila începea să rîdă şi declara :

— Asta nu e Mike, Anna. Ce s-o fi întîmplat cu el '! Faptul că e sărac îl răvăşeşte nemaipomenit, probabil. Nici nu l-aş recunoaşte, draga mea, după cum îl descrii. Pur şi simplu nu cunoaştem acelaşi om.

Cînd obosiră amîndouă, iar Sheila începu să caşte ri- dicîndu-se să plece, Anna spuse :

— Ce-ar fi să ne punem şoşonii mîine, cînd iese soarele, şi să mergem să vedem gheaţa de la malul lacului ?

— Mi-ar plăcea şi mie, răspunse Sheila. O să ne distrăm grozav.

Cînd se întoarse în camerti ei, Sheila mai rămase trează o vreme, încă punîndu-şi întrebări, încă agitată, dar cu un sentiment de înviorare în suflet.

A doua zi vremea era la fel de însorită. Sheila şi Anna coborîră pînă la strada din faţa gării, tăiară prin parcul de vagoane, pe lîngă castelul de apă, şi merseră mai departe spre docuri şi spre silozul de cereale. Strada care ducea afară din oraş se întindea către nord cît vedeai cu ochii, devenind, pe măsură ce pătrundea mai adînc în regiunea rurală, o pantă uşor suitoare, cu grupuri de case ici şi colo, pînă cînd se pierdea în linia albastră a dealurilor troienite. în ziua aceea, după încetarea dezgheţului şi revenirea gerului, văile dintre dealuri erau pe alocuri intens albastre, în timp ce alte părţi ale peisajului scînteiau ca nişte spinări de munţi magici.

Se plimbau pe lîngă vechiul depozit de cherestea din apropierea docurilor, şi se opriră ca să privească mormanele de lemne acoperite cu zăpadă, semănînd cu nişte blocuri de gheaţă de cînd reîncepuse gerul. Dincolo de depozitul de lemne se afla linia ţărmului cu zimţii gheţei cenuşii, iar dincolo de gheaţă se vedea albastrul profund al

apei, intensificîndu-şi nuanţa în depărtare, acolo unde atingea grămezile de nori care îşi prăvăleau adîncile şi misterioasele lor grote. Cele două tinere femei stăteau una lîngă alta pe şosea, privind peste apă la profunzimile boltite ale cerului înnorat, ca şi cum ar fi putut descoperi, dincolo de lacul albastru, vreun semn ascuns de împlini re a unei speranţe tainice.

Se apropiaseră de şantierul naval cînd Sheila îşi dădu seama că Anna nu vorbea mai deloc şi că umbla foarte încet, cu capul Jn jos. Pe urmă Anna duse mina la frunte.

-- Ce s-a întîmplat, Anna ? Arăţi palidă de tot, zise Sheila.

— Nu ştiu ce e cu mini'. Aş vrea să mă aşez.

--- Ţi-e rău, Anna ?

- Nu ştiu. Am avut o ameţeală. O, Doamne, ia te uită, Sheila, am două degete amorţite, şi întinse degetele miinii drepte.

— Vrei să şezi ?

- N-am unde.

— Uite ! Şezi pe bara de fler a poduleţului de peste şanţ. Hai, vino, zise Sheila.

O ajută pe Anna, care se sprijini de ea cu toată greutatea. Cînd ajunseră la micul pod, o lăsă pe Anna să se rezeme de bară susţinînd-o cu braţul, şi o îndemnă să-şi aplece capul pe umărul ei. Anna închise ochii, buzele îi erau palide, şi repeta întruna :

— Sînt ameţită, îngrozitor de ameţită. O, Doamne, ce-o fi cu mîna mea ? Sheila, parcă îmi amorţeşte braţul, ce poate să fie ?

— Nu ştiu, draga mea. O, Anna, nu mă pricep.

- Acolo unde stăm noi, în oraş, e un om care s-a îmbolnăvit de erizipel. Ziceau că mai întîi i-au amorţit degetele. Ce mă fac dacă e erizipel ? La început au crezut despre omul acela că are meningită.

Scumpa mea, nu te îngrijora. Am să-ţi

fricţionez mîna. E doar amorţită. Nu circulă bine sîngele. Hai, scoa- te-ţi mănuşa.

Cu mina rămasă liberă, Sheila începu să-i maseze degetele Annei, apoi braţul, uitîndu-se cu un aer serios din cînd în cînd la chipul ei palid, neliniştit, speriat, pînă cînd Anna spuse :

— Nu mă simt chiar atît de rău. Să mergem acasă, dacă putem. Am să umblu încet.

La întoarcere, Anna repeta stăruitor că i se limpezise ameţeala, şi îşi mişca necontenit degetul cel mare în sus şi în jos, iar uneori îşi legăna braţul amorţit departe de trup spunînd :

— E cţi atunci cînd îţi adoarme mîna. Nu sînt îngrijorată, Sheila. Mi-e frică doar să nu fie erizipel. Aşa a început cu mîna omului acela.

Sheila se îngrijoră atunci, şi ar fi dorit să-şi găsească soţul acasă, deşi ştia că nu se va înapoia decît spre seară. Umblau încet, braţ la braţ. Grămezile de nori pe care le văzuseră rostogolindu-se dincolo de lac se găseau acum deasupra capului lor, vremea se posomori, şi pînă cînd ajunseră pe strada lor începu să cearnă o ninsoare uşoară, cu fulgi mărunţi şi pufoşi.

— Credeam că e prea frig ca să ningă, zise Silei ia. Să sperăm că vor ajunge acasă pînă nu-i prinde ninsoarea, cît timp şoselele sînt curate.

— Mie îmi place ninsoarea, zise Anna.

— De ce îţi place ninsoarea ?

— îmi aduce aminte de copilărie întotdeauna. Cînd eram mici ne plăcea la nebunie prima ninsoare, fiindcă ni se părea că i se-ntîmplă ceva miraculos pămîntului, zise ea, şi această amintire din copilărie parcă o înveseli puţin, de aceea zîmbi şi bătu mîngîios şi încurajator braţul Sheilci. Dar privirea speriată nu pierise din ochii ei albaştri.

Cînd ajunseră acasă, Sheila o culcă pe Anna pe divanul din living, îngenunche lîngă ea şi-i scoase şoşonii, apoi îi încălzi braţele şi-i dădu să bea o sorbitură de whisky. Deodată Anna ţipă :

— Mi-e cînd cald, cînd frig.

Speriată, Sheila fugi după chinină ; o ajută pe Anna să urce scara, o sui în pat şi o dezbrăcă, murmurînd :

— E o răceală, poate. Te-a afectat, poate, schimbarea vremii, sau trecerea de la atmosfera din oraş la cea de ţară.

— Poate, Sheila. Asta aş zice dacă n-ar fi braţul. Poate e ceva care am mîncat la prînz. O, Doamne, mi-e greaţă, zise ea şi, întorcîndu-se cu spatele, îşi îngropă faţa în pernă, îşi chirci trupul, şi zăcu aşa încovoiată, cu ochii închişi.

Sheila se ducea mereu la fereastră şi se uita de-a lungul străzii înspre gară. Se şi întunecase, în după- amiaza de iarnă tîrzie ; cîteva lumini erau aprinse în dreptul gării încă de la ora aceea. între timp ninsoarea se învolburase bătînd cu putere în fereastră, o ninsoare cu fulgi tari, lipsiţi de umezeală, rotindu-se în vîrtejuri nebuneşti prin lumina felinarelor, minată de vînt dinspre lac. „Mă întreb dacă ninge pe-acolo unde e Ross“, gîndi ea. Se făcuse ceva mai frig. „Poate că e viscol prin toată regiunea. De ce nu vii acasă, Ross ? Dumnezeu ştie ce e cu Anna. A mai rămas vreo păţanie pe lume care să nu i se fi întîmplat ei ? De ce trebuie să i se întîmple tocmai ei, fiindcă e atît de îndrăgostită, şi atît de singură dacă n-ar fi Mike.“ Şi cu toate că stătea la fereastră uitîndu-se afară, ajunse să nu mai vadă altceva decît chipul speriat al Annei. între timp se lăsase întunericul.

în sfîrşit îi auzi venind ; îi auzi strigînd şi rîzînd tare, pe urmă răsunară paşii lor grei. Ross o chema :

— Unde eşti ? Nu dai ceva de băut unor vînători singuratici ?

— Vino sus, Ross, strigă ea cu nerăbdare.

— Stai puţin să ne scoatem hainele.

— Nu, vino imediat. Mai repede. Anna e bolnavă. Repede, grăbeşte-te.

După o tăcere totală de-o clipă, se repeziră amîndoi pe scări şi în camera de dormit. Aveau

încă zăpadă pe umeri, feţele le erau roşii de ger şi aduseră frigul cu ei în încăpere.

—■ *Ce s-a* întîmplat, Sheila ? întrebă Michael. Anna zace în pat. Ce-a păţit ? Ross, ce are ? şi alergînd la pat puse mîna lui rece pe părul Annei, îi întoarse uşurel capul şi-i vorbi domol cu un glas pe care Sheila nu i-1 mai auzise pînă acum :

— Anna mea scumpă, uită-te la mine. Spune-mi ce-i cu tine, iubito.

Sheila spunea :

— A avut o ameţeală puternică, Ross, în timp ce ne plimbam. I-a amorţit un braţ. I-au amorţit şi degetele. Ea crede că are erizipel.

— Dumnezeule, erizipel ! Nu poate fi asta, scumpo ! exclamă Michael.

Anna se întoarse spre el, îl privi şi spuse :

— A fost ceva asemănător cu ce-a simţit omul care a avut boala asta. Acum nu mă mai simt aşa de rău.

— Să-ţi văd limba. Cum o simţi ? întrebă Ross.

— Groasă şi grea, şi cam amorţită.

Medicul se aplecă deasupra ei, îi examină limba, apoi îşi puse degetele scurte şi puternice de la mîna dreaptă pe abdomenul ei şi procedă la un masaj ; pe urmă îi desfăcu rochia la piept şi strînsc un mamelon atît de tare, încît ea ţipă :

— Mă doare.

Pe urmă se uită la ceilalţi cu un oarecare zîmbet pe buze, deşi părea tot preocupat, şi le spuse :

— Eu nu cred că e vorba de erizipel.

— Dar ce-i produce amorţeala asta ? întrebă Michael.

— E doar ceva nervos, după părerea mea, şi o problemă de circulaţie.

— Ce are, Ross ? De ce nu spui în loc să ne ţii aşa ?

— Eu cred că e gravidă.

— Eşti sigur ?

— E adevărul adevărat. Nu încape îndoială în

privinţa asta. îmi pare rău, Mike.

— O, Mike, iubitule, îmi pare atît de rău, zise Anna. Ştiu că e vina mea, scumpule. Trebuia să fiu mai prudentă.

— De cît timp crezi că e situaţia asta, Ross ? întrebă Mike.

— N-aş putea spune cu toată siguranţa fără o examinare mai amănunţită, şi nu cred că i-ar face bine asta în momentul de faţă, dar aş aprecia că e o sarcină de aproape trei luni. Intre două şi trei luni.

— Anna, draga mea prostuţă mică, s-ar fi cuvenit să ştii, zise Mike.

— Poate că m-am gîndit la asta. Dar azi nu ştiu ce n-a mers cu mine. Azi a fost altfel şi mi s-a părut atît de ciudat. Nu era deloc cum îmi închipuiam eu că o să fie, zise Anna.

Sheila îşi urmărea din ochi soţul, care şedea pe marginea patului cu capul plecat; uneori Ross îi arunca o privire stingherită lui Mike, ca şi cum s-ar fi aşteptat ca acesta să-i solicite ajutorul.

Mike îl privea pe medic cu gravitate, iar Ross, sim- ţindu-1 că e stingherit şi se întreabă ce are de făcut, întoarse capul şovăitor. în clipa acea Sheila îşi dădu seama că Ross se gîndea la tînăra pereche care venise la el cu două seri în urmă, rugîndu-1 : „Ar fi uşor pentru dumneavoastră. Nu vreţi să ne ajutaţi ?“ apoi plecaseră cu figuri mohorîte, lăsîndu-1 pe Ross să bolborosească supărat; dar Sheila ştia acum, după felul cum Ross evita privirea lui Mike, că de astă dată nu va fi în stare să refuze. Astfel că ea tuşi încet, soţul ei ridică ochii către ea, iar Sheila îl făcu să înţeleagă, prin felul cum îi zîmbi că, la rîndul ei, îl îndemna să-i ajute pe Anna şi pe Mike.

Toate aceste gînduri ale Sheilei au fost ca măturate de un val, cînd ea o auzi pe Anna întrebînd :

— Eşti supărat rău, Mike ?

— E-n ordine, scumpo. Sînt doar surprins, atîta tot.

— Erai atît de tăcut că te-am crezut frămîntat de griji.

— Mă simţeam bucuros şi căutam să înţeleg de ce mă bucur.

— Atunci mă bucur şi eu, zise Anna.

Felul sfios în care şoptise Anna : „Atunci mă bucur şi eu“ o impresionase atît de mult pe Sheila, încît în clipa în care coborî la parter ca să vadă dacă masa de seară era pregătită, avu senzaţia că se află într-un vis. Uită numaidecît pentru ce coborîse şi rămase la fereastra camerei din faţă, privind întunericul străzii. „Anna nu manifesta nici o teamă, reflectă ea. Nici Mike nu părea speriat. Şi totuşi există toate motivele din lume ca să fie speriaţi amîndoi. Sînt săraci, el n-a luat-o în căsătorii', şi n-au nici un fel de siguranţă materială a existenţei, totuşi ştiu că, de la bun început, ea nu s-a întrebat o clipă dacă el e îndreptăţit să aibă copii, sau dacă familia lui are o spiţă sănătoasă. Se bucura. Şi unul şi altul doresc numai să trăiască."

Şi în timp ce resimţea această uimire, încerca să facă bilanţul temerilor ei tăinuite în adincul sufletului ; căuta să se gîndească la mama ei care murise cu mintea rătăcită, şi la tatăl ei despre care vorbea tot oraşul, şi care acţiona ca un om hăituit, dar teama aceea secretă nu mai voia acum să se trezească. îşi lipi faţa de geam. într-un colţ, cristalele de gheaţă îşi lărgeau mereu suprafaţa. Afară se lăsase un ger straşnic, nămeţii băteau în fereastră, iar vîntul stîrnea vîrtejuri de zăpadă în lumina electrică a străzii. Cînd suflarea aprigă se domolea, fulgii pluteau la întîmplare, şi atunci i se părea, în aşteptarea unei rafale care să spulbere zăpada în trîmbe de-a lungul străzii, că dorise ca dragostea ei pentru Ross, şi dragostea lui pentru ea, să fie în felul acela, plutind uşor încoace şi încolo, fără a atinge vreodată pămîntul.

In timp ce privea astfel zăpada care se aşternea pretutindeni, luă fiinţă în ea o ardoare ; avea impresia că putea să aibă tot ceea ce îşi dorea ; simţea că-i era cu putinţă să descopere o nouă plenitudine a vieţii. Avea sentimentul că e liberă.

C APITOLUL XXVII

In seara cînd se întoarseră în metropolă, şi se aflau într-un tramvai care-i ducea spre casă, Michael se simţi pătruns de pacea netulburată ce domnea în sufletul Annei, şi cum stăteau în picioare alături, întinse braţul şi o mîngîie cu un fel de sfială. Cînd îl privi cu un surîs pe buze, acolo, în acel tramvai aglomerat, pe chipul Annei se citea mulţumirea şi siguranţa de a fi împreună cu el. înflăcărarea gîndurilor lui se prefăcu într-un imn de recunoştinţă în timp ce vagonul se clătina brusc, iar trupurile ocupanţilor, bărbaţi şi femei, aproape se răsturnau de pe scaune şi se ciocneau unele de altele. „îmi voi lăsa sufletul deschis ca s-o iubesc, şi-atît. îmi voi urma dragostea pentru ea pas cu pas şi totul va fi bine“, îşi zicea el. „Nimic nu ni se poate întîmpla, de fapt, pentru că nimic nu ne poate despărţi."

Plecîndu-şi capul aproape de ea, îi şopti :

— Hai să ne căsătorim mîine, Anna. Ne ducem şi facem cununia.

Dar ea doar îi strînse mîna şi întrebă cu naturaleţe : „Vrei într-adevăr, Mike ?“

— Mi-ar plăcea nespus de mult.

— Nu eşti dator să faci asta, Mike. Pentru mine e totuna, dacă putem rămîne mereu împreună.

— Acum e un lucru necesar pentru mine, scumpa mea.

— Atunci mă bucur, zise ea.

Era rece în apartament şi se aşezară pe radiatoare, dîndu-şi asigurări unul altuia că portarul ardea lignit moale. Era mereu vechiul necaz. Dacă se ardea lignit moale, radiatoarele se înfierbîntau repede, păstrau căldura vreo două ore şi pe urmă, cum se răceau la fel de repede, frigul pătrundea în cameră, le intra în oase şi-i aducea la disperare. Nopţi la rînd şezuseră aşa pe radiatoare. îi auzeau pe prietenii Franţei stînd de vorbă în camera vecină. Amicilor Franţei le era bine ; aveau două radiatoare electrice, iar la ora aceea fără îndoială că sorbeau cu lăcomie stacane de ceai după moda rusească, în stilul vechii Rusii, al Rusiei pravoslavnice, al ucrai- nienilor, în timp ce discutau despre extraordinara influenţă a romanelor lui Dostoevski în Franţa.

Deodată Mike zise :

— Anna, noi socotim că ne e frig. Avem impresia că ne-a pătruns răceala morţii, aşa e ?

— Mi-au îngheţat gleznele, spuse ea. Picioarele îmi sînt ţepene.

— Dar asta nu-i nimic. Noi ne putem vîrî în pat ca să ne încălzim. Moartea este în camera de- alături. Ascul- tă-i. Ei sînt morţi. Ascultă ce vorbesc. Nu ştiai că moartea e un gentleman atît de amabil. Oamenii ăştia nu se află deloc în lumea celor vii, Anna. Scumpa mea, hai să ne culcăm, zise el.

Li se părea mult de cînd nu mai fuseseră singuri, iar Anna fremăta, roşie la faţă şi învăpăiată de emoţie, încît <'l se simţi înfiorat de dorinţă. Iar cînd se alăturară în pat şi răceala aşternutului se mai domoli, izbucniră în rîs, iar el ştiu după felul cum ea îşi alipi capul de umărul lui că-1 dorea la fel de mult. Totuşi parcă îi era teamă acum de trupul Annei, ca şi cum ceea ce creştea, trecînd printr-o continuă prefacere în pîntecele ei, trebuia ferit fără încetare. Cu capul pe sînul Annei, îi mîngîie pîntecele cu palma, iar ea îşi dădu seama că el se teme, şi începu să rîdă, arătîndu-i că-1

doreşte mai mult ca orieînd.

— Aşa stau lucrurile, iubito, zise el. Poate că nici n-ar trebui să mă ating de tine cît timp eşti gravidă. Am citit asta mai demult într-una din scrierile lui Tolstoi. Mi-am amintit acum, Tolstoi avea idei foarte bine definite pe tema asta. Nu trebuie făcut nimic care ar tulbura dezvoltarea fătului.

— Cîţi ani avea Tolstoi cînd a scris cuvintele astea ?

— începea să înainteze în vîrstă. Trecuse în orice caz de prima tinereţe.

— Nu-i era greu să scrie aşa.

— Nu, dar poate că avea dreptate. Te-a scos din circulaţie de-aci înainte.

— Foarte bine, n-are nici o importanţă ce simt eu, se bosumflă ea. De azi încolo nu mai sînt decît un incubator.

— Scumpo, ai să fii sănătoasă, voinică şi statuară, şi-ai să te simţi mai bine ca niciodată. Vezi ce părinţi buni sîntem ! Nu ne gîndim decît la copil.

— Mike, eu nu cred că l-ar incomoda. încă nu.

— O să fie băiat ?

— Nu vrei băiat ?

— Băiat să fie, dacă nu vrei să mănînci bătaie.

— Atunci e băiat. Şi ascultă, Mike. E un băieţel teribil de politicos, serviabil şi devotat mamei şi tatălui lui, şi nu se va supăra dacă tu mă iubeşti puţin, acum, la început. Pentru o vreme va fi încă răbdător cu noi.

— Poate că totul va fi în ordine dacă sîntem prudenţi.

— Vom fi teribil de prudenţi, Mike, zise ea.

Dar după ce Anna adormi lîngă el, iar el rămase treaz ascultîndu-i respiraţia regulată, mulţumită, întreaga speranţă care-i inundase din belşug sufletul în văpaia dragostei lor începu să i se pară cumplit de ireală. Optimismul intens care se înfiripase cu atîta repeziciune în inimile lor pierise

acum. Stăteau culcaţi în răceala de gheaţă a micii lor locuinţe, cu pacea iernii ca un zăbra- nio peste întregul oraş, iar el frămînta în minte tot felul de gînduri. „Nu mă simt liber nici acum. Ştiu că s-ar cuveni să-i spun şi ei despre Dave Choate şi tatăl meu, să-1 descarc de vină pe tata, dar asta i-ar aduce ei un prejudiciu imens. Nu e un moment prielnic pentru ea. Totuşi, dacă aş asculta îndemnul laturii bune din mine asta aş face, şi m-aş elibera, dar n-aş suporta să-i fac vreun rău acum. Trebuie să aştept. Trebuie să mai aştept. Ar chinui-o îngrozitor gîndul ăsta şi n-ar fi în stare să îndure acum un asemenea zbucium. Şi în răstimpul ăsta de aşteptare nu i se va putea întîmplă tatii nimic mai mult; Dumnezeu să-1 păzească, dar n-o pot părăsi, nu mă pot despărţi de ea, n-o pot lăsa să plece." îşi dădea seama că orice va înfăptui, va fi numai din dragoste pentru ea. Atîta timp cît va acţiona dintr-un tezaur de iubire, faptul acesta îi va dărui o viziune a lumii proaspătă şi proprie lui însuşi, în timp ce în jurul lui se vor afla oameni căutînd fără astîmpăr şi negăsind niciodată cu adevărat, dispuşi să schimbe o concepţie cu alta, aspi- rînd cu aviditate după concepţia cea dreaptă, şi aceşti oameni îi vor face neînchipuit de grea păstrarea felului său propriu de a vedea lucrurile, dar el va trebui neapărat să şi-1 menţină, oricine ar fi cel care i l-ar respinge, pentru că, pierzîndu-1, nu va mai fi un îndrăgostit, ci un om cu o conştiinţă la fel de confuză ca a oricăruia.

în seara cînd se duseră la casa pastorului care locuia cu două blocuri mai departe, intrară la el tăcuţi şi-i arătară certificatul de căsătorie. Era un bărbat înalt şi slab, cu un nas uimitor de lung şi ascuţit. Poate că impresia de nas ascuţit o accentuau ochelarii fără rame, aşezaţi cam jos, spre vîrful nasului, căci atunci cînd îi scoase ca să-şi strige soţia, „Mary, Mary“, şi-i cercetă apoi cu privirea pe Anna şi Michael, păru aproape binevoitor, deşi bunăvoinţa nu era tocmai expresia

care apărea cel mai uşor pe chipul lui înfometat, în unghiuri ascuţite.

Soţia lui, o femeie durdulie, cu părul cărunt, veni în camera de primire cu un zîmbet vesel pe care îl va fi arborat în cinci sute de alte prilejuri.

— Acum ne-ar trebui încă un martor, zise pastorul. Mă întreb dacă nu l-ai putea chema pe îngrijitorul blocului, Mary.

Şi cînd veni îngrijitorul, chel şi radios, avea exact aerul de voioşie nevinovată de care era nevoie.

Nu semăna prea mult a nuntă. Cei patru se înşirară în mijlocul micii încăperi, luîndu-şi nişte figuri neînchipuit de solemne, în timp ce pastorul citea cu rapiditate din Biblia pe care o ţinea în mînă. Michael considera că toată chestiunea e destul de searbădă, pînă în clipa cînd se întoarse şi o privi pe Anna ; atunci, văzînd-o cu cîtă căldură surîdea, îşi dădu seama că orice va fi spus ea înainte, şi oricît de nepăsătoare dorise să pară, în realitate era extrem de bucuroasă. în timp ce urmărea buzele lungi şi subţiri ale pastorului despărţindu-se şi din nou alipindu-se repede, chipul ei exprima o recunoştinţă atît de fierbinte, încît Michael se simţi năpădit de o nesfîrşită şi dureroasă dragoste pentru ea.

— Mulţumesc. Mulţumesc, le spuse Michael la toţi pe rînd cînd ceremonia se isprăvi. Era atîta gratitudine şi sinceritate în glasul lui, şi atît de brusc ivită, încît pastorul, care îşi făcea adînca plecăciune profesională, îşi îndreptă şalele şi se uită uimit, cu sprîncenele înălţate, la soţia sa. Aceasta, de asemenea, îşi luă un aer entuziast, cti şi cum ar fi fost subit conştientă că se află în preajma unei mari fericiri.

Pe urmă Mike îi dădu oficiantului trei dolari cerîndu-şi smerit scuze pentru modesta retribuţie. Pastorul îl bătu pe umăr şi se uită la Anna ca şi cum s-ar fi întrebat dacă va îndrăzni s-o sărute. Dar Mike o luă repede pe Anna de braţ şi o conduse

afară, în noaptea rece.

Pc cînd umblau de-a lungul străzii în acea noapte de sfîrşit de februarie, în acea noapte din toiul iernii, un fel de exaltare îi stăpînea atît de puternic, încît nu erau în stare să vorbească. Se îndreptau spre bulevardul iluminat feeric, strîns alăturaţi, zîmbind de obrajii roşii ca racul ai unor trecători care îşi ţineau mîinile la urechi de frig, dar această tăcută, neobişnuită reticenţă se transformă pentru Michael într-un amestec de bucurie şi tortură pe care nu-1 mai putu îndura, şi spuse, tachinînd-o :

— Cum e cînd devii femeie cinstită ?

— Nu mă simt deloc altfel, zise ea. Dar pe urmă îi luă braţul, îl apăsă strîns de ea şi-i şopti : O, Mike, n-ar trebui să ţi-o spun, dar mă simt într-adevăr ceva mai în siguranţă, şi avînd braţul lipit de trupul ei, el îşi dădu seama de întreaga destindere care o străbătea. Ştiu că a fost o mică nuntă cam bizară, zise ea. Parcă a fost ceva ca şi cum ţi-ai cumpăra două bilete pentru un joc, aş zice. Dar mi-a plăcut, mi-a fost drag de nunta noastră, zise ea, şi chipul ei, alb şi frumos în întunericul nopţii, se ridică spre el cu recunoştinţă.

Din seara aceea, ori de cîte ori Mike se simţea furat de deznădejde, o prefăcea într-un dor de copilul care aveţi să se nască. Zi după zi urmărea cum se schimbă şi se dezvoltă trupul Annei, cum faţa ei se rotunjeşte şi se face mai blîndă, iar uneori, cînd radiatoarele emanau o căldură suplimentară în apartament, ea îl lăsa să-i pună mîinile pe pîntece ca să simtă mişcările fătului. Atunci spunea : „Nu-1 simţi ? Nu ? Ce-i cu tine, Mike ? pune mîna aici. Mai tare. N-are să-1 doară“, şi îi apăsa mîna adînc în carnea ei, şi amîndoi ascultau solemni, privindu-se lung în ochi. Zîmbind alene, într-o încîntare, îi spunea : „Acolo, acolo, ai simţit, Mike ?“

— Poate că da, nu sînt sigur, răspundea el, puţin decepţionat.

— Exact acolo era, spunea ea.

Venise timpul ca ea să înceapă să poarte rochii de casă largi, de aceea tăie vechea ei rochie negru cu alb şi o lărgi considerabil ; iar în timpul zilei, cînd făcea gospodărie, purta unul din acele şorţuri care pot fi lărgite sau strîmtate. Deşi avea uneori oarecari greţuri dimineaţa, nu avea nici unul dintre instinctele deviate pe care multe femei le au în această împrejurare a vieţii lor. Tenul îi era limpede, iar obrajii începuseră să i se îmbujoreze ; zi după zi arăta mai dolofană şi mai plină de sănătate. Pentru ca ea să facă mişcare, plecau seara împreună în lungi plimbări pe jos. Umblară de-a lungul străzilor în acel sfîrşit de iarnă, în cele dintîi momente ale primăverii şi în prima revărsare de soare cald şi luminos asupra oraşului, iar umerii ei se făcuseră mai lăţi, pieptul îi era plin şi roşeaţa nu-i pierea din obraji. în anul acela venise o primăvară timpurie ; portul era deschis de o lună de zile şi vapoarele soseau mereu ; pretutindeni în marele oraş, printre negustori ca şi printre cei sărmani, în mijlocul jucătorilor de minge de pe terenurile <11- sport ca şi al ţîncilor jucînd bile pe stradă, al fetelor care se plimbau seara încet, în grupuri, ca şi al băieţilor jucînd baseball pe şosea, ţipînd, zbierînd şi ocolind automobilele, printre ei toţi, fie bătrîni impasibili, fie tinere purtînd taioare şi jachete după ultima modă, sălăşluia bucuria proaspăt răsărită şi credinţa de nestrămutat că vremea bună a sosit pentru a se stabili pe o lungă durată. Pe străzile comerciale ale tuturor cartierelor din oraş magazinele de legume îşi clădiseră verdeţurile afară, pe tarabe, pătlăgelele roşii ca sîngele, căpăţînile de varză, morcovii spălaţi, iar negustorii italieni, graşi, greoi şi cu mutre fericite, stăteau în uşă, aproape de tarabe, pîndin- ilu-i pe copiii care veneau să fure mere.

Intr-o zi, pe stradă, Mike o întîlni pe doamna C. Wilberton Ashley, pe care o cunoscuse la facultate, iar ea îl întrebă dacă putea să-i mediteze fratele

mai mic pentru cursul de latină de la liceu. De bucurie, Mike o îinbrăţişă pe doamna Ashley. Era vorba numai de opt ore pe săptămînă, dar aceste meditaţii aduceau destui bani pentru notele de la băcănie. Fratele doamnei Ashley pierdea o grămadă de vreme discutînd cu Mike despre meciurile de fotbal pe care le văzuseră. Nici unuia nu-i plăcea prea mult latina.

Anna era îngrijorată că-i lipseşte îmbrăcămintea necesară pentru viitorul nou-născut; şedea singură, închi- puindu-şi că a şi venit pe lume copilul şi că nu are fla- neluţe de lînă, hăinuţe frumoase, botoşei şi cuverturi ca pruncii altor femei. O cuprindea uneori o ruşine imensă din pricina neputinţei ei de a pregăti această îmbrăcăminte, deşi lui Mike nu-i pomeni nimic, pînă în seara cînd el, şezînd lîngă pat, vru să-i citească nişte poezii de dragoste din epoca elizabetană.

— O, încetează, zise ea. Mă plictiseşte să ascult.

— Anna, ce-i cu tine ?

— De ce insişti să-mi citeşti neapărat poeziile astea ?

— Am crezut că o să-ţi placă.

— N-am ascultat un cuvînt din ce mi-ai spus. Le-ai citit ca să te distrezi tu singur, spuse ea nemulţumită.

— Dar eşti aproape înfuriată din cauza asta, zise el. E ceva pe lume care ţi-ar face plăcere ?

— Da, mi-ar plăcea nişte îngheţată, zise ea.

— Perfect, răspunse el. îţi aduc imediat.

— Nu lua în seamă ce-am spus, Mike. Nu ne dă mîna, zise ea, privindu-1 cum scotoceşte prin buzunare după o monedă de zece cenţi. în pantalonii unui costum vechi găsi moneda, plecă în grabă la *drugstore* [1]-ul de vizavi şi se întoarse cu două îngheţate la scoică.

-— Poftim, zise el. Mănîncă-le.

— Mănîncă şi tu una.

— Bine.

— Mike, iubitule, muream după o îngheţată, zise

ea.

— De ce nu mi-ai spus aşa, în loc să te enervezi şi să nu mă poţi asculta citind ?

— Întîi nu m-am gîndit la îngheţată, zise ea. Mă gîn- deam la început dacă o să avem hăinuţe pentru copilaş şi mă întrebam cu ce-o să-l îmbrăcăm, pe urmă am devenit neliniştită şi mi-a venit poftă să mănînc o îngheţată. Avea lacrimi în oohi cînd vorbea.

[1] Magazin cu produse farmaceutice, articole alimentare, băuturi răcoritoare, ziare şi reviste.

Două zile mai tîrziu, Sheila şi Ross trecură să-i vadă, iar Sheila aduse hăinuţe cît s-ajungă pentru doi copii. Iloss îi recomandă pe un tînăr medic de la maternitate, doctorul Noian. îl asigură că vorbise cu doctorul Noian, care făgăduise să aibă grijă de Anna cînd va veni momentul internării.

Doreau ca toate zilele să treacă liniştite acum, şi totodată l epede, fiindcă îşi dădeau seama că nu făceau nimic altceva decît să aştepte. în fiecare seară, înainte de a se culca, Mike punea urechea pe pîntecele ei şi asculta, în timp ce ea se plîngea, rîzînd :

— E o adevărată puşlama. Are să fie îndrăzneţ şi voinic ca taică-său. E şi mojic cu mine. Mă burduşeşte cu loviturile de picioare.

Dar se simţea minunat, iar lui, de fiecare dată cînd se întorcea seara, şi o găsea şezînd pe pat, cu faţa îmbujorată, îi făcea impresia că e aproape monolitică ; pe măsură ce viaţa creştea înăuntrul fiinţei ei, ea părea şi mai radioasă ; avea nevoie de mai multă dragoste, linişte, bucurie şi somn, şi de hrană pînă cînd abia mai puteb să sufle. Durerile din şold şi din braţ dispăruseră. Acum păşea încet, cu capul sus, iar chipul ei, reflectînd blîn- deţea şi mulţumirea, se făcuse şi mai frumos ; de fiecare dată cînd o privea, Mike se simţea mîndru de soţia lui, de copilul care trebuia să se nască, iar uneori

avea impresia că nu mai are o viaţă proprie, că nu e nevoie să se mai gindească la Dave Choate sau la tatăl lui, sau la propriul său suflet, pentru că viaţa lui creştea într-a ei.

De fericire, începură să-i spună copilului în glumă ,,.\be“. în fiecare seară, cînd venea acasă, el întreba : ,,C’e mai face Abe ?“

— A avut multe de spus astăzi, zicea ea.

— Cum vorbeşte ?

— O, Mike, are un accent îngrozitor din East Side *.

— Drăguţul de Abe ! Cu el nu trebuie să fim niciodată antisemiţi, glumea Michael.

[1] Cartierul estic, muncitoresc, al New York-ului.

CAPITOLUL XXVIII

Andrew Aikenhead locuia într-o mică garsonieră lingă universitate. Uneori îl cuprindea dorul de a se afla cu prieteni, în aglomeraţia străzii, îi venea cheful să se ducă seara pe bulevardele iluminate, în acel început de primăvară, cu mulţimea trecătorilor scurgîndu-se încet pe lîngă el, şi trebuia să-şi combată cu tărie dorinţa aceasta cînd se ascundea în singurătatea camerei lui.

In aprilie, anotimpul ploilor uşoare, al crîmpeielor de cer senin şi al după-amiezelor înnorate, obişnuia să se plimbe pe bulevard, totdeauna în grabă. în ultima lună începuse să meargă zorit pe stradă, şi oricine s-ar fi uitat la el ar fi socotit că se teme grozav să nu întîrzie într-un anumit loc, la o oră precisă.

într-o după-amiază îşi văzu vechiul prieten, pe doctorul în teologie Albert Tucker, de l'a biserica Sf. Bartholo- meu, călcînd mărunt şi apăsat cînd pe dreptul cînd pe stîngul, cu o rostogolire de marinar a trupului, întrucît căuta să-şi menajeze picioarele plăpînde şi uşor diforme. Ţinea sus, deasupra capului, umbrela imensă, purta paltonul negru

desfăcut şi cu pulpanele fîlfîind peste haina largă, descheiată şi ea la piept, iar de buzunarul vestei îi spînzura lanţul ceasului greu de aur.

Scoţîndu-şi pălăria în ciuda ploii, Andrew Aikenhead rosti timid :

— Sînt fericit că te văd, doctore Tucker. Tocmai mă gîndeam la dumneata zilele trecute.

— Gîndeai numai lucruri bune, sînt convins, începu doctorul Tucker în stilul lui curtenitor şi impenetrabil. Apoi îl cercetă îndeaproape pe Andrew Aikenhead, care stătea cu capul gol în ploaie, cu hainele ude, necălcate, şi cu ochii lui albaştri şovăitori, plini de îndoieli. Şi cînd doctorul Tucker, cu chipul lui dur, nespiritualizat, şi cu ochii lui sfredelitori, văzu că prietenul său fusese persecutat pînă cînd ajunsese pe deplin pregătit să se lase distrus, îşi simţi inima înduioşată.

Ceva i se întîmplase cu o săptămînă în urmă doctorului Tucker, care îl făcea să aibă impresia că înţelege suferinţa lui Andrew Aikenhead. Doctorul Tucker avea labele picioarelor strîmbe, deşi aproape nimeni nu-i cunoştea acest defect. Nu-şi putea suferi picioarele şi încerca să şi le ascundă purtînd încălţăminte costisitoare şi elegantă, care nu făcea decît să-1 tortureze cumplit şi să-i dea bine cunoscutul lui mers legănat de marinar. Cu o săptămînă mai înainte, simţind că nu-şi mai poate suporta neştiutul chin, se dusese la magazinul lui J. C. Sneath, cizmarul de lux, îşi scosese pantofii pufnind pe nări şi rcspirînd cu greutate şi-i arătase cizmarului labele picioarelor. Cizmarul, un om calm şi cuviincios, se consideră onorat că un atît de distins şef religios, politic şi civic se supunea hotărîrii lui, astfel că întinse mîna să pipăie picioarele doctorului Tucker, în timp ce acesta îl urmărea cu toată seriozitatea.

— Pot să vă lucrez o pereche de pantofi care vă va face să uitaţi de picioarele dumneavoastră, zise cizmarul.

— Dacă poţi, ai recunoştinţa mea în vecii

vecilor, îi răspunse doctorul Tucker.

Părăsi magazinul plin de speranţă. Cînd reveni la sfîrşitul săptămînii şi probă pantofii, umblînd cu băgare de seamă încoace şi încolo pe covor, faţa i se lumină de surprindere. Ii strînse să-i rupă mîna cizmarului, începu să facă glume scuturîndu-şi de rîs trupul masiv, şi ieşi din magazin cu vioiciunea unui băiat care părăseşte şcoala pentru vacanţa cea mare. După ce purtase pantofii trei, patru zile, stătea de vorbă într-o după-masă,. la colţul străzii, cu bancherul Beverley Hill şi cu soţia sa şi, într-o pauză a conversaţiei, deveni conştient că soţia bancherului se uita în jos, fixînd cu privirea pantofii lui lucraţi după comandă specială. Comoditatea acelor pantofi era, ce e drept, uimitoare, dar ei nu aveau un aspect estetic, ci arătau exact ca o pereche de pantofi făcuţi anume pentru nişte picioare dizgraţioase. Doctorul Tucker roşi, se scuză invocînd un motiv şi îşi văzu de drum, scos din sărite şi mormăind :

— Femeia asta va povesti în tot oraşul că am picioare deformate. Avea senzaţia că va deveni un personaj ridicol. In curînd întregul oraş va rîde de el, şi totuşi pînă atunci, în ciuda suferinţei, nimeni nu aflase despre picioarele lui diforme. De aci înainte, oriunde se va afla, oricît de marcantă ar fi fost poziţia lui socială, la un banchet oficial sau la o tribună, sau chiar la grilajul cuminecăturii din biserică, oamenii se vor uita mai întîi la picioarele lui. Ii apăru ca o mostră de stupiditate îngrozitoare şi scandaloasă faptul că un cizmar îndrăznise să-i facă o pereche de pantofi atît de lipsiţi de formă elegantă. Se întoarse acasă, scoase acei pantofi, încălţă unii dure- roşi, dar lucraţi după ultima modă, şi se duse în mare grabă la magazinul cizmarului. Aruncîndu-i o privire sfredelitoare negustorului pe sub sprîncenele sale stufoase, îi vorbi muşcător :

— Nu-mi plac aceşti pantofi. Poftim, ţi-i

înapoiez. Mulţumesc. Bună ziua.

Cizmarul protestă :

— Ce să fac eu cu pantofii ăştia, doctore Tucker ?

— Treaba dumitale, amice. Ai reuşit să mă faci de rîsul lumii, zise doctorul Tucker.

Cizmarul se apără :

— Nu sînt comozi ? Am promis că vi-i fac pe măsură, dar doctorul Tucker doar îl fulgeră cu privirea şi dădu să plece. O clipă, doctore Tucker. Nu aveţi de gînd să plătiţi pantofii ? întrebă comerciantul.

— Amice, ţi-am mai spus o dată că nu sînt mulţumit de ei, zise doctorul Tucker. Fă cu ei ce pofteşti, şi se îndreptă spre ieşire.

Bravînd pe omul a cărui viaţă însemna tot ceea ce oamenii influenţi ai metropolei stimau mai mult şi considerau mai valoros, cizmarul cutează să rostească liniştit :

— O să plătiţi pentru ei, doctore Tucker... la tribunal. Două zile mai tîrziu, doctorul Tucker află într-adevăr că povestea cu pantofii lui se şuşotea la ureche în tot oraşul. Intrînd în panică, trimise cizmarului un cec, prezen- tîndu-i totodată scuze. Faptul că i se putuse întîmplă lui să devină subiect de bîrfeală reprezenta pentru el un gînd înspăimîntător ; i se părea groaznic de nedrept; totuşi încerca un alt sentiment pe care nu-1 mai resimţise niciodată în viaţă, un sentiment care era un amestec de regret şi ruşine. Acesta era motivul pentru care îl privea în după-amiaza aceea pe Andrew Aikenhead ca şi cum şi-ar fi dat 6eama pentru prima oară ce îndurase bietul om.

încurajat de simpatia care se citea pe chipul doctorului Tucker, Andrew Aikenhead spuse :

— Mă gîndeam că mi-ar plăcea să vin mai des pe la biserică, doctore Tucker.

— Să vii neapărat, prietene, şi-ai să fii primit cu toată căldura.

— Eu nu sînt, de fapt, un om evlavios, după cum ştiţi, doctore Tucker, dar cînd îmbătrînim

constatăm că ducem dorul locurilor tinereţii noastre. Pe urmă o expresie de zel apăru pe chipul lui, şi, tatonînd terenul, rosti cu un aer spăsit : Mă gîndeam să vin duminică pentru împărtăşanie.

Doctorul Tucker îndreptă către Aikenhead o privire subtilă şi perspicace.

— Andrew, i se adresă el, umplîndu-1 pe Aikenhead de speranţă prin felul intim cum îi folosea prenumele, **Andrew,** vreau să-ţi pun o singură întrebare, foarte simplă, şi aş dori să-mi răspunzi ca de la om la om.

— Care anume, doctore Tucker ?

— Ai avut vreun amestec cît de mic în moartea băiatului acela ? Au circulat multe zvonuri pe la biserică, dar eu sînt dispus să te cred pe cuvînt.

— Pe onoarea mea, n-am avut absolut nici un amestec.

— Iartă-mă, prietene. Iartă-mă, dacă poţi, pentru că te-am întrebat. Mă voi bucura să te văd duminică. Doctorul Tucker îi întinse brusc mîna pistruiată şi păroasă, cu un zîmbet larg. Se depărtă cu paşi mari, adăpostit sub umbrelă. Andrew Aikenhead, urmărindu-1 din ochi, clătină din cap cu uşurare.

In dimineaţa duminicii următoare, Andrew Aikenhead sosi puţin mai tîrziu la biserică, căci nu. dorea să fie remarcat de comercianţii şi profesioniştii de vază, vcniţi cu soţiile lor, şi care îi fuseseră odinioară prieteni. Dorea să-şi păstreze un loc discret şi retras în dimineaţa aceea, deoarece singurătatea îl apăsase mai mult decît putea îndura, iar acum avea de gînd să facă un gest simplu, fără pretenţii, către lume şi către Dumnezeul lui. Cînd urcă singur treptele largi, îşi aminti cu un sentiment de alinare în suflet oă intra în biserica unde, nu demult, Sheila se cununase şi unde el însuşi gustase puţină fericire în ultima vreme.

în timp ce se auzea minunata cîntare a corului, el se aşează într-o bancă din fund şi începu să

mediteze : „Nimic nu e mai frumos decît să te afli între concetăţenii tăi, ■chiar dacă ei nu ştiu că eşti împreună ou ei“. Privind în jur la feţele grave, solemne, ale membrilor congregaţiei, reflectă că era admirabil felul cum se găseau toţi strîns uniţi într-o măreaţă şi durabilă comuniune, în timp ce se închinau Domnului. Avu senzaţia că ar putea cu adevărat să-şi piardă identitatea în masa semenilor săi şi, pierzîndu-se pe sine, să-şi mîntuiască sufletul pentru vecie. Sunetul muzicii, sunetul vocilor arzătoare, se prefăcu într-o mîngîiere. Dori să înalţe el însuşi o mică rugăciune. Fără uşurinţă în exprimare, îşi şopti sieşi : „Mă minei ream altădată că sînt altfel decît ceilalţi. îmi plăcea să-mi închipui că-mi croiesc propriul meu drum, că sînt deştept foc şi că depinde de mine să procedez după capul meu •cu restul oamenilor. în felul meu eram un duşman al colectivităţii, pentru că nu mă interesa decît propria mea bunăstare. Acum ştiu cît de cumplit este să săvârşeşti mereu acte care-i despart pe oameni unii de alţii. Sînt negrăit ■ele mîhnit pentru tot ce am întreprins în viaţă care a dus la izolarea unui om de altul. A trebuit să sufăr mult ca să văd lucrurile în felul ăsta, dar acum ştiu cît de îngrozitor ■este să fii dat la o parte din rîndul oamenilor. Nu e bine ■să stai stingher în cugetul şi în speranţele tale. Doamne, aş dori să gîndesc şi să simt aşa cum gîndesc şi simt toţi .aceşti oameni adunaţi aici. Dacă aş izbuti acest lucru, .atunci aş şti că sînt mai aproape de tine, Doamne".

Observă că acei credincioşi care nu se împărtăşeau începuseră să părăsească biserica, dar abia dacă-i venea să ridice capul. Şi cînd se îndreptă către partea din faţă a bisericii, nevăzînd pe nimeni şi nimic decît pe doctorul Tucker, îi răsunară în urechi cuvintele : „Nu ne încumetăm să venim înaintea sfîntului tău altar“ şi „Pîine cerească, din trupul tău ne hrănim“, cuvinte care îşi impuneau înţelesul măreţ într-un chip atît de neaşteptat, încît i se păru ca le va auzi de-a pururi.

Asemenea cuvinte îi vorbeau despre propria lui smerenie. Nu băgă de seamă că negustorul de cărbuni, A. S. Grabell, care se afla lîngă el, îl fixa cu indignare, nici că blănarul, Stanley Helmuth, îi tot făcea semne cu cotul soţiei sale şi arăta cu capul spre el, întrucît uitase cum îi atîrnau hainele pe corp şi cum îşi luase obiceiul să lase capul în jos, cu o mişcare furişă.

De-abia cînd îngenunche la grilajul cuminecăturii, cu o expresie concentrată, plină de ardoare, pe chipul lui palid, slăbit, observă că femeia care stătuse în genunchi alături de el se îndepărta tiptil. îşi încovoie umerii, îşi lăsă capul şi mai jos. De cealaltă parte se afla doamna Mortimer Horlick, preşedinta Clubului comunităţii feminine, o femeie grăsulie, pieptoasă, cu o figură distinsă şi hotă- rîtă. De îndată ce îl văzu pe Andrew Aikenhead, se îndreptă din şale şi scoase o exclamaţie de revoltă. înfăţişarea lui era sfioasă, dar ei îi apărea drept un om în mod vădit vinovat de o crimă mîrşavă.

— Asta e scandalos. E un gest profanator, bombăni ea, şi, întorcînd spatele, ieşi din biserică, severă şi trufaşă, ca să vadă toţi.

Era lume multă la împărtăşanie în duminica aceea la Sf. Bartholomeu, dar lungul şir avea o întrerupere în locul unde îngenunchea Andrew Aikenhead.

Cînd doctorul Tucker, trecînd cu potirul cuminecăturii, ajunse la acea întrerupere şi se uită la capul plecat al lui Andrew Aikenhead, sîngele îi urcă în obraji şi mîna, ţi- nînd, potirul, îi tremură. Rămase aşa un răstimp atît de lung, încît se întoarseră toţi să-1 privească, iar el îi făcu să înţeleagă furia şi dispreţul care îl însufleţeau. I[J]e urmă se aplecă, şi cu o ciudată şi neîndemînatecă gingăşie, care se desprindea limpede din atitudinea lui, îi dădu lui Andrew Aikenhead azima şi vinul.

Andrew Aikenhead avusese intenţia să mai şadă un scurt timp după împărtăşanie în fundul bisericii,

ca să se bucure de pacea şi demnitatea care-i înseninaseră sufletul la început. Pomi încet de-a lungul intervalului dintre bănci, dar dintr-o dată picioarele i se mişcară mai repede, îl cuprinse paroă o dorinţă să fugă, nu mai îndrăzni să se uite îndărăt, ieşi direct afară şi trăgînd adînc in piept aerul curat, se opri acolo pe trepte, în lumina soarelui.

Se opri acolo ascultînd, ca şi cum s-ar fi aşteptat să-i audă pe toţi alergînd după el. Apoi îl copleşi teama. „N-o să-mi mai asum niciodată un asemenea risc", gîndi el, pornind grăbit pe stradă. „Am fost un nătîng să le îngădui să mă vadă aşa. Am avut noroc că am scăpat."

Cînd ajunse acasă, socoti că se va simţi în siguranţă, dar după ce îşi pregăti un whisky cu sifon şi se aşeză ia fereastră, nici măcar nu ridică paharul; şedea acolo, asculta şi aştepta. „Ce nădăjduiam din partea acestor oameni în fond ?" gîndi el. „Sînt oamenii de care am căutat să mă feresc." Totuşi, încă mai asculta, încă aştepta, încercînd să localizeze cel mai mic zgomot de pe stradă. „Puteam la fel de bine să fi comis fapta", gîndi el. „Faptul că n-am comis-o face să pară totul atît de fără sens. Poate că eu am fost cauza tuturor celor întîmplate ? Aşa trebuie să fi gîndit Marthe, căci de aceea preferă să trăiască în oricare alt loc de pe lume decît lîngă mine. Michael nu vrea nici el să mă vadă. Pînă şi ai mei m-au respins. Totuşi nu pot să înţeleg. Aş vrea să aibă un înţeles toată chestiunea asta. Dacă sînt vinovat, atunci are un înţeles". Sentimentul lăuntric de vină ascunsă care devenise cu fiecare zi mai puternic îl năpădi acum cu desăvîrşire, şi de astă dată nu i se mai împotrivi; îl dori, îl acceptă şi aşteptă să-l nimicească. Dar tot mai asculta. Uită că era duminică. Nu veneau de-afară aproape nici un fel de zgomote, nici un huruit sau zăngănit metalic, nici un şuierat de fabrică, nimic din vuietul şi pulsaţia vieţii industriale a metropolei. începu să-şi bea paharul de whisky,

apoi îl umplu iarăşi şi iarăşi. „Nu se ocupă nimeni cu nici un fel de activitate astăzi ? Oraşul e înfiorător de tăcut. Eu sînt falit. Poate că toţi cei pe care-i cu- noso îşi dau demisia, şi oraşul e amorţit, şi timpul nostru moare. E moartea epocii noastre. Aş vrea să ştie toată lumea că accept imputarea pentru cele ce mi s-au întîm- plat. Doresc ca totul să se isprăvească." Din nou ascultă, şi nu auzi absolut nimic, zîmbi vag, apoi o tristeţe adîncă îi izvorî în suflet, şi cu toate că avea impresia că se uită la paharul din mînă, nu vedea nimic. Nu era nimic. Nu exista nici măcar dorinţa de a vedea paharul, pentru că nu exista nimic, şi încetă să mai asculte fiindcă nu era nimic de auzit. In timp ce simţea că spiritul i se stinge în întuneric, în nemişcare şi în tăcerea dinăuntrul lui, nu făcea nici un gest spre a protesta.

CAPITOLUL XXIX

în ziua cînd Ross şi cu Sheila se aflau în metropolă, în trecere spre New York, unde el urma să se specializeze în chirurgie, se simţeau emoţionaţi ca doi îndrăgostiţi în prima săptămînă de căsătorie. Aduseră cadouri lui Mike şi Annei, petrecură toată dimineaţa cu ei, iar după-amiaza Sheila se duse să-şi vadă tatăl.

Seara, luau masa la familia Hillquist. Era un dineu fastuos de adio, iar Jay Hillquist rosti în mai multe rîn- duri ingenioase toasturi închinînd în sănătatea Sheilei, care arăta mai frumoasă, declară el, decît oricînd. Doamna Hillquist, şi ea, părea conştientă că fiul ei se simţea mai fericit şi mai plin de entuziasm ca niciodată de cînd se căsătorise, şi-i arunca priviri recunoscătoare Sheilei. într-un anumit fel, reuniunea se prefăcu într-un tribut la adresa tinereţii, drăgălăşeniei şi bunei dispoziţii care emanau din întreaga fiinţă a Sheilei, deşi nici unul din ei nu înţelegea pentru care motiv lucrurile

luaseră acea întorsătură, afară de faptul că soţii Hillquist se simţeau aşa, pe negîndite, eliberaţi de orice constrîngeri faţă de ea, dorind să-i exprime dragostea şi mîndria pe care le-o trezea în suflet, încercînd pentru prima dată sentimentul că ea va fi încîntată să audă asemenea cuvinte.

In seara aceea, Jay Hillquist, care arăta slăbit, cu vene groase şi aparente, cu obrajii supţi şi cu privirea febrilă, dădu dovadă de mult entuziasm. Întorcîndu-se spre Ross îi spuse :

— Afacerile merg mai bine. Pe cuvînt dacă n-am ştiut că vor merge. Nu mult mai bine, bagă de seamă, dar au început să mişte. Ce zici de asta, fiule ?

— Nu are prea mare importanţă pînă la urmă, zise Ross.

— N-are importanţă ? înseamnă viaţă pentru întreaga Americă. Parcă simt cum pulsează sîngele din nou în vechea inimă a lumii, se înflăcără el. Ridică mîna pistruiată într-un gest de triumf. Obrajii scofîlciţi dădeau largului său rînjet un aer fanatic.

Atunci Ross îşi dădu seama că tatăl lui realmente avusese impresia că luptă împotriva morţii şi că pentru el nu exista decît un singur fel de moarte.

— Partea rea cu oamenii de astăzi e că sînt nervoşi, zicea tatăl lui. Sînt speriaţi. Parcă ciulesc urechile să nu vină ceva care-o să-i înspăimînte.

— Ciulesc urechile şi chiar aud, zise Ross.

— Nu pot să-nţeleg frica asta. Eu dispreţuiesc frica.

— Totuşi ciulesc urechile, zise medicul. Toate categoriile de oameni, toate clasele, trag cu urechea şi se întreabă, şi totuşi aud într-adevăr ceva. Vorbeşte cu ei, lucrători sau capitalişti, preoţi sau politicieni, şi-ţi vor spune că aud. Faptul e aparent pe chipurile speriate ale oamenilor de pe stradă. Toţi aşteaptă.

— Numai de-am putea scăpa de starea asta de spirit a oamenilor, şi am face un salt rapid înainte, băiatule.

— Nu poţi scăpa de ea, fiindcă oamenii aud într-adevăr ceva şi ştiu bine.

— Ce aud ?

— Schimbarea care-şi face loc pe nesimţite. Orîndui- rea cea nouă de care toţi sînt conştienţi că trebuie să vină.

— Ah, fleacuri, băiatule, zise Jay. Aşteaptă numai pînă cînd vor merge iarăşi lucrurile. Stai să vezi cînd vom fi din nou în plină activitate ! Mizează pe mine, fiule ! Are să fie aşa cum vreau eu, sau dacă nu, pe cuvînt, oamenii ca mine nu se vor lăsa pînă cînd nu vor afla motivul. Pe urmă rămase tăcut, ca şi cum s-ar fi gîndit la schimbarea pe care o prezicea Ross. în cele din urmă, o întrebă pe Sheila : Ţi-ai văzut tatăl ?

— Da, l-am văzut. Altădată se aştepta să vin să-1 văd, dar acum nu-1 mai impresionează nici într-un fel, nici într-altul.

— Ştiai că l-am invitat să ia masa cu noi astă-seară ? Am socotit că ar fi plăcut să ne adunăm cu toţii. I-am scris, spuse Jay.

— Şi ce-a spus ?

— Nu s-a deranjat nici măcar să răspundă, zise doamna Hillquist.

Ross văzu cum ochii Sheilei se umpleau de tristeţe şi îl priveau stăruitor ; şi după ce se uitară unul la altul o clipă, cu un val de iubire în inima lui, cu ecoul afectiv din inima ei, cu sentimentul armoniei lor depline, ea zîmbi, iar el intui siguranţa ei că a înţeles-o. Înclinînd capul aprobabtor, spuse :

— Poate că aş putea alerga să-mi iau rămas-bun de la tatăl tău, Sheila. Am timp. Tata ar vrea să te conducă la gară. Te superi, Sheila ? Te deranjează, tată ?

— Şi eu zic că se cuvine să-ţi iei rămas-bun de la el, băiatule.

— M-aş bucura să te duci să-1 vezi înainte de plecare, spuse Sheila. Ştiu că ar preţui gestul.

— Spune-i să mai treacă să ne vadă. O ducem noi la gară pe Sheila cînd se apropie ora plecării, zise Jay Hillquist.

După ce părăsi casa, aflîndu-se în taxi, Ross începu să se întrebe dacă nu era o greşeală să răscolească o veche durere; cu cîteva ore înainte, el şi cu Sheila parcurseseră strada braţ la braţ, şi fiecare zgomot citadin, uşoara adiere a vîntului, fiecare chip de trecător, nu făcuseră decît să sporească freamătul din ei şi interesul viu generat de ideea că în curînd vor pleca împreună pentru a-şi făuri o viaţă nouă într-un alt oraş.

Coborînd din taxi în faţa imobilelor cu aspect monoton din preajma universităţii, reflectă : „E prima oară că vin să-1 vizitez. Totdeauna venea el să ne vadă".

Cînd bătu la uşa apartamentului, abia auzi glasul lui Aikenhead, zicînd :

— Intră !

Deschise uşa şi-1 găsi pe Aikenhead şezînd lingă fereastră într-un fotoliu de piele. Pe fereastra deschisă, o boare uşoară din stradă sufla marginea perdelei în obrazul lui. Purta un halat de casă cafeniu. Părul îi era despărţit printr-o cărare strîmbă, mustaţa cenuşiu închis crescuse prea lungă şi avea un aspect neîngrijit, iar ochii arătau prea mari şi speriaţi în orbitele adîncite. Dar oeea ce observă Ross mai presus de toate fu înspăimîntătoa- rea neclintire a trăsăturilor feţei, ca şi cum Aikenhead ar fi rătăcit ici şi colo, zi după zi, fără a se duce nicăieri, şi oriunde l-ar fi purtat paşii, moartea ar fi crescut necontenit înăuntrul lui. Cu vreun an în urmă, fusese un om de afaceri spilcuit şi sprinten, cu maniere degajate şi alese ; acum şedea cu o ureche spre fereastra deschisă, şi toate zgomotele străzii în seara aceea de început de vară i se revăreau în ureche, pentru a deveni o

parte a neclintirii şi morţii care sălăşluiau în el.

— Salut, domnule Aikenhead, zise Ross.

— Bună seara. Ia loc. Nu se distingea în glasul său nici un fel de bucurie a recunoaşterii.

— Fiindcă plec, am dorit să-mi iau rămas-bun de la dumneata.

— De la mine ?

— Da.

— O ! Apoi, trezindu-se puţin la viaţă, adăugă : Ai spus că pleci ?

— Da.

— Iţi urez să reuşeşti atunci. îţi urez noroo.

Vorbea cu o politeţe atît de formală, încît Ross îşi dădu seama că nu-1 interesa cîtuşi de puţin. Ochii albaştri, imobili pînă la fixitate ai lui Aikenhead îl tulburară pe Ross atît de mult, încît stîmiră un fel de panică în el ; avea impresia că se uită la un om care nu dorea numai să moară, murise chiar, şi-i venea să fugă de-acolo spre a nu fi atins de cumplita părăsire. Pe urmă îi fu ruşine de un asemenea impuls şi începu să vorbească vesel.

— Nu voiam să plec fără a-mi lua rămas-bun, zise el. Michael nu locuieşte departe de dumneata. Ştiai ?

— Nu, nu ştiam.

— Ai cunoscut-o pe soţia lui ?

— Nu, n-am cunoscut-o.

— Are să-ţi placă.

— De ce ai vrut să-ţi iei rămas-bun de la mine ?

— Eh, cînd să plec, mi-am amintit cum obişnuiai să vii pe la noi la un pahar şi începeai să cînţi. Noi n-aveam voCe nici unul. Dumneata te ridicai în picioare şi cîntai cu glas răsunător. Era nostim.

— Nu ştiu de ce a trebuit să te gîndeşti la asta, zise el morocănos.

— Bineînţeles că a fost o aiureală să mă gîndesc la aşa ceva, dar astea sînt gîndurile oare-ţi vin cînd pleci dintr-un loc.

— A fost drăguţ din partea ta să te gîndeşti la

mine.

— Era firesc, zise Ross stingherit. O clipă nu ştiu ce să spună. Aikenhead era la fel de detaşat acum ca şi la început, cînd i se adresase prima oară. Pe urmă Ross avu deodată un zîmbet larg şi continuă conversaţia pe un ton voios despre o mulţime de nimicuri. Mi se pare că ultima oară cînd ne-am văzut a fost în seara în care era să dăm unul peste altul întorcîndu-ne de la concert. Ningea straşnic în seara aceea, îţi aminteşti ? Nu prea se găseau taxiuri, aşa că am luat-o pe jos' şi pe urmă am intrat să bem ceva. Fără doar şi poate erai înfuriat rău în seara aceea fiindcă auziseşi că Mallory avea să candideze din nou la postul de primar. Perorai cu iuţeala fulgerului.

— Zău ?

— Precis. Poftim, fumezi o ţigară ? Nu ? Bine. Eu am să fumez una. Fii atent ce-ţi spun ; am auzit noutatea astăzi, prin centru. Mallory are de gînd să candideze anul acesta încă o dată, şi va reuşi. Atîta şi-a legat soarta de primărie, că, pentru el, parcă ar fi moşia lui personală.

— Cum aşa ?

— Aceeaşi veche echipă de la primărie are să reintre şi de astă dată în funcţie, şi nimeni dintre cei importanţi nu va merge afectiv împotriva lui Mallory, din cauza felului cum a îmbrobodit tot oraşul. Am impresia că politica cetăţenească reprezintă în mare măsură un prilej de relaxare umoristică, şi aş zice că e perfect dacă o poţi privi în felul ăsta, dar eu mă ambalez exact cum mi se întîmplă cu un eveniment sportiv. Vreau să spun că nu pot suferi felul cum toată lumea umblă după aceeaşi veche ipocrizie an după an, însă îmi închipui că nu e nimic de făcut decît să-ţi muşti degetele şi să acoepţi situaţia, nu-i aşa ?

Ross continuă să discute despre politica cetăţenească într-un fel tot atît de natural ca şi cum l-ar fi întîlnit pe Aikenhead la colţul străzii şi s-ar fi apucat amîndoi să stea de vorbă despre aceste probleme care le stîrneau un interes comun. O

anumită surescitare se strecură în atitudinea lui Ross ; îşi aplecă pieptul înainte, în ochi îi apăru o scînteie, iar glasul luă un ton mai ridicat. Uneori izbucnea într-un rîs sonor, apoi fluxul verbal pornea din nou cu regularitate.

în scurt timp, Aikenhead, care clipea din ochi de parcă ar fi bîjbîit către ceva ce de-abîa putea zări, începu să resimtă şi el într-o oarecare măsură animaţia din glasul tînărului. O vreme nu vorbi mai deloc, înclinîn- du-se doar înainte ca şi cum i-ar fi făout plăcere sunetul cuvintelor lui Ross, apoi, treptat, fu atras în discutarea problemelor de politică municipală.

— Nimio bun n-am aflat vreodată despre Mallory, zise Aikenhead.

— E cert că se ştiu multe despre el.

— Dar nu prea multe luoruri bune.

Un răstimp vorbiră, se ascultară reciproc şi căzură de acord, totul părînd foarte asemănător cu una din discuţiile pe care altădată le purtau adesea unul ou altul. Pe urmă făcură o pauză dînd din cap aprobabtor, ca şi cum amîndoi s-ar fi gîndit la acelaşi lucru. Era una din acele pauze fireşti care survin în conversaţiile oamenilor foarte apropiaţi. Pe urmă Aikenhead ridică ochii spre Ross, ca pentru a-1 ruga să continue să vorbească. O roşeaţă îi urcase în obraji. însufleţirea lui Ross îi comunicase şi lui o anumită căldură. în glas i se ghicea un elan sfios, stîngaci, cînd îi spuse :

— De ce proiecte îmi vorbeai, Ross ?

— Spuneam că plecăm la New York. Mă duc la specializare.

— A, plecaţi din ţară, zise el, şi arăta foarte dezamăgit. Mi-a părut bine că te-am văzut. S-ar fi cuvenit să te invit aici cu Sheila, dar acum plecaţi. Păcat!

— Trebuie să mă grăbesc acum. Nu mai pot rămîne nici un minut, zise Ross.

Dar Aikenhead nu se ridică din fotoliu ; parcă ar fi socotit că, rămînînd aşezat, fără a-1 pierde din

ochi pe Ross, îl mai putea reţine cîtăva vreme. Totuşi, cu puţine olipe înainte, arăta secat de viaţă şi detaşat de orice pe lume.

Ross fu mişcat, rămase pe loc zîmbind, pe urmă se apropie de el, în dorinţa de a-şi lua un rămas-bun afectuos. îi puse o mînă pe umăr şi-i spuse :

—• Să ne revedem cu bine ! apoi îl îmbrăţişă cu căldură.

Aikenhead se uită la el surprins, pe urmă se ridică în picioare, şi era atît de încîntat, încît chipul începu să i se lumineze de vigoarea vieţii. Obrajii supţi i se încreţiră în zîmbete. Era emoţionat şi începu să clatine capul în sus şi în jos.

— Poate ai să-mi scrii, zise el.

— Bineînţeles că am să-ţi scriu.

— Să-mi povesteşti ce vedeţi şi ce faceţi, şi mai ales la ce concerte aţi fost, da ?

— Neapărat !

— Poate că am putea continua unele dintre discuţiile noastre în scrisori. Iţi aminteşti de controversa pe care am avut-o în legătură cu Nietzsche ? Poate că mai avem fiecare încă multe de spus. Dar să nu uiţi să-mi scrii. Făgăduieşte-mi, zise el, şi întinse mîna ca să-1 apuce pe Ross de braţ, ca şi cum n-ar fi avut curajul să piardă legătura aceasta proaspătă cu văpaia vieţii.

— îţi făgăduiesc, răspunse Ross cu gravitate, deoarece avea sentimentul că viaţa socrului său depindea efectiv de această promisiune.

— Aş fi preferat să rămîi aici, Ross.

— Nu pot. Trebuie să muncesc şi să învăţ, şi trebuie să am grijă de Sheila.

— Ştiu, ştiu. Era doar o dorinţă, şi-atîta tot.

— Acum trebuie să plec.

— La revedere. Nu uita să-mi scrii.

— La revedere, domnule Aikenhead. îţi voi scrie sigur.

Ross nu mai avea decît cincisprezece minute ca să ajungă la gară, de aceea cînd fu în stradă începu să alerge de-a lungul trotuarului în căutarea unui taxi. Gîfîia şi era îngrijorat că pierde trenul. Intrînd

în fugă în sala de aşteptare nu-şi lua ochii de la marele orologiu. Tatăl său împreună cu Sheila îl aşteptau acolo şi se uitau la el cum vine alergînd. Sheila, cu trei geamantane la picioarele ei, surîdea uşurată. De cum îl văzu, tatăl său făcu semn unui hamal, iar cînd ajunse lîngă ei Ross o cuprinse de mijloc pe Sheila cu braţul şi o conduse în grabă spre tren.

— Ce făcea tata ? L-ai văzut ? întrebă Sheila.

— L-am văzut. Am avut o conversaţie lungă. Arăta mult mai bine cînd l-am lăsat.

— Ce mult mă bucur, Ross. Mă simt mult mai liniştită acum.

— Bravo, băiatule, zise Jay Hillquist. Vedeţi s-aveţi grijă de voi, şi unul şi altul.

în timp ce tatăl striga : „La revedere, la revedere", ei coborau în goană treptele metalice spre trenul care se afla mai jos. In curînd erau în vagon, şi nu mult după aceea trenul se puse în mişcare.

îşi adresară un zîmbet larg unul altuia cînd se văzură instalaţi în vagonul cu ferestrele mari, special pentru privit peisajul.

— E minunat să călătoreşti, zise Sheila. Li se părea un lucru prodigios amîndurora simplul fapt că se aflau împreună în tren, plecînd în voiaj.

Se duseră în vagonul de dormit, se dezbrăcară, iar Ross se întinse pe partea dinăuntru a cuşetei, lîngă fereastră. Dincolo de oraş trenul începu să ia viteză, farul locomotivei străpungea întunericul ţinutului, vagoanele scîrţîiau cînd luau curbele liniei ferate, iar trupul Sheilei se legăna apropiindu-se de Ross, şi astfel îşi dădeau seama amîndoi că părăsiseră ţinutul de şes şi urcau spre culmile dealurilor joase. Stăteau tăcuţi. Cineva trecînd pe culoar atinse perdeaua şi produse un fîşîit ca de perie, apoi nu se mai auzi decît acel taca-taca, taca-taca, huruitul monoton răsunînd puternic în trupurile şi în minţile tuturor, ale comercianţilor, ale balerinelor de music-hall, ale hoţului fugind departe, ale soţiei zbuciumate că-

tîndu-şi soţul, şi ale îndrăgostiţilor îmbrăţişaţi, şoptindu-şi unul altuia. Atunci, în clipa aceea, pe deasupra huruielii şi a zgomotoului şuierat pe care-1 făcea locomotiva spin- tecînd vîntul, lui Ross îi reveni în urechi tonul de rugăminte al cuvintelor lui Aikenhead : „Păstrează legătura cu mine. Nu mă uita“, şi, închizînd ochii, Ross revedea chipul socrului său pe care se înfiripa însufleţirea şi speranţa. „Dorea să moară. Spiritul lui era mort. Dar dacă aş mai fi putut rămîne ca să-i dăruiesc căldura prieteniei mele, ar fi simţit din nou că e o fiinţă omenească.“ Pe urmă îl cuprinse o adîncă tulburare, ca şi cum s-ar fi aflat pe malul unui fluviu urmărind din depărtare cum se scufundă cineva în apa morţii. „Am să-i scriu, asta-i sigur. O vreme am să-i scriu... cît timp am să-mi aduc aminte de felul cum arăta şi de tonul glasului său.“ în acel răstimp, cînd trenul parcurgea o porţiune din rută care era orizontală şi netedă, o auzi pe Sheila respîrînd regulat lîngă el, dar nu în somn, ci ca o fată în aşteptare, însă preocuparea şi neliniştea lui profundă îl trăgeau înapoi, spre oraşul pe care îl părăsise. „Nu sînt bătrîn. Sînt tînăr şi plec departe, şi orice-ar fi noi trebuie să fim fericiţi. Dumnezeu ştie că în seara asta nu s-ar cuveni să fiu chinuit de îngrijorări, cu toate astea parcă nu mă pot clinti din loc, şi-atîta tristeţe am în suflet că şi eu parcă sînt bătrîn." Deodată, dînd la o parte storul, privi afară la peisajul ce se desfăşura în noaptea caldă de vară. Traversau regiunea de şes, cu ferme luminate, pentru a urca din nou pe înălţimile întunecate ale dealurilor, în curînd se vor găsi la altitudine, în munţii Pennsylva- niei, cu luminile vagonului de zi licărind în bezna nopţii de pe munte. Dimineaţa vor vedea negurile mlaştinilor şi regiunea de cîmpie a statului Jersey. Pe urmă opriră într-o mică gară şi se făcu tăcere adîncă ; apoi frînarul strigă de-a lungul liniei şi un feroviar trecu pe lîngă geam legănîndu-şi lanterna, roţile scîrţîiră, făcură un zgomot strident, şi trenul porni din nou, luă apoi viteză, şi taca-taca, taca-taca,

urcă domol spre ţinutul deluros. Clinele dealurilor luceau uneori scînteietor în lumina lunii. Pilcuri mari de arbori oscilară prin faţa ferestrei, pete întunecate peste neîntrerupta lumină argintie. „Mîine vom fi într-un alt oraş, cu chipuri noi, un oraş imens cu port la ocean", gîndi el.

Cu toate că Sheila rămînea tăcută, el o simţea alături ca niciodată pînă acum ; îl chema dinăuntrul vieţii pe care o părăsiseră în celălalt oraş, îl chema cu căldura şi frumuseţea trupului ei robust şi cu ardoarea de curînd descoperită a sufletului ei. Apoi mîna ei îl atinse, ea se întoarse către el, şi el către ea, buzele lui se lipiră de ale ei, îi simţi sinii aproape şi-o auzi şoptind ; în şoapta ei era o infinită gingăşie, şi-i dăruia lui întreaga ei dragoste. Cît timp erau tineri şi plini de înflăcărare, gîndi el, aşa trebuia să fie.

CAPITOLUL XXX

Mike îi pregătea Annei micul dejun într-o dimineaţă, cînd ea îi spuse :

— Mi se pare că începe, Mike. N-am zis nimic adineauri cînd am simţit primele dureri, dar acum le simt iar.

Li se părea greu de crezut că în sfîrşit avea loc evenimentul şi amîndoi se uitară lung unul la altul. Numai cînd Mike îşi dădu seama că Anna îşi tot înclina capul în jos pînă cînd el nici nu-i mai vedea faţa, o întrebă :

— Eşti sigură, Anna ?

— Sînt încă dureri mici, dar mereu cresc şi scad. Aşa mi-a spus Ross că are să fie.

— Atunci să ne pregătim, zise el, şi glasul lui luă deodată un ton calm şi degajat de parcă toată viaţa se pregătise pentru acel moment.

— S-ar putea să mai fie mult pînă atunci, Mike.

— Mai bine să ne ducem la spital, în orice Gaz, şi putem aştepta acolo, zise el.

Cu mişcări încete, Anna se îmbrăcă, dar cînd îl văzu ce expresie gravă avea şi-i ghici grija afectuoasă din felul cum o ajuta să-şi pună hainele, îi adresă un surîs larg. Lui însă nu-i plăcu acel surîs. îl făcea să înţeleagă că era într-adevăr înspăimîntată.

Cînd ieşiră în stradă la acea oră din zorii zilei, printre oamenii care se duceau grăbiţi la lucru, Mike se mira de ce nu se uită nimeni la ei. Ceea ce li se întîmplă lor era un lucru atît de extraordinar, încît lui parcă-i pierise vlaga din trup de uimire şi de-abia îşi mai urnea picioarele, dar pentru restul oraşului, evident, nu reprezenta decît un lucru mărunt şi simplu.

— Chem un taxi, zise el.

— Poate că reuşim şi cu tramvaiul. Cred că n-o să se întîmple nimic, zise ea.

— Ne putem permite un taxi de data asta.

— Şi ca să mă întorc acasă, poate, zise ea cu glas abia auzit.

— Şi ca să te-ntorci acasă. O, Anna, nu spune asta cu un asemenea glas.

— Nu pot altfel, Mike. Doresc foarte mult să mă-ntorc acasă, zise ea.

In taxi abia dacă-şi adresară o vorbă. Şedeau unul lîngă altul, iar el îi ţinea mîna strîns. La un moment dat, cînd lumina limpede a revărsatului de zori citadin pătrunse în taxi, ea surise în felul ei de altădată, care-i făcea chipul să strălucească de frumuseţe. Dar nu-şi vorbiră. Şedeau aşa, lipiţi unul de altul.

In curtea spitalului Mike o ajută să coboare din maşină, dar după ce făcu vreo cîţlva paşi ea se opri, încleştă pumnii şi închise ochii, şi atunci el ar fi vrut s-o poată ridica în braţe ca s-o ducă, simţind că niciodată n-o iubise atît de mult. Rezemîndu-se

de braţul lui, ea scutură din cap şi făcu o mică strîmbătură, spunînd :

— Au început mai regulat acum, ca o pulsaţie mai puternică.

Mike o lăsă pe Anna într-o mică sală de aşteptare de la capătul coridorului, în timp ce el se duse la biroul de primire şi întrebă pe o călugăriţă vîrstnică de doctorul Noian, tînărul obstetrician. Călugăriţa, care era o bătrînă foarte veselă, cu faţa mică brăzdată de o reţea de riduri, ceru standardistei să-1 găsească pe medic la unul dintre etaje. Fata se informa neîncetat : „E acolo doctorul Noian ? Nu ştiţi unde este ? Mulţumesc. Am să-ncerc acolo“. Uneori călugăriţa cea bătrînă ridica privirea spre Mike din registrul în care scria şi zîmbea cu calm.

— Doctorul Noian pare greu de găsit în dimineaţa aceasta, zise ea.

— Soţia mea e în camera de aşteptare şi durerile au început, se pomeni Mike spunînd.

— Probabil doar durerile preliminare, zise călugăriţa fără să ridice privirea.

— Nu ştiu. Nu cunoaştem nimic din toate astea.

— Durerile acestea nu sînt nimic pe lîngă adevăratele dureri. Ieri a venit la noi o femeie cu astfel de dureri şi au continuat timp de două zile.

—■ Dar soţiei mele îi este frică, soră. Se află acum în camera de aşteptare, poate să nască dintr-un moment într-altul, şi-i e frică.

— Pentru numele lui Dumnezeu, de ce nu mi-aţi spus că se află în sala de aşteptare ? N-avem nevoie de doctorul Noian ca s-o instalăm într-un pat, spuse călugăriţa, uitîndu-se Ia Mike ca şi cum ar fi tras-o pe sfoară făcînd o glumă. Ieşi repede cu un aer maiestuos şi porni de-a lungul coridorului, cu veşmintele negre fîlfîind înapoia ei într-un val larg.

Cînd ajunseră la Anna, şi Mike o văzu şezînd

acolo singură, cu mîinile împreunate în poală, şi cu expresia de surprindere şi timiditate a unei fete sfioase pe faţă, dragostea şi grija îl copleşiră în aşa măsură, încît nu mai era în stare nici să vorbească. Călugăriţa, zîmbindu-i cu căldură, o înconjură pe Anna cu braţul ca s-o conducă, în timp ce Mike se uita recunoscător.

— Nu-ţi fie teamă, draga mea, îi spuse călugăriţa. O să te îngrijim bine.

Un infirmier în halat alb aduse un scaun cu rotile, o aşezară pe Anna, şi în timp ce îi împingeau scaunul, iar Mike se depărta pe coridor urmînd-o pe călugăriţă la birou pentru înscriere, Anna întoarse capul cu un surîs speriat şi făcu semn cu mîna.

— Are să fie curajoasă şi înţeleaptă, zise călugăriţa. E o fată foarte bună. îmi dau seama dintr-o privire.

— Sper că n-au s-o chinuiască, zise Mike.

După ce se înscrise pentru o rezervă cu două paturi, urcă la secţia de maternitate, şi, în timp ce stătea în picioare lîngă masa de scris a sorei de serviciu de la acel etaj, simţindu-se pierdut, doctorul Noian veni pe coridor, se opri şi-i strînse mîna. Medicul era un om tînăr, zvelt, cu părul tuns scurt după moda ofiţerilor prusaci, şi avea ochi albaştri reci şi metalici, în viu contrast cu atitudinea lui prietenoasă şi firească. In prima clipă Mike simţi o anumită stinghereală, dar după strîngerea de mînă, deşi încă oarecum încurcat, avu siguranţa că medicul era un om cît se poate de serios, în care puteai să te încrezi. Singurul lucru care nu-i plăcea la el era gulerul cu trese.

— Aţi văzut-o pe soţia mea ? Cum credeţi că are să meargă, domnule doctor ?

—- Are să meargă bine. Deocamdată i-am făcut doar' un examen sumar.

— Cum vi se pare ?

— Nu ştiu. Măsurătorile sînt bune, rosti medicul

în felul lui sigur, fără grabă. Iar contracţiile par să se accentueze destul de regulat. S-ar putea să nască mai curînd decît credeţi.

Apoi începură să vorbească despre Ross Hillquist.

— Sînteţi extraordinar de amabil cu noi, domnule doctor, zise Mike.

— Să lăsăm copilăriile. Ross ar face oricînd pentru mine un lucru asemănător. E un foarte bun camarad. Sînt bucuros că mi-e prieten. Are să fie un chirurg valoros. Cînd pleacă la New York ?

— A şi plecat acum două săptămîni.

— Bravo ! E căsătorit cu sora dumitale, nu-i aşa ?

— Da.

— îmi face plăcere să te ajut.

— E cazul să rămîn aici şi s-aştept ?

— Nu. Du-te şi ia-ţi masa, şi nu-ţi face griji. Nu se va petrece nimic, probabil, timp de vreo şase ore.

— S-aştept aici cînd mă-ntorc ?

—• E o mică sală de aşteptare la capătul coridorului. Mai trec eu să te văd din cînd în cînd ca să-ţi spun cum merg lucrurile, zise medicul.

Mike se duse la restaurantul din faţa primăriei şi citi ziarele, aşa cum ar fi făcut în oricare zi. După ce gustă ceva şi bău o cafea, părăsi restaurantul pentru că i se părea că n-are nici un rost să mai stea acolo, cutreieră o vreme prin magazinul universal, apoi colindă străzile la întîmplare pînă cînd îşi dădu seama că se apropia tot mai mult de spital. Deodată înţelese cît de fără noimă era să umble pe stradă cînd putea sta în camera de la capătul coridorului, aşa încît se duse la spital şi luă loc în camera de aşteptare. Se mai aflau acolo alţi trei bărbaţi. Unul era un italian mătăhălos, cu o faţă trandafirie, binevoitoare, şi cu lungi mustăţi negre. Un altul, purtînd pălărie melon, avea

mişcări precise şi bruşte ; îşi scosese carneţelul şi făcea nişte calcule meticuloase şi dibace în legătură cu nu ştiu ce afaceri. Al treilea avea ochi trişti şi apoşi, iar trăsăturile chipului său nu exprimau absolut nimic. Toţi erau modest îmbrăcaţi ; dar şedeau toţi împreună în agreabila sălită de aşteptare cu palmieri şi ficuşi, cu ferestre mari dînd spre curte, şi de unde se vedeau turlele bisericilor, acoperişurile marilor magazine, o largă panoramă a oraşului pînă departe, la linia lată de apă albastră, dincolo de port, care era lacul. De la acea fereastră a unui etaj superior a spitalului, întregul oraş apărea întinzîndu-se dedesubt în lumina discretă, cenuşie, a acelui început de după-amiază, şi uneori soarele arunca o scînteiere pe vîrfurile aurii de clopotniţă şi pe turnuri.

Italianul voluminos îşi frecă gura cu palma şi privind în jurul lui cu un rînjet larg i se adresă lui Mike :

— E primul ?

— Da, la mine e primul copil, răspunse Mike.

— Eu am cinci pînă acum. N-ai să mai simţi la fel la al doilea, băiatule. întreabă-i pe ceilalţi, şi italianul zîmbea radios, înălţa nepăsător din umeri, rîdea şi încerca să-1 atragă în conversaţie pe omul cu pălărie melon şi cu creion în mînă, dar acela aruncă doar o privire absorbită către italian, apoi, mai notă alte cifre în carneţel. Simţim şi noi, simţim, despre asta nu încape îndoială, ai ? zise italianul oftînd, şi cînd se uitară toţi unul la altul dînd aprobator din cap, Mike avu impresia că el şi cu ceilalţi bărbaţi făceau în realitate copiii, acolo, în acea mică încăpere, în timp ce soţiile se aflau afară, aşteptîndu-i.

Peste cîtăva vreme doctorul Noian intră şi, aşezîn- du-se lîngă Michael, îi şopti că toate mergeau satisfăcător.

— Dar nu prea ştiu de ce merge atît de încet,

zise el. Dimensiunile sînt toate perfecte. E bine înzestrată de la natură ; vreau să spun că e tipul femeii normale. Dilatarea a început de o bună bucată de vreme. E evident că fătul are o poziţie puţin deviată.

— Ce-ar însemna asta ?

— E probabil puţin lateral. Nu vreau să fac uz de forceps decît dacă va fi neapărată nevoie. Voi lăsa să lucreze natura dacă soţia dumitale suportă. Nu ne putem pronunţa cu siguranţă. Trebuie să aşteptăm deocamdată, zise medicul. Vorbea pe un ton blind şi preocupat. Era un om liniştit, modest, cu o mare încredere în el însuşi, dar care căutase să-şi despoaie profesiunea de toată ostentaţia, dînd limpede a înţelege că atunci cînd o femie naşte un copil, e vorba de un proces natural, iar lui nu i se putea cere decît să uşureze puţin durerea, afară de cazul cînd era absolut necesar să facă uz de instrumente. Odată însă ce proceda astfel, dădea dovadă de o neobişnuită siguranţă.

Mike îl privi pe medic cu o aşa de mare încredere în ochi şi cu o atît de totală consimţire de a se supune voinţei sale, încît acesta începu să se agite neliniştit. Lui Michael i se părea un lucru minunat faptul că medicul îi împărtăşea îngrijorarea pentru Anna, că se găseau uniţi în această profundă preocupare, şi îi zîmbi medicului cu o înfăţişare de parcă ar fi fost gata să sară să-1 îmbrăţişeze şi să-i spună „frate".

Pentru un motiv pe care nu-1 înţelese, doctorul Noian se simţi adînc mişcat şi adăugă :

— Poţi fi sigur că voi face tot ce-mi va sta în putere. N-am s-o las să se chinuiască prea mult. Dar dilatarea a început, cum am mai spus, şi de-aci înainte totul se poate desfăşura în ordine.

Atunci o călugăriţă înaltă, cu trăsături frumoase, intră în camera de aşteptare şi întrebă :

— Care dintre dumneavoastră este domnul

Aikenhead ?

— Iată-1, e aici, soră, zise doctorul Noian.

—■ *Să* trimit un preot la soţia dumitale ? şopti călugăriţa.

— Dar ce este ? De ce mă-ntrebaţi acest lucru ? Ce s-a întîmplat ?

— E totul bine, zise ea, zîmbind cu gravitate. Dacă sînt catolice, le place să vină un preot, atîta tot.

— De ce au nevoie de preot ?

— în caz de moarte. Dacă merge prea greu, preotul Ie miruieşte.

— Nu e nimic rău cu ea, soră ? N-are nevoie de aşa ceva ?

— Care e religia soţiei dumitale ?

— Nu ştiu, zise el cu un surîs ca pentru a-şi cere scuze.

— E o fată atît de simpatică, încît ar trebui să aibă o credinţă. De ce naţionalitate este ?

— S-a născut aici. Părinţii ei erau ucraineni. Nu cred că sînt oameni credincioşi.

—■ *Ce* păcat ! zise călugăriţa, şi vorbea cu o durere atît de autentică, în timp ce-şi depăna printre degete mărgelele mari, de lemn, ale mătăniilor, şi privea pe fereastră, încît Michael avu senzaţia că se petrecuse cu siguranţă ceva înspăimîntător ; încerca sentimentul că, în timp ce aşteptau, se întîmplă un lucru pe care ei nu-1 puteau înţelege, şi care făcea din Anna o fiinţă cu desă- vîrşire singură, şi parcă el opusese un refuz categoric sorei, cînd aceasta dorise s-o ajute.

— Puteţi face ceva pentru ea, soră ? întrebă el.

— Am putea s-o botezăm, dacă vreţi, zise sora cea înaltă cu însufleţirea unei tinere fete.

— Ar fi foarte bine. Nu cred că i-ar displace. Ar fi minunat, zise Mike. Şi nu strică dacă o botezaţi înainte.

3
0
0

Totuşi felul cum călugăriţa se depărtă fără zgomot, plutind de-a lungul coridorului fără o fîlfîire a lungilor straie negre, îi evocă lui Mike imaginea morţii şi, biruit de spaimă, se uită cu ochi pierduţi la ceilalţi bărbaţi care aşteptau împreună cu el naşterea copiilor lor, mur- murîndu-şi sieşi : „Mă gîndesc la moarte şi aştept o naştere". Şi din străfundul lui, ca şi cum ar fi aşteptat mult ca să izbucnească, se înălţă un strigăt nerostit : „Ce drept am eu să aduc pe lume viaţă ? Moartea a crescut neîncetat în mine. Moartea a fluturat în jurul meu. îl aud şi acum pe Dave. îl aud şi azi strigînd : «Mike, Mike, ajutor !» Şi totuşi l-am lăsat să se înece, iar acum stau aici şi aştept ca propriul meu copil să vină pe lume".

întorcîndu-se către medic, care între timp îi vorbise, îl întrebă :

— Ce spuneaţi ?

—■ Nu ştiu ce-ţi îndrugi singur, omule.

— Mă gîndeam la teribila răspundere de a aduce o fiinţă pe lume.

— Ceilalţi care şed şi ei aici nu par să se gîndească la asta. Priveşte-i ! El însuşi îi zîmbi italianului.

— Lor nu li s-a întîmplat nimic, murmură Mike. Sînt ca nişte plante şi, după legea lumii vegetale, dau sămînţă şi-atunci ies alte plante.

— Poate, dar nu e un lucru nou să ai un copil. Aici se nasc copii în fiecare noapte.

— Nu mă gîndeam la cei ce se nasc. Mă gîndeam la moarte.

— Şi mor aici oameni în fiecare, npqpte;, zise medicul ealm. Nu vor să moară, dar mor, şi totul e în ordine_r

— V-aţi 'Obişnuit cu lucrurile astea, domnule doctor. Le vedeţi oum se întîmplă, dar înţelegeţi că nu stau în mîinile dumneavoastră, că nu puteţi dispune de ele.

— Asta e-adevărat. Atunci ce te frămîntă ?

— Nu ştiu. îmi închipui că e emoţia. Am să ies. puţin pe stradă. La revedere, domnule doctor, zise el. , ,

Trecuse multă vreme de la internare ; acum se lă- sase amurgul, începutul unei nopţi de vară citadine, cu luminile care se aprindeau, rînd pe rînd, cu lumea care se aduna în faţa vitrinelor. Şi de fiecare dată cînd vedea o femeie, Mike se gîndea Ig.Ânna. Se uita la automobilele lucitoare expuse în vitrine, noile modele ale anului, şi le fixa cu o atenţie atît ide încordată, încît vînzătorii, văzîndu-1, ieşeau în pragul uşii. Mike ridica privirea şi rostea în gînd „Anna“, pornind mai departe. Asculta strigătele băieţilor care vindeau ziare : „Ediţie specială, ediţie specială, totul despre marele incendiu[1]", şi se întrebă unde avusese loc incendiul, apoi gîndi : „Anna", în vitrinele marilor magazine erau manechine suple pur- tînd ciorapi din cea mai fină mătase, iar el le privi multă vreme şi gîndi : „Poate n-am să mai văd niciodată asemenea ciorapi pe picioarele ei. Ar fi cumplit să mă uit mereu la oamenii de pe stradă, la obiectele din vitrină, să aud glasuri ori să citesc ziare odată ce ea n-ar mai exista". Pe urmă îl copleşi frica, deoarece îi încolţi în minte convingerea că era pe cale de a fi supus unei judecăţi hotărîtoare care i-o va lua pe Anna de lîngă el.

Cînd se întoarse la spital, în camera de la capătul coridorului nu mai aştepta nimeni. Socoti să rămînă acolo singur pe un scaun, cu ochii închişi, şi într-adevăr se aşează, dar într-o clipă fu din nou în picioare, par- curgînd cu paşi lenţi toată lungimea coridorului. Tocurile răsunau tare pe pardoseala cu plăci de ceramică, Infirmierele treceau tot timpul, pe cînd el se învîrtea în apropierea camerei Annei. La un moment dat auzi up geamăt surd şi ştiu că venea de la ea. Geamătul

acela îl răscoli pînă în adîncul măruntaielor, înspăimîntîndu-1. N-ar fi crezut niciodată că un asemenea sunet ar putea ieşi din gura ei ; nici că ar putea să pună stăpînire pe el o spaimă atît de cutremurătoare. O soră medicală ieşi în grabă din cameră. Urmînd-o, o rugă stăruitor :

— Cum merge, spuneţi-mi, vă rog ?

— Mă duc să-i telefonez doctorului, zise ea.

— Ce înseamnă asta ?

— Că sîntem de părere că lucrurile au progresat binişor, zise ea.

Şi în scurt timp o scoteau pe Anna din cameră pe patul cu rotile spre sala de naşteri. Tocmai ajunseseră la capătul coridorului, cînd doctorul Noian îşi făcu apariţia în smoking ; se uită la Anna şi porunci să fie transportată înapoi. Michael aşteptă cincisprezece minute, cit timp medicul rămase în cameră cu Anna. Cînd ieşi, îi comunică doar atît :

— Nu s-a schimbat mai nimic. Dilatarea continuă. Asta e tot ce pot să-ţi spun.

— Dar o transportau spre sala de naşteri.

— Nu ştiu de ce naiba au făcut asta, rosti medicul cu brutalitate. Sora mi-a telefonat că e gata să nască. A văzut destule femei născînd şi ar trebui să cunoască mai bine, dar uite că nu cunoaşte. Mă întorc peste o oră. Dacă nici atunci nu e pe punctul de a naşte, voi utiliza forcepsul. Şi într-un caz ca şi în celălalt, ţine minte că totul va merge bine. Am făcut acest lucru de sute de ori. Mă ierţi că ţi-o spun, dar am o mină excelentă, şi bătîndu-1 pe Mike peste genunchi, plecă.

Mike rămase singur în sala de aşteptare, privind panorama nocturnă a oraşului, unde luminile scînteiau for- mînd desene regulate pe fondul de întuneric. în noaptea aceea de vară, vuietul mocnit al circulaţiei urca pînă sus, la fereastra spitalului. Privind jos în stradă, Mike vedea mulţimea

mişcîndu-se lent, apoi un ins sau altul se despărţea de gloată şi mergea mai departe singur, fiecare urmîndu-şi drumul distinct, fiecare dintre aceste suflete vii ale oraşului său purtînd zăvorit în sine tot ce cunoscuse ca entuziasm şi iubire în timp ce-şi urma calea proprie. întreaga remuşcare înăbuşită în sine ţîşni la suprafaţă, iar el bîigui : „îmi pare rău, Dave. Ştiu cît de mult doreai să trăieşti. Ştiu ce minunat e simplul fapt de de a continua să-ţi duci viaţa, şi asta era tot ceea cc doreai. Oriunde te vei fi găsind acum, Dave, vreau să ştii că-mi pare rău. Mă poţi auzi. înţelegi că acum m-a biruit teama. Ştii că sînt galben de frică acum şi că nu pot îndura ca ea să moară“. Vorbea astfel fiindcă, privind jos la străzile luminate, unde era viaţă şi forfotă, avea siguranţa absolută că atît cît mai rămăsese în ţărînă, sub piatra de mormînt, din carnea roasă de viermi şi din oseminte, nu-i mai aparţinea lui Dave, şi totuşi Dave nu era mort, ci putea să ştie acum ce gîndea el. „Nu cunoşteam nimic despre moarte", reflectă Michael. „în mintea mea însemna ceva mîndru şi distant şi destul de rece. Oricine se poate gîndi la clipa săvîrşirii din viaţă. Oricine poate afirma că nu-i pasă dacă îşi va sfîrşi zilele. O duci înainte sau n-o mai duci. Eşti ca un sunet minunat, şi pe urmă poate devii un ecou al acelui sunet. Dar mie mi-e teamă pentru că o iubesc, şi asta e cu totul altceva." Toate felurile de-a muri i se perindau prin minte în timpul acelei aşteptări ; bătrînul paşnic aşteptîndu-şi sfîr- şitul într-o iarnă, cu răbdare şi cu un zîmbet pe buze ; morţile eroice strălucite, acceptate de bunăvoie, ale martirilor, care de fapt nu puteau fi numite morţi ; morţile frumoase, morţile proslăvite; morţile zadarnice ale ostaşilor care îşi trag cu greu sufletul şi se sufocă în tină. Moartea mamei lui fusese ca o orbire care se insinuează încet; şi existau morţi plăcute, liniştite, care-i făceau pe toţi

să rostească grav : „A murit de moarte bună, cu mîn- gîierea religiei". Asemenea stingeri din viaţă îşi aveau, fără îndoială, locul înalt şi semeţ în ierarhia morţii ; dar nu însemnau acelaşi lucru cu moartea unei fiinţe tinere, părăsind lumea la începutul verii, în vremea trandafirilor şi a ierbii verzi ; pentru o astfel de fiinţă nu putea exista consolare, căci deşi înălţa rugi : „Nu vreau să mor, ah, nu' -vreau să mor", închidea ochii pentru vecie în timp ce soseau adierile calde dinspre sud. „Anna doreşte să trăiască. Doreşte neînchipuit de mult să trăiască. Ne iubim unul pe altul.“ Pe urmă însă repeta într-un fel conştiincios şi. tenace : „Nici Dave nu dorea să moară. Era tînăr şi el, şi glasul îi răsuna înnebunit."

în timp ce asculta, ca şi cum ar fi vrut să audă calitatea precisă a fiecărui sunet, cît de neînsemnat, spaima creştea în el monstruos, şi gîndul i se duse la felul cum îşi lipise el urechea 'de carnea Annei, seară de seară, ascultînd cel mai vag sunet al vieţii care creştea în ea. Lunile acelea fuseseră o nespus de frumoasă pregătire. Se gîndea la cei care scoteau copilul din trupul Annei în sala de naşteri, şi îşi apăsă pumnii de geam, simţin- du-se balansat în chip precar în eternitatea dintre viaţă şi moarte. „Nu mai pot să-ndur. Aduc viaţă pe lume. Izgonesc vîaţa dincolo de lumea asta. Dăruiese şi iau, şi iar dăruiesc şi iau. Nu sînt creatorul lumii, totuşi. Da, nu sînt Dumnezeu. Am să înebunesc. Cu toate astea aduc şi izgonesc viaţă", şi privi în jos spre luminile marelui oraş, bodogănind, „întocmai ca un demiurg. E vreo drep- tate într-asta ? N-am avut de gînd să folosesc cuvîntul dreptate, fiindcă îmi dau seama că nu înţeleg deloc ce înseamnă. Şi totuşi sînt ca însuşi Dumnezeu. Undeva pe-acolo, tatăl meu umblă pe străzi şi îşi doreşte numai dreptate'a, dab eu am depăşit ideea asta şi nu ştiu ce înseamnă. Ştiu

numai că Anna va trebui să moară, şi că acest lucru nu va. fi nedrept. Dar eu nu vreau dreptate. Cine de pe faţa pămîntului şi-a dorit vreodată dreptate cu adevărat ?“ Şi atunci încetă să mai reflecteze, rămase nemişcat şi şopti : i ■

— Doamne, ai milă de mine. Nu vreau dreptate, vreau îndurare. Ai milă de mine.

Cînd auzi un sunet pe acel nesfîrşit coridor, se întoarse şi văzu două infirmiere intrînd grăbite în camera Annei. Peste puţin ieşiră împingînd patul cu rotile al Annei afară din cameră. Alergă după ele şi întrezări chipul Annei, palid şi nemişcat. O auzi scoţînd un geamăt slab. îşi dădu seama că-i simte suferinţa, că >aVeâ pentru ea o compătimire imensă, dar dintr-o dată simpatia, tandreţea, grija cuiva în comparaţie cu atîta suferinţă î se părură un biet lucru detaşat şi mărunt.

Sora şefă îi spunea :

— Vă rog să semnaţi hîrtia aceasta, domnule Aikenhead. Este consimţămîntul pentru intervenţia chirurgicală, în caz de necesitate, atîta tot.

Degetele îi erau amorţite şi stiloul îi tremura în mînă. Sora schiţă un zîmbet şi spuse :

— Soţii întotdeauna simt mai mult.

— Simt al dracului, zise Michael. Ei nu-i plăcu expresia şi se răsuci de îndată de lîngă el.

Momentul pe care îl aşteptaseră atîta timp venise, şi, rămas singur, închise ochii. I se părea că vede o întindere de apă în întunericul nopţii. I se părea că aude clipocitul apei. Acum era sigur că ea nu va trăi. Va muri în noaptea aceea, şi va muri despărţită de el. Infirmierele care treceau erau nedumerite de calmul şi imobilitatea chipului său în timp ce măsura cu paşi lenţi coridorul. Parcă nu mai ştia unde se află. încerca doar să se deprindă cu ideea dispariţiei Annei, cu imaginea Annei moartă. Deodată se opri în loc şi îşi dori să fie capabil să 6e roage. Sufletul lui năzuia să poată

înălţa o cît de mică şi simplă rugăciune, dar îi venea foarte greu să-şi dea seama cui să-i adreseze ruga, căci toţi i se păreau neînchipuit de depărtaţi, deşi dorea din toată inima să-i invoce, şi cunoştea nume de sfinţi, numele lui Iisus ; toţi păreau să aparţină unor alte vremuri pentru care fiinţa lui n-ar prezenta nici un interes. Totuşi simţea nevoia să se roage, şi începu foarte încet, deoarece cuvintele îi apăreau ciudat; pronunţa fiecare cuvînt cu o teribilă ezitare, ca şi cum ar fi trebuit să-l cîntărească pe fiecare ca să vadă dacă crede în mod sincer şi dacă preţuieşte deplina semnificaţie a cuvîntului. „Tatăl nostru, carele eşti în ceruri, sfinţească-se numele tău, vie împărăţia ta, da, vie împărăţia ta, facă-se voia ta“, şi dădu din cap încet în **semn de** acceptare şi la această din urmă invocaţie. In timp ce repeta acele cuvinte de implorare, zgomotele oraşului pătrundeau pe fereastra deschisă, şi o femeie gemu la capătul opus al coridorului, dar el nu auzea nimic, căci înăuntrul lui era o linişte desăvîrşită. Cînd isprăvi, avu sentimentul că acceptase viaţa aşa cum îi fusese dată, şi moartea aşa cum urma să vină.

Doctorul Noian spusese că-i va telefona infirmierei de serviciu de la extremitatea coridorului. Michael uitase de asta. Ea se apropie de el neauzită, cu pantofi tăl- puiţi cu cauciuc, şi îi atinse braţul înainte ca el să-şi dea seama.

— Doctorul Noian e la telefon, zise ea.

Nu mai dăinuia în Mike nici o speranţă în clipa cînd se îndreptă spre aparat.

— Da, domnule doctor, rosti el calm.

Medicul îl anunţă :

— E băiat. Soţia dumitale e bine. Ne întoarcem imediat în cameră, şi închise aparatul.

îi arătară mai întîi copilul. în timp ce sora ţinea pruncul în braţe, el privi cu pătrundere faţa roşie şi supărată, examinînd îndeosebi bărbia şi forma

capului, ca un tată cu experienţă, apoi dădu liniştit din cap pentru a-şi exprima satisfacţia.

Cînd o revăzu pe Anna, arăta extenuată şi somnolentă după eter, şi fiecare trăsătură a chipului ei suferise o încordare maximă. Zăcea sub cuverturi de parcă ar fi zăcut acolo de un an de zile, cu trupul eliberat de toată greutatea sarcinii. Glasul i se auzi într-o şoaptă slabă, de neîndurat, cînd el îi luă mîna în care nu mai era parcă nici un strop de sînge.

— S-a terminat cu bine, Mike. Ai văzut copilul ?

— L-am văzut.

— N-am avut dreptate cînd spuneam că va fi băiat ?

— Are forma capului foarte frumoasă, Anna.

— O să-i spunem Micul Mike, şopti ea.

Pe urmă trebui s-o părăsească, şi coborî cu ascensorul pînă jos în stradă. De îndată ce se văzu afară, îi veni poftă să alerge. încîntarea şi uimirea parcă îi dădeau aripi şi ar fi vrut să plutească de-a lungul străzii. Această nouă, cu totul deosebită fericire se găsea într-un echilibru atît de fragil în sufletul lui, atît de aproape de un entuziasm fără margini pe de-o parte şi de tristeţe pe de alta, încît avea senzaţia că o cît de uşoară stridenţă ar împinge-o spre limita critică a rezistenţei, iar el n-ar putea să-i îndure sfărîmarea.

Chiar după ce se întoarse acasă, în mica lor locuinţă care i se părea pustie fără Anna, tot mai păstra în el instabila, sfioasa fericire. Ii era foame şi îşi pregăti ceva de mîncare, pe urmă nu fu în stare să mănînce. Se simţea frînt de oboseală, dar nu putea dormi. Se culcă în pat şi luminile de-afară umplură camera de umbre, iar el întindea mîna din cînd în cînd şi atingea locul unde Anna dormise de-atîtea ori lîngă el.

CAPITOLUL XXXI

Se părea că nu era de făcut nimic altceva decît s-o urmărească pe Anna zi după zi. Ea era mulţumită să-şi vadă de copil, şi nenumăratele treburi îi ocupau tot timpul. De fiecare dată cînd îi vorbea lui Mike, el asculta cu răbdare, nu surîdea niciodată, arătîndu-se însă dispus s-o ajute în orice fel cu putinţă. Uneori pe faţa lui slabă, plină de gravitate, se aşternea un aer încurcat. Erau momente cînd ea îi vorbea şi el nu părea c-o aude ; atunci ea rămînea tulburată, nu-1 pierdea din ochi şi se neliniştea puţin. începu să intuiască tăcerea şi tristeţea din el, şi avea siguranţa că îl mistuie vreo boală pe care ea n-o putea înţelege, de aceea nu-i pomenea despre notele de plată de la băcănie sau despre chiria restantă. Cînd se mişca prin cameră ştia că el o urmăreşte din ochi ; se întorcea pe neaşteptate, iar el îi zîmbea timid, şi atunci chipul lui i se părea liniştit, frumos şi plin de uimire copilărească.

El mai obţinu 'două'săptămîni de lucru la Compania Eake City de lumină, căldură şi electricitate, şi existau promisiuni pentru viitor.

Cînd rămînea singur ca să aibă grijă de copil, care era culcat într-un coşuleţ aşezat pe cufărul dintr-un colţ al camerei, un coş pe care îl primiseră de la măcelar şi îl căptuşiseră cu bucăţi din rochii vechi, el punea uneori cdşuleţul pe jos şi-1 lăsa pe copil să se întindă în voie pe covoraş. Şedea turceşte şi îşi urmărea băiatul răsucindu-se, dînd din picioruşele lui durdulii sau iz- bindu-şi în obraji pumnii mici, roşii şi strînşi cînd ţipa după Anna. O după-amiază întreagă stătu Mike astfel, meditativ, supraveghind copilul, aplecîndu-se înainte uneori şi încruntînd din sprîncene cînd sugarul se vînzolea agitat şi urla.

: Anna era plecată la cumpărături ; cînd intră pe uşă

şi-1 văzu şezînd acolo grav, legănîndu-se înainte şi înapoi din şolduri, o cuprinse teama, nu numai pentru că faţa lui arăta palidă şi imobilă, dar fiindcă nu făcea nici o sforţare ca să aline ţipetele copilului.

Se repezi spre ei, se aşează şi ea pe jos, luă în braţe pruncul înfometat şi, în timp ce-şi desfăcea rochia la piept ca să-i dea să sugă, spuse :

— Mike, dragule, ce-i cu tine de cîteva zile ? Cînd îţi vorbesc, doar te uiţi la mine şi zîmbeşti cu gîndul dus. într-un fel eşti mai drăguţ ca niciodată, dar de ce eşti atît de închis ? Lucrurile vor merge bine, Mike. Eu nu-mi fac griji. N-are nici un rost să te frămînţi. La ce te gîndeai, cînd şedeai aici ?

— Căutam să înţeleg ceva.

— Ce Căutai să-nţelegi ?

— Mă întrebam de ce vor oamenii să sufere, vorbi el cu un ker solemn.

Ea avu iTn 6urîs luminos, abia auzindu-1, fiindcă tocmai atunci copilul îşi afundase capul în sînul ei ca un înfometat şi începuse să sugă ; şi în timp ce ea ţinea bărbia în jos, lipită de: propriul ei piept şi, cu ochii la prunc, scotea un sunet surd, alinător, nu mai exista pită viaţă sau altă lume pentru ea decât universul făurit între ea însăşi şi copilul pe .care îl hrănea la sîn. Dar după ce sugarul începu să tragă bine, ridică ochii şi-1 întrebă :

— Ce spuneai tu, Mike ?

— E uluitor, zise el. Ştiu de ce suferă oamenii în mod intenţionat. îşi spun că suferinţa îi apropie de Dumnezeu. Poate că îi apropie, numai că eu cred că apropierea se realizează altfel. Fiinţa supremă devine conştientă de existenţa noastră atunci cînd suferim. Din cauza asta poate că e bine să cunoaştem suferinţa. Altminteri s-ar putea să fim daţi uitării. Trebuie să-i amintim Atotputernicului că existăm. Dacă suferim, Atotputernicul se

interesează de noi, ne dăruieşte îndurarea sa şi putem fi consolaţi. Suferă, şi ai astfel prilejul să-1 descoperi pe Cel-de-Sus. Toate astea le-am închipuit . în minte observîndu-1 pe Micul Mike. Cînd suferă de ceva, ţipă, are nevoie de tine, şi tu alergi şi-1 potoleşti. Uneori îşi face rău în mod deliberat. Tu eşti Atotputernicul pentru el, şi doreşte să-ţi atragă atenţia. în acest caz înseamnă că e puţin mistic. Ai să vezi cum continuă pe măsură ce creşte. Are să se priceapă întotdeauna să-ţi cîştige dragostea. într-o bună zi s-ar putea să fie mai ambiţios şi să dorească dragostea divină, şi atunci va încerca să atragă atenţia asupra lui prin suferinţă.

Anna aşeza pruncul la locul lui în coşuleţ şi îl ducea pe cufăr ; după ce isprăvi, se întoarse spre el şi întrebă cu simplitate :

— De ce vorbeşti în felul ăsta, Mike ?

— Nu ştiu, zise el.

— Vorbeşti serios ?

— Nu ştiu.

— Parcă n-ar fi vorbele tale. Sînt gînduri cinice şi zbuciumate, totuşi pari cît se poate de serios, Mike.

— Poate că glumeam, sau glumeam numai pe jumătate, dar, oricum, de cîteva zile mi-e mintea ca ameţită. îmi vorbesc singur şi mai tot timpul mă iau în glumă pe mine însumi.

Ştia că ea e neliniştită, şi se arăta copilăros, timid, aproape linguşitor în dorinţa arzătoare de a îndrepta lucrurile în ochii ei. Ridicîndu-se de jos, începu s-o ajute să pună masa pentru cină, dar încă nu terminaseră cînd ea se duse la fereastră şi rămase acolo singură privind cum se lasă înserarea peste oraş, iar chipul îi era solemn şi frămîntat de întrebări. Deodată zise :

—- Tu crezi în vise, Mike ?

— Nu ştiu nimic despre vise. De ce mă întrebi pe mine despre subiectul ăsta ?

— Crezi în vise, cît de cît ?

— Da, cred în vise, dar nu sînt freudian.

— Noaptea trecută am visat că mă aflam într-o casă în care am locuit la Detroit, şi în cameră era un cămin cu plită deasupra, iar capul tatii se ridica mereu din vatra căminului şi încerca să-mi spună ceva.

— Ce încerca să-ţi spună ?

— Nu ştiu. încerca să-mi spună ceva anume.

— Trebuie să ştii .ce încerca să-ţi spună.

— Nu, nu ştiu. Am avut visul ăsta de trei ori. Şi mereu încearcă să-mi comunice ceva. Ce poate să însemne ? O, Mike, arăta atît de îngrijorat !

— Visurile au sensuri contrare. Nu te poţi lua după vise.

— Dar arăta atît de măcinat de griji ! Poate e bolnav.

— Probabil că nu e bolnav.

— Poate că au nevoie de mine acasă.

— Nu înseamnă asta.

— Atunci ce înseamnă ?

— De unde să ştiu eu ? Nu poţi să te iei după vise. Din păcate, sîntem nişte freudieni.

— Mike, am o presimţire că se întîmplă ceva aici, la noi, de care eu nu ştiu. Am sentimentul că sînt lucruri pe care s-ar cuveni să le cunosc.

— De ce-ai vorbit despre visul ăsta ?

— Am impresia că totul e ceva lăuntric, în mintea mea. Mă gîndesc la tata fiindcă mi-a fost totdeauna foarte apropiat, şi aş dori să-mi spună el dacă poate.

— Anna, fii liniştită. N-am să mai continui să vorbesc în felul ăsta stupid. Nu vreau să mai vorbesc despre visul tău. N-ar trebui să ai asemenea vise. Sînt sigur că-ţi fac rău. Te-ai frămîntat şi m-ai urmărit atent, nu-i aşa ? De ce te frămînţi ? N-am făcut nimic ca să-ţi tulbur liniştea,

Anna. Punîndu-i mîinile pe umeri, o atrase la pieptul lui, dar era atît de agitat, încît o făcu să tresară speriată. Ea încercă să rîdă, pe urmă rîsul ei continuă sunînd fals, nestăpînit, pînă cînd rîse şi el forţat, prosteşte.

Uşoara stingherealã care se strecurase între ei persistă toată seara, şi amîndoi rămaseră tăcuţi ; dar abia după ce se culcară, cînd lumina era stinsă şi pruncul adormit, doar un mănunchi din razele lunii albind capătul patului, Anna vorbi, ca şi cum nici n-ar fi întrerupt conversaţia.

— Mai e un alt fel de vis, Mike, un vis cu ochii deschişi, care vine din dragoste. Nu mă supără fiindcă ştiu că izvorăşte din preaplinul inimii. Dar, din păcate, cu cît iubeşti mai mult, cu atît eşti mai muncit de temeri. Stau şi visez cu ochii deschişi şi o dată îl văd pe Micul Mike cum cade din coş, şi-atunci mă trec fiorii şi mă trezesc la realitate. Sau te văd pe tine umblînd pe stradă şi nu traversezi cu atenţie. Mergi cu capul în jos şi un vehicul e gata să te lovească, şi sufăr cumplit. Uneori ne vedem noi trei împreună undeva la înălţime, şi pe urmă începem să cădem. Văd tot felul de năpaste care se abat asupra noastră, ne lovesc. Alteori sînt ca o fetiţă mică şi mă văd înfăptuind vitejii, salvîndu-te pe tine şi pe Micul Mike de Ja dezastru. în cele din urmă tăcu, şi după o clipă o auzi rîzînd încetişor. Nu te supără genul ăsta de vise, şopti ea.

— Nu, sînt vise drăguţe, răspunse el.

— Ştiu că sînt, adăugă ea. De multe ori am vise foarte reuşite în felul ăsta. Noaptea bună, Mike.

— Noapte bună, Anna.

Zăcea aşa întins, aşteptînd să mai treacă orele, înfricoşat de lunga noapte şi de gîndurile care veneau odată ou ea. Dobîndise o rutină a acestor nopţi fără somn, întîi stătea aşa, căutînd să-şi amintească întîmplările mărunte din timpul zilei,

ca, de pildă, momentul cînd privise pe fereastră soarele dimineţii şi se gîndise că într-o zi se va plimba prin parc cu băiatul lui ; dar acum, cînd o rechema în gînd, imaginea care fusese atît de frumoasă păIea ; evocată, nu-1 mai atrăgea în mod deosebit. Pe urmă se gîndi la rîsul molatic al Annei înainte de a adormi, şi nici rîsul ei, cînd îşi fixa gîndul asupra lui, nu-i mai plăcea. Se străduia din răsputeri să-şi amintească de ceva care să-i pară colorat şi luminos, ceva care să strălucească, să aibă viaţă şi în întunericul nopţii, dar nimic din cele vii nu rămînea substanţial sau atrăgător. Noaptea, nimic nu mai trăia pentru el, şi repeta mereu, despre una ori despre alta : „Degeaba. Nici asta n-are nioi un haz“.

îşi simţea trupul ostenit, îi era lehamite, totuşi ochii îi rămîneau deschişi. Ajunse între timp ca pe la mijloo de drum, în rutina universului nocturn al disperării lui. începea să recapituleze în minte gînduri familiare, ca şi cum le-ar fi recitat : „Orice aş face, oricîtă bunăvoinţă ar fi în mine să conlucrez cu oamenii, să nădăjduiesc alături de ei, să mă unesc cu ei sau să uit de mine însumi, nu izbutesc atîta timp cît în sufletul meu se dă o luptă. Sînt singur“.

îşi îndreptă gîndul spre toţi cei pe care îi cunoştea în oraş, şi care într-un anumit fel îi semănau, pentru că sufletele lor nu-şi găseau astîmpăr şi în viaţa lor lăuntrică era o ruptură. îl vedea pe Nathaniel Benjamin, convertitul la creştinism, zîmbind fericit ; pe urmă îl auzea deodată ţipînd mînios şi zbierînd ; după care Nathaniel plîngea în inima lui, dîndu-şi seama că e ros de păcatul mîndriei. Cu cîteva zile în urmă îl întîlnise pe Huck Farr pe stradă, iar Huck îi spusese :

— Pentru numele lui Dumnezeu, unde-ai fost Mike ? Nu te-am văzut de-o viaţă, bătrîne. Ca să schimbăm placa, hai să mergem într-o seară

undeva împreună. Oe mai face femeiuşcă aceea, Anna şi cum o mai cheamă, căre încerca să pună mîna pe tine ?

Era uşor pentru Huck. Descoperise frăţietatea bărbaţilor în pasiunea după femei. Apoi era Bill Johnson, revoluţionarul. Era greu de lămurit oazul lui Bill; uneori, părea că posedă stăpînire de sine şi că e isteţ la culme, dar persista să se afunde. Era sigur însă în privinţa soţiei lui Bill, care sărea ca o lăcustă de la o cauză la alta ; şi i se părea hazliu s-o ştie comunistă, dat fiind că trecuse prin atîtea metamorfoze şi încă nu terminase. Toţi îşi dădeau silinţa să uite. Poate că tînărul Dave Choate ştia de ce bea, dar era o cale prea facilă pentru vremurile pe care le trăiau. Toţi semănau cu el însuşi, doar că unii deveneau catolici şi alţii comunişti, şi era păcat pentru catolicism ca şi pentru comunism, fiindcă oameni ca aceş- ţia din generaţia sa nu făceau decît să îngrămădească haosul din propriul lor suflet peste tot ce atingeau. Astfel de oameni erau ca şi el din următorul punct de vedere : că nu-şi puteau afla pacea sau demnitatea sau unitatea du nimic pe lume, cît timp însuşi sufletul lor nu era sincer şi întreg.

Pe urmă întoarse capul pe pernă şi văzu cum razele lunii atingeau o latură a chipului Annei, o mică parte a creştetului şi dădeau la iveală formele trupului ei sub cuvertură. Ridicîndu-se în oot, îi privi atent faţa. „Ce delicat şi dulce îi e somnul în noaptea asta. N-are visuri rele acum“, gîndi el, şi un dor nespus îi invadă inima, pe cînd îi veghea faţa albă în umbrele întunericului. „Ea este tot ce nu sînt eu“, reflectă el. Ea mergea înainte zi după zi, trăind, iubind şi înfăţişînd vieţii înconjurătoare plenitudinea şi integritatea propriei ei fiinţe. Dacă a fi sărac cu duhul însemna a fi lipsit de falsă mîndrie, a fi îndeajuns de smerit pentru a uita de sine, atunci ea era dintre cei săraci cu duhul,

pentru că se dăruia pe ea însăşi fiecărui lucru cu care venea în contact, vieţuia fără inhibiţii, se pierdea în plinătatea lumii, şi pierzîndu-se pe ea însăşi descoperea lumea şi îşi ţinea în stăpînire propriul suflet. Cei ca ea puteau avea totul. Puteau moşteni pămîntul.

Atunci îi şopti fără s-o trezească :

— Ah, Anna, nu mai pot îndura viaţa asta. Nu ştiu ce se petrece înlăuntrul meu. încerc să mă cramponez de tine, totuşi te pierd pe zi ce trece. Mi-e teamă de mine însumi. Dacă-mi ies din minţi, te-am pierdut pentru totdeauna.

CAPITOLUL XXXII

într-o noapte se deşteptă speriat, fiindcă avea siguranţa că Anna nu se găsea lîngă el, în pat. Se vedea anevoie în obscuritatea încăperii. Apoi îi auzi mişcările liniştite, pasul tălpilor goale, şi privi spre ungherul de unde auzise sunetul, iar după un timp, cînd ochii i se deprinseră cu întunericul, o văzu aplecîndu-se peste coşuleţ. O clipă rămase nemişcată, iar el se temu de tăcerea ei.

— Anna, şopti el, ce s-a întîmplat ?

Ea veni tiptil înapoi la pat şi se urcă alături de el.

— Nu s-a întîmplat nimic, răspunse ea.

— De ce te-ai sculat ? Ţi s-a părut că e ceva în neregulă ?

— Aşa mă scol cîteodată noaptea, zise ea. Ascult ca să-1 aud pe copil respirînd, şi cînd nu-1 aud, mă tot gîn- desc dacă nu cumva s-a sufocat. Ar fi atît de uşor, nu ? în noaptea asta am ascultat, dar n-am putut să-1 aud. Ar putea muri acolo, în coşuleţul lui, fără să am habar. M-am dat jos din pat ca să văd dacă respiră normal. Am mai făcut asta şi altă dată.

— Respiră normal ?

— Da, respiră bine. Acum pot să adorm iar.

Cînd Anna îşi petrecu braţul după el strîngîndu-1 la piept, o simţi atît de aproape, încît nu mai putu răbda să-i ascundă nimic. Simţea o nevoie cumplită de a distruge ultima barieră dintre ei, de hatîrul bunei lor înţelegeri, de aceea spuse :

— Anna, nu mai pot continua astfel. Am să mor într-un fel sau altul dacă las lucrurile aşa. Anna, tu eşti atît de bună, trebuie să mă asculţi. Să nu mă părăseşti. Să mă iubeşti mai departe. Totul va fi bine dacă-mi spui numai că poţi să continui să mă iubeşti, orice s-ar întîmpla. Dacă aş fi sigur de asta, totul va fi bine, indiferent ce ar interveni.

—■ *O,* Mike, mă sperii ! Ce-i cu tine ?

—- Nu mai pot suporta.

— Nu înţeleg ce vrei să spui, Mike. Mă sperii.

— E vorba de tatăl meu şi de Dave Choate, băiatul care s-a înecat. Am acceptat să fie învinuit tatăl meu, am îngăduit să-1 zdrobească durerea, şi eu sînt cel vinovat fiindcă eu l-am lăsat pe Dave să se înece.

— Nu ştii ce vorbeşti. Te-ai simţit rău.

— Ştiu ce vorbesc. M-am străduit atîta vreme să tac.

— Mike, mă necăjeşti. Nu e frumos.

— Lasă-mă să-ţi spun, Anna. Nu vezi că simt nevoia să mă destăinui ? Dave n-o lăsa pe Sheila în pace. - Nu voia ca ea să se mărite cu Ross şi-atunci i-a spus că mama noastră a fost nebună. Am ieşit împreună cu el cu barca pe lac, dar nu doream decît să discutăm.

— Adică a fost un accident, Mike.

— N-am vrut să vîslesc spre mal, iar el a sărit din barcă.

—- A sărit singur.

— Da, dar eu nu l-am lăsat să înoate spre ţărm, şi-atunci el s-a îndreptat spre malul opus.

— Şi ce-a făcut ?

— Rîdea.

— Dacă rîdea, totul a fost în regulă între voi.

— îl aud şi astăzi cum rîdea. Văd cum luceau razele lunii pe creştetul lui cînd scotea capul afară. Pe urmă a pierit în apa neagră a lacului.

— Totul e-n ordine, Mike, dacă rîdea.

— Ţipa tare, înnebunit de groază. Nu-i vedeam, dar îl auzeam ţipînd, şi şedeam pe loc mistuit de ură. L-am lăsat să se înece. Tu nu-nţelegi cîtă ură mocnea în mine pentru el, pentru mama lui, şi chiar pentru tata.

— Nu erai lîngă el. Nu l-ai fi putut salva. Ştii şi tu asta.

. — L-am lăsat să se înece, Anna. Nu m-am clintit din loc ca să-1 ajut. N-am dorit să mă clintesc. Ştiu prea bine ce era în inima mea.

Atunci ea îl crezu şi se lăsă încet înapoi pe pernă, cu capul întors de la el, şi cu un mănunchi de raze ar- gintîndu-i părul. Destăinuirea era împlinită, şi îl durea inima privind-o. Cu sfială întinse mîna ca să-i mîngîie capul, ca şi cum n-avea să-i mai fie îngăduit niciodată să facă acest gest, dar ea nu-i vorbi, nici nu se întoarse spre el să-1 privească, doar plîngea încetişor.

— Ne va zdrobi, îmi dau seama, aşa cum m-a zdrobit pe mine, zise el. Sărmana mea Anna, nu mai ştiam ce să fao.

— De ce nu mi-ai spus mai înainte ? şopti ea.

— Mi-era teamă că te pierd.

— Atunci de ce îmi spui acuma ?

— Simţeam în mine cum te pierd fărîmă cu fărîmă. îmi lunecai printre degete, pentru că mă gîndeam mereu că-mi voi ieşi din minţi. Nu-mi păsa că trebuie să declar la poliţie. Dar ţie, nu puteam suporta să-ţi destăinui, din cauză că eşti atît de bună. Continuă să vorbească întretăiat, întins alături de ea în întuneric ; vorbea domol, cu pauze

lungi, poate aşteptînd un răspuns, dar ea părea că nici nu-1 aude. Nu mişca nici un deget. La un moment dat oftă. Apoi se ridică încet, aprinse lumina şi rămase în picioare, ţeapănă în cămaşa de noapte, uitîndu-se fix la el.

Şedea culcat, cu un braţ sub capul rezemat pe pernă. Ţinea ochii larg deschişi, iar chipul, deşi arăta nespus de obosit, slăbit şi palid, îi era destins, aproape calm, într-o expresie de totală renunţare ; Mike arăta cu de- săvîrşire învins, totuşi întrucîtva mulţumit, ca şi cum
pierzînd totul şi nemaiaşteptînd nimic ar fi aflat un fel de pace lăuntrică. Apoi întorcînd puţin capul spre ea» rosti pe un tot egal :

— De ce ai aprins lumina ? Ai să-l trezeşti pe Micul Mike.

Dar ea nu fu în stare să-i răspundă, clătină doar din cap, şi mina îi tremură cînd o duse la obraz.

— Nu te uita aşa la mine, Anna, te rog, şopti el.

— Mike, Mike, nu pot să suport văzîndu-te cum zaci acolo cu expresia aceea pe faţă, Mike. Nu poate fi aşa. O, nimic pe lume nu poate fi aşa, zise ea, fiindcă începuse să înţeleagă toată suferinţa, spaima şi ruşinea care îl mistuiseră atîta vreme ; totuşi chiar acum, cînd după înfăţişarea lui s-ar fi zis că nu va mai avea niciodată vreo mîndrie şi nu va mai cunoaşte speranţa, părea mulţumit că se eliberase cel puţin de taina nefericirii lui.

— Stinge lumina, repetă el.

— Bine, spuse ea, şi după ce se încălzi în pat alături de el, parcă îi era oarecum teamă să-l atingă, atît de multă milă şi dragoste i se revărsa în suflet.

— înţelegi că numai de frică să nu te pierd continuam să tac, spuse el.

— Să mă pierzi ? zise ea, sărind în capul oaselor. Ce ai de gînd să faci, Mike ?

— Trebuie să mă duc la poliţie, pentru ca tata să fie disculpat şi să-şi poată regăsi demnitatea vieţii.

— Ai să spui că tu ai săvîrşit fapta ?

— Da.

— Mike, nu te las să te duci la poliţie. Să nu faci asta.

— Trebuie să mă duc.

Lipindu-şi capul de el, îl sărută uşor şi-i şopti :

— Eu te cunoso mai bine decît oricine, Mike. Pot să jur că-ţi cunoso sufletul. Jur că eşti iubitor şi bun, şi că doreşti să faci binele. Orice lucru ni s-ar întîmpla nu mă va putea face să simt altfel. El rămase tot nemişcat, iar ea îl sărută din nou.

După un timp, Mike începu să-i şoptească în întuneric.

— Tu nu ştii ce bună eşti, Anna. Nu ştii cită bunătate am simţit eu în tine şi cu cît nesaţ am dorit să simt tot mai multă.

— Nu te gîndi la mine, Mike. Ia-mă în braţe şi-atunci am să ştiu că n-ai greşit. Dar pe urmă îi vorbi cu glas sugrumat, fiindcă nu putea să îndure felul cum plîngea acolo, alături : Dragul meu, dragule, te iubesc, îi spuse.

— Anna, îmi pare rău, zise el. îmi pare neînchipuit de rău. Ţi-ai risipit sentimentele cu mine.

Dar după un răstimp începu să vorbească aproape cu însufleţire, acum că era sigur de dragostea ei ; îi vorbea ca un copil, povestindu-i despre familia şi copilăria lui, despre părinţii lui, despre doamna Choate şi Dave. Fră- mîntarea de a expune totul cu acurateţe creştea în el, şi uneori bîjbîiia după cuvîntul precis, deşi glasul îi rămî- nea tot ca o şoaptă. După ce isprăvi, nemaifiind capabil să mai adauge ceva, rosti cu ardoare disperată :

— Nu mi-e frică deloc, Anna. Acum problema e simplă. Mîine declar la poliţie.

Ea rosti atunci cu glasul frînt de nelinişte :

— Nu fi ridicol, Mike. De ce vrei să declari la poliţie ? Cine e poliţia ?

— Mă gîndesc la tata.

— Ce are a face poliţia cu dreptatea, cu tine şi cu tatăl tău ? Ce-i priveşte pe ei ?

— E singura cale de a îndrepta lucrurile. Cînd vor şti ei, va şti tot oraşul. E timpul s-o fac. Nu mă voi simţi despovărat pînă n-o voi face.

— Nu te vor crede. Asta e doar povestea ta. Erai departe cînd s-a înecat.

— Ba mă vor crede.

— Mike, tu vrei să fii drept. A te preda la poliţie nu înseamnă nimic pentru nimeni. E stupid. E fără sens. E un gest lipsit de înţeles. Nu face asta, Mike, îl imploră ea.

— E singura cale care există pentru a-mi regla socotelile cu toată lumea.

— Ceea ce te făcea să te simţi atît de vinovat era ura din sufletul tău. Nimeni nu-ţi va înţelege această vină. Nimeni decît tu însuţi. Mi-ai spus că el rîdea şi se depărta înotînd. Nimeni nu va crede ce povesteşti. Mike, dragule, te rog, te rog din suflet, nu face neghiobia asta.

— Ce altceva pot să fac, Anna ? întrebă el. în tentativa ei de a-1 constrînge punea atîta patetism, încît el ezită o clipă şi o privi zăpăcit.

— Singura dreptate pe care o datorezi e faţă de tatăl tău, zise ea, zîmbindu-i cu elan. Ce are a face justiţia organizată cu sentimentul care e în inima ta ? Ce legătură are poliţia cu dreptatea, cu tine şi cu tatăl tău ?

— Am îngăduit să-1 zdrobească răutatea şi bîrfeala şi n-am făcut nimic ca să opresc acest lucru.

— îmi amintesc de tatăl tău. Mi-aduc aminte cum l-am cunoscut la tine în cameră. Era un om bun, zise ea. Nu-i dădu timp de răspuns. Faţa ei era apropiată de urechea lui. Cuvintele i se revărsau şuvoi, cerînd cu înflăcărare făgăduiala că el nu va alege altă cale decît calea ei. Promite-mi

că te vei duce mai întîi la tatăl tău. Trebuie să-i destăinui lui, şi apoi ai să faci aşa cum doreşti. Promite-mi asta. Hai, fă asta pentru mine !

— îţi promit. Oricum, se cuvine să fac întîi acest lucru.

— Du-te la el ca un fiu şi spovedeşte-i-te. Spune-i că ai greşit şi că vrei să îndrepţi lucrurile pentru el.

— Am să mă duc la el şi-am să-1 rog să mă ierte. Nu e tîrziu nici acum, Anna. încă nu e miezul nopţii. Ştiu unde locuieşte. Ne-a dat adresa Sheila. Mă duc acum. Dacă doarme, am să-1 trezesc, zise el şi, dîndu-se jos din pat, aprinse lumina.

Ea era ghemuită în pat, dezvelită, cu faţa încă plină de înflăcărarea rugăminţii pe care i-o adresase, cu ochii strălucitori ; cămaşa de noapte i se răsucise în jurul trupului, iar lumina arunca reflexe sclipitoare pe umerii ei goi şi pe sînii albi. Pieptul i se ridica şi se lăsa neîntrerupt, în timp ce încerca să-i zîmbească. Apoi îl chemă cu glas calin către ea, şi privirea ei exprima dorinţa :

— Mike, nu pleca acum.

— Mai bine să mă duc acum şi să termin.

— Aşteaptă pînă dimineaţa, Mike. Să stăm împreună în noaptea asta. Hai, rămîi cu mine măcar noaptea asta, spuse ea. E un timp scurt, şi trece repede.

El reveni la ea, culcîndu-se alături, şi cînd se întoarse spre el şi trupurile lor se atinseră, o apăsă cu putere de trupul lui, iar ea îl îmbrăţişă strîns. Făcură dragoste rîvnind la toată căldura şi dulceaţa pe care fiecare o putea primi de la celălalt. Făcură dragoste ca şi cum ar fi fost ultimul prilej de a smulge vieţii tot ce era cu putinţă, în acea noapte care era, poate, ultima lor noapte împreună.

CAPITOLUL XXXIII

Dimineaţa, Anna nu voi să rămînă acasă, astfel că pomi pe stradă, cu copilul în braţe, împreună cu el. Ceruse să-i dea voie să-1 însoţească numai pînă în apropiere de casa tatălui său. Nu purta pălărie ; îmbrăcase o rochiţă imprimată pe fond albastru. Străbăteau străzile tăcuţi şi palizi. O singură dată Anna ridică privirea spre Mike şi încercă să zîmbească, iar el îi strînse braţul. Era o dimineaţă senină de vară, şi lumina soarelui pătrundea pretutindeni.

— Lasă-mă să duc eu copilul, zise el.

— Nu, răspunse ea.

— Ţi-e greu să mergi, Anna.

— Merg foarte bine, zise ea. Nu sînt obosită.

Cînd ajunseră la imobilul unde locuia tatăl lui Mike, se opriră pe trotuar şi se uitară în sus pe ferestre. Clipeau din ochi în bătaia razelor de soare care le lumina chipurile.

— Eu intru, zise el. Tu du-te acasă, Anna.

— Nu, aştept aici.

— Ai să oboseşti. Te rog, du-te acasă.

— Nu. Lasă-mă să aştept, Mike. N-aş putea să mă duc. M-aş întoarce mereu. N-o să fac nimic, decît că o să stau aici. N-are să mă bage nimeni în seamă. N-o să spun nimic. O s-aştept şi-atît.

Cînd îl văzu îndreptîndu-se spre intrare, strigă :

— Mike !

— Ce este ?

— O, Mike, nu ştiu.

— Atunci lasă-mă să intru, zise el.

Ea se apropie de el şi-1 sărută acolo, pe trotuar.

— Totul o să iasă bine, dragule, îi spuse ea. Orice; se va întîmplă, categoric o să iasă bine.

Lasă-mă doar să te-aştept.

înainte de a intra în imobil, se întoarse şi o văzu cu capul îndreptat în sus, întocmai cum îl ţinuse cînd o sărutase el, căci nu se clintise cîtuşi de puţin. Văzîndu-1 că întoarce capul, Anna făcu doar un semn încurajator din cap, deoarece îi era cu neputinţă să surîdă.

Deşi îi bătea inima puternic în timp ce suia scara, Mike se simţea foarte stăpîn pe sine, iar gîndurile îi erau de o limpezime înfiorătoare. îşi amintea ce sentimente îl dominaseră în momentul cînd se dusese la locuinţa de la ţară a tatălui său ; evoca propria lui atitudine de izolare arogantă, sila lui de a reveni să-şi vadă tatăl, îşi dădea seama acum că în clipa cînd părăsise casa părintească, cu ani în urmă, şi plecase hotărît să trăiască singur, făcuse acel lucru pentru că avusese sentimentul că nu va fi iubit. Şi oriunde s-ar fi dus, în oricare ţară, indiferent ce va fi căutat, ar fi avut în mod constant o singură dorinţă : să fie iubit, unicul lucru care putea să-i satisfacă mîndria şi să-1 consoleze pentru situaţia lui materială precară. Dar de atunci, în urma celor ce i se întîmplaseră, învăţase cel puţin să iubească. Se simţea adîno smerit, cu inima plină de durere pentru tatăl lui, dornic numai să fie iertat, în timp ce urca treptele.

Bătu la uşă şi, fără a aştepta răspunsul, apăsă pe clanţă şi păşi înăuntru.

Tatăl lui, care şezuse pînă atunci în fotoliu, lîngă fereastră, sări degrabă în picioare şi începu să-şi netezească părul, pipăindu-1 cu mîna pe la ceafă. Lumina vie a dimineţii cădea pieziş de la fereastră spre un colţ al odăii, şi acea dîră de lumină traversa corpul bătrînului.

în ultimele două luni Andrew Aikenhead întrezărise o rază de speranţă şi de entuziasm în viaţa lui, pentru că primise o scrisoare de la Ross Hillquist şi una de la Sheila ; o vreme crezuse că

lucrurile vor merge aşa cum dorise el să meargă, că aceste scrisori vor continua să-1 întărească, să-i aducă bucurie. Dar în ultimele trei săptămîni nu mai sosise nici o scrisoare, doar o ilustrată de la Sheila. în fiecare zi, pe la ora cînd poştaşul venea în imobil, Andrew Aikenhead găsea cîte un pretext ca să se afle pe scară, şi întreba dacă are corespondenţă, arătîndu-se neîncrezător cînd nu primea. îi făcea bine măcar să întrebe de poştă şi să se uite lung, cu ranchiună, la factorul poştal, stînd locului cu o expresie intrigată şi nemulţumită, dar avînd cel puţin motiv să se simtă dezamăgit.

— Ei ! rosti brusc, uitîndu-se cu ochi mari la Mike. Pe urmă, oricît ar părea de ciudat, făcu o mutră intimidată. Tu eşti, Michael ? întrebă el. Dar în loc să-i vină în întîmpinare, aşteptă ca Michael să traverseze încăperea pînă la el. Atunci zîmbi, chipul i se lumină de bucurie şi, repezindu-se înainte, îşi luă fiul de mînă şi-i spuse : Stai jos, băiatule. Nu e cine ştie ce de apartamentul ăsta, îmi face o plăcere nespusă să te văd. încă nu m-am îmbrăcat. Dar n-are importanţă. împinse un scaun spre el şi se agită în jurul fiului său, zîmbindu-i tot timpul în semn de bun venit.

îi venea atît de greu lui Michael să se obişnuiască cu expresia de teamă din ochii tatălui său, încît stătea în picioare şi nu era în stare să se aşeze, iar mişcările pline de neastîmpăr, surescitarea nervoasă şi timida încîntare manifestată de părintele său îl tulburau atît de puternic, că nici nu putea vorbi. Pe drum gîndind neîntrerupt în tăcere, avusese în minte imaginea tatăui său aşa cum arătase cu ani în urmă ; era icoana părintească a copilăriei lui ; umblînd pe stradă, evocînd chipul şi glasul tatălui, îi venea în minte mereu tatăl din vremea cînd el însuşi era copil — un bărbat sigur pe sine, puternic şi vesel,

sau uneori sever ; era tatăl din vremea cînd trăia mama lui. De fiecare dată cînd se gîndise la tatăl său în ultimele luni, simţise respectul şi simpatia care ţineau de acea epocă mai îndepărtată ; parcă auzea vocea mamei lui spunînd : „Hai, ajută-1 pe băiat, dacă te roagă. Spune-i cum să facă“. Cuvintele se legau de împrejurarea cînd i se ceruse la şcoală să ţină o scurtă cuvîntare, iar mama lui încercase să facă repetiţie cu el, dar pe urmă aşteptaseră să vină tatăl acasă, aşteptaseră ca elocuţia degajată şi curgătoare, gesturile sigure şi rîsul părintelui să lămurească totul cu limpezime. îi venea greu lui Mike să vadă în bărbatul acela slăbit şi nervos, cu ochi albaştri înfricoşaţi, şi cu o vioiciune atît de nestăpînită, imaginea tatălui din copilărie. Se simţea copleşit de durere şi ruşine în aşa măsură, încît nu era nici acum în stare să vorbească. Se aşeză în faţa tatălui său şi spuse :

— Nu ştii de ce am venit. Trebuia să vin de multă vreme. Doream să vin.

— Fleacuri, fleacuri. Asta n-are nici o importanţă. Să-ţi aduc ceva de băut. Pe urmă stăm de vorbă, da ?

— Nu beau nimic. Vreau să m-asculţi. Nu ştiu cum să încep, tată. Ridică ochii cu o candoare atît de umilă, ca un fiu care simte nevoia unei spovedanii în faţa tatălui său, încît tatăl tresări speriat.

— Ce este, Michael ? întrebă el.

— Aş vrea să mă ierţi.

—■ *Să* te iert pentru ce ?

în timp ce-şi aţinteau ochii unul asupra celuilalt, tatăl avu o vagă intuiţie a ruşinii şi umilinţei de care era stăpînit fiul său; şi devenind conştient de acest fapt, în timp ce se priveau drept în ochi în acel fel ciudat, se simţi atît de stingherit, încît rosti în şoaptă.

— De ce-ai venit acum la mine, Michael ?

— Te-am lăsat să fii acuzat, te-am lăsat să suferi, cînd de fapt eu purtam vina. Dave Choate s-a înecat în timpul unei plimbări cu barca împreună cu mine. El nu voia ca Sheila să se mărite cu Ross ; şi i-a spus că mama noastră a fost nebună. Eu nu-i ceream decît s-o lase în pace, dar el a sărit din barcă în lac şi a înotat departe ; pe urmă a strigat după ajutor şi eu nu m-am dus să-1 salvez.

în timp ce Michael vorbea, tatăl său îl urmărea atent, holbîndu-şi ochii albastru deschis ca şi cum n-ar mai fi văzut nimic în cameră. Ridică încet pumnul mîinii drepte, lăsîndu-1 să cadă în palma desfăcută a mîinii stingi, cu o mişcare lentă, greoaie, mecanică, repetată de mai multe ori. Pe urmă închise ochii. Căderea pumnului în palma desfăcută continua, o ridicare şi o cădere deznădăjduită, ca şi cum această unică mişcare a trupului său ar fi trebuit să continue chiar dacă sufletul i-ar fi fost mort.

■— De ce i-ai lăsat să mă acuze ? întrebă el.

— Am avut sentimentul că tu purtai vina pentru relele care ni s-au întîmplat. Mi-era greu să te mai văd în postura de tată. Nu mă simţeam fiul tău.

Tatăl bolborosi ca pentru sine : „Fiul meu“, şi din nou închise ochii, iar pe la colţuri i se prelinseră lacrimi. Cînd Michael văzu lacrimile tatălui său simţi imboldul să strige : „Dumnezeu să-1 aibă în pază. E un om bătrîn, iar eu nu pot să fac nimic“, totuşi spuse liniştit :

—■ Am dorit să mă ierţi, dar nu mă simt în stare să-ţi cer asta acum. îmi dau seama că nu merit. Dar voiam să-ţi spun că am să îndrept lucrurile în ceea ce te priveşte. M-aş fi dus direct la poliţie, dar soţia mea m-a rugat să vin întîi la tine. Sînt bucuros că am venit. Totul va fi bine.

Clătinînd din cap, tatăl făcu acel gest ciudat de

emfatic, totuşi pe de-a-ntregul lipsit de viaţă, de a lăsa să-i cadă pumnul în palma desfăcută.

— Mi-e ruşine să te rog să mă ierţi.

— Nu-i nimic, n-are nici o importanţă.

— Am vrut să-ţi vorbesc şi să-ţi destăinui eu însumi. Acum ştiu că nu-ţi pot spune nimic.

Michael îl urmări din ochi pe acest om care se ghe- muia în fotoliul său, cu capul în jos şi trupul aplecat înainte, pe acest om care era tatăl lui, care nu scoase un cuvînt şi nu făcu o mişcare. Plin de sfială, ca un copil, Michael se apropie de el şi, punîndu-i mîna pe umăr, spuse :

— îmi pare rău. Totul va fi în ordine. Mă duc acum. Soţia mea mă aşteaptă afară. Totul va fi aşa cum trebuie. Mai mult nu fu în stare să rostească, şi plecă în grabă.

CAPITOLUL XXXIV

După plecarea lui Michael, Andrew Aikenhead rămase în aceeaşi poziţie, şi acea lentă pendulare a mîinii semăna cu lenta cadenţă a timpului. Pe urmă ridică ochii şi văzu că era singur, şi cînd îşi dădu seama că viaţa îi era iarăşi pustie, aşa cum fusese mereu de multă vreme, alt gînd nu-i veni decît că fiul său se aflase acolo, în aceeaşi încăpere, iar el îl lăsase să plece. „Venise ca un adevărat fiu“, îşi zise el. „Mi s-a destăinuit şi m-a rugat să-l iert. Dorea să fie drept faţă de mine.“

Se apropie de fereastră şi privi în jos la trotuarul scăldat în lumina soarelui, şi-1 văzu pe Michael luînd-o de braţ pe femeia care îl aştepta cu un copil în braţe. Michael şi femeia rămaseră pe loo o clipă, pe urmă se întoarseră şi ridicară

amîndoi capetele, privind în sus, spre fereastra lui. Andrew Aikenhead se retrase repede, urmărindu-i totuşi în continuare. „îmi amintesc de chipul acestei fete. Mi-o amintesc din seara cînd m-am dus să-l caut pe Michael, şi cum zîmbea, şi ce drăgălaşă şi prietenoasă era.“ Chipul fetei se îndrepta stăruitor în sus, numai că bucuria pierise, era un chip palid şi mistuit de întrebări, semănînd cu un chip care priveşte cu teamă spre cer într-o noapte furtunoasă, totuşi încă luminat de un elan, încă însufleţit de speranţă. Apoi cele două siluete, braţ la braţ, se depărtară încet, iar Michael privea drept înainte cu ochi pierduţi, în timp ce fata se întorcea spre el, plină de nelinişte, rugîndu-1 să-i spună şi ei ce se discutase.

Uitîndu-se la ei cum mergeau, Andrew Aikenhead se simţea cu desăvîrşire abandonat, totuşi răvăşit de această profundă şi cumplită pierdere. Se depărtă de la fereastră frămîntîndu-se şi gîndindu-se mereu la felul cum cei doi priviseră către locuinţa lui. „Va face aşa cum a spus. Nimeni nu mă va mai bănui de nimic. Voi fi eliberat de suspiciuni. Voi fi un om onorabil. Nimeni nu se va mai atinge de mine. Aşa e şi drept să fie. Dar la urma urmelor ce-mi va rămîne ?“

Şedea acolo singur, măcinat de asemenea gînduri, amintindu-şi cum îi fugiseră de-acasă, în copilărie, băiatul şi fata, pe urmă îl năpădi un dor nesfîrşit după căminul său, şi i se păru cumplit să stea singur cu astfel de gînduri în minte. „A fost aici ca un adevărat fiu, şi mi-a spus «îmi pare rău» cu toată umilinţa. Mi-a atins braţul", medita el.

Netezindu-şi părul pe spate, înşfăcă brusc haina, îşi puse pălăria şi coborî scara în grabă. Cînd se văzu afară, pe trotuar, respirînd aerul

proaspăt al dimineţii însorite, cercetă strada nerăbdător cu privirea. Cei doi nu se aflau prea departe. Stăteau la colţul străzii, aşteptînd să traverseze bulevardul. Ar fi vrut s-o ia la fugă, dar se mulţumi să facă mici paşi repezi, lungind gîtul ca să-i vadă şi îndesîndu-şi din cînd în cînd pălăria pe cap, în timp ce reflecta : „Sînt tatăl lui şi nu trebuie să-1 las să facă vreo neghiobie." Strada i se părea luminoasă şi vie în dimineaţa aceea ; privi zîmbind naiv spre un poliţist călare care se apleca şi-i vorbea unui negru, iar negrul, izbucnind într-un hohot de rîs, spunea : „Asta e o glumă irlandeză, o glumă irlandeză deocheată[1]* şi se încovoia de rîs, în timp ce poliţistul arăta satisfăcut, iar calul începu să-şi şfichiuie crupa cu coada şi să dea înapoi. Dar fiul său şi femeia de lîngă el se aflau doar la o mică distanţă mai înainte, de aceea strigă cu înflăcărare : „Michael !“, însă Michael nu auzi, nici nu se întoarse, şi ar fi vrut să alerge după ei. Trecu pe lîngă un negustor evreu care, împreună cu nevasta şi copilul, stătea în faţa restaurantului din colţ, iar negustorul întreba : „Vrei o cafea ?“ şi femeia răspundea „Nu“ ; atunci negustorul, îndreptîndu-se singur spre restaurant, deodată se întorcea şi-i spunea băiatului care sugea o bomboană : „Hai, sărută-1 pe tata", şi băieţelul scotea bomboana din gură în timp ce negustorul îl săruta şi pleca apoi legănîndu-se ca o raţă. Andrew Aikenhead le adresă un surîs. Glasurile oamenilor, această întrezărire de făpturi omeneşti vii, fiecare aspect al străzii în dimineaţa aceea era plin de viaţă, de claritate şi prospeţime, şi nespus de plăcut.

Dar cînd se apropie mai mult de cei doi dinaintea lui, încetini pasul, avînd impresia că nu

se cuvenea să-1 vadă aşa, înfierbîntat de emoţie, de aceea îşi aranjă cravata, îşi potrivi reverele de la haină, şi căută să-şi recapete respiraţia, pornind apoi cu paşi mai lenţi, cu demnitate.

îi urmă pînă aproape de imobilul de lîngă grădina botanică, unde locuiau ei, şi acolo, văzîndu-1 pe Michael cu mîna întinsă, gata să deschidă uşa, se nelinişti, căci într-o clipă avea să-i piardă din vedere, iar lui i se păru că avea să-i piardă pentru totdeauna.

— Michael, Michael, strigă el. Aşteaptă o clipă.

Se întoarseră amîndoi şi îl priviră cu chipuri speriate, uimite ; îl scrutau cu capetele aplecate spre el, în timp ce el venea în grabă, cu o expresie plină de nelinişte. Fata se străduia din răsputeri să pară oarecum încrezătoare, făcîndu-i un semn de salut şi zîmbindu-i.

— Ai plecat în mare zor, Michael.

— Da, mă aştepta şoţia mea.

—• N-am avut cînd să-ţi spun o vorbă. E soţia ta ? întrebă el. întinse mîna şi o prinse pe Anna de braţ, pe urmă îi zîmbi, căci al ei era chipul de care îşi amintea şi care-i plăcuse, şi în timp ce-^şi trăgea sufletul nu-şi îndepărta privirea de la fiul său, care îl privea mirat, dar calm.

— Michael, începu el cu toată seriozitatea, nu trebuie să faci vreo nerozie. Eşti fiul meu.

— Nu prea m-am purtat ca un fiu, vorbi Michael cu simplitate. Anna ştie ce am de gînd să fac.

Atunci tatăl se întoarse către Anna şi făcu apel la ea ca şi cum ar fi cunoscut-o de multă vreme.

— Ce mai poate el să facă acum pentru mine ? Dacă ar vrea să mă asculte, asta ar fi tot ce i-aş cere. Am fost un om singur. Adineauri a venit să mă vadă, şi abia după ce a plecat mi-am dat seama că îmi regăsisem fiul. Nu mai vreau să fiu iar

singur. Dumneata îi eşti soţie, iar eu îi sînt tată. Nu trebuie să-1 lăsăm să comită cine ştie ce nebunie. N-am fi în stare să suportăm una ca asta, aşa e că n-am fi în stare ? adăugă el, alăturîndu-i-se astfel Annei. Pe urmă spuse cu hotărîre : N-am să tolerez acest lucru, Michael.

în timp ce tatăl său îi vorbea Annei, Michael îl asculta, nu-1 pierdea din ochi şi se simţea cuprins de o incredibilă uimire ; cînd tatăl său zîmbi pe neaşteptate şi glasul Iui răsună hotărît, reînvie parcă imagjinea tatălui de altădată, cu entuziasmul strălucindu-i făţiş şi limpede în ochi ; şi căldura sufletească pe care o resimţea Michael devenea cu mult mai intensă din pricina anxietăţii şi grijii care se citeau încă pe chipul tatălui său.

Anna văzu că Michael era atît de mişcat, încît nu putea rosti nici un cuvînt, văzu că tatăl începea să fie stăpînit de agitaţie din cauza propriei înflăcărări, şi cu faţa luminată de bucurie spuse :

— Poftiţi la noi, domnule Aikenhead. Să mergem cu toţii la noi.

— Să mergem cu toţii la voi, întări cu vioiciune Andrew Aikenhead.

Intrară şi începură să urce scara, şi nu se auzea ni- miG decît zgomotul tălpilor pe trepte, şi nici unul dintre ei nu fu în stare să spună vreo vorbă pînă sus, căci fiecare se simţea oarecum stingherit faţă de ceilalţi.

Lector : RUXANDRA VASILESCU-POTLOG
Tehnoredactor : ELENA DINULESCU

Bun de tipar : 18.02.1986. Coli tipo : 19

Tiparul executat sub cd. 5258/985 la ÎNTREPRINDEREA POLIGRAFICA BACAU
Str. Mioriţei nr. 27

(1.1)

6